

Täysistunto

Keskiviikko 26.11.2025 klo 14.00—23.10

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 23.10.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—14.59), toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.59—16.58, 18.10—20.01 ja 22.00—23.10) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.58—18.10 ja 20.01—22.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tiedoksi edustajille, että äänestysten jälkeen istunnossa edetään siten, että vaihtoehtobudjeteista keskustellaan alkuvaiheessa kello 18:aan asti. Tämän jälkeen käsitellään asiakohdat 11—14, ja niiden tultua käsitellyiksi palataan käsittelemään vaihtoehtobudjetteja. Lopuksi käsitellään päiväjärjestyksen mukaisesti 15. ja 16. asia.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp
Pöytäkirjan liite Muutosehdotus 25.11.2025 Liite 2A

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 25.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Hanna Kosonen on edustaja Hanna-Leena Mattilan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena. Lisäksi keskustelussa edustaja Pia Lohikoski on edustaja Eeva-Johanna Elorannan kannattamana tehnyt muutosehdotuksen, joka on edustajille toimitettu. (Pöytäkirjan liite 2A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotus

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

1 §

Mietintö ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 55; poissa 35 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

5 §:n 1 momentti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensin äänestetään edustaja Lohikosken ehdotuksesta edustaja Kososen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Hanna Kososen ehdotus ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 55; poissa 34 (äänestys 2). Tässä äänestyksessä voitti Hanna Kososen ehdotus.

2) Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 75; poissa 34 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

5 §:n 5 momentti

Mietintö ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 55; poissa 33 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

9 §

Mietintö ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 55; poissa 33 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

48 f §

Puhemies Jussi Halla-aho: Koska edustaja Kososen ja edustaja Lohikosken ehdotukset ovat samansisältöiset, niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus ja Pia Lohikosken ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 77; poissa 32 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 103/2025 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2025 vp

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 21/2025 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 25.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Pia Viitanen on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 1 mukaisina. Lisäksi yleiskeskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Pia Lohikosken kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 4 sisältyvät lakiehdotukset.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Käsittelyn pohja

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 18; poissa 32 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

1. lakiehdotus

13 §

Mietintö ”jaa”, Pia Viitasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 38; poissa 32 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

14 §

Mietintö ”jaa”, Pia Viitasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 46; poissa 32 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

19 a §

Mietintö ”jaa”, Pia Viitasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 46; poissa 32 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 94/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2025 vp

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 25.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Bella Forsgrén on edustaja Ville Merisen kannattamana ehdotanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 60; poissa 34 (äänestys 11).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 50/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 119/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 21/2025 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 21.11.2025 Liite 5A

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Keskustelu asiasta päättyi 21.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Aino-Kaisa Pekonen on edustaja Mai Kivelän kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on edustajille toimitettu. (Pöytäkirjan liite 5A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 119/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 8; poissa 32 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

6. Keskustelualoite sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2026

Keskustelualoite KA 9/2025 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 6. asiana on keskustelu sosialidemokraattisen, keskustan, vihreän, vasemmistoliiton ja Liike Nyt -eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjeteista.

Vaihtoehtobudjettien esittelypuheenvuorojen jälkeen puheenvuoron käyttää valtiovarainministeri Riikka Purra. Debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena siten, että etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Vaihtoehtobudjeteista käydään yhteinen keskustelu ensimmäisen keskustelualoitteen asiakohdassa. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.14 Tytti Tuppurainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luottamus on talouden parasta valuuttaa. Ilman luottamusta yritykset eivät uskalla investoida. Ilman luottamusta kotitaloudet eivät uskalla kuluttaa. Ilman luottamusta työpaikoilla eletään epävarmuudessa. Ilman luottamusta toisiin ihmisiin Suomi käpertyy. Suomen talous ei tule kasvamaan, jos emme saa palautettua suomalaisten luottamusta. Siksi SDP:n vaihtoehdon sanoma on luottamuksen palauttaminen ja siten kasvun kierteen käynnistäminen.

Grunden i SDP:s alternativ är att återställa förtroendet och därigenom få i gång en positiv tillväxtspiral. Det innebär rättvis politik.

Eilen se jysähti: Työttömyys on ylittänyt 10 prosenttia, lähes 100 000 työtöntä lisää Orpo—Purran vahtivuorolla, ja nyt hallituksen väärän ja epäoikeudenmukaisen politiikan seurauksena Suomi ajautuu EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn eli talouden tarkkailuluokalle. Tämä oli viimeinen niitti hallituksen talouspolitiikan uskottavuudelle. [Välihuutoja oikealta] SDP:n puheenjohtaja Lindtman varoitti jo keväällä, että Suomea uhkaa paitsi luottoluokituksen lasku — siis lisää menoja valtiolle ja kalliimpaa rahoitusta yrityksille — myös EU:n alijäämämenettely. Ehdottamamme talouden korjausliikkeet eivät valitettavasti ole aiemmin hallitukselle kelvanneet. Nyt hallituksella ei ole varaa ylimielisyyteen, vaan vaihtoehtoja kannattaa kuunnella.

Jotta julkinen talous saadaan kestävästi tasapainoon, tarvitaan kasvua. Siksi SDP on jo pitkään esittänyt nopeavaikutteisia kasvutoimia. Esimerkiksi: Tuemme rakennusalaan lisäämällä erityisryhmien investointiavustuksen sekä korjausrakentamisen valtuuksia vuodelle 26. Laskemme vihreän siirtymän investointien verohuojennuksen alarajaa, jotta investoinnit lisääntyvät ja ilmastotavoitteita voidaan toteuttaa. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Muutamme tk-huojennuksen tki-huojennukseksi, mikä tukee tutkimusta, kehitystä ja innovaatiotoimintaa. Nostamme arvonnäkövelvollisuuden alarajaa 30 000 euroon, mikä helpottaa pienyritysten toimintaa. Otamme käyttöön suhdanteisiin reagoivan suojan työttömyysturvaan ja asumistukeen, mikä kannustaa osa-aikatyöhön.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehto osoittaa, että kaiken voi tehdä reilummin. [Timo Heinonen: Myös verottaa! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Vai kumpi kuulostaa reilummalta: Hallituksen vaihtoehto, jossa se vie pieni- ja keskituloisilta toisella kädellä sen, minkä toisella antaa, samalla kun palkitsee varakkaita velaksi, vai SDP:n vaihtoehto, jossa veronkevennykset kohdennetaan sinne, missä sen vaikutukset tuntuvat, pieni- ja keskituloisille? Samalla vauhditamme kotimaista kysyntää, sillä pieni- ja keskituloisille ihmisille arjen lisäraha antaa luottamusta ja menee kulutukseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Annetaanko bensarahaa kans?] Säilytämme tärkeän ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeuden. Me tuemme työllisyyttä, asuntokauppaa sekä kotipalveluiden saatavuutta. SDP:n veropolitiikka hyödyttää keskituloisten lisäksi varsinkin kotipalvelualalla toimivia pienyrittäjiä ja heidän asiakkaitaan. Suurin osa yrittäjistä hyötyy SDP:n veropolitiikasta. [Eduskunnasta: Höpön löpö!]

Entä kumpi kuulostaa reilummalta: Hallituksen linja, jossa työpaikkoja yritetään luoda leikkaamalla ihmisten toimeentulosta ja helpottamalla irtisanomista, vai SDP:n vaihtoehto, jossa Euroopan ennätystä hipovaan työttömyyteen tartutaan nopeasti rakennusalan kasvupaketilla, parantamalla pienyritysten asemaa ja helpottamalla ensimmäisen työntekijän palkkaamista? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Työllisyysalueille teemme hallituksen esitystä paremman mallin, jossa nuoria autetaan ansiotyöhön. Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat kannustavat ottamaan vastaan myös osa-aikaista ja lyhytkestoisia töitä.

Entä kumpi on reilumpaa: Se, että hallitus petti koulutuslupauksensa ja jatkaa koulutusleikkauksia kaikilla tasoilla myös ensi vuonna, vai SDP:n linja, jossa koulutus, lapset ja nuoret ovat Suomen tulevaisuus? Turvaamme koulutukseen resurssit koulupolun joka vaiheessa varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ja korkeakouluopintoihin saakka. Ammatillisille oppilaitoksille osoitamme erillisen lisärahoituksen lähiopetuksen lisäämiseksi. [Oikealta: Mistä rahat?]

Vi ger yrkesutbildningen en separat tilläggsfinansiering för att öka närundervisningen.

Me haluamme varmistaa, ettei lasten tarvitse jäädä pois aamu- ja iltapäiväkerhoista kohonneiden hintojen vuoksi. Haluamme, että ihmiset voivat jatkossakin kehittää itseään myös työelämän aikana, ja siksi olemme luoneet uuden aikuiskoulutustuki 2.0 -mallin.

Låter det inte rimligare?

Ärade talman! SDP:lle sosiaali- ja terveyspalvelut ovat yhteiskuntapolitiikan sydän. Kumpi kuulostaa reilummalta: Hallituksen päätös evätä hyvinvointialueilta riittävä lisäaika alijäämien kattamiseksi vastoin johtavien asiantuntijatahojen suosituksia ja antaa niiden ajautua massiivisiin leikkauksiin vai SDP:n vaihtoehto, jossa hyvinvointialueille annetaan aikaa toteuttaa uudistukset järkevästi niin, että ne aidosti parantavat hyvinvointialueiden toimintaa ja turvaavat ihmisten palveluita, varmistavat osaavan ja riittävän henkilöstön sekä laadukkaita ja oikea-aikaiset palvelut ihmisten tarpeiden mukaisesti? Me panostamme hoitoonpääsyyn kahden viikon hoitotakuulla, sillä pitkillä hoitonoilla vasta raskas hintalappu onkin, kun ihmisten vaivat pahenevat odottaessa. Me turvaamme vanhusten palveluiden laadun ja saatavuuden ja huolehdimme myös vammaisten ihmisten palveluiden saatavuudesta.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Kaiken voi totisesti tehdä reilummin. [Sinuhe Wallinheimo: Verottamalla enemmän!]

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetissa otetaan vähemmän velkaa kuin oikeishallituksen budjetissa. Se on vastuullinen vaihtoehto. Silti olemme rakentaneet paketin, joka on oikeudenmukainen ja luo kasvua. Sillä sananlaskuissakin sanotaan: ”Joka köyhää sortaa ja rikasta lahjoo, ei siitä rikastu vaan köyhtyy.” Kun suomalaiset kokevat, että kehtään ei jätetä, luottamus palaa. Kun luottamus palaa, ihmiset uskaltavat yrittää, investoida ja elää tavallista arkea. Siitä käynnistyy reilu kasvun kierre. Tällöin ”yön varjo muuttuu keskipäivän kirkkaudeksi”. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.21 Antti Kurvinen kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Viel’ uusi päivä kaikki muuttaa voi.” Värikin tervehdys muistuttaa meitä siitä, että toivoa on aina — silloinkin, kun toivo tuntuu menneen. J. L. Runebergin runon sanat ovat tänään ajankohtaisia eilisten synkkien uutisten jälkeen. Eilen oli musta päivä. Saimme varmistuksen siitä, että Suomi siirretään Euroopan unionin liiallisen alijäämän menettelyyn. Eli kansankielisesti olemme nyt EU:n talouden tarkkailuluokalla. Myös työttömyyden lisääntymisestä tuli tieto eilen. [Arto Satonen: Entä työllisyyden?]

Mutta, arvoisa puhemies, Suomen uusi päivä kyllä tulee. Keskustalla nimittäin on parempi vaihtoehto. Meille kaikki kaikessa on pitää Suomi turvassa. Suomen linja pitää päättää yhdessä, ja Suomi on pidettävä yhtenäisenä. Ukrainaa emme unohda. Ukrainalaiset ansaitsevat oikeutta ja rauhaa. Turvallinen Kaikkonen pitää tästäkin huolen. [Naurua — Antti Kaikkonen: Hyvä puhe!]

Herra puhemies! Suomi nousee, kun tavallinen ihminen pärjää. Nyt aika monessa kodissa arki on selviytymistä. Se, mikä palkkapäivänä tulee — se menee saman tien. Rahat eivät tunnu riittävän, vaikka olisi perinteisesti vakaaksi ja varmaksi koetussa ammatissa: eivät meinaa riittää asumiseen, eivät meinaa riittää ruokaan, liikkumiseen, laskuihin tai isompiin lainanlyhennyksiin — ylipäänsä elämiseen.

Jos töitä ylipäänsä on. Työttömien ihmisten tilanne on tänään äärimmäisen tukala. Keskustan mielestä nyt pitää laittaa tavalliset ihmiset etusijalle, ja sen vuoksi alentaissimme keskituloisten, noin 2 500—6 000 euroa kuussa tienaaavien verotusta. Me jättäisimme vaihtoehdossamme keskituloiselle vähintään 500 euroa käteen enemmän, jopa 1 000 euroa käteen enemmän palkasta.

Vanhempainpäivärahoista ja muista perhe-etuuksista tekisimme asteittain verottomia. Parantaisimme myös kotitalousvähennystä. Antaisimme tuntevan veronalennuksen myös töissä jatkaville jo eläkeiän saavuttaneille. Keskustan paremmalla vaihtoehdolla rahat riittäisivät paremmin. Luottamus tulevaisuuteen vahvistuisi, ja maamme talouteen tulisi vauhtia.

Puhemies! Nyt liian monella ei ole töitä. Keskustan mielestä työttömyys murskaa suomalaisten unelmia. Se on Suomen ongelmista yksi vakavimpia. Tässä eivät nyt auta temput eivätkä pamput, vaan pitää saada oikeita työpaikkoja. [Juha Mäenpää: Ei auta tyhjä paperikaan!] Ne syntyvät eniten pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, edustaja Mäenpää, joka puolella Suomessa. [Juha Mäenpää: Jaha!] Sen vuoksi keskusta parantaisi yrittäjyyden edellytyksiä. Haluamme keventää byrokratiaa. Sen vuoksi ottaisimme yrityksiä koskevasa sääntelyssä käyttöön ”yksi normi sisään, kaksi ulos” -periaatteen.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Verottaissimme yrityksen sisään jätettäviä voittoja vähemmän. Parantaisimme yrittäjävähennystä. Toteuttaissimme investointihyvityksen myös pienemmille yrityksille. Keskusta tarjoaa paremman vaihtoehdon yritysten rahoituksen ongelmiin. Valjastaisimme eläkeyhtiöiden varallisuutta, Finnveran ja muut julkisyhteisöt tarjoamaan paremmin vakuuksia pk-yritysten kasvulle. Suomalaisten pitkäjänteisen vaurastumisen kiihdyttämiseksi laajentaisimme osakesäästötilin laajemmaksi sijoitustiliksi, ja tämä uusi, laajempi sijoitustili avattaisiin automaattisesti jokaiselle syntyvälle vauvalle.

Yksi suurimpia syitä Suomen lamalle ovat rakennusalan romahdus ja rakennusalan anemia. Siksi keskustan paremmassa vaihtoehdossa vivuttaissimme rakennusalaan kasvuun noin 570 miljoonalla. [Välihuutoja oikealta] Keskustan rakennusalan paketti pitää sisällään muun muassa taloyhtiöiden korjausavustuksia, homekoulujen ja muiden julkisten rakennusten korjausohjelman, liikenneinfran uusimista koko Suomessa tasapuolisesti ja laajakaistan rakentamista ja internetyhteyksien parantamista junissa. [Arto Satonen: Ja millä tämä joulupukin lista rahoitetaan?]

Toteuttaissimme voimakkaan asuntopolitiikan uudistuksen, joka lisää omistusasumista. Tämä toteutetaan rakentamalla pankkien kanssa malli, joka mahdollistaa oman kodin rakentamisen tai ostamisen. Valtion kannusteita ohjaisimme nykyistä enemmän omakoti- ja pientalojen rakentamiseen ja niiden peruskorjaamiseen. Rakentamisen elvyttämiseksi poistaisimme väliaikaisesti varainsiirtoveron kokonaan asunto- ja kiinteistökaupoista. Poistaisimme varainsiirtoveron asunto- ja kiinteistökaupoista kokonaan väliaikaisesti. Tämä olisi noin kuuden kuukauden mittainen lyhyt elvytyspiikki asunto- ja rakennusallale. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Oli järjetön päätös poistaa työttömyysturvan suojaisuus. [Vasemmalta: Kyllä!] Keskustan vaihtoehto palauttaisi suojaosan, jotta työnteko olisi aina kannattavaa.

Suomen talous pitää saada kasvuun. Meidän tavoitteemme on vähintään kaksinkertaistaa talouden kasvu aikaisemmista ennusteista. Tämä on myös tärkein ratkaisu velkaan ja alijäämään ja se kestävin tapa päästä pois Brysselin tarkkikselta.

Herra puhemies! Tavalliset ihmiset tekevät töitä ja maksavat veroja saadakseen hoitoa ja hoivaa niitä tarvitessaan. Nämäkään eivät tällä hetkellä toimi. Terveysasemia, sairaaloita ja muita lähipalveluita alasajetaan, ja tämä täytyy pysäyttää. Sari Sairaanhoitaja ansaitsee parempaa kuin pakkoloman tai potkut. Siksi Keskusta antaisi hyvinvointialueille paremmin aikaa saada taloutensa kuntoon. [Juho Eerola: Ja enemmän ryhmärahoja!] Ihmisten pitää saada nopeammin hoitoa, ja tämän vuoksi keskustan paremmassa vaihtoehdossa taataan omalääkäri jokaiselle. [Välihuutoja]

Arvoisa herra puhemies! Suomen uusi päivä tulee uudella johtajuudella ja uudella yhteistyöllä — sillä, että palautamme tähän maahan luottamuksen. Suomen pitää jatkossakin olla sellainen maa, jossa jokaisesta pidetään huolta. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Tarvitsemme kasvua, rohkeutta ja tulevaisuudenuskoa.

Herra puhemies! Keskustalla on parempi vaihtoehto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.28 **Saara Hyrkkö vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous on vakavassa paikassa, mutta kieltämättä hymähdin kuullessani, että valtiovarainministeriösä ihmetellään, mikä kumma on se jokin jarru, joka hidastaa talouden elpymistä ja horjuttaa uskoa tulevaisuuteen. Arvoitukseen löytyy vastaus lähempää kuin uskottekaan — ei

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tarvitse kuin kurkistaa sisään EU:n tarkkailuluokan ikkunasta. Suomen taloutta jarruttaa tämän kokoomusjohtoisen hallituksen lyhytnäköinen leikkauspolitiikka. Vaikuttavia tekijöitä on toki muitakin, mutta tämä on se, johon meillä Suomessa olisi mahdollisuus vaikuttaa. Lapsiperheköyhyyden syventäminen, suomalaisten ostovoiman syöminen, epäluottamuksen kylväminen, toimettomuus työllisyys- ja ympäristökriisien edessä — ei ihme, jos tulevaisuus tuntuu epävarmalta. Eikä ihme, jos moni sellainenkin säästää sukanvarteen, jonka ei välttämättä juuri nyt sitä tarvitsisi tehdä.

Pääministerikin tuntuu tänä syksynä havahtuneen siihen, että silkka synkistely ei sittenkään toimi. Puheenparsi on vaihtunut vuosikausien velkapaniikin lietsomisesta mainoslauseisiin toivosta. Älkää ymmärtäkö väärin, minä jos joku olen perusluonteeltani optimisti. Ajattelen, että toivo on politiikan ja elämänkin tärkeintä käyttövoimaa. Ja uskon, että asiat voivat mennä myös hyvin. Mutta ei toivo synny mainoslauseilla. Se tarvitsee jalkojensa alle tukevaa maata, raatorehellistä analyysiä Suomen tilanteesta, ymmärrystä ihmisten arjen haasteista, empatiaa ja rohkeutta katsoa kohti sitä epätoivoa, mitä moni tänä päivänä kokee, ja tietenkin uskottavaa polkua kohti sitä valoisampaa tulevaisuutta.

Siitä puheen ollen, arvoisa puhemies, vihreiden vaihtoehtobudjetissa osoitamme jälleen kerran, että Orpon hallituksen politiikalle on olemassa taloudellisesti kestävä ja inhimillinen vaihtoehto, että itse asiassa julkista taloutta olisi mahdollista vahvistaa aivan samassa mitassa kuin Orpon hallitus ilman leikkauksia koulutuksesta ja syventämättä lapsiperheköyhyyttä. Se vaatii rohkeita uudistuksia, ja se vaatii luottamuksen palauttamista.

Arvoisa puhemies! Siinä missä Orpon hallitus kerta toisensa jälkeen lakoo lobbareiden paineen alla, vihreillä on rohkeutta karsia haitallisia yritystukia ja asettaa ympäristöhaitoille hintalappu. Tämä olisi keino vahvistaa julkista taloutta, vauhdittaa reilua kilpailua ja torjua ympäristöuhkia samalla kertaa. En väitä, että nämäkään päätökset olisivat kivuttomia, mutta tekemättä jättäminen se vasta kipeää tekeekin — niin taloudelle kuin turvallisuudellekin. Me emme siis suostu antamaan periksi ilmastokriisin ja luontokadon edessä. Päinvastoin, tartumme härkää sarvista ja uudistaisimme talouden rakenteita ympäristön ehdoilla. Vaihtoehtobudjetissa toteutamme vihreän verouudistuksen, jossa haitoille asetetaan hinta, kampeamme Suomea krääsätaloudesta kiertotalouteen, yli kolminkertaistamme luonnonsuojelun rahoituksen, pelastamme hiilinielut.

Arvoisa puhemies! Siinä missä Orpon hallitus leikkaa koulutuksesta ja kulttuurista, vihreät panostavat niihin. Vihreiden vaihtoehdossa vahvistamme koulutuspolkua taaperoista tohtoreihin ja teemme koulutuksesta ja kulttuurista kantoraketin kestäväälle kasvulle. Suomi on pieni maa, eikä meillä ole varaa päästää yhtään lasta putoamaan kerkasta. Siksi säilyttäisimme lapsimäärän pienenemisestä säästyvät rahat osana koulutuksen rahoitusta. Jos suomalaisia tarinoita ei kerrota Suomessa, ei niitä kerrota missään. Siksi taistelimme elokuva-alan leikkauksia vastaan ja esitämme, että kirjojen arvonlisävero lasketaan nollaan.

Arvoisa puhemies! Siinä missä Orpon hallitus korottaa soten asiakasmaksuja, leikkaa sotejärjestöiltä ja ohjaa rahaa terveysjättien taskuihin, vihreät vahvistavat peruspalveluita ja ennaltaehkäisyä. Haluamme rakentaa Suomea, joka kannattelee jokaista, ei vain hyväosaisia. Vaihtoehtobudjetissa palautamme työttömyysturvan suojaosat ja lapsikorotukset ja kahden viikon hoitotakuun, käynnistämme perustulokokeilun ja uudistamme työllisyyspalveluita. Haluamme tehdä Suomesta myös maan, jossa yhä useamman lapsitoiveet toteutuvat ja jossa yhä useampi uskaltaa toivoa lapsia. Siksi esitämme hedelmöityshoitojen saatavuuden ja keskenmenojen hoidon parantamista. Lapsiperheiden tueksi toisimme Ruotsista Suomeen pienten koululaisten kesähoidon ja laajennetun aamu- ja iltapäivätoiminnan.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! Vahva talous on hyvinvointivaltion ystävä. Se puolestaan edellyttää osaamista, innovaatioita, työtä ja tuottavuuden parantamista. Vierailin viime viikolla kasvuyritystapahtuma Slushissa, ja oli harvinaisen virkistävää kuulla kaikesta siitä kekseliäisyydestä ja sinnikkyydestä, jolla Suomea viedään eteenpäin. Ei kuulunut kuulkaa valitusta verotuksesta tai siitä, miten kaikki on pilalla, kuului sellaista innostunutta draivia, jota Suomen talous todellakin tarvitsee. [Miko Bergbom: Miettikääpä sitä!] Muun muassa tätä kaikkea buustataksemme vaihtoehtobudjetissa vauhditamme työhön johtavaa maahanmuuttoa, parannamme pienyrittäjien asemaa ja raivaamme reilua pelikenttää kaikille yrityksille.

Ärade talman! De gröna strävar efter ett Finland där allt fler vågar lita på framtiden. Vårt alternativ visar att ekonomin kan stärkas utan att man skär i utbildningen och fördjupar barnfattigdomen. Vi bygger ett Finland där alla bärs upp, inte bara de som redan har det bra.

Det finns ett mänskligt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart alternativ till den linje som Orpos regering driver. Det är möjligt att ta hand om ekonomin utan nedskärningar för barn, natur och framtid. Det kräver mod att välja annorlunda.

Arvoisa puhemies! Talouden tasapainottaminen ei ole mikään helppo harjoitus, ja Suomella on tosiaan edessään iso urakka. Mutta lopulta on kyse arvovalinnoista, ja vihreiden valinnat ovat erilaisia kuin Orpon hallituksen. Meidän valintamme on leikata ympäristölle haitallisesta toiminnasta enemmän kuin koulutuksesta. Meidän valintamme on varmistaa, että varakkaimmat osallistuvat oikeudenmukaisesti, ei työntää lapsia köyhyYTEEN. Ja meidän valintamme on tehdä ilmasto- ja luontotoimia tänään sen sijaan, että lasku jätetään tulevien sukupolvien kärsittäväksi. Kaiken kaikkiaan vihreiden vaihtoehtobudjetti osoittaa, että Orpon hallituksen taloutta jarruttavalle ja ihmisiä syrjään työntäville politiikalle on olemassa uskottava vaihtoehto. Julkista taloutta voidaan vahvistaa leikkaamatta lapsilta, luonnolta ja tulevaisuudelta. Se vaatii tietenkin rohkeutta — rohkeutta valita toisin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.35 Minja Koskela vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella olemme nähneet, miltä näyttää Suomi silloin, kun oikeisto saa päättää. Eriarvoisuus on kasvanut, köyhien määrä lisääntynyt, asunnottomuus on lähtenyt kasvuun, ja nälkä on palannut Suomeen. Köyhissä perheissä joudutaan valitsemaan lääkkeiden ja lämpimän aterian välillä, ja köyhiä perheitä on koko ajan enemmän.

Professori Maijaliisa Erkkola ja työryhmä ovat tutkineet suomalaista aamiaiskulttuuria ja sitä, miten eriarvoisuus näkyy lasten lautasilla. Hankkeessa on käynyt ilmi, että Suomessa elää ilmiö nimeltä ruokaturvattomuus. Se tarkoittaa, että joutuu rahan puutteen vuoksi jättämään ruokailun välistä tai olemaan itse syömättä, jotta lapsi saa aterian.

Pääministeri Orpo on viime aikoina puhunut paljon toivosta, mutta mitä te, pääministeri, sanotte näille ihmisille, joilta hallituksen politiikka on vienyt kirjaimellisesti leivän aamiaispöydästä ja katon pään päältä? Ontto puhe toivosta ei lohduta silloin, kun ihmisellä on nälkä.

Arvoisa puhemies! Tältä näyttää Suomi oikeistovallan aikana. Te, pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra, olette perustelleet kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ih-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

misiin kohdistettuja leikkauksia valtiontalouden tasapainottamisella ja hyvinvointivaltion pelastamisella. Oikeistohallituksen keskeisin vaalilupaus perustui siihen, että nyt on oikea aika lopettaa velaksi eläminen. Velan selättämisen sijaan te olette vastoin kaikkia talousoppeja leikanneet rajusti matalasuhdanteessa ja aiheuttaneet siten talouteen noidankehän, jossa pelastajaksi toivottua talouskasvua ei tule, koska ihmiset eivät uskalla kuluttaa.

Oikeistohallituksen toinen vaalilupaus oli satatuhatta uutta työpaikkaa. Uusien työpaikkojen sijaan Suomeen on luotu työttömyyskriisi. Tilastokeskuksen mukaan työttömien määrä on jatkanut kasvua edelleen ja työttömiä oli lokakuussa 48 000 enemmän kuin vuosi sitten. [Arto Satonen: Paljonko työllisiä?] Tässä vaiheessa pitäisi olla kaikille selvää, että työttömien kurittaminen, sosiaaliturvan leikkaaminen tai työntekijöiden oikeuksien polkeminen ei johda parempaan työllisyyskehitykseen. Oikeistohallitus on kirjannut paperille tavoitteet, joihin se ei tosielämässä yllä. Nyt on oikea aika myöntää, että teidän reseptinne ei toimi.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton resepti on toinen. Se ei perustu ajatukselle laiskoista työttömistä, jotka saa potkittua liikkeelle sosiaaliturvaa leikkaamalla. Meidän ihmis käsityksemme perustuu siihen, että jokaisella ihmisellä on oikeus työhön, sillä me uskomme, että jokainen ihminen haluaa olla hyödyksi omalle yhteisölleen ja myös tälle yhteiskunnalle. Siksi meidän vaihtoehdossamme palautettaisiin työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat, jotta ihmisillä olisi jatkossakin helpompaa tehdä osa-aikatöitä silloin, kun koko-aikatöitä ei ole tarjolla tai niitä ei syystä tai toisesta pysty tekemään. [Välihuutoja oikealta] Meidän vaihtoehdossamme säädettäisiin myös työtakuu pitkäaikaistyöttömille, jotta jokaisen oikeus työhön toteutuisi myös oikeassa elämässä. Me resursoisimme työvoima- ja yrittäjäpalveluihin, vahvistaisimme ammattiyhdistysliikkeen asemaa ja käynnistäisimme lyhyemmän työajan kokeilun. Näin varmistaisimme, että jokainen ihminen pysyy mukana ja työelämässä voidaan hyvin.

Arvoisa puhemies! Oikeistohallituksen täydentävässä talousarviossa elokuva-alan leikkaukset peruttiin ja niitä kompensoitiin koulutusleikkauksilla. Tämä on pienoiskuva hallituksen politiikasta, eli ihmisten työllisyyttä, hyvinvointia ja talouden elpymistä tukevat alat laitetaan vastakkain samaan aikaan, kun rikkaimmille suomalaisille jaetaan tehotomia ja valtion tuloja heikentäviä veroaleja.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa koulutus ja kulttuuri nähdään välttämättöminä työllisyyden, demokratian ja sivistyksen näkökulmista. Siksi siirtäisimme kulttuuripalvelut takaisin kymmenen prosentin arvonnäkökulmasta ja vapauttaisimme kirjat arvonnäkökulmasta. Pilottoisimme taiteen perusopetukseen tasa-arvorahaa ja kasvattaisimme korkeakoulujen perusrahoitusta. Panostaisimme kulttuuriin ja koulutukseen kaikilla asteilla, sillä emme näe aloja kuluerinä vaan välttämättöminä osaamisen, työllisyyden, innovaation ja hyvinvoinnin näkökulmasta. [Jenna Simula: Kuka sen maksaa?]

Arvoisa puhemies! Nyt on myös oikea aika korjata sote. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ai, teidän sote?] Hallitus ei ole tähän mennessä tuonut eduskunnalle yhtä ainoaa esitystä, joka parantaisi hyvinvointialueiden tilannetta. [Arto Satonen: Kuka tämän loi?] Sen sijaan te olette leikanneet muun muassa sairaalaverkosta, vammaisilta ja vanhuksilta ja antaneet satoja miljoonia euroja yksityisen hoidon Kela-korvauksiin. Ne rahat eivät ole nopeuttaneet hoitoonpääsyä vaan valuneet pitkälti yksityisten firmojen toimistomaksuihin.

Meidän vaihtoehdossamme hoitotakuu laskettaisiin seitsemään vuorokauteen eli kiireetömään hoitoon terveyskeskuksessa pääsisi yhdessä viikossa. Antaisimme hyvinvointialueille kertaluontoisen 200 miljoonan määrärahan palveluiden turvaamiseksi ja pidentäi-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

simme alijäämän kattamisvelvoitteen kahdesta vuodesta neljään vuoteen. Näin varmistaisimme, että ihmisten luottamus elintärkeisiin palveluihin säilyy.

Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus on ottanut köyhiltä ja antanut rikkaille. Se on ottanut työntekijöiltä ja antanut työnantajille. Hallitus on leikannut luonnonsuojelusta ja ilmastotyöstä, vaikka ilman hyvinvoivaa planeettaa meille ei jää taloutta, mitä ylläpitää.

Meidän vaihtoehdossamme tämä asetelma käännetään ympäri. Hyvinvointivaltiossa ne osallistuvat enemmän, joilla on enemmän, ja niitä autetaan enemmän, jotka kaipaavat tukea enemmän. Tämän periaatteen mukaan on aikanaan rakennettu Suomi, joka on ollut globaalissa mittakaavassa verraten tasa-arvoinen ja jossa kouluttautuminen ei ole riippunut vanhempien varallisuudesta.

Orpon—Purran hallituksen jäljiltä meillä on edessä hyvinvointivaltion jälleenrakennus. Me aloittaisimme työn säätämällä miljonääriveron, poistamalla listaamattomien yhtiöiden osinkovero- ja huojennuksen, edistämällä työntekijöiden oikeuksia ja varmistamalla, että jokaisella ihmisellä on oikeus työhön. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa pieni- ja keskituloisten ostovoima vahvistuu suhteessa hallituksen esitykseen. Siirtämällä palkan sivukuluja takaisin työntekijöiltä työnantajille eli perumalla Sipilän hallituskaudella tehdyt niin sanotut kiky-maksumuutokset voisimme vahvistaa ostovoimaa ilman suuria tulonmenetyksiä. [Arto Satonen: Mitkä ovat työllisyysvaikutukset?] Me myös vahvistaisimme talouden ympäristökestävyyttä suojelemalla suomalaista luontoa, korjaamalla hiilinieluja ja vauhdittamalla vihreää siirtymää.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti osoittaa, että on mahdollista pitää huolta ihmisistä, luonnosta ja hyvinvointivaltiosta ja silti velkaantua vähemmän kuin oikeistohallitus. Vaihtoehtoja hallituksen hyvinvointivaltiota tuhoavalle leikkauspolitiikalle todellakin on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

14.42 Harry Harkimo liik (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Kun vanha ei toimi, kannattaa kokeilla jotain uutta. On odotettu, on toivottu, mutta odottamalla ja toivomalla tämä ei muutu. Nyt vaaditaan tekoja ja rohkeita päätöksiä. Nyt ei ole kysymys suhdanteesta, ongelmat ovat paljon syvemmällä. Suomen talous on rikki. Suomi tarvitsee uskottavan pitkän tähtäimen suunnitelman ja kasvuohjelman. Vain talouden kasvu pelastaa Suomen.

Eilen oli talouden synkkä päivä. Kun tilanne on synkkä, voisi Orpon ja Purran hallitus perua yhteisöveron alennuksen ja suurtuloisten veroalennuksen ja parantaa julkista taloutta yli miljardilla. Yhteisöveron alennus on liian kaavamainen ja valuu vain suurten pörssi-yhtiöiden osinkoihin eikä tuo kasvua. Suurtuloisten veroale on tarpeellinen, mutta ajoitus on väärä eikä tuo kasvua. Eivät suurtuloiset kuluta enemmän, vaikka rahaa jäisi nykyistä enemmän käteen. Sen sijaan pieni- ja keskituloisten palkansaajien ja eläkeläisten kaikki lisäraha menee kulutukseen, mikä verojen jälkeen jää käteen.

Nyt hoetaan koko ajan tätä: tämä on edellisen hallituksen vika, ja seuraava hallitus korjaa virheet. Tätä hokemalla mikään ei parane. Kerran vielä: Kyse ei ole suhdanteesta. Ongelmat ovat syvemmällä rakenteissa, ja ne pitää korjata. Pelkästään leikkaamalla ja säästämällä emme nouse. Syyllisiä on turha etsiä. Nyt on mentävä eteenpäin ja tehtävä vaikuttavia päätöksiä. Annan nyt muutaman ehdotuksen näistä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! Eläkeyhtiöiden varoja pitää sijoittaa enemmän kotimaisiin kasvuyrityksiin. Varat sijoittavat erikseen nimettävät eri toimialojen sijoittamisen ammattilaiset.

Kasvuyritysten julkinen tuki pitää nostaa moninkertaiseksi. Tämän vuosikymmenen lopussa tavoitteen on oltava vähintään viisi miljardia euroa vuodessa, jolloin myös kotimaiset ja kansainväliset sijoittajat tulevat mukaan ja skaalaavat sijoitukset ovat 20 miljardia euroa vuodessa.

Panostuksia pitää saada myös merkittäviin yritysten verohuojennuksiin, kun yritys investoi kasvuun. Kasvuyritysten omistajat ja toimiva johto tietävät yrityksensä kilpailukyvyn ja potentiaalin parhaiten, koska he tekevät panostuksia omalla riskillään, ja tätä pitää tukea veroratkaisuilla. Hallituksen nykyinen suunnitelma yhteisöveron kahden prosentin alentamisesta on liian kaavamainen ja on tulossa liian myöhään. Se kohdistuu vain suuriin ja kypsiin yrityksiin, jotka eivät ole kasvuhaluista vaan jakavat voitot osinkoina. Yhteisöveroa olisi pitänyt alentaa 15 prosenttiin, kun yritys kertoo, mihin se investoi. Uusi perustettu yritys saisi toimia kolme vuotta ilman yhteisöveroa, ja pieniin yrityksiin annettaisiin alv-alennusta 40 000 euron liikevaihtoon asti ja siitä liukuen 80 000 euroon asti.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kasvuyrityksiä varten Suomeen pitää perustaa erityistalousalue. Mallia tähän voi ottaa Turkin teknologiapuistoista. Suomen malli on valtakunnallinen. Erityistalousalueelle mukaan pääsevät kasvuyritykset valitsee ammattilaisten raati. Erityistalousalueelle mukaan tulevat kasvuyritykset pääsevät ohituskaistalle luvitukseen, investointien rahoitukseen ja verotukseen. Erityinen huomio erityistalousalueella on tuottavuudessa ja tekoälyn sekä digitaalisuuden hyödyntämisessä.

Kasvuyrityksiä voi löytyä eri sektoreilta, kuten digitaaliset palvelut, tekoäly, terveysteknologia, avaruusteknologia, sekä puolustusteollisuudesta, kaivosteollisuudesta, lääketeollisuudesta, uudesta metsäteollisuudesta ja vihreästä siirtymästä. Suomen on löydettävä ja valittava vahvuutensa. Niissä ainoa tavoite on olla maailman paras.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen pitää rakentaa massiivinen tekoälyohjelma ja saada tuottavuus kasvuun. Jos työtunnit pysyvät samana ja tuottavuus kasvaa kymmenen prosenttia, nousee bkt 30 miljardilla eurolla. Suomen veroasteella siitä jäisi yhteiskunnalle 12 miljardia euroa, eli julkinen talous olisi tasapainossa. Miten sitten kymmenen prosentin tuottavuus saadaan aikaiseksi? Se saadaan aikaiseksi niin, että panostamme massiivisesti tekoälyn käyttöön ja hyödynnämme sitä julkisella ja yksityisellä puolella. Kummallakaan puolella ei kymmenen prosentin tuottavuuden kasvu ole mahdoton tavoite. Nopeimmat tulokset tuottavuuden kasvussa saadaan sotealueilta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kansankapitalismi kunniaan ja suomalaiset säästöt kasvuun. [Pauli Kiuru: Hyvä!] Piensijoittajille, jotka sijoittavat listaamattomiin kotimaisiin yrityksiin, pitää rakentaa erityinen verokannustin. Suomalaisten pankkitileillä makaa 115 miljardia euroa. Yhteensä kotitalouksien säästöt ovat 200 miljardia, kun mukaan lasketaan rahastosijoitukset ja osakeomistukset. Edes osa näistä varoista pitää saada tukemaan kotimaisten kasvuyrityksien kasvua. Luottamus pitää palauttaa. Suomalaisten on uskallettava sijoittaa kotimaisiin kasvuyrityksiin ja vaurastua sitä kautta. Se on tervettä kansankapitalismia.

Yksityiset yritykset ja uudet kasvuyritykset ovat taloutemme selkäranka. Kotimaiset yritykset pitää saada uskomaan ja luottamaan tulevaan. Yritykset pitää verotuksella kannustaa investoimaan ja kasvamaan. Vain sitä kautta Suomen talous lähtee kasvuun, suomalaisille riittää töitä ja he tienaaivat ja tulevat palkallaan toimeen.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi tarvitsee pitkän aikavälin suunnitelman, mihin tätä maata halutaan viedä kymmenen vuoden aikana. Ihmisille tulee turvallinen olo, ja he luottavat Suomeen, kun he tietävät, mihin tätä maata viedään. Haluamme rakentaa Suomen, jossa kaikilla on varaa elää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten valtiovarainministeri Purra, seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

14.50 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia oppositiolle vaihtoehtojen esittelystä. Tältä suunnalta katsoen loppuvuosi on toiveiden ja lupaus-ten kulta-aikaa. Esitätte vaihtoehtonne, joissa liian usein kuitenkin käy niin, että unohdatte siinä sen, mitä olette koko kauden ajan ja sen edellisen vuoden vastustaneet. Mistä te olette peruuttaneet, ne eivät valitettavasti näy näissä teidän vaihtoehtoisissa.

Aloitetaan täältä: Keskusta rahoittaa omaa vaihtoehtoaan perumalla ensin yhteisöveron kevennyksen 20 prosentista 18:aan ja sitten laskemalla sen 15:een. Vero kiristyy ja keve-nee samanaikaisesti. [Antti Kurvinen: Uusi malli!] Parasta tässä kuitenkin on se, että hal-litus ei kevennä yhteisöveroa ensi vuonna vaan vuonna 2027. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Kasvutoimista listataan tuettu sähköpolkupyöräily ja julkista taloutta vahvistava massa-maahanmuutto. Mistähän sellaista saataisiin? [Antti Kurvinen: Teillä on pakkomielle ma-muihin!] Muutenkin tuntuu täällä salissa, että keskustan maahanmuuttolinja on alkanut mennä SDP:stäkin ohi. Tätäkö maakunnissa todella halutaan? Minusta se kuulostaa aivan punavihreältä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Asumistuen lisäsäästöt keskustalla 240 miljoonaa euroa. Mikä on saanut mielenne muuttumaan? Mutta siitä kiitos, että pari hankalaakin säästöä teidän vaihtoehtostanne löy-tyy. Valitettavasti toisesta päästä olette peruutelleet niin paljon, että lisää tarvittaisiin aika tavalla.

Länsiradan peruminen auttaa ilmeisesti keskustan universumissa ongelmaan kuin ongel-maan, olette niin monta kertaa käyttäneet jo siitä säästyneet rahat johonkin muualle, vaika hallitus ei ole vielä käyttänyt siihen mitään.

Ihan perusasia: mieluiten näkisin ensi vuoden vaihtoehtobudjetin koskevan ensi vuotta vastauksena tuohon hallituksen keltaiseen kirjaan, joka löytyy teidän pöydiltänne, mutta tämä ei koske, tämä ei ole vaihtoehtobudjetti. [Antti Kurvinen: Ei olekaan, se on laajem-pi!] Te ette saaneet sinne edes taulukkoa. Miten eduskunta voisi edes äänestää tästä vaih-toehdosta?

Arvoisa puhemies! Keskustan rakentama soteuudistus on sen mielestä niin huonosti teh-ty, että puolue vaatii jo nyt kokonaisremonttia, vaikka nimenomaan vaalien alla korosti, että tälle pitää antaa aikaa. Ehkä olisi kannattanut alun perinkin miettiä enemmän tervey-denhoitoa kuin esimerkiksi aluepoliittisen rälssin maksimointia. Kuulin muuten juuri, että edes hallituksen päättämiä sotevaltuustorahojen leikkauksia ei alueilla olla toteuttamassa, vaan poliitikkojen palkkioita ollaan jopa nostamassa. Tämä on käsittämätön uutinen. Mut-ta kiitän kuitenkin keskustaa siitä, että annatte tuen ministeri Juuson edistämälle omalää-kärimallille.

Kiinnitän huomiota myös keskustan tyytyväisyyteen arvonlisäverotusta koskien. Vielä viikko, vai oliko kaksi sitten, se kutsui omaa ehdotustaan 0,5 prosenttiyksikköä kovemmin verottavaa hallitusta veromoukaroijaksi. Nyt se on ymmärtänyt, että kulutusverot ovat pie-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

nempi paha verrattuna työn verotuksen kiristämiseen. Oletteko kenties tähyämässä hallitukseen tällä pragmatismilla? Hienoa. [Mika Lintilä: Totta kai!]

Kiitän keskustaa ajatuksista koskien Viron veromallia. Ensi kaudella meidän tulisi pohdita sitä, miten saisimme verojärjestelmäämme selvästi investointeja kannustavampaan suuntaan. Tässä meillä on varmasti sama suunta. Hallitushan päätti keväällä mittavista verouudistuksista kasvun ja investointien tukemiseksi.

Arvoisa puhemies! SDP:lle eivät menoleikkaukset maistu, mutta luottamus sosialismiin on SDP:n valuuttaa.

Veropolitiikan kärki koostuu yrittäjien ja yrittäjyyden rankaisemisesta. Kasvusta puhutaan, mutta kun se puhe ei riitä. Kasvu ei synny hakkaamalla yrityksiä, se vähänkin katoaa sillä. SDP esittää uutta, melkein 300 miljoonan osinkosolidaarisuusveroa. Ahkera pienyrittäjä ja työnantajayritykset on saatava luhistumaan, ja sitä kutsutaan solidaarisuudeksi. Tämä on kyllä loogista, mikäli epärehellistä puhettakin kutsutaan empatiaksi.

SDP:n veroasiantuntijat ovat esittäneet myös progression laajentamista pääomaverotukseen. Sanna Marin ehdotti muuten aiemmin jyrkkää progressiota kuntaverotukseen. Myös perintöverotukseen halutaan merkittävä kiristys — tuhkatkin pesästä. [Pia Viitanen: Kevennämme perintöverotusta!] Sinun lapsesi eivät ole sinun, eivätkä sinun rahasi selvästikään ole sinun.

No, SDP ei ole myöskään autoilijan ystävä. Se peruisi hallituksen veronkevennykset polttoaineisiin, jakeluvelvoitetta kiristettäisiin — bensiinin nousua siis luvassa. SDP:n ymmärrys ja empatia eivät riitä näkemään maaseudulle, jossa etäisyydet ovat pitkiä eikä vantaalaisia ratikoita ole auttamassa ihmisiä töihin. Myös maataloudesta, metsänomistuksesta ja turpeen poltosta tulisi lisäpenalttia.

Kiitän kuitenkin myös SDP:tä omalääkärimallille osoittamastanne tuesta. Toinen kehu tulee juustohöylämällistä yritystukien suhteen. [Sinuhe Wallinheimo: Se on aika hyvä!] Jos nimittäin on niin, että mikään hallitus ei näistä kunnolla kykene leikkaamaan, niin on mentävä juustohöylään. Olen sitä itsekkin ehdottanut. Mutta ne veronkiristykset, ne pois.

SDP:n veropolitiikka perustuu ajatukseen siitä, [Joona Räsänen: Tavallinen suomalainen hyötyy!] että solidaarisuusvero eli korkeat työn marginaaliverot tuottavat meille uusia innovaatioita, investointeja ja talouskasvua. Sen sijaan IMF:n ekonomistit ja tutkimusnäyttö ovat SDP:n mukaan väärässä ja Kalevi Sorsa -säätöön entiset erityisavustajat oikeassa.

Kotitalousvähennyksen osalta on valitettavasti sama tarina. Tutkimusnäyttö ei pidä sitä tehokkaana verokannustimena. Sama kommentti keskustalle. Tulonsiirto varakkaille se kyllä on. Myös ruuan alvia SDP kiristäisi suhteessa hallituksen linjaan. [Välihuutoja]

SDP:n verolinja edustaa tulipunaista sosialismia, mutta olemme kuulleet myös järkeviä ajatuksia sosiaalidemokraateilta velkajarruun liittyen. On pakko kysyä: Kuka SDP:n talouspoliittista linjaa johtaa? Onko kyseessä edustaja Mäkysen — taustalla ehkä velkajarrua vastustavan entisen pääministerin Marinin — vai siis edustaja Räsänen linja? Raha-teoriaa ja alkemiaa vai perinteistä rautakourasosialismia? Oletteko te aivan kaikki siellä todella sitoutuneet velkajarruun ja ymmärrätte, mitä se tarkoittaa?

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtobudjetit ovat vaihtoehtotodellisuudesta. Keskusta rahoittaa menoja perumalla veronkevennyksiä, joita ei tule ensi vuodelle. Vihreiden vaihtoehdossa poltellaan pilveä ja haaveillaan paremmasta maailmasta samalla, kun perutaan säästöjä ja korvataan niitä valtavilla miljardiluokan veronkiristyksillä. Vasemmistoliiton ratkaisu — no, kuten viime vuonnakin, se on aito. Se on varmasti aito: perutaan säästöt, jaetaan rahaa, tehdään yli kuuden miljardin veronkiristykset ja tienataan pakolaisilla. Olen sa-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

naton. Ja nämä puolueet olivat siis edellisessä hallituksessa. Ei tarvitse ihmetellä VTV:n arviota. [Naurua oikealta]

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämien säästöjen peruminen, sen esittäminen, on vastuutonta. Me olemme joutumassa liiallisen alijäämän menettelyyn, ja seuraavan kauden säästötarve on jopa yli kymmenen miljardia euroa. Mistä te kuvittelisitte esimerkiksi löytävänne lihakset vuonna 2027 tämän maan luottokelpoisuuden turvaamiseen? [Puhemies koputtaa]

Aivan loppuun vielä, arvoisa puhemies: Liike Nyt ehdottaa YELin korjaamista oikeisiin tuloihin perustuvaksi. Onneksi hallitus on päättänyt jo tämän hoitaa. Esittämiinne veronalennuksiin, edustaja Harkimo, ette olleet etsineet lainkaan rahaa. Mutta pisteet kuntauudistuksesta, edes paperilla. Se oli hyvin rohkeaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt niin halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.58 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra taitaa nauttia tästä, kun pääsee riepottelemaan opposition vaihtoehtoja, [Välihuutoja oikealta] mutta kannattaisi olla ehkä hieman nöyrempi, koska te olette kuitenkin se maamme valtiovarainministeri, joka vie Suomen EU-komission tarkkailuluokalle. Teidän vahtivuorollanne ja teidän politiikkanne seurauksena käynnistyy liiallisen alijäämän menettely. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä — Mika Lintilä: Kyllä, sitä on turha kiistää!] Kun tässä tilanteessa SDP on rakentanut vaihtoehtonsa sellaiseksi, että me otamme 400 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin te, niin kannattaisi tutkia sitä.

Aivan erityisesti SDP:n veropolitiikassa me kohdistaisimme pieni- ja keskituloisille puoli miljardia enemmän veronkevennyksiä kuin teidän vaihtoehdossanne, [Juha Mäenpää: Verottaisitte yrittäjiä!] ja tosiasiassa yrittäjistäkin valtaosa hyötyy SDP:n veropolitiikasta. Me nostaisimme arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa, laajentaisimme kotitalousvähennystä, tukisimme tki-toimintaa ja tekisimme kannustimen vihreän siirtymän investoinneille. Voin kyllä kysyä teiltä: eikö teille maistuisi tämä verovapaiden yhteisöjen lähdevero? [Puhemies koputtaa] Tällä tavalla me saisimme hieman lisää verotuloja. Miltä se tämä kuulostaisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.59 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy kiittää valtiovarainministeriä siitä, että olette perehtynyt keskustan vaihtoehtoon. Tämä edistää parlamentarismia ja dialogia täällä meillä eduskunnassa. Valitettavasti, arvoisa varapääministeri Purra, pikkuisen nöyrempää ja hillitympää asennetta olisin odottanut tilanteessa, [Välihuutoja] jossa teidän vahtivuorollanne Suomi on päätynyt EU:n alijäämämenettelyyn. Te ja teidän kumppaninne kokoomus lupasitte vaaleissa, että laitatte talouden kuntoon ja velan hallintaan, ja lupasitte laittaa asiat tärkeysjärjestykseen. Seurauksena on ollut talouden syöksykierre ja ihmisten palvelujen leikkaaminen. Ei tämä tilanne nyt kovin häävisti ole mennyt, arvoisa valtiovarainministeri.

Herra puhemies! Minäkin haluan tarttua veropolitiikkaan: Olen täysin samaa mieltä kuin ulkoministeri Valtonen siitä, että Suomessa keskituloisten verotus on sietämättömän

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

kovaa, ja siksi keskustan vaihtoehdossa me alentaissimme opettajan palkan verotusta 735 euroa vuodessa, sairaanhoitajan verotusta alentaissimme 700 euroa vuodessa, koodarin tuhannella eurolla vuodessa ja tehdastyöntekijän 1 045 eurolla vuodessa. [Puhemies koputtaa] Oletteko te valmiita tarttumaan tähän keskituloisten verotuksen keventämiseen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti. — Yritetään pysyä minuutissa, vaikka paljon onkin asiaa. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.01 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Purra, minä odotin teiltä kyllä enemmän. Teidän talouspolitiikkanne tulostaulu näyttää sen verran synkältä, että aivan alkeellista olisi, jos voisitte edes avata sen vihreiden vaihtoehtobudjetin, arvioida ennakoluulottomasti niitä ehdotuksia, joita olemme tehneet, sen sijaan, että heiluttelette täällä joitakin onnettomia leimakirveitä.

No, sen verran sain kiinni, että kritisointe meitä verojen käytöstä. Niin, meille verotus ei ole mikään mörkö. Se on työkalu muiden joukossa, keino varmistaa hyvinvointivaltion rahoitus — se, että lapset eivät joudu näkemään nälkää tai elämään ilman kotia — ja toisaalta keino ohjata ihmisten, yritysten ja yhteiskunnan toimintaa ympäristön kannalta kestäväään suuntaan.

Tämän hallituksen arvovalinnoista kertoo kaiken tarvittavan se, että teillä ei ole ilmeikään värähtänyt siitä, että lapsiperheköyhyys on teidän päätöstenne myötä lisääntynyt, mutta ympäristölle haitallisen toiminnan tukien karsiminen tai ympäristöverotuksen käyttäminen työkaluna on aivan ylitsepääsemättömän vaikeaa. Päinvastoin, olette käyttäneet sitä talouden niukkaa liikkumavaraa päästöjen lisäämiseen. Minusta se kertoo kaiken tarvittavan teidän politiikastanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

15.02 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä seison ylpeästi sen vaihtoehdon takana, että vasemmistoliitto on valmis verottamaan niitä, joilla on enemmän, mutta kun täällä nyt julkisuudessa on esitetty väitteitä kuuden miljardin euron veronkiristyksistä ja äsken niin teki myös valtiovarainministeri, niin voitte laskea uudestaan. Luku verovaikutuksista on noin 3,4 miljardia euroa.

Olen kyllä muutenkin seurannut tätä keskustelua vaihtoehtobudjettien ympärillä hie-man epäuskoisena. Olen aidosti hämmentynyt siitä, että miljonääriveron ja riittävän sosiaaliturvan kaltaiset ehdotukset koetaan jotenkin ympäri puoluekenttää radikaaleina ehdotuksina. [Miko Bergbom: Miettikää!] Nämä ovat aivan perusasioita silloin, kun me puhutaan hyvinvointivaltiosta. [Naurua perussuomalaisten ryhmästä] Miljonääriverosta kun keskustellaan, niin kyse on paljon loivemmasta versiosta kuin vuonna 2006 lakkautetusta varallisuusverosta, ja Suomi on saanut riittämättömästi sosiaaliturvan tasosta vaikka kuinka paljon huomautuksia. Minusta siinä ei ole mitään hauskaa. Minusta tämä on asia, joka tulee korjata, ja minä olen ylpeä siitä, että me emme pidä näitä ehdotuksia mitenkään radikaaleina vaan hyvinvointivaltion jälleenrakentamisen peruspilareina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harkimo.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

15.03 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Valtiovarainministeri Purralle voi sanoa vain sen verran, että eivät teidänkään esitykset kovin hääppöisiä ole, jos katsoo Suomen talouskasvua. Te olette tehneet 500 eri toimenpidettä ja ette ole saaneet kuin miinustalouskasvua, niin että olisin kyllä vähän nöyrempi siellä laatikossa.

Se pitää sanoa, että yksi asia, joka on mielestäni ihan uskomaton, minkä te olette tehneet, on yhteisöveron alennus kahdella prosentilla. Olen istunut pörssiyhtiöiden hallituksissa ja kasvuyritysten hallituksissa, ja takaan teille, että se ei tuo investointeja lisää tähän maahan, ja se maksaa melkein miljardin. Eikö se kannattaisi nyt perua, koska se ei tule teidän vahtivuorolla edes vaikuttamaan? Se on ajoitettu parin vuoden kuluttua. Miksi parin vuoden kuluttua? Mitä järkeä on tehdä tällaisia päätöksiä, kun tarvitaan kasvua nyt, ja ajoittaa nämä veronalennukset johonkin kahden vuoden kuluttua? — Kiitos. [Tuomas Ketunen: Liikettä nyt!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kopra.

15.04 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP myy palkansaajille veronalennuksia, mutta todellisuus on tietenkin aivan toinen. Kun paketin avaa, sisältä paljastuu sama vanha vasemmistolinja: verojen korottamista verojen perään. Ei paljoa eroa vasemmistoliiton vaihtoehdosta. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] Totuus nimittäin on se, että toisella kädellä SDP antaa ja toisella kädellä se vie tuplana pois. Pidätekö te suomalaisia aivan hölmöinä? Kyllä jokainen tajuaa, että nämä hienoilla nimillä maskeeratut veronne ovat loppujen lopuksi jokaiselta työtä tekevältä ihmiseltä pois ja niillä murjotaan työnteon ja yrittämisen kannattavuus ja kannustavuus pohjalukemiin.

Lindtman löysi pk-yrityksille ja yrittämiselle noin 600 miljoonan euron veronkiristykset. Tulee maastapoistumisveroa, ahkeruuden haittaveroa, sijoitusvakuutusten veroa, perintöveron kiristystä, osinkoveron kiristystä. Lisää veroa, veroa ja veroa. [Miapetra Kumpula-Natri: Montako työpaikkaa menee maastapoistumisveroon?] Siinäkö on se Suomen kasvuohjelma, SDP?

Jonkun on tässä maassa leivottava kakku. Lindtmanin reseptillä verotettaisiin hengiltä juuri ne ihmiset ja yritykset, jotka sitä kakkua leipovat, jotka rahoittavat koulut, hoivan ja turvallisuuden. Sitäkö te, SDP, todella haluatte? [Välihuutoja vasemmalta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

15.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suosittelemme edustaja Kopralle ja ehkä myöskin valtiovarainministeri Purralle pientä kertauskurssia tästä SDP:n vaihtoehdosta. [Jenna Simula: Anna tulla!] Mitä tulee esimerkiksi perintöveroon, niin meidän huojentaisimme siellä tavallisten perintöjen verotusta, nostaisimme alarajan 40 000 euroon.

Edustaja Kopra: Mitä tulee tähän ahkeruuteen, te olette kovasti puhuneet näistä marginaaliveroista. Minkä takia Veronmaksajien mukaan hallituksen esityksessä 5 000—6 000 euroa, jopa 7 000 euroa kuussa tienaaavien marginaaliverotus ensi vuodelle kiristyy? Alkaako se hallituksen ahkeruus vasta siitä 8 000 eurosta ylöspäin? Miten se nyt on? Opettajat, insinöörit, lääkärit ja kaikki muut — onko heidän ahkeruutensa vähemmän ahkeruutta? Missä nyt on se työnteon ylistys? [Antti Kurvinen: On se vähemmän tärkeää!]

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! SDP on osoittanut omassa vaihtoehdossaan, että samaan aikaan on mahdollista olla inhimillinen ja vastuullinen. Lähes puoli miljardia pienempi alijäämä ja veronalennukset, [Puhemies koputtaa] jotka todella tuntuvat siellä tavallisissa suomalaisissa. [Puhemies: Aika!] Suurituloiset voivat nyt hetken odottaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

15.07 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On melkoista parodiaa kuunnella opposition puhuvan tässä salissa nyt luottamuksesta ja nöyryydestä, kun olette kaksi ja puoli vuotta yrittäneet röyhkeästi nakertaa luottamusta. Mutta jos puhutaan tosiasioista eikä mielikuvista, niin teillä olisi nyt ollut tilaisuus näyttää. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Paraskin puhuja!] Teillä olisi ollut vapaus esittää aivan mitä haluatte, ja silti te ette pysty edes suurissa linjoissa vastaamaan omiin puheisiinne.

SDP on huutanut pää punaisena sotesta täällä koko kauden. Te ette silti esitä sinne mitään rakenteellista suurta lisäystä, ette mitään miljardeja, ette mitään, mikä muuttaisi kokonaisuutta suurestikaan. Keskusta on vaahdonnut arvonlisäveron nostamisesta — jonka te itse muuten suurimmalta osin hyväksyitte — ettekä esitä mitään sen keventämiseksi. Ei tämä voi näin mennä. Molemmat teistä ovat puhuneet Itä-Suomen paketeista, suurista rahoista Itä-Suomeen. Sinnekään ei ole tulossa yhtään mitään, tai ainakaan kovin paljoa enempää kuin hallitukselta. Ei minkäänlaista vaihtoehtoa. Hyvät pääoppositiopiouluet, tunnustatteko te nyt sen, että teillä ei ole edes keskeisiin kritiikkiinne kohteisiin minkäänlaisia konkreettisia korjausehdotuksia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaikkonen.

15.08 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suosittelen nyt muitakin tutustumaan siihen kokonaisuuteen. Kyllä sieltä niitä vaihtoehtoja löytyy.

Arvoisa valtiovarainministeri, teitä monesta on syytetty, mutta se täytyy kyllä sanoa, että ei teitä liiasta nöyryydestä voi syyttää. [Eduskunnasta: Ei!] Varsin pontevasti te veljennenne haukutte ne, jotka koettavat rakentaa maalle parempia vaihtoehtoja, nostaa Suomea tästä suosta. Kysymys kuuluu, onkohan teillä todella varaa tuolla tavalla haukkua muut, kun näytöt ovat, mitä ovat. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi!] Maa on lähellä nollakasvua, työttömyys on tapissa, velkaantuminen jatkuu, ja maahan on syntynyt ankeuden ilmapiiri, jossa ei ole luottamusta talouteen, [Jenna Simula: Mitäs ankeutatte!] ei uskalleta kuluttaa. Todistukset tästä kaikesta todellakin jaettiin eilen: työttömyyden ja talouden hoidosta ehdot ja siirto EU:n tarkkailuluokalle. En ihmettele, että suomalaiset alkavat kaivata vaihtoehtoja tälle menolle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

15.09 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreiden vaihtoehdossa kahdeksan kymmenestä suomalaisesta saa enemmän käteen kuin hallituksen linjalla. 44 000 suomalaista nostetaan köyhyydestä. Koulutukseen satsaisimme 700 miljoonaa euroa enemmän, luonnonsuojeluun 300 miljoonaa euroa enemmän, ja tästä huolimatta valtiontaloutta tasapainottaisimme ihan yhtä paljon kuin hallitus.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Valtiovarainministeri Purra, mitään näistä te ette kommentoinut. Sen sijaan te puhuitte pilven polttelemisesta. [Jenna Simula: No ettekö haluaisi?] Kuvittelen tuntevani tämän vihreiden vaihtoehtobudjetin aika hyvin, mutta ei täältä sitä pilven polttelemistä löydy. Kysyn teiltä, valtiovarainministeri Purra: onko teiltä liikaa vaadittu, että te täällä eduskunnassa kommentoisitte oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjetteja ettekä itse päästänne keksiä asioita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

15.10 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On se kumma, että pienituloisilta leikkaaminen, vanhuspalveluista leikkaaminen, terveyskeskusten hoitoonpääsystä leikkaaminen on oikeistopuolueille aivan helppoa, mutta kun vasemmisto ehdottaa, että ehkä suurituloiset voisivat osallistua vähän enemmän, ehkä yritysten verotukia voisi vähän karsia, ettei pienituloisilta ja vanhuspalveluista tarvitsisi leikata, niin alkavat hirvittävä älämölö ja hirvittävä syyttely. [Sheikki Laakso: Mitenkäs viime kaudella?] Te syytätte meitä vastuuttomuudesta, kun haluamme, että näihin talkoisiin osallistutaan voimien ja resurssien mukaan. Minun mielestäni vastuuttomuutta sen sijaan on se hallituksen politiikka, joka lisää köyhyyttä, joka lisää eriarvoisuutta, joka murentaa hyvinvointivaltion perustuksia. Ja vaikka hallitus kuinka leikkaa, niin velkaantuminen sen kun kasvaa. Vasemmiston vaihtoehdossa me ottaisimme vähemmän velkaa kuin hallitus ja köyhyys vähenisi Suomessa 88 000:lla. [Timo Heinonen: Työttömyys lisääntyy!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

15.11 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Ensiksi on todettava, että kaikilla oppositiorhmillä on vaihtoehtoisissaan myös hyviä esityksiä, eli kiitos siitä, mutta sitten on myös vähemmän hyviä esityksiä.

Mielestäni vasemmistoliiton vaihtoehdon suurin ongelma tässä kasvu- ja työllisyyslanteessa on se, että teidän miljardiluokan veronkorotukset kohdistuvat juuri sinne, missä uudet työpaikat luodaan, eli yrityksiin. Eduskunnan tietopalvelun arvion mukaan — siis ei minun oman arvioni mukaan — vasemmiston vaihtoehto heikentää työllisyyttä noin 64 000 työllisen verran verrattuna hallituksen esitykseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oijoi!]

Vihtreen vaihtoehdossa taas sitten huolestuttavat leikkaukset, joilla on iso vaikutus kotimaiseen maatalouteen. Meillä Suomessa keskimäärin yksi maatala päivässä lopettaa toimintansa huonon kannattavuuden takia. Ajatelkaa: yksi per päivä. Miten te vihreissä ajattelette, että maatalouden kannattavuus paranee, jos samalla leikkaatte sieltä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

15.12 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on kauden aikana sopeuttanut julkista taloutta useaan otteeseen yhteensä yli kymmenellä miljardilla. Aina silmiemme edessä on ollut ja on edelleen vähentää niitä pysyviä menoja, jotka ovat syntyneet aiempien hallitusten aikana. Silti oppositio on huutanut, että hallitus leikkaa liikaa, [Miapetra Kumpula-Natri: Väärin!] samalla kun te olette valittaneet valtionvelan kasvavan liikaa. [Antti Lindtman: Kyllä!] Tämä ei sovi yhteen teidän budjettiesitysten-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ne kanssa, puhumattakaan tulevasta velkajarrusta. Olin odottanut lisää miljardiluokan sopeutuksia, jotka olisivat perustuneet realistisiin lukuihin.

Kun lukee sosiaalidemokraattien esitystä solidaarisuusosinkoverosta ja muista veronkorotuksista, tulee lähinnä mieleen Uniper. [Naurua]

Keskustalla on budjetissaan lähes miljardin aukko, kun he ovat huomioineet yhteisöveron alennuksen, vaikka se astuu voimaan vasta vuonna 27. Se on siltä osin susi — ja siitä tulee muuten mieleen susijahti. Se ei toteutunut silloin, [Puhemies koputtaa] kun olitte vahtivuorossa. [Puhemies koputtaa] Onneksi Sari Sudenhoitaja on nyt vahtivuorossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.14 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä valtiovarainministeri, tuossa kuuntelin, kun te syytitte oppositiopuolueita, että elämme täällä mielikuvitusmaailmassa, ja kun tuota teidän puhettanne kuuntelin, jäin kyllä epäilemään, että taisitte olla kyllä te nyt siellä mikä-mikä-maassa.

Tällaisessa tilanteessa, missä Suomen talouskasvu on tällä hetkellä Euroopan heikointa, meidän työllisyyskehitys on ollut Euroopan heikointa, työttömyys on toiseksi heikointa koko Euroopassa, samalla Suomi velkaantuu nopeiten kaikista Euroopan maista — ja itse asiassa tällä kaudella niin velkaantuminen on kiihtynyt kuin alijäämät ovat syventyneet — en kyllä uskoisi, että Suomen valtiovarainministerillä on pätkän vertaa varaa ylimielisyyteen, vaan silloin luulisi, että kaikki vaihtoehdot, mitä esitetään, käytäisiin läpi ja yritettäisiin etsiä sieltä keinoja, voitaisiinko tätä surkeaa tilannetta muuttaa, johon teidän johdoltanne me olemme joutuneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi ja sen jälkeen ministeri Purra.

15.15 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on nyt erittäin vaikeassa paikassa. Olemme joutumassa EU:n tarkkailuluokalle, ja tällaisessa tilanteessa tarvittaisiin nyt johtajuutta, jossa kootaan suomalaisia päättäjiä tämän yhteisen ongelman ratkomisen eteen. Siksi toivoisin hieman avoimempaa mieltä tarkkailla näitä opposition ehdotuksia ja arvioida niitä, ei vääristellä niitä.

Komissio kiinnitti aiivan erityistä huomiota siihen, että Suomen kotitalouksien tilanne on hankala: niissä ei luoteta talouden tulevaisuuteen, ja sen takia meillä kulutus on niin alhaalla. Siksi keskusta suuntaisi nämä veronalennukset nimenomaan tavalliselle työtä tekeväälle keskiluokalle. Otan esimerkin: Sari Sairaanhoitaja — entinen kokoomuksen äänestäjä muuten — Tehyn jäsen, palkka 3 360 euroa: keskustan vaihtoehdossa käteen jäisi 700 euroa enemmän vuodessa kuin hallituksen vaihtoehdossa. [Arto Satonen: Mites se rahoitetaan?] Tällä me saisimme Suomen talouden pyörät pyörimään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra, kaksi minuuttia.

15.16 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Se, että Suomi joutuu liiallisen alijäämän menettelyyn, josta olen itse aika pitkään jo varoittanut, on selvää tämän heikon kehityksen jatkuessa, mitä meillä on viimeisinä vuosina ollut. [Antti Kurvinen: Mikä on teidän vastuunne?] Se ei todellakaan ole mikään kunniamerkki. Se ei

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ole kunniamerkki tälle hallitukselle, mutta te, hyvä oppositio, voitte katsoa myös, onko se kunniamerkki teille.

Opposition puhe ylimielisyydestä on vähintäänkin huvittavaa, kun te samaan aikaan syytätte tätä hallitusta siitä, että me olemme menossa liiallisen alijäämän menettelyyn. Se on surullista, se on jopa traagista. [Mika Lintilä: Sama linja jatkuu! — Mikko Savola: Kaksi ja puoli vuotta vastuuta!] Edustajat Räsänen ja Kaikkonen, pystyisittekö te sanomaan suoraan sen, millä te yritätte vihjailla, mitä te yritätte kansalaisille ja kuulijoille vihjailla, että alijäämämenettely on muka tämän hallituksen syy? [Välihuutoja] Pystyisittekö te sanomaan sen suoraan, koska minä olen varma, että te tiedätte itsekkin, että se ei ole totta, mutta väitätte muuta. Ja hyvä oppositio, se, että te siitä huolimatta väitätte niin, on ylimielistä. Se kertoo siitä, että teillä ei ole itsellänne minkäänlaista nöyryyttä eikä kykyä itsereflektioon tässä julkisen talouden tilanteessa, jossa tämä maa on, jossa meillä ei ole 18 vuoteen ollut aitoa reaalista talouskasvua, jossa hallitus toisensa perään, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, pääministeri Sipilän kaudella ja pääministeri Orpon kaudella pyrkii tekemään asialle jotakin. Se on nöyryyden puutetta, ja se on ylimielistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

15.18 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastuunkanto tuntuu olevan vaikea laji. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mites se Uniper?] Nimittäin tämä istuva hallitus, joka jo yli kaksi vuotta, kaksi ja puoli vuotta, on hoitanut isänmaamme asioita, on kuluttanut valtaosan tähän mennessä kuluneesta ajasta edellisen hallituksen moittimiseen ja tuntuu nyt siirtävän palloa jo tulevalle hallitukselle. On hyvä kysyä: milloin te, valtiovarainministeri Purra, otatte vastuun talouspolitiikasta, jota tämä hallitus noudattaa ja jonka seurauksena Suomi joutuu EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn? SDP on rakentanut vastuullisen vaihtoehdon, jossa tehdään yli kahden miljardin edestä menomuu-toksia, menomuutoksia, joiden seurauksena itse asiassa menoja on sata miljoonaa vähemmän. Me teemme miljardiluokassa veromuutoksia, joiden seurauksena kaikkien alijäämä meidän vaihtoehtobudjetissa on puoli miljardia vähemmän kuin tämän oikeistohallituksen budjetissa. [Mauri Peltokangas: Laitetaan nauha talteen!] Kannattaisi todella poh-tia, olisiko nöyryyden paikka, koska tilanne todella on Suomessa vaikea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

15.19 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme koko tämän vaalikauden toivoneet sitä, että talouskasvun edellytyksiä haettaisiin. [Mauri Peltokangas: Heti alusta saakka tyhjä paperi! — Jenna Simula: Tyhjästä on paha nyhjästä!] Valtiovarainministeri Purra, kun te teitte budjettiesitystä vuodelle 2026, niin te ilmoititte, että tässä on Riikan leikkauslista, missä ovat muiden leikkauslistat. Minkä takia te ette esittänyt, että tässä on valtiovarainministerin kasvulista, näillä kymmenellä toimenpiteellä me saamme Suomen talouden liikkeelle? Keskustan mielestä tarvitaan säästöjä, tarvitaan joitakin pistemäisiä veronkorotuksiakin, mutta tätä tarkkailuluokalle joutumista ja vaikeaa taloustilannetta ei pysty ratkaisemaan sillä, että me vain leikkaamme ja synkistelemme ja saamme ihmiset pelokkaiksi. [Jani Mäkelä: Miksi te teette niin sitten?] Meillä on pankkitileillä enemmän rahaa kuin ilmeisesti koskaan aikaisemmin, koska ihmiset pelkäävät tulevaisuutta pitkälti teidän takianne. [Jani Mäkelä: Kenen syy?]

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Kysyn toisen kysymyksen, rouva puhemies. Kysyn valtiovarainministeriltä: eikö ole oppositiolta vastuunkantoa, että me tulimme velkajarruun mukaan, me teimme parlamentaarista yhteistyötä, rajoitimme itse asiassa omaa valtaamme, ja keskusta ehdotti sitä? Te voisitte edes kiittää tästä yhteistyöstä, edes pikkuisen — jos siihen taipuisitte vähän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

15.20 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En oikein pidä siitä, että edustaja Tuppurainen sanoo, että valtiovarainministeri ei ole kantanut vastuuta. [Mauri Peltokangas: Käsittämätöntä kyllä!] Valtiovarainministeri on todennäköisesti tehnyt tässä suoria leikkauksia enemmän kuin kukaan tässä muutamaa kymmeneen vuoteen, [Välihuutoja vasemmalta] niin että kyllä sitä vastuuta varmasti kannetaan. [Antti Kaikkonen: Mites sen kasvun aikaansaaminen?]

Mutta, arvoisa puhemies, kyllä tässä nyt, kun katsoo näitä vaihtoehtobudjetteja, piirun verran on taas menneet kaikki vasemmalle, ja tämä tietenkin erottaa meidät heistä. Heidän mielestään kasvu syntyy siitä, että yrityksiä verotetaan enemmän, yrittäjiä verotetaan enemmän, ja tätä kautta se kasvu tuntuisi.

Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä jo yksi maailman korkeimmista kokonaisveroasteista, toki tällä kaudella se vähän tippuu, mutta se lääke ei ole se, että me verotetaan yrittäjiä ja yrityksiä vielä enemmän, päinvastoin. [Pia Lohikoski: Te leikkaatte Suomen kuoliaaksi!] Tämä on ero vasemmisto-opposition ja oikeiston välillä. Me uskomme yrityksiin, me uskomme yrittäjiin, ja heidän verojaan alentamalla me saamme tähän maahan investointeja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

15.21 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä päivä eduskunnassa aina kerran vuoteen on tosiaan siitä erikoinen päivä, että jokainen oppositiopuolue saa ihan itse kertoa, miten he ensi vuonna hoitaisivat tämän maan asiat, jos olisivat vallassa yksin, itse, ilman muita, eli ei hallituskumppaneita, ei parlamentaarisia työryhmiä eikä huonoja kompromisseja eikä etenkään mitään petettyjä lupauksia. [Petri Honkonen: Kuulostaa ihan Orpon hallituksen ohjelmalta!]

Tätä taustaa vasten hämmästelen sitä, kuinka köyhiä nämä teidän esityksenne lopulta ovat. [Laura Huhtasaari: Hirveä pettymys!] Ei nyt sentään ihan niin kuin se tyhjä paperi, joka hallitusneuvotteluihin tarjottiin, mutta ei paljon enempääkään. Koko tämän vuoden ja oikeastaan tämän kaksi ja puoli vuotta olette haukkuneet hallituksen päätöksiä, kertoneet, mitä pitäisi tehdä ja mitä perua. No, nyt kun lukee näitä teidän vaihtoehtobudjettejanne — ja oli tilaisuus tehdä se vaihtoehtobudjetti ensi vuodelle ilman mitään muita puolueita — niin suurin osa näistä teidän aiemmin tässä salissa esittämistä vaateista, toiveista ja lupauksista kuitenkin täältä puuttuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

15.22 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Suomi on joutumassa EU:n tarkkailuluokalle, ja kun kuunteli valtiovarainministerin ensimmäisen

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

mäistä puheenvuoroa, niin käytöstavat olivat kyllä ministerillä valitettavasti jo ihan sen mukaiset, että tarkkailuluokalla ollaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!]

Me kaikki oppositiopuolueet olemme tehneet valtavasti työtä näiden vaihtoehtobudjetien eteen, ja toivoisin, että tässä salissa voisimme keskustella niistä. Uskon, että jokaisesta niistä löytyy myös semmoisia hyviä vinkkejä, mistä hallituksen kannattaa ja se voi ottaa vaarin. Sen takia näen itse tämän hyvin arvokkaana perinteenä, jonka käytännön itse asias-
sa vihreä puolue toi aikoinaan tähän saliin.

No, mitä erityisesti toivoisin, että meidän vaihtoehtobudjetissamme katsottaisiin, olisivat nämä haitalliset tuet yrityksille. Valitettavasti tämä hallitus ei ole kyennyt niitä leikkaamaan, ja täällä aina salissa huudetaan, että mitäs viime hallitus. No, viime hallitus leikkasi niitä yli 600 miljoonaa, ja me myös muutimme niitä tukia niin, että niillä kannustettiin esimerkiksi hiilineutraalisuutta kohti, ja teimme osasta tuista määräaikaista. [Puhemies koputtaa] Ajattelen, että tämä on käytäntö, jolla yritystukia kannattaa hyödyntää, jotta me voimme uudistaa meidän yrityskenttäämme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Honkasalo.

15.24 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se nyt vain niin on, ministeri Purra, että te olette vastuussa tämän maan ja tämän hallituksen talouspolitiikasta, te olette vastuussa heikosta työllisyystilanteesta, te olette vastuussa siitä, että eriarvoisuus syvenee, ja te olette vastuussa siitä, että lapsiperheköyhyys syvenee, mutta te käyttäydytte kuin perinteinen oikeistopoliitikko: te tulette sinne pönttöön, haukutte täällä opposition täysin matalaksi, [Laura Huhtasaari: Aiheesta!] ja kun täältä esitetään kritiikkiä, niin te ette pysty ottamaan sitä vastaan. Täysin käsittämätöntä. [Mauri Peltokangas: Te olette vastuussa vaihtoehtobudjetistanne!] Ylimielisyydellä todellakaan ei näytä olevan mitään rajaa. Teillä on pokkaa täällä esittää täysin perätöntä kritiikkiä, kun Suomen talous on täysin katastrofaalisessa tilanteessa tällä hetkellä ja työttömyys on räjähtänyt käsiin. Luulisi, että tässä maassa olisi tällä hetkellä kriisipalaveri, [Puhemies koputtaa] melko iso sellainen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra, pyysitte äsken kaksi minuuttia. [Riikka Purra: Valitettavasti jos voisi saada vähän pidemmän.] — No, tehdään niin, että otetaan nyt pidempi ja sitten taas otetaan enemmän edustajien puheenvuoroja, ja sen jälkeen. Eli viisi minuuttia.

15.25 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Itselläni oli myös seitsemän minuutin alkupuhe, ja te kaikki ryhmät saitte käsitellä omissanne myös seitsemän minuuttia. Valitettavasti joudun keskittymään suurimpiin puolueisiin, mutta kun täällä useampi tunti menee, varmasti pääsen myös pienten puolueiden vaihtoehtoihin tarkemmin tutustumaan. Yritin kuitenkin löytää kaikilta myös jotakin positiivista. Muun muassa, edustaja Honkasalo, minähän kehuin teidän vaihtoehtoanne siitä, että se oli aito ja autenttinen, toisin kuin esimerkiksi sosiaalidemokraattien, jotka eivät ole peruuttaneet niitä hallituksen tekemiä säästöjä, joita he kuitenkin ovat koko ajan kritisoineet. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!]

Tämä, mihin nyt haluan puuttua, on tietenkin tämä, minkä oliko edustaja Kaikkonen vai Kurvinen nosti esille, että hallitus ei ole tehnyt kasvutoimia ja että hallitus on tehnyt ai-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

noastaan leikkauksia. Tämähän ei missään määrin pidä paikkaansa. Me olemme tehneet kasan sellaisia uudistuksia vaikkapa työmarkkinoille, joita tässä maassa on odotettu vuosikymmeniä, joilla juuri pyritään siihen, että esimerkiksi liiketoimintaedellytykset, firmojen mahdollisuudet toimia, olisivat paremmat, jotta ne pystyisivät työllistämään, koska sitä hyvinvointia ei synny mistään muualta. Me olemme tehneet myös suhdanteeseen sopivaa elvytyspolitiikkaa, esimerkiksi investoinneilla ja infrahankkeilla, ja samaan aikaan käyttötalouden menoja on sopeutettu. Hyvä oppositio, se on juuri se, mitä tulee tulevillakin kausilla tehdä.

Luottamus, josta täällä puhuttiin, säilyy, kunhan me jatkamme tätä työtä emmekä vapise siinä edes suuren kritiikin edessä. Tämä maa tarvitsee jatkossakin sopeutustoimia, sillä meidän täytyy saada käyttötalouden menoja pienemmiksi vastaamaan meidän tulopohjaa, ja vastaavasti meidän pitää huolehtia siitä, että meillä tulevaisuudessa olisi tässä maassa aitoa talouskasvua ja meille syntyisi vahvempaa työllisyyttä, ja tätä kautta me voimme ylläpitää meidän hyvinvointiyhteiskuntaa. Valitettavasti keskustelua kuunnellessa, ja vaikka oppositiolla on täysi oikeus tähän voimakkaaseen kritiikkiin, valitettavasti en näe, että luottamus varsinkaan näillä vasemmisto-opposition vaihtoehtoilta paranisi. Esimerkiksi mitä tulee liiallisen alijäämän menettelyyn, niin näillä toimilla ei syntyisi ainoastaan mainehaittaa, vaan kotitalouksien ja valtion lainanottoon, korkoihin, ilmestyisi Suomi-lisä, ja sitä me emme halua.

Hyvä SDP, sekä luottoluokittajat, IMF että se EU:n komissio, joka meitä nyt sinne tarkkailuluokalle on laittamassa, kertovat meille ja ovat kertoneet vuosia, että Suomella on rakenteellinen, krooninen epätasapaino tulojen ja menojen välillä. [Miapetra Kumpula-Natri: Miksi niitä tuloja sitten romutetaan?] Kun edustajat Lindtman, Tuppurainen, Kurvinen, Räsänen ja kumppanit sanovat, että hallituksen linjan pitäisi muuttua, niin he ovat väärässä. Nimittäin nämä mainitut ulkopuoliset tarkkailijat haluavat lisää — siis enemmän — hallituksen tekemiä toimia, [Arto Satonen: Kyllä, juuri näin on!] siis niitä teidän vastustamianne leikkauksia, niitä teidän vastustamianne työmarkkinatoimia, niitä teidän vastustamianne vaikeita uudistuksia, [Antti Kurvinen: Enemmän kasvutoimia!] joita tämä hieman jumiutunut yhteiskuntamme tarvitsee. Se on juuri näin. Se on näiden vaihtoehtodollisuuksienne sijaan edessä myös seuraavalla kaudella. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

15.29 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun nyt vain yhteen asiaan, kun ministeri mainitsi vaikkapa nämä IMF:n suositukset. IMF:hän tuossa totesi muutama viikko sitten, että Suomen julkista taloutta pitäisi vahvistaa noin puolellatoista miljardilla vuodessa tästä eteenpäin, ja kun katson tätä teidän talousarvioesitystänne, niin eihän täällä ole mitään puolentoista miljardin vahvistamista. Siksipä SDP tähän reilumpaan vaihtoehtoon on vienyt sisälle puolellatoista miljardilla julkista taloutta vahvistavia toimenpiteitä. [Oikealta: Ei ole!] Kumpikos meistä nyt noudatti niitä suosituksia?

Mitä tulee sitten tähän verotukseen, niin kyllähän tilanteessa, jossa meillä on yli kymmenen miljardin alijäämä, sitten kun veronkevennyksiä tehdään, pitää todella tarkkaan katsoa, mihin ne kohdennetaan, ja siinä on totta vieköön ero tämän hallituksen ja sosiaalidemokraattien välillä. Sosiaalidemokraattien mielestä nyt on tavallisten suomalaisten vuoro veronkevennyksissä, hallituksen linja on toinen, ja tästä voin mielelläni debatoida täällä vaikka koko illan.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

15.30 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri, kyllä, te olette tehnyt ja hallitus on tehnyt aika paljon toimenpiteitä, [Perussuomalaisten ryhmästä: No niin!] ja keskustahan on tukenut merkittävää osaa työelämäuudistuksista. Me olemme tässäkin vaihtoehdossa aivan merkittävän osan hallituksen säästötoimista hyväksymässä. [Jenna Simula: Kiitos, keskusta! Kiitos, edustaja Lohi, olemme tyytyväisiä!]

Miksi me olemme tehneet sitten vaihtoehdon? Sen takia, että kun katsotaan näitä tuloksia, missä Suomen talous nyt on, että me olemme joutumassa sinne tarkkailuluokalle, niin joutuu sanomaan, että ei tämä resepti toimi — ei tämä resepti toimi. Suomessa ei ole talouskasvua, Suomessa on huipputyöttömyys, Suomessa ovat huippukorkealla konkurssit yrityksissä. Ja sen takia — kun täällä on sanottu, että me emme yrityksiä huomioi — me olemme yrittäjävähennystä nostamassa viidestä prosentista seitsemään prosenttiin. Myös puhtaasti siirtymän investointien raja yhteen miljoonaan, eli hyvitys koskemaan myös pienempiä kuin 50 miljoonan hankkeita. Ei tämä ole mitään vasemmistolaista politiikkaa. Nyt kannattaisi avoimesti katsoa myös keskustan vaihtoehtoa. [Puhemies koputtaa] Aletaan yhdessä analysoimaan, voisiko olla järkevää toteuttaa tämä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

15.31 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luin SDP:n vaihtoehdon, ja kyllä se on umpivasemmistolainen. Se on kova veromoukari suomalaisille ahkerille työntekijöille, suomalaisille yrittäjille ja pääomille. Arvon demarit, ei työntekoa kuulu verottaa kuin se olisi haitallista. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: No, miksi te sitten verotatte?] Eli verota vähemmän sitä, mitä haluatte enemmän. SDP kiristäisi perintöveroa, energiaveroa, vielä uusi maastapoistumisvero, maankäytön muutosmaksuvero. Tässä te kyllä olette reilumpia, ja reilumpi tarkoittaa enemmän.

Toivon, että te, edustaja Tuppurainen, ette vaan matkusta Mikkeliin. Keksisitte sieltä vielä repertuaariinne varmaan kenkäveronkin.

Mutta, puheenjohtaja Lindtman, jos korkeat verot olisivat ratkaisu tämän maan ongelmiin, niin ei tälle maalle, puheenjohtaja Lindtman, olisi koskaan tullut ongelmia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

15.32 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa edustaja Heinonen, miksi tämä hallitus sitten kiristää OAJ:hin kuuluvan opettajan verotusta ensi vuodelle? Miksi te sitten kiristätte 2 000 euroa ansaitsevan myyjän verotusta ensi vuonna? Miksi te sitten kiristätte 6 000 euroa ansaitsevan insinöörin, joka kuuluu liittoon, verotusta ensi vuonna? [Juha Mäenpää: Mistä sä saat päähäsi noita?] Miksi te kiristätte 5 000, 6 000 ja 7 000 euroa ansaitsevien marginaaliveroa, nostatte sitä ensi vuodelle? [Välihuutoja] Missä se työnteon ylistys nyt on? [Marko Kilpi: Mielikuvitusmaailmasta!]

Arvoisa puhemies! Onko se nyt niin, että kokoomuksen työnteon ja ahkeruuden eetos ulottuu ainoastaan siitä 9 000 eurosta ylöspäin? [Keskustan ryhmästä: Kyllä se on näin!]

Arvoisa puhemies! Suomen talous vahvistuu, kun luottamus palautuu ennen kaikkea sinne keskiluokalle. Siksi nyt on tavallisten ihmisten vuoro. Riikka Purra, olisiko nyt kui-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tenkin niin, [Puhemies koputtaa] että kelpaisiko matalampi verotus tavallisille suomalaisille ja voisivatko ne miljonäärit, hyväosaiset, nyt hiukan odottaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

15.34 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on siirtynyt tyhjästä paperista tyhjiin lupauksen aikaan. [Sinuhe Wallinheimo: Ja vähän vasemmalle valitettavasti!] Ensin oli terveysasema joka kunnassa, ja kun omalla sotella, omilla toimillanne lakkautitte niitä läjäpäin, [Antti Kurvinen: Kaisa Juuso lakkauttaa!] nyt lupaatte, että terveysasema on lähellä — lähellä. Montako kilometriä se tämä teidän ”lähellä” on, ja montako euroa niihin olette tässä vaihtoehdossanne laittaneet? Niinpä, tyhjä lupaus, pelkkä mainos sosiaalisessa mediassa, yhtä tyhjä lupaus kuin alvin alentaminen. Ette pysty pitämään teidän lupauksianne edes oppositiossa.

Mitenkäs tuleva suuri johtaja, pääministerin salkusta haaveileva edustaja Kaikkonen tätä kommentoi? [Perussuomalaisten ryhmästä: Turvallinen!] Te ette ole uskottava. Vai miltä kuulostaa se, että aiemmin, ennen teidän soteuudistustanne, oli neljä kuntaa, missä ei ollut terveyskeskusta? Nyt niitä tulee olemaan teidän päätöksillänne 42, jopa 82. [Välihuutoja keskustan ryhmästä — Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

15.35 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä, mitä edustaja Simula tässä edellä sanoi, kuulostaa kyllä aika erikoiselta, aivan kuin te ette olisi huomannut, että tuolla ministeriaitiossa istuvat teidän omat ministerit. Näitä päätöksiä, mihinkä hyvinvointialueet on ajettu teidän vastuuajananne, yritätte vierittää muiden syyksi, ja tähän tuntuu olevan muutenkin koko hallituksen linja.

Kerrataanpas muutama tosiasia, jotka olivat hallitusohjelman aivan keskeisimmät tavoitteet. Velkasuhde vakautetaan tällä vaalikaudella, alijäämätavoite yksi prosentti ja 100 000 uutta työllistä. Nämä olivat hallitusohjelman keskeisimmät tavoitteet. [Välihuutoja] Voin ne toistaakin, jos olette ne kenties unohtaneet. Ja miten on käynyt? [Juha Mäenpää: Onko Marinia ikävä?] Kaikista näistä hallitus tulee lipeämään, nämä eivät tule toteutumaan. Sen lisäksi suomalaiset on ajettu epätoivon tilaan: talous ei kasva, kotitaloudet eivät uskalla kuluttaa, ihmiset eivät luota talouteen ja tähän teidän asianhoitoonne.

Tälle me tarjoamme vaihtoehtoa. Keskiluokan, joka rahoittaa koko hyvinvointiyhteiskunnan, on saatava enemmän, ja me haluamme, että luottamus palautuu nimenomaan keskiluokan ostovoiman kasvun kautta Suomen talouteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

15.36 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen kuultiin, että hallitus on huonolla suhdannepolitiikallaan vienyt Suomen EU:n tarkkailuluokalle. Myös työttömyysaste kohosi synkimmäksi 15 vuoteen eli 10,3 prosenttiin. [Sheikki Laakso: Onko liian vähän työttömiä?] Lisäksi koulutuksen entinen kärkimaa Suomi romahti. Entinen OECD-maiden koulutustason ykkönen on vajonnut sijalle 31. [Timo Heinonen: Eli hän viittaa Anderssonin aikaan!]

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Vasemmistoliitto haluaa nostaa Suomen osaamistasoa. Me laajensimme oppivelvollisuutta ja teimme toisesta asteesta maksuttoman. Oikeiston käsissä koulutuksen erityissuojelu on tarkoittanut leikkaamista jokaiselta koulutusasteelta, myös korkeakouluilta. Meidän vaihtoehtomme takaisi oppimisen tuen uudistukselle riittävät resurssit, ja peruisimme kuntien valtionosuusleikkaukset, jotka uhkaavat nyt kouluja läpi Suomen.

Lisäksi hallitus on sivuuttanut luovien alojen valtavan kasvupotentiaalin. Me vahvistaisimme kulttuurikenttää ja rakentaisimme kestäväää pohjaa luovien alojen kasvulle ja siten talouden uudistumiselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

15.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä, missä hallitus suosii kaikkein varakkaimpia, SDP on sen tavallisen suomalaisen puolella. [Jenna Simula: Kuka on epätavallinen?] Meidän verovaihtoehdossamme pieni- ja keskituloiset hyötyvät. Meidän verovaihtoehdossamme kaupanmyyjille, opettajille, insinööreille ja sairaanhoitajille jää enemmän käteen kukkaroon kuin mitä hallituksen veropolitiikalla. [Laura Huhtasaari: Entä yrittäjät? — Jenna Simula: Entä pienituloiset?] Me olemme tavallisen suomalaisen puolella. Hallitus suosii miljonäärejä. [Jenna Simula: Ne onkin epätavallisia, kun ei montaa löydy!]

Ja mitä tulee tähän yritysten verottamiseen, puhemies, meidän vaihtoehdossamme suurin osa yrittäjistä voittaa. Me tukisimme pieniä yrittäjiä, me nostaisimme arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa, me parantaisimme kotitalousvähennystä, [Jenna Simula: Rahaa on!] me tukisimme ensimmäisen työntekijän palkkausta, me satsaisimme pienten yrittäjien tukemiseen. Joskus, ministeri, mietin, oletteko te tai hallituspuolueet edes lukeneet meidän vaihtoehtoaamme.

Äsken esimerkiksi muuten äänestimme perintöverotuksesta, jossa SDP esitti perintöveron alarajan keventämistä. En huomannut, että hallituspuolueet olisivat tukeneet sitä SDP:n esitystä, [Puhemies koputtaa] mistä juuri äsken äänestimme, puhemies, tavallisen suomalaisen asialla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lintilä.

15.39 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tätä päivää varten varmasti kaikki oppositiopuolueet tekivät ihan aidosti vaihtoehtobudjetit. [Timo Heinonen: Kyllä!] Niin teki keskustakin. Me kevennetään keskituloisten verotusta 500:sta 1 000 euroon. Tuodaan uskottavuutta ja toivoa. Mutta kyllä tämä tyylilaji tuli hyvin selville valtiovarainministerin puheenvuorossa: ei täällä rakentavaan debattiin tänään päästä. [Timo Heinonen: No, yrittäkää edes! — Juho Eerola: Koittakaa edes!] Koko ajan valtiovarainministeri ja täältä hallituksesta sanovat, että on sopeutettu kymmenen miljardia. Minun käsitykseni mukaan ei ole sopeutettu kymmentä miljardia, koska samaan aikaan on lisätty menoja, samaan aikaan on laskettu veroja. Mielenkiintoista olisi nähdä VM:n laskelma siitä, mikä on todellinen sopeutuksen määrä. Eiväthän viime kevään riihen veroratkaisut olleet mitään kasvua luovaa, fiskaalisesti järkeviä. Ne olivat jakoja teidän eturyhmilenne. Sillä ei tuotu mitään uutta tänne. [Juho Eerola: Mielenkiintoista olisi nähdä tietopalvelun laskelmat teidän vaihtoehtobudjetista!] Se, että luottamus on mennyt, uskottavuus on

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

mennyt, korjaantuu yhdellä asialla, ja ne ovat seuraavat vaalit. Siihen ajankohtaan te voitte vaikuttaa, [Puhemies koputtaa] tai ainakin pääministeri.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

15.40 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua on tänään kuunnellut, niin ei kyllä tunnu siltä, että ollaan semmoisessa parlamentissa, joka on juuri joutunut alijäämämenettelyyn. Kun näitä opposition vaihtoehtobudjetteja kuuntelee, niin ei siellä kyllä juuri mitään ryhmää jäänyt mainitsematta, jolle ei jotain hyvää olisi luvattu, mutta sen sijaan ainoastaan valtiovarainministerin puheenvuorossa kerrottiin niistä, millä näitä sitten oli yritetty ikään kuin rahoittaa. Eli kyllähän nämä valitettavasti höttöjen päällä ovat. [Pia Lohikoski: Koulutusta leikkaamalla Suomi nousuun!]

Täällä puhuttiin siitä, mitä IMF totesi. IMF nimenomaan totesi, että ne työmarkkinauudistukset, joita Suomi on tehnyt, ovat olleet välttämättömiä. Ja toisin kuin täällä on väitetty, tai ei ole puhuttu siitä asiasta lainkaan, työllisyys on noussut 25 000 näissä uusimmissa luvuissa. Se, että meillä samaan aikaan nousee myös työttömyys, johtuu siitä, että työvoiman ulkopuolella olevien määrä on muistaakseni vähentynyt 60 000:lla. Eli on erinomaista, että työllisyys on nyt lähtenyt nousuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

15.41 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kuultiin hetken aikaa sitten edustaja Wallinheimon puheenvuoro, joka oli minusta varsin osuva kuvaus kokoomuksen talouspolitiikan yksisilmäisyydestä. Kun peräänkuulutettiin vastuunkantoa, niin edustaja Wallinheimo alkoi puhua leikkaamisesta. Sanotaan, että jos kädessä on vasara, niin kaikki ongelmat näyttävät yhtäkkiä nauloilta. Ja sama taitaa päteä myös saksiiin: jos kädessä on sakset, niin kaikki näyttää leikattavalta. Sen politiikan seurauksena tässä maassa yli 30 000 lasta on sysätty köyhyyteen ilmekään värähtämättä.

Mutta kun teidän politiikkanne tulokset ovat näin synkkiä, niin eikö kannattaisi vaihtaa työkalupakkia? Olisiko aika myöntää, että tämä teidän reseptinne ei tosiaan toimi? Etenkin kun on niin, että vaikka talous nyt lähtisikin käyntiin, niin kuin me kaikki tietysti toivomme, niin hintalappua näistä köyhyyteen sysätyistä lapsista, niistä päätöksistä, maksetaan vielä todella kauan tämänkin päivän jälkeen.

Kiitän edustaja Anderssonia vaihtoehtobudjettimme lukemisesta. Me todella ajattelemme, että maataloutta on syytä uudistaa. Kestävyyksmurros on myös maatalouden saralla välttämätöntä tehdä, koska ilmaston kuumeneminen ja luontokato, esimerkiksi pölyttäjien väheneminen, uhkaa maatalouden huoltovarmuutta todella vahvasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

15.42 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jättityöttömyys, olematon kasvu, syventynyt lapsiperheköyhyys, koulutusleikkauksia, nurkkaan ahdistetut hyvinvointialueet ja sitten veronalennukset suurituloisille — oikeudenmukaisemman ja kestävämmän vaihtoehdon tekeminen tässä tilanteessa ei ole tosiaan vaatinut mitään taikatemppuja.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Vasemmiston vaihtoehto takaa työtä, työstä palkan. Me vahvistaisimme koulutusta ja vähentäisimme köyhyyttä. Puolustaisimme suomalaisten peruspalveluita, hyvinvointivaltion ydintä. Palauttaisimme luottamuksen tähän maahan. Ja kaiken päälle vielä ottaisimme vähemmän velkaa kuin istuva hallitus.

Hyvä hallitus, ei ole kyse tuntemattomasta jarrusta vaan hallituksen epäonnistuneesta politiikasta, ja siksi oppositio tarjoaa täällä vaihtoehtoja. Ottakaa edustaja Anderssonista mallia ja lukekaa nämä vaihtoehdot. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

15.43 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllä se on niin, että hallitus on pettänyt kaikki keskeiset lupauksensa. Se on pettänyt lupauksen velan pienentämisestä, se on pettänyt lupauksensa työllisyyden suhteen, ja Orpon—Purran hallitus vie meidät nyt tänne EU:n tarkkailuluokalle. [Joona Räsänen: Etupulpettiin!]

Kyllä me tarvitaan aidosti reilumpi linja. SDP on esittänyt omassa vaihtoehtobudjetissaan esimerkiksi suhdanteisiin reagoivaa työttömyysturvaa ja siihen suojaosaa, uutta aikuiskoulutustukimallia. Olemme esittäneet ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottamista mikroyrityksiin. Kyllä meillä on olemassa vaihtoehtoja tälle politiikalle, jota tämä hallitus tällä hetkellä tekee.

Minäkin kiinnitän erityisesti huomiota suhtautumiseen näitten vaihtoehtojen edes pohittamiseen. Ja kyllähän se on niin, kun julkisuudessa on nyt paljon puhuttu tästä tuntemattomasta tekijästä, että se tuntematon tekijä on tässä ihan nähtävillä. Tämä hallitus on vienyt luottamuksen ihmisiltä, ja toivottavasti te osaatte katsoa sitä tuntematonta tekijää suoraan silmiin ja tehdä oikeita päätöksiä sen suhteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

15.45 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meitä vaivaa veroilla näivetetty keskiluokka, jonka Orpon hallitus on unohtanut. Siksi keskusta esittää verouudistusta, jossa opettajalle, duunarille, koodaajalle voidaan saada käteen jopa tuhat euroa lisää palkkaa. [Juha Mäenpää: Missä ajassa?] Siksi, koska talouden kasvu lähtee loppujen lopuksi ihmisistä. Kasvu onnistuu vain, jos onnistumme keskiluokan kanssa.

Työ, yrittäjyys, perheen kasvattaminen, riskinotto ja vaurastuminen ovat ykköstavoitteita keskustalle. Siksi keskusta esittää keskiluokan veronkevennystä. Me esitämme perintö- ja lahjaveron korotonta maksuaikaa, varainsiirtoveron helpotusta, perhepakettia, yhteisöverouudistusta. Tämä hallitus tekee päinvastaista. Velkasuhde on vain piirua vaille 90 prosenttia, ja olemme joutumassa EU:n tarkkailuluokalle.

Arvostetaan keskiluokan ahkeruutta, arvoisa hallitus. [Puhemies: Aika!] Tehdään muutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

15.46 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei vain se, että kaiken voi tehdä reilummin, vaan se, että kaiken voi tehdä vastuullisemmin, [Jenna Simola: Te annatte potkuja reilummin!] ja sen SDP nimenomaan osoittaa. Suomalaisten luot-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tamuksen puute, ministeri Purra — se on se kasvun lukko, tuntematon jarru, jota hallitus on viime päivinä niin kovasti ihmetellyt.

Puheet yritysten kurittamisesta ovat täysin höpöpuhetta. SDP:n vaihtoehdossa valtaosa yrityksistä voittaa, siis valtaosa. Tavallisten suomalaisten verotus kevenee. SDP esittää keinoja, jotka vahvistavat luottamusta, luovat edellytyksiä kasvulle, edellytyksiä yrityksille työllistää ja ihmisille työllistyä — ja kaikki tämä reilusti pienemmällä alijäämällä. Se on vastuullisuutta. Mutta täällä te, arvoisa hallitus, huudatte jälleen kerran tätä kulunutta mantraanne. Se vain osoittaa sen, että teidän omat keinonne ovat lopussa. Eikö nyt olisi vaihtoehdon, kestävän vaihtoehdon, vuoro?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

15.47 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä varmaan olemme samaa mieltä, että keskeinen haaste meille kaikille puolueille riippumatta meidän asemasta hallituksessa tai oppositiossa on luottamuksen parantaminen. Siitä olemme samaa mieltä. [Antti Kurvinen: Tämä on viisasta!] Se on erikoinen juttu: Eihän talous toimi eikä sen dynamiikka pääse toimimaan, jos ihmiset eivät kuluta eivätkä yritykset investoi. Tällä hetkellä kotitalouksilla on yli 115 miljardia talletuksia, mihin edustaja Lohi viittasi. Se on kaikkien aikojen korkein lukema, ja se kertoo sen, että palkankorotusten ja matalan inflaation ansiosta periaatteessa ostovoima on kunnossa [Antti Lindtman: Kyllä, naulan kantaan!] mutta siellä on joku psykologinen jarru, joka sitten estää ihmisiä kuluttamasta. Se, miten me sen palautetaan, ei ole täysin yksiselitteinen eikä yksinkertainen juttu.

Sosiaalidemokraateilta kysyn rakentavasti ja tietenkin nöyrästi: kun olette hyvin pitäneet Itä-Suomen asiaa esillä ja edustaja Eskelinen nimenomaan vaatinut Karjalan radalle rahoitusta, mikä kylläkin on hallitusohjelmassa, niin miksi teidän vaihtoehdebudjetissanne on täysi nolla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

15.48 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sieltähän se tuli. Olisinkin valmistautunut kysymään Mäkelältä sitä hallituksen Itä-Suomi-listaa, mitä hän tuossa kovasti kuulutti meidän suuntaan. Se kyllä on tällä hetkellä tyhjä. Hyvä, että siellä tällä hetkellä ohjelmatyö on käynnissä.

Voin kertoa, kun liikennehankkeista on niin kovasti puhuttu, että Itä-Suomeen on tullut valtavasti rahaa. Tässä ovat luvut: Marinin hallitus 416 miljoonaa euroa, ja se valtava raha Itä-Suomen liikennehankkeisiin on tältä hallitukselta 351 miljoonaa hallituksen päätöksiä. Tämä on se totuus. [Oikealta: Väärät luvut!] Karjalan rataa on huudettu tältä puolelta jo pidemmän aikaa, mutta oudosti vain sitten Karjalan radankin rahat menivät Savon radalle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä se teidän vaihtoehdossa sitten on?] Se oli poliittinen päätös. Yhteisesti oli sovittu, että vt 5:n jälkeen tulee Karjalan rata rahoitettavaksi, mutta eipä tullut. Se oli hallituksen päätös.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

15.50 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä synkistelyn määrä täällä salissa on kyllä pysäyttävää. Ei mitään muuta kuin synkistelyä synkiste-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

lyn perään, ja eräs vanha viisas edustaja joskus sanoikin, että jos Suomi joskus lähtisi to-
sissaan nousuun sillä, että synkistellään, niin synkistellään toki yhdessä. Uutiset kuitenkin
kertovat siitä, että talouskasvu on jo täällä. Työllisten määrä on lähtenyt kasvuun, meille
tulee ennätysmäärä investointeja, olemme kotiuttaneet ulkomailta erilaisia hankkeita tän-
ne Suomeen ja niin edespäin, ja silti me vain synkistellään ja synkistellään. [Antti Kurvi-
nen: Purra synkistelee eniten!]

No, mitä sitten tässä tarjotaan vaihtoehdoksi tälle synkistelylle ja synkistelyn lisäksi op-
position toimesta, se on verotuksen kiristämistä, [Pia Viitanen: Ei!] lisää veroja pienille
yrittäjille, lisää veroja keskisuurille yrittäjille, lisää veroja suurille yrittäjille. [Joona Räsä-
nen: Älkää synkistekö!] Jos tällä linjalla olisi talous saatu kasvuun, niin olisihan se kasva-
nut jo edellisen hallituksen aikana, mutta niin ei vain käynyt. [Joona Räsänen: Taas meni
synkistelyn puolelle!] Tämä on se ainoa vaihtoehto, mitä oppositio tarjoaa, mutta ei sillä
Suomi lähde kasvuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Tuppurainen.

15.51 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on kyllä
tullut synkkiä uutisia. Juuri tulleen tiedon mukaan Etelä-Karjalan hyvinvointialue irtisa-
noo lähes 400 henkilöä, joissa on varmasti mukana myös hoitohenkilökuntaa, hoitajia.
[Petri Honkonen: Sitäkään hallitus ei aio korjata!] Tämä on seurausta hallituksen kovakor-
vaisuudesta sote kriisiin hoidossa, jossa oppositio on tarjonnut yhteistyön kättä. Ylimielises-
ti se torjuttiin. [Jenna Simula: Mites Ilmari Julma Tampereella?]

Tämän hallituksen tulostaulu kertoo karua kieltään: Euroopan surkein talouskasvu, Eu-
roopan ennätystyöttömyys, lähes satatuhatta uutta työtöntä Orpon—Purran vahtivuorolla,
myös hoitohenkilökuntaa hyvinvointialueilta.

Tällä hetkellä keskeisin talouden jarru on luottamuksen puute. Työttömyyden pelko jäy-
tää suomalaisia ihmisiä, ja siitä tämän hallituksen kyllä pitäisi kantaa vastuu. Sen vuoksi
SDP haluaa palauttaa luottamuksen nimenomaan tavallisille suomalaisille, pieni- ja keski-
tuloisille ihmisille [Mauri Peltokangas: Tampereen malli, tai Uniper!] kohdentamalla heil-
le veronkevennyksiä yli puoli miljardia enemmän kuin hallitus. Mutta te olette valinneet
keventää varakkaitten verotusta velaksi. Tämä ei lisää luottamusta. Otatteko te tästä vas-
tuun, ministeri Purra?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

15.52 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Nyt
SDP kyllä tarjoaa kylmää kyytiä. Nyt on joku kaalimaan vartijana, [Joona Räsänen: Tup-
lapukki!] koska maaseutua teidän vaihtoehtobudjetissa kyllä kohdellaan aika kovalla kä-
dellä. Maataloustuista pois miljoona, autoilun kustannuksia ylös, maatalouden energiata-
kia leikataan, hevosilta poistetaan, ja vieläpä turvetuotannostakin 30 miljoonaa. Onko
SDP:n tarkoitus tyhjentää maaseutu lopullisesti ja keskittää väestö suuriin kaupunkeihin?
Ymmärtääkö SDP, että maaseudun elinvoima hyödyttää koko Suomea ja vientiteollisuut-
tamme, joka lepää paljolti maaseutumaisten alueiden harteilla? [Sanna Antikainen: Ei ym-
mällä!]

Turvetuotannosta vielä: Siitä leikkaaminen osuu myöskin meidän huoltovarmuuteen.
[Mikko Savola: Missäs se veroale on?] Energiaturve on ainoa kotimainen ja vakaa ener-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

gialähde, joka tarjoaa lämpöä kovimmilla pakkasilla. Turvetuotannon alasajon myötä menettäisimme myös kasvu- ja kuiviketurpeen sekä monet uudet turveinnovaatiot, joilla myöskin tulisi vientituloja, millä tämä maa tullaan pelastamaan jatkossa. [Puhemies koputtaa] SDP:n vaihtoehto olisi toteutuessaan turmiollista koko Suomelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Malm.

15.53 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä tätä synkistelyä tänään on aihetta mietiskellä. Alijäämämenettely ja tarkkisuusluokka kutsuu, ennätystyöttömyys, ennätysvelka, ennätyskonkurssit. [Sanna Antikainen: Mites VTV:n raportti?] Olen kyllä sitä mieltä, että tässä valossa kokoomus on ainakin selvästi sitä mieltä, että kaikki on tehty oikein. Tällä tulostaululla kokoomus ei ole valmis muuttamaan piiruaakaan politiikkaa siihen suuntaan, että se olisi reilumpaa.

Siinä missä kokoomus haluaa helpottaa irtisanomista, SDP vaihtoehdossaan haluaa helpottaa palkkaamista. Tässä on aika merkittävä ero. Luottamuksesta on puhuttu paljon, ja täällä on puhuttu psykologisesta jarrusta. Minä kerron, että se psykologinen jarru on se työttömyyden pelko. Pienikin määrä rahaa laitetaan sukanvarteen, jos sinne on laitettavaa, mutta valitettavasti tässä maassa on ihan liian monta ihmistä, joilla sukat pyörivät jalassa pelkästä luottamuksen puutteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

15.55 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskusta haluaa, että tehdystä työstä jää enemmän rahaa käteen. Tavallisen duunarin, luokanopettajan, poliisin, insinöörin jopa tuhat euroa enemmän vuodessa ovat tämän työntekijän omia rahoja, jotka hän käyttää kulutukseen ja kasvuun, ja luo uskoa tähän maahan.

Me tarvitaan yrityksille uskoa. Erityisesti pienet yritykset ovat ongelmassa siinä, että te leikkasitte kotitalousvähennystä. Keskusta palauttaisi kotitalousvähennyksen. Me myös vauhdittaisimme rakennusalaan, niin että tähän maahan tulisi euroja, kasvua, työtä ja investointeja ympäri Suomen maakuntia tätä kautta.

Työtä, taloutta ja uskoa parempaan tulevaisuuteen — se on nimenomaan keskustan vaihtoehto, joka tulee siitä, että keskiluokka voi tässä maassa paremmin. [Jenna Simula: Entäs teidän mamulinja?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari.

15.56 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että Suomen tilanne on todella huono, mutta opposition mielestä ei ilmeisesti riittävän huono: Te haluatte lisää veroja, koska teidän mielestä meillä on vieläkin liikaa menestyviä yrityksiä ja menestyviä ihmisiä, jotka pitäisi ajaa verotuksella pois ja näin estää uusia tulemasta. Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa meidän työttömien määrä lisääntyisi 64 000 ihmistä. Eli ilmeisesti meillä ei ole vielä riittävästi työttömiä. Myöskin vihervasemmiston mielestä Suomessa on vielä liian turvallista, eikä meillä ole vielä niin huono tilanne humanitaarisen maahanmuuton suhteen kuin esimerkiksi Ruotsissa, joten te haluatte lisätä sitä.

Ja kun te koko ajan puhutte niistä tavallisista suomalaisista, niin minä haluan tietää, keitä he ovat. Ovatko he yrittäjiä? Onko menestynyt ihminen myös tavallinen, ja ajaako taval-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

linen ihminen autolla? Minä en koskaan halua sellaista hallitusta Suomeen, että bensiinin hinta on kallista. [Eduskunnasta: Keskituloinen on tavallinen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

15.57 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sato-nen valitteli sitä, että näissä vaihtoehtobudjettien esittelyissä lähinnä vain luvataan kaik-kea hyvää eri suuntiin, mutta kun vaihtoehtobudjettien kauneus on juuri siinä, että niissä pitää esittää paitsi se, mihin rahaa laitetaan, myös se, mistä se raha saadaan. [Oikealta: Mis-sä teidän laskelmat?] Jokainen voi vapaasti lukea sen näistä vaihtoehtobudjeteista, arvioi-da sitä ja muodostaa oman näkemyksensä.

Myös vihreiden vaihtoehtobudjetissa näin on tietysti tehty: Me ottaisimme rahaa tehot-tomista yritystuista, me ottaisimme rahaa haitallisten veronalennusten perumisesta. Tässä taloustilanteessa ei ole mitään järkeä keventää fossiilisten tuontipolttoaineiden tai suuritu-loisten verotusta sillä tavalla kuin hallitus nyt tekee. Me hyödyntäisimme enemmän haitta-veroja, vaikkapa sitä terveysperusteista veroa, joka muun muassa edustaja Heinoselle kel-pasi vielä ennen vaaleja mutta ei enää vaalien jälkeen. Nämä päätökset eivät ole helppoja, eivätkä ne ole aina erityisen suosittujakaan, mutta me avoimesti esitämme myös vaikeita ratkaisuja tässä meidän vaihtoehtobudjetissa, ja me olemme niihin valmiita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

15.58 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä luottamuspulla on huutava tässä maassa. Edustaja Eestilä puhui siitä. Ihmiset eivät luota tu-levaisuuteen, eivät uskalla investoida asuntoihin, kaikki säästävät sukanvarteen, ja sama pätee yrityksiin. Yritykset eivät näe pitkälle tulevaisuuteen eivätkä näe luottamusta. [Lau-ra Huhtasaari: Siksi niitä kannattaa verottaa lisää!] Ja varsinkin pienyritykset ovat todella tiukilla. Monet naisyritykset kertovat, että konkurssia tulee, ja niitä on tullut.

Siitä syystä SDP haluaa rakentaa luottamusta ihmisiin, yrityksiin, yhteiskuntaan, ja eri-tyisesti haluamme luoda kasvua ja edellytyksiä sille, että työpaikkoja syntyy. SDP:n vaih-toehto on selvästi parempi työllisyysvaikutuksiltaan kuin hallituksen teot, ja sen kyllä tu-lostaulu näyttää: Työttömyys on historiallisen korkealla, Euroopan korkeimpia. Samoin kasvuluvut ovat heikot, ja siitä syystä nyt tässäkin keskustelussa, mikä täällä käydään, no-kitellaan.

Mutta kuuntelisitte, hallitus, mitä meillä on esitettävänä, ja ottaisitte vakavasti nämä eh-dotukset, koska aika tikittää. [Puhemies koputtaa] Meillä ei ole loputtomiin aikaa tehdä näitä ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

15.59 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen nyt tutus-tunut näihin opposition laatimiin vaihtoehtobudjetteihin, ja jokainen niistä sisältää veron-korotuksia, veronkorotuksia, veronkorotuksia ja veronkorotuksia. Silläkö tämä maa nou-see?

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Mitä tulee keskustaan, teidän vaihtoehdossanne veronalennukset rahoitetaan ensi vuonna sellaisilla toimilla, joita tämä hallitus ei ole tekemässä. Otatteko te itse omaa ohjelmaanne tosissanne?

Mitä tulee SDP:hen, niin mistä johtuu vuodesta toiseen tarve verottaa lisää niitä yrityksiä, jotka tuovat Suomeen talouskasvua? [Mauri Peltokangas: Ja jopa lakkauttaa elinkeinoja!] Ihmettelen kummasti.

Ja koko opposition osalta, pois lukien keskusta, tarve verottaa suomalaista tavallista autoilijaa korostuu ohjelmissa, niin vihreillä, vasemmistoliitolla kuin SDP:ssä. Tätäkin ihmettelen. [Laura Huhtasaari: Kauheeta! — Antti Kurvinen: Työttömällä ei ole varaa autoilla!] Sitten ihmettelen sitä, kun te sanotte, että on tavallisen suomalaisen vuoro. Oliko se tavallisen suomalaisen vuoro silloin, kun te olitte vallassa? Miten kävi suomalaisille? Ostovoima laski Marinin hallituskaudella tavallisilla suomalaisilla. Se erottaa meidät teistä. Tämän hallituskauden aikana tavallisten suomalaisten ostovoima kasvaa, ja tämän hallituksen veropäätöksillä niin käy myös ensi vuonna.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

16.01 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Bergbom kysyi, eikö meidän pitäisi tukea tai vähemmän verottaa niitä yrityksiä, jotka luovat sitä kasvua. No minkälaiset yritykset luovat sitä kasvua? Ennen kaikkea ne, jotka investoivat — eikö niin? — ne, jotka panostavat tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Juuri näille yrityksille SDP on esittänyt tuntuvampaa ja laajempaa verokannustinta. Eivätkös ne ole juuri ne pienet yritykset, jotka ahkerovat siinä alkuvaiheessa? Eivätkö ne ole juuri ne ahkerat yrittäjät, jotka muun muassa tuovat kotitaloustyötä, hoivatyötä koteihin? [Jenna Simula: Onko laiskoja yrittäjiä? Näytä mulle laiska yrittäjä!] Ne ovat juuri niitä, joiden verotusta me laskettaisiin. Itse asiassa, arvoisat edustajat, SDP:n vaihtoehdossa suurin osa, siis suurin osa, yrittäjistä hyötyy, koska me tarjoamme myös ansiotuloverokevennyksiä. Harva yrittäjä lukumääräisesti on huipputuloinen, joita te täällä puolustatte.

Arvoisa valtiovarainministeri, kysyn vielä kerran: [Puhemies: Aika!] otatteko vastuun Suomen joutumisesta alijäämämenettelyyn?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaikkonen, sen jälkeen ministeri Marttinen.

16.02 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyllä jonkun verran painotuseroja. Hallitus kaavailee todella verokevennyksiä yrityksille, jotka lähinnä tulevat hyödyttämään suuryrityksiä, jos kovasti niitäkään. Me katsomme, että kyllä kasvun avaimet enemmän ovat siellä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, ja sinne esitämme merkittävää yritysverouudistusta Viron veromallin hengessä. Se kannustaisi yrityksiä kasvuun ja investointeihin, työllistämiseen.

Ja sitten näissä tuloverokevennyksissäkin on eroja. Hallitus kohdistaa suurimmat verokevennyksensä kaikista suurituloisimmille. Yli 10 000 euroa kuussa ansaitsevat saavat kaikista eniten. Yli 10 000 euroa kuussa ansaitsevat saavat kaikista eniten teidän mallissanne. [Juha Mäenpää: Tuo on kateellisen johtajan puhetta!] Me keventäisimme suurituloisten verotusta vähemmän ja painottaisimme keskituloisia, tavallisia suomalaisia: Ossi Opettaja, plus 735 euroa vuodessa lisää; Sari Sairaanhoitaja, plus 700 euroa vuodessa lisää; Katja

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Koodari, tonni; Teemu Tehdastyöntekijä, reilu tonni — siis tavalliset työtä tekevät suomalaiset. Siellä se menee suoraan kulutukseen, laskuihin, kotimaiseen kysyntään, ja sillä vahvistettaisiin luottamusta tässä maassa. [Antti Kurvinen: Turvallinen Kaikkonen! — Juha Mäenpää: Kateellinen Kaikkonen! — Jenna Simula: Ja linjaton Lindtman!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen, kaksi minuuttia.

16.03 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun eilen saimme uusimmat työttömyys- ja työllisyysluvut, niin niistä voidaan vetää kahdentyyppisiä johtopäätöksiä. Ensinnäkin työttömyys on liian korkealla tasolla, [Antti Kurvinen: Mitä te teette sille?] mutta onneksi, hyvät kansanedustajat, toista kuukautta peräjälkeen työllisten määrä kasvaa — 25 000 työllistä enemmän verrattuna vuoden takaiseen ajankohtaan nähden — mikä tarkoittaa siis sitä, että meidän työmarkkinat ovat virkiämässä.

Rouva puhemies! Tässä tilanteessa siis meidän täytyy keskittyä täysimääräisesti toimeenpanemaan näitä uudistuksia, joilla luodaan taas suomalaisille yrittäjille tilaa palkata lisää. Tätä taustaa vasten on aika erikoista lukea näitä vasemmiston vaihtoehtoja, kun siis vasemmistoliiton vaihtoehto heikentää työllisyyttä lähes 65 000 hengellä — 65 000 hengellä — ja vihreiden 12 500 hengellä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entäs ne lapset? Ajatte lapsia köyhyyteen!]

Rouva puhemies! Verotuksesta kun täällä käydään keskustelua, niin nythän meidän täytyy nimenomaan kannustaa ahkeria, rehellisiä suomalaisia pk-yrittäjiä — eikö niin, edustaja Lindtman — investoimaan, palkkaamaan lisää. Se, että te käytätte heitä kohti 500 miljoonan euron veromoukaria, [Oikealta: Hävytöntä!] ei tule millään tapaa kyllä kannustamaan heitä palkkaamaan tai työllistämään lisää taas vastaavasti tulevaisuudessa. Samaan aikaan SDP vielä vastustaa hyvin systemaattisesti joka ainoaa meidän tekemää työmarkkinauudistusta, joiden tavoitteena on nimenomaan kannustaa näitä pk-yrittäjiä työllistämään, kasvamaan lisää.

Rouva puhemies! Kun tuloverotuksesta täällä keskustellaan, hallituksen koko kauden tuloveronkevennykset, 1,6 miljardia euroa, painottuvat pieni- ja keskituloisille palkansaajille. [Välihuutoja] Hyvät SDP:n ja keskustan edustajat, paljonko te kevensitte viime kaudella, kun olitte hallitusvastuussa, tuloverotusta? Hyvät kansanedustajat, ette sentilläkään. Jääköön tämä nyt myös pöytäkirjoihin, miten uskottavaa on [Puhemies koputtaa] SDP:n kansanedustajilta esittää tuloveronkevennyksiä, [Puhemies: Kaksi minuuttia!] kun te ette vallassa ollessanne tehneet siis yhtä senttiäkään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

16.06 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhumme budjeteista tai vaihtoehtobudjeteista, ei niistä voi puhua ilman lukuja. Nyt voidaan tietenkin sanoa, että 90 miljardin kokonaisuudessa meidän muutokset ovat yhteensä kaksi miljardia. Onko se paljon, onko se vähän? Sen jätän itse kunkin harkittavaksi.

Meillä on siellä 85 eri kohtaa. Olen tiivistänyt ne viideksi, ja silloin voidaan esittää seuraavaa: Me teemme menojen säästöjä, siis leikkauksia, 912 miljoonalla eurolla. Me teemme menojen lisäyksiä palveluihin 829 miljoonan edestä, siis hieman vähemmän kuin niitä leikkauksia. Me alennamme veroja 921 miljoonalla. Me korotamme painottaen ylimpiin

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tuloluokkiin veroja 1 365 miljoonalla, josta tulee alijäämää 460 miljoonaa vähemmän kuin valtion budjetissa. Se voidaan käyttää sitten esimerkiksi velanlyhennykseen tai investointeihin. Tässä pähkinänkuoressa meidän vaihtoehto. [Joona Räsänen: Se oli hyvä tiivistys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.07 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa kaikkien meidän tavoitteena ja vaihtoehtona pitäisi olla kasvu ja Suomen toivoon saattaminen ja herättäminen. Maailma on tosi suuressa murroksessa, eivätkä nämä muutokset ja kriisit tule loppumaan, vaan niitä tulee vain lisää.

Olisikin olennaista, että me suomalaiset olisimme muutoskyvykkäitä, ja siihen meillä on kyllä lääkkeenä oppiminen ja kouluttautuminen. Ja meidän pitäisi todella myös saada luottamusta tulevaan. Erityisesti nuorten luottamus tulisi saada nousuun. Suomessa keskinäisen luottamuksen rakentajana on toiminut erityisesti peruskoulu, ja kunnille pitäisi antaa resurssit siihen, että peruskoulu voisi olla kunnossa.

Me keskustassa uskomme osaamiseen ja kouluttautumiseen, suomalaisiin. Jos ajatellaan OECD-maiden 25—65-vuotiaita, niin suomalaiset ovat kaikkein osaavimpia tässä joukossa, [Puhemies koputtaa] ja sille joukolle meidän pitää myös aikuiskoulutustuki laitaa kuntoon, [Puhemies: Aika!] jotta jatkossakin meidän osaaminen olisi se, mille me voidaan perustaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

16.08 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kasvu ei synny sattumalta. Se rakennetaan osaamisella, koulutuksella ja vakaalla luottamuksella tulevaisuuteen. Tämän vuoksi SDP:n vaihtoehto korostaa investointeja ihmiseen. Kun koulutusjärjestelmä on vahva ja jokaisella on mahdollisuus kehittää osaamistaan, niin syntyy sitä tuottavuutta, innovaatioita ja työpaikkoja.

SDP esittää koulutukseen pysyviä lisäresursseja varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Ammatilliseen koulutukseen tuomme erillisen rahoituksen lähiopetuksen lisäämiseksi, jotta ne nuoret saavat sitä tarvitsemaansa tukea opinnoissa. Lisäksi haluamme vahvistaa tki-toimintaa muuttamalla t&k-huojennuksen laajemmaksi tki-huojennukseksi ja varmistaa, että aikuisilla on todellinen mahdollisuus päivittää osaamistaan uuden aikuiskoulutustuki 2.0 -mallin kautta.

Arvoisa puhemies! Kun panostamme koulutukseen ja osaamiseen, ihmiset uskaltavat silloin investoida elämäänsä ja yritykset tulevaisuuteen. Näin palautetaan se luottamus Suomeen ja voidaan käynnistää kasvun kierre. SDP:n linjalla Suomi voi kasvaa reilummin ja vahvemmin juuri osaamisen kautta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

16.09 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Marttinen hyvin tietää, aivan kaikkien uudistusten työllisyysvaikutuksia eduskunnan tietopalvelu ei pysty laskemaan. Mutta itse aihe on todella tärkeä. Työllisyystilanne on vakava, ja se koskettaa suomalaisia ympäri maan ja eri aloilla, ja tämän hallituksen aikana työttömyys on todella räjähtänyt käsiin. Siksi vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitämme muun

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

muassa Työ ensin -pilottia, mittavia koulutuspanostuksia vahvistamaan työllisyyttä myös pitkäjänteisesti, suojaosien palauttamista ja pieni- ja keskituloisille hallitusta kevyempää ansiotuloverotusta.

Työ ensin -pilotti on keskeinen uusi avaus, johon toivoisin itse asiassa kuulevani ministerin kommentin. Suomessahan on pitkään ajateltu, että työllistyminen on tällainen kuntoutumisen viimeinen etappi. Tutkimus ja käytäntö kuitenkin osoittavat, että mielekäs työ voi itse asiassa olla kuntoutumiselle vahva moottori, ja tässä mallissa tarvittavat tukipalvelut räätälöitäisiin sinne työn rinnalle, ei siis sen eteen muuriksi. Toivoisin, että Suomessa voitaisiin käynnistää tällainen Työ ensin -pilotti, joka on ajattelutavaltaan vähän sukua asunto ensin -periaatteelle, [Puhemies: Aika!] joka on ollut menestystarina Suomessa asunnottomuuden torjunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

16.10 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus perustaa työllisyyspolitiikkansa lähes täysin sosiaaliturvaleikkausten varaan. Me näemme, että tämä resepti ei kuitenkaan tosielämässä toimi. Orpon hallituksen aikana sosiaaliturvaa on leikattu, ja Suomessa on ennätystyöttömyys. [Sanna Antikainen: Entäs teidän vaihtoehto?] Marinin hallituksen aikana sosiaaliturvaa ei leikattu, ja silti työllisyys oli ennätyslukemissa. Tämä osoittaa, että tosimaailmassa työllisyys ei määrity vain sosiaaliturvaleikkausten kautta, niin kuin te vaikutatte ajattelevan. Työpaikat eivät tosiasiallisesti synny köyhiltä leikkaamalla.

Te sanotte SISU-malliin vedoten, että vasemmiston vaihtoehto kasvattaa työttömyyttä, koska me perumme sosiaaliturvaleikkaukset. Näin tuskin tosielämässä on, sillä suomalaiset eivät ole vapaaehtoisesti työttöminä. He ovat työttöminä, koska töitä ei ole, ja he eivät leikkaamalla työllisty.

Vasemmistoliitto haluaa vähentää työttömyyttä tosielämässä, emme vain laskennallisesti. Me vahvistaisimme pieni- keskituloisten ostovoimaa ja kulutuskysyntää, siten myös kasvua ja työllisyyttä. Me palauttaisimme suojaosat, me säätäisimme työtakuun ja me sat saisimme koulutukseen, [Puhemies koputtaa] joka lopulta on työllisyyden ja kasvun kannalta yksi keskeisimmistä asioista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

16.12 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Noissa kaikissa vaihtoehtobudjeteissa keskustaa lukuun ottamatta oltiin palaamassa hoitotakuussa kahteen viikkoon, vasemmisto jopa yhteen viikkoon. Tätähän kokeiltiin hallituskauden alussa, ja silloin kun tästä lähdettiin luopumaan kohti kolmea kuukautta, pelättiin nimenomaan sitä, että nyten potilaat riutuvat jonoissa ja odottavat kolme kuukautta hoitoa. Me ollaan nyt nähty, että käytännössä pääsee edelleen 60 prosenttia kahdessa viikossa ja kuukaudessa pääsee yli 80 prosenttia hoitoon, ja on kutakuinkin sama tilanne kuin edellisellä vuosikymmenellä.

Se, mikä minua itseäni ihmetyttää, on se, että nousee tärkeäksi tämä kahden viikon hoitotakuu vasta siinä vaiheessa, kun ollaan oppositiossa. Koko viime kausi menttiin kolmen kuukauden hoitotakuulla eikä ollut sinänsä yhtään mitään ongelmaa, [Antti Lindtman: Ei, meidän tehtiin se!] ja nyt siitä on tullut ongelma.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Minä toivoisin, että sinne tulisi sisällöllisiä ratkaisuja, joilla me oikeasti pystytään tukemaan hyvinvointialueita siinä, että päästään tavoitteisiin, eikä niin, että me luodaan normit, joihin mennään sitten muun muassa vuokralääkäreillä, ja kustannukset nousevat 600 miljoonaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

16.13 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun tätä keskustelua on kuunnellut, niin täällä on toistunut kolme sanaa: vastuunkanto, nöyryys ja luottamus.

Tästä tulikin mieleeni, että Valtiontalouden tarkastusvirasto tutki SDP:n hallituksen toimia viime kaudella — tulos: demarit, te käskitte muuttamaan tätä raporttia, te haukuite VTV:n poliittiseksi. [Pia Lohikoski: Se oli valtiovarainministeriö!] Mihinkä jäi se teidän paasaama asiantuntijoiden vapaus ynnä muu? Tämä on ennenkuulumatonta. Missä on vastuunkanto, missä on nöyryys? Luotatteko te VTV:hen?

Ja yksi tärkeä asia täytyy ottaa esille, että voidaan keskustella näistä vaihtoehtoista, ja se on se, että siellä täytyy olla mukana eduskunnan tietopalvelun laskelmat. Missä ovat keskustan ja vihreiden laskelmat? Mitä te piilottelette? [Saara Hyrkkö: Ne on julkisesti jaossa!]

Lopuksi vielä vasemmistoliiton työllisyyslinjasta: [Puhemies koputtaa] teidän vaihtoehtonne nostaisi työttömien määrää 65 000 verrattuna hallituksen linjaan. [Pia Lohikoski: Paperilla, niin kuin nämä teidänkin luomanne työpaikat!] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

16.14 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt tässä tuli tämä VTV:n raportti puheeksi, [Sanna Antikainen: Luotatteko VTV:hen riippumattomana asiantuntijana? — Vasemmalta: Hys, kuunnelkaa!] niin taisi olla ministeri Purran oma ministeriö, kun totesi, että jos samalla metodilla arvioidaan siis tätä hallitusta, jota te, edustaja Antikainen, edustatte, niin tämä hallitus on lisännyt pysyviä menoja, ei suinkaan pienentänyt niitä. [Sanna Antikainen: Puolustusmenoja! Ettekö kannata puolustusmenoja?] — Taitaa olla niin, että ne puolustusmenot, joita tässä budjettikirjassakin näkyy, itse asiassa ovat niitä puolustusmenoja, joista se edellinen hallitus on tänne esityksen tuonut, ja edellinen eduskunta on ne päättänyt. Ne puolustusmenothan, [Sanna Antikainen: Vastatkaa kysymykseen, luotatteko VTV:hen?] joista nyt sitten te puhutte, tulevat vasta seuraavina vuosina.

Elikkä, arvoisa puhemies, totean tähän, kun kuuntelen tätä hallituksen argumentaatiota oppositiota vastaan, että tarvittaisiin varmaan jonkunnäköinen tarkkailuluokka myös tälle hallituksen argumentaatiolle, koska tämä ei nyt oikein näytä toimivan. [Naurua vasemmalta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

16.15 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin tarkasti työministeri Marttisen puheenvuoroa, ja kyllä vähän ihmetytti. Tuli Väinö Linnan klassikot mieleen: Tuntemattomassa sotilaassa kun vetistä velliä lusikoitiin, niin silloin tuli

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tietoon, että herrat ovat laskeneet, että ei voi olla nälkä. Siltä se vähän kuulosti, arvoisa ministeri Marttinen, että työttömyystilanne ei voi olla paha. Teillä oli siihen hyvät teoreettiset arviot, mutta ne eivät näitä lähes 300 000:ta suomalaista työtöntä paljoakaan lämmitä. Olemme Euroopan kakkosia, valitettavasti, työttömyydessä. Todella karkea tilanne. Toivoisin kyllä jotakin aktiivista työllistämistä ja aktiivisia keinoja, nopeita keinoja tämän työllisyystilanteen helpottamiseen. Uskon, että olemme, Marttinen ja hallitus ja keskusta, siitä samaa mieltä, että pk-yrityksien ruokkiminen on se keino, millä me kestävimmin taitamme tätä kauheaa työttömyyskriisiä, mikä Suomessa tällä hetkellä on.

Mutta me saamme koko ajan palautetta keskustaan siitä, että pk-yritykset eivät saa rahoitusta, pankit ovat vetäytyneet rahoituksesta pienten yritysten kohdalla, ja siksi esitimme tällaista uutta vakuusrakennetta, uusia takauksia, julkisen vallan apua yrityksille kasvuun, ja myös asunnon ostoon uusia vakuusjärjestelmiä, vähän niin kuin uutta aravalainaa. Olisi mukava kuulla, sopisiko se hallitukselle, voisiko se olla nopea toimi luoda sitä kasvua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

16.17 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP:n vaihtoehdon nimi on Reilummin kohti kasvua. Kun kuitenkin tarkemmin katsoo tätä vaihtoehtopaperia, niin sieltä paljastuu suomalaisille varsin karuja asioita, joita tässä keskustelussa on jo esille nostettukin. Arjen kustannukset nousisivat. SDP ehdottaa vanhemman autokannan ajoneuvoveron kiristämistä, bensiinin ja dieselin verotuksen nostamista, jakeluvoitteen korottamista ja turpeen verotuen poistamista. Kaiken tämän hirveyden päälle SDP ehdottaa maataloustuista leikkaamista ja jopa kotihoidon tuen rajaamista.

Arvoisa puhemies! Tämän SDP:n vaihtoehdon luettua ei voi muuta kuin huokaista helpotuksesta. Onneksi tämä on vain vaihtoehto, joka tuskin koskaan tulee toteutumaan. Suomalaiset eivät tarvitse tällaista punaista moukaria, joka nujertaisi maaseutua ja tavallista työssäkäyvää suomalaista.

Arvoisa rouva puhemies! Jos SDP patistelee hallitusta tarkkailuluokalle, niin se itse taitaa kuulua apukouluun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

16.18 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition vaihtoehtobudjetit ovat vähän niin kuin vaihtoehtoyhteiskuntia, ja niistä saadaan vähän maistiaisia ja onneksi ei yhtään sen enempää. Mikä nimittäin muuttuisi? Mikä muuttuisi tästä? Mikä muuttuisi siitä, mitä edellisellä kaudella tehtiin ja mikä maan talouden karille ajoi? Ja todisteitahan tästä alkaa tulla VTV:stä lähtien ja Hesari viimeisimpänä, ettekä tätä pääse mihinkään karkuun. Se on tosiasia. [Antti Kurvinen: Kilpi, tutustukaa tähän paperiin!] Edelleenkin näyttää olevan ruori irti ja kaasu hirttänyt pohjaan, vaikka kivillä ollaan jo. Ja ainoana lääkkeenä siellä on vero, vero, vero [Antti Kurvinen: Veron alennus on keskustan lääkkeenä!] ja vielä maastapoistumisvero, ja kun lasketaan yhteen, niin siitä tulee kasvunvero. Tätäkö ihan oikeasti halutaan? Jos joku nyt tarvitsee sitä tarkkailuluokkaa, niin kyllä se edustaja Eskelinen on. Sen verran pahasti olivat luvut pielessä, että matematiikasta tuli kyllä nyt ihan pyöreä hylsy.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

16.19 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki tunnemme vanhan viisauden, joka kuuluu: ”Kerro totuus, mutta rohkaise.” Tähän vanhaan viisauteen kannattaisi kyllä myös nyt turvautua, kun Suomen tilanne on äärimmäisen vaikea. Totuus-han on se, että hallituksen resepti, hallituksen politiikka — se ei toimi. Tämä ei ole mieli-pide, vaan tämä on fakta. Siitä kertovat muun muassa historiallisen murheelliset työttö-myysluvut ja Suomen ajautuminen EU:n tarkkailuluokalle.

Rohkaisevaa kuitenkin on, että tätä suuntaa voidaan muuttaa, jos tahtoa on, ja tätä uutta suuntaa linjaa myös tämä keskustan vaihtoehto, Parempi vaihtoehto — Uusi suunta Suo-melle -paperi. Ja kun edustaja Kilpi äsken kysyi, mikä muuttuisi, jos joku näistä vaihtoehtoista toteutuisi, niin annan konkreettisia esimerkkejä. Esimerkiksi Ossi Opettaja saisi 735 euroa enemmän käteen omasta palkastaan vuodessa. Sari Sairaanhoidajalle tämä tarkoittai-si 700 euroa vuodessa enemmän, Katja Koodarille jopa tonnin ja Teemu Tehdastyönteki-jälle yli tonnin. [Puhemies koputtaa] Eikö tämä kuulosta hyvältä? [Puhemies koputtaa] Eikö tähän kannattaisi tarttua?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.20 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon puhuttu luottamuksesta. Minä sanon, että talous on psykologiaa. Kun tätä keskustelua on tänään kuunnellut, niin en tiedä, kuinka paljon tämä on lisännyt sitä psykologista tilannet-ta, että kulutus kasvaa. Se on se ydinkysymys, kun meidän kasvuluvut ovat kuitenkin enim-mäkseen kuluttajien luottamuksen varassa ja kuluttajien varassa. Meidän bkt kasvaa tänä vuonna 0,1 prosenttia EU:n ennusteen mukaan — 0,1 prosenttia. Siitä voisi kysyä, kun vii-me vuonna oli 0,4. Ne ovat viimeisen 15 vuoden aikana pienimpiä lukuja, ja voi kysyä, onko hallituksen politiikalla ollut joku merkitys näissä luvuissa. Varmasti on ollut, ja mi-nusta niitä pitäisi katsoa. Sitten toisekseen meillä on täällä työttömyyslukuissa 313 000 työtöntä tällä hetkellä, ei avoimia työpaikkoja. Verolukuja on tuotu alaspäin koko ajan, kun kulutus ei kasva.

Nämä luvut ovat tosiasioita. Nämä eivät ole mitään feikkilukuja. Nämä ovat niitä lukuja, joita tuolla tilastokeskukset ja muut antavat. [Puhemies koputtaa] Minä kysyn hallituk-sen politiikan perään: ovatko nämä onnistuneen politiikan lukuja?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Päivärinta.

16.22 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun SDP:n vaihtoehtoa katsoo ja kun kuuntelee näitä puheita, niin ei voi valitettavasti sanoa mitään muuta kuin sen, että SDP elää edelleen siinä harhassa, että mitä kireämmin työtä verote-taan, sitä suurempi on verotuotto valtiolle. Yhä vain SDP:n vaihtoehto on, että palataan vanhaan, että kiristetään ylimmät marginaaliverot takaisin lähes 60 prosenttiin, kun ne ensi vuoden alusta on laskettu hallituksen toimesta 52 prosenttiin, ja se on, kuulkaa, todellinen kasvutoimi.

Ja jos te ette usko hallitusta, uskokaa taloustieteilijöitä, uskokaa Kansainvälistä valuut-tarahastoa, IMF:ää, jonka mukaan ylimpien marginaalien tason tulisi olla enintään 44 pro-senttia. Ja jollette te välitä faktoista, niin katsokaa, mitä Ruotsissa tapahtui. No, ei tämä si-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

nänsä ihme ole, kun SDP:n riveistähän on jo aiemmin väitetty, että veronkevennykset johtaisivat työnteon vähentymiseen. Se toki kertoo enemmän SDP:n arvoista kuin ahkerista suomalaisista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

16.23 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kilpi kysyi tuossa äsken, mikä muuttuisi yleisesti ottaen, jos opposition vaihtoehdot otettaisiin huomioon. Voin kyllä kertoa, että mikään ei todellakaan muutu, jos asiat tehdään aina samalla tavalla. Valitettavasti hallitus on ollut tosi nihkeä tällaisille laajemmille uudistuksille, ja meillä keskustassa uskotaan, että alueiden erityispiirteet on otettava huomioon aivan erityisellä tavalla.

Tässä meidän, keskustan, vaihtoehdossa on pitkä luettelo asioista, mitä me tekisimme eri tavalla. Olemme ajaneet pitkän aikaa itäisen Suomen erityistalousaluetta. Lisäksi uskomme, että jos olisi aluetalousmalli, jossa voitaisiin alueen ihmisiä ja yrityksiä kuunnella paremmin, niin elinvoiman lähteet olisivat sieltä alueelta lähtöisin, eivät ylhäältä annettuna hallitukselta siitä, kuinka tulee tehdä, vaan alueitten ihmisiä ja yrityksiä kuunnellen. Sen lisäksi toteuttaisimme alueellisen opintolainahyvityksen, ja keskusta ei todellakaan hyväksy myöskään kuljetustuen leikkausta. Uskomme näin, että mikäli keskustalla olisi valta päättää hallituspuolueena, kuinka asioita tehtäisiin, niin ymmärtäisimme sen, että mitä vahvemmat alueet, sen vahvempi on koko Suomi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vähämäki.

16.24 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Vaihtohtobudjettien keskeinen tehtävä on luonnollisesti tuoda oma poliittinen vaihtoehto keskusteluun ja puhutella omia äänestäjiä, ja vasemmistoliitto tässä onnistunee aidoin.

Katselin näitä vaihtohtobudjetteja siltä kannalta, löytyisikö niistä sellaisia kasvuideoita, jotka maksaisivat aika vähäsen. Keskustalta löytyy toki tämä yhden luukun malli ja takuuajat investoinneille. Se pohjautuu kai siihen ideaan, niin kuin edustaja Eestilä tässä jo aikaisemmin totesi, että meidän täytyisi saada lisää käytettävissä olevia pääomia ja investointeja Suomeen, jotta me saadaan talouskasvua aikaan. Hallitus on tehnyt voimakkaasti toimia, jotta tuottavuus kasvaisi, eli tki-panostuksia, lisätään osaamista yhteiskunnassa ja yhteiskuntaan sitten myöskin tehtyjä työtunteja näitten uudistusten kautta, mutta meidän pitäisi vielä saada lisää toimenpiteitä, jotta me saadaan investointeja liikkeelle ja pääomia ja pääomatuloja. Tuotannollisten investointien vapaa poisto-oikeus, vaikka väliaikaisena, lisäisi huomattavasti talouskasvua mutta maksaisi huomattavan paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyrin antamaan vielä puheenvuorot niille edustajille, jotka eivät ole saaneet tässä debatissa puheenvuoroa, ja sen jälkeen ministereiden vastaukset. Jos täältä nyt jää joku niistä, jotka eivät ole saaneet puheenvuoroa, niin nouskaa sitten seisomaan sen jälkeen, kun on käyty tämä lista läpi. Sitten sen jälkeen puheenvuorot heille, jotka pitivät ryhmäpuheenvuorot, mutta sitten alkaa väki vähetä ja on varmaan syytä mennä eteenpäin. — Edustaja Viitala.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

16.26 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luottamus on todellakin talouden parasta kasvualustaa, ja pitää sanoa, että tässä kun on kuunnellut tätä keskustelua, varsinkin ministeri Purran vastaukset kyllä olivat sen sorttisia, että mielestäni ne eivät luottamusta herätä tähän yhteiskunnan rakentamiseen.

Mitä tulee kokoomusedustajan puheisiin karikoista, niin sanoisin, että kyllä pääministeri Orpon velkalaiva on vetänyt sen verran kovaa karikkoon, että sitä ei ihan pienellä hinalla saada pois. On alijäämämenettelyyn joutumiset. Se ei luo luottamusta.

Ja ministeri Marttinen, uskon, että se, että saa tulevaisuudessa helpommin potkut, ei tämäkään tuo luottamusta sinne työelämään. Se, mitä tarvitaan, on luottamusta myös investointeihin, ja tällainen poukkoileva politiikka ei sitä tee. Ennen kaikkea me tarvitaan luottamusta ihmisille, sitä uskoa tulevaisuuteen.

Täällä meidän Reilummin kohti kasvua -paketissa olisi paljon sellaisia hyviä elementtejä, ja toivoisin, että voitaisiin yhdessä lähteä niitä katsomaan. Sieltä löytyy hyviä ratkaisuita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.27 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä äsken käytiin keskustelua siitä, että sekä hallitus että demarit ovat unohtaneet Itä-Suomen, mutta keskusta ei ole unohtanut. Keskustan vaihtoehdosta löytyy jytäkkinen paketti Itä-Suomeen infraan, nettiyhteyksiin, saavutettavuuteen, ja se on äärimmäisen tärkeä asia.

Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksesta käytettiin täällä puheenvuoro, että vain leikkaaminen on vastuullista. Keskustassa näemme sen niin, että leikkaaminen on vastuullista silloin, kun teemme samalla myöskin kasvutoimia. Tämä on ollut se hallituksen ongelma, mikä nähdään myös esimerkiksi näissä työttömyyslukuissa.

Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana koulutuksesta. Erityisen huolissani olen näistä leikkauksista ammatilliseen koulutukseen ja aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta. Tässä keskustan vaihtoehdossa löytyy korvaava malli aikuiskoulutustuelle, jolla, hyvä hallitus, on jo kiire.

Ja ennen kaikkea, arvoisa rouva puhemies, keskusta suuntaa nämä veronkevennykset keskituloisille, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi Ossi Opettajalle [Puhemies: Aika!] jopa yli 700 euroa vuodessa käteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Paasi.

16.28 Martin Paasi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voisimmeko nyt täällä salissa hieman aikuistua? Hallituksen kuin hallituksen päätöksistä osa jalkautuu nopeammin, osa hitaammin. Istuvan hallituksen vaikutus talouteen kestää tyypillisesti vuosia. Sanon tämän tällaisen kouluttautuneen talousjantterin ominaisuudessa. Taloudesta puhuttaessa korjaamme nyt, siis ihan aikuisten oikeesti, Marinin hallituksen jälkiä. Sitä ei kiistä kukaan, ei VTV eikä valtiovarainministeriö. Tämä ei miksiäkään muutu, vaikka kuinka kiukuttaisi.

Yhtä lailla Orpon hallituksen päätöksiä kritisoidessa on viisasta pitää mielessä, ettei yksikään taloudesta jotain ymmärtävä ole hallituksen toimenpiteistä eri mieltä. Orpon hallitus on tehnyt talouden kannalta juuri oikeita asioita oikeassa järjestyksessä. Tätä mieltä ovat niin luottoluokittajat, markkinat kuin Kansainvälinen valuuttarahasto. Se, ettei tulosta

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

vielä näy, ei tarkoita, [Puhemies koputtaa] että kannattaisi palata siihen talouspolitiikkaan, [Puhemies: Aika!] jolla aikaansaatiin nykytilanne, jota niin kiivaasti täällä kritisoiitiin. [Markus Lohi: Hyvä puhe, mutta ei pidä paikkaansa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

16.30 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaihtoehtobudjeteissa veroja korotetaan reilummin ja harmaan talouden taikaseinästä nostetaan miljoonia ja taas miljoonia euroja.

Keskustan toimet harmaan talouden kitkemiseen ovat jopa niin hyvät, että mitään lisäpanostuksia ei tarvita ja sata miljoonaa euroa löytyy kuin tyhjästä.

Sosiaalidemokraateilta tulee kylmää kyytiä maataloudelle ja syrjäisemmällä seuduilla asuville: maataloudesta pois yli sata miljoonaa euroa, ja bensaveroa kiristetään. Sama homma vihreillä.

Vasemmistoliitto lisäisi toimillaan työttömien määrää yli 60 000:lla ja verottaisi kaikkea, mikä liikkuu ja tuo kasvua. Samaan aikaan vasemmistoliitto olisi laillistamassa kannabista, eli vasemmiston politiikka johtaisi siihen, että meillä olisi entistä enemmän työttömiä huumeidenkäyttäjiä. Sitten ollaan huolissaan lapsiperheköyhyydestä, ilmastosta ja ihmisoikeuksista, kun samalla halutaan Suomeen lisää ongelmia, rikoksia ja terveydenhuollon tarvetta. Lapset ja nuoret jätetään heitteille, ja se on vasemmiston linja.

Lopuksi on todettava, että mielenkiintoista kyllä, monet hallituksen toimista kelpaavat oppositiollekin, vaikka niitä kovasti on kritisoitu täällä salissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

16.31 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetti ei nyt oikein vakuuta reiluudesta ainakaan yrittäjiä kohtaan. Se on ohjelma, joka verottaa pääomaa ulos maasta, tukahduttaa investoinnit ja heikentää työnteon kannustimia. Jos halutaan pysäyttää suomalainen kasvu, tämä paketti on hyvä esimerkki siitä. Arvonnousuvero, pk-yritysten veronkiristys, marginaaliverojen kiristäminen, perintöverojen nosto — näillä toimilla yksityinen pääoma nostaa kytkintä, ja SDP haluaa vielä verottaa sitäkin.

Tässä on selkeä kontrasti hallituksen linjaan: Orpon hallitus pyrkii houkuttelemaan investointeja Suomeen. Hallitus keventää työn ja riskinoton verotusta, SDP kiristää sitä. Hallitus nojaa yrittäjyyteen ja yksityisiin investointeihin, SDP valtion keskitettyyn rahankäyttöön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

16.32 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eittämättä törkein hallituksen leikkauksista on toimeentulotuen leikkaaminen. Perusosan tasosta leikataan melkein 20 euroa, terveysmenojen ja asumismenojen huomioimista heikennetään, 150 euron suojaosa poistetaan. Törkeintä on esitykseen sisältyvä 50 prosentin sanktio: Etuuskäsittelijä voi jatkossa jopa puolittaa perusosan. Yksin asuvalla se putoaisi alle 290 euron. [Joaquim Vigeliu: Puolittaa mistä syystä?]

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toimeentulotuki on ihmisarvoisen elämän viimesijainen turva. Nyt se viedään samalla kun suuryrityksille ja suurituloisille jaellaan etuja sadoilla miljoonilla tai jopa miljardeilla. Nämä toimeentulotuen leikkaukset ovat perustuslakivaliokunnan käsittelyssä. Vasemmistoliitto ei tietenkään hyväksy niitä, koska esitys on perustuslain vastainen. Vasemmiston vaihtoehtobudjetissa toimeentulotuen leikkaukset myöskin halutaan estää. Pelkästään näiden leikkausten seurauksena köyhien määrä kasvaa Suomessa 30 000:lla, ja heistä lapsia on 10 000.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.33 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Synkistellen ihan pikkuisen lisää: Opposition vaihtoehtobudjeteissa turvallisuus jää sivulauseiksi. Vihreät hukuttavat sen ilmastopolitiikan alle, SDP sosiaalipolitiikan varjoon ja vasemmistoliitto ideologisiin tavoitteisiin, joissa kansallinen varautuminen ja puolustus jäävät takalalle. Keskusta korostaa aluetta, mutta ilman valtakunnallista näkökulmaa huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus eivät kannu. Turvallisuus ei ole mielipidekysymys. Se on perusta, jolle kaikki muu rakentuu. Jos turvallisuus ei ole budjetin ytimessä, kaikki muut lupaukset lepäävät hiekalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

16.34 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette SDP:ssä hyvin kiitettävästi vastustaneet kaikkea, mitä hallitus tekee. Te olette vastustaneet täällä kiivaasti säästöjä, te olette vastustaneet työmarkkinatoimia, te olette vastustaneet veronalennuksia, ja te olette vastustaneet veronkiristyksiä. Jos hallituksen vaihtoehto ja sen harjoittama politiikka ja sen tekemät päätökset tässä salissa ovat todella olleet niin surkeita kuin SDP:n vastustuksesta voisi päätellä, niin minkä ihmeen takia tässä teidän vaihtoehdossanne on nyt hyväksytty suurin osa tämän hallituksen tekemistä säästöistä sosiaaliturvaan ja etuuksiin ja toisaalta ne työmarkkinauudistukset ja -toimet, joita te olette haukkuneet? Te olette nekin tänne hyväksyneet pohjiin suurilta osin. Ainoa asia, mitä te täällä peruuttelette, on, että kosmeettiset, pienet almut annatte ihmisille takaisin niistä suurten säästöjen ja työmarkkinauudistusten kokonaisuuksista. Pieniä myönnytyksiä takaisin ihmisille, ja ennen sitä te olette populistisesti ratsastaneet kaiken vastustamisella. Minua kiinnostaa, mikä on se Lindtmanin linja. Oletteko te vasemmistopopulistisia, [Puhemies koputtaa] kuten Marinin aikana, kun mistään ei leikattu, [Puhemies: Aika!] vai onko niin, että hallituksen linja vähän kiinnostaakin Lindtmanin riveissä? [Miko Bergbom: Hiljaista tuli!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

16.36 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu vaihtoehtobudjeteista on hyvin opettavaista, ja ne erottavat puolueita selkeästi, jos katsoo näiden kokonaisuuksien taakse. Keskustan vaihtoehtobudjetissa ovat jääneet menosäästöt vähän höttöisiksi. Itä-Suomeen puheissa luvataan kyllä paljon toimenpiteitä, mutta euroakaan näihin ei esimerkiksi tässä vaihtoehtobudjetissa ole varattu. SDP rankaisee yrittämistä ja työtä todella kovilla veronkorotuksilla, ja olisi mielenkiintoista kuulla, miksi esimerkiksi yli 8 000 euroa kuukaudessa tienavia ei tulevaisuudessa lasketa tavallisiksi suo-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

malaisiksi. Vihreät toisivat alueita eriarvoistavan hyvinvointialueiden verotusoikeuden käyttöön hyvinvointialueille ja myös tuovat esille hyvinvointialueiden alijäämien kattamisoikeuden, [Puhemies koputtaa] mutta sillekään ei ole laitettu yhtään euroa rahoitusta. [Puhemies: Aika!] Vasemmistoliitto veromoukaroisi työpaikat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.37 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin tuohon edellä kuultuun puheenvuoroon todeta, kun sanoitte, että keskustan vaihtoehdossa säästöt jäävät höttöisiksi: Me siis käytännössä hyväksytään kaikki muut hallituksen säästöt paitsi hyvinvointialuesäästöt ja lapsiperheisiin kohdistuvat. Sehän tarkoittaa silloin sitä, että myös hallituksen säästöt ovat teidän mielestä höttöisiä, jos me kerta ne hyväksytään.

Myös edustaja Paasille haluan todeta, kun sanoitte, että kaikki talousihmiset pitävät hallituksen linjaa hyvänä: Kyllä minun täytyy sanoa, että valtiovarainvaliokunnassa, jonka puheenjohtaja olen, meillä on ollut tosi hankala löytää sellaista ekonomistia, joka näkisi, että kaavamainen yhteisöveron alennus olisi kasvutoimi tai sitten että kaikista suurimpien marginaaliverojen alentaminen olisi kasvutoimi. Se itserahoitusaste on korkea, mutta siitä on vielä pitkä matka siihen, että se toisi kasvua, mutta se rahoittaa itse itsensä kohtuuhyvin.

Nyt haluan vielä loppuun todeta, että kun tapasin Oulussa naisyrittäjän, hoiva-alan yrittäjän, joka joutui kotitalousvähennyksen leikkauksen takia irtisanomaan työntekijöitä, niin eihän se oikein hyvältä linjalta tunnu. Eivät ne tilastotyöpaikat ole niin hyviä kuin ne, jotka syntyvät käytännössä. [Pia Lohikoski: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

16.38 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo alkaa hie-man huvittamaan, kun tätä keskustelua kuuntelee: kun ministeriainiosta argumentoidaan, että tämä on aivan höttöä, ja sitten salin puolelta samasta puolueesta, että onpa kyllä kauheita säästöjä, niin jään tässä toteamaan, että se on varmaan silloin aika lailla tasapainoinen linja — jos toinen on sitä mieltä, että on hirveätä, ettei ole mitään säästöjä, ja toiset ovat sitä mieltä, että siellä on liikaa. [Miko Bergbom: Silmäkääntötempu!]

Ja sama verotoimenpiteistä: toiset ovat sitä mieltä, että kiristetään liikaa, ja toiset ovat sitä mieltä, että kiristetään liian vähän. Totean, että siinäkin on varmaan aika lailla kestävä linja, ja itse asiassa tällaista linjaa varmaan Suomi tässä tilanteessa tarvitsisi.

Se on totta, että siitä ollaan yhtä mieltä tässä salissa, että tässä veropolitiikassa menee kyllä ero hallituksen ja sosiaalidemokraattien välillä: hallitus haluaa kohdentaa veronkevennykset vain henkilöille, jotka tienaa yli 9 000 euroa kuukaudessa, [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!] ja SDP on sitä mieltä, että kohdennetaan ne nyt tavallisille suomalaisille. [Puhemies koputtaa] Ja mitä tähän ahkeruuteen tulee, niin minä ihmettelen, miten voi olla, [Puhemies: Aika!] että siellä ministeritason tuloilla se ahkeruus olisi jotenkin tärkeämpää kuin tavallisilla ihmisillä.

SDP on linjansa valinnut, puolensa valinnut. [Puhemies: Edustaja Räsänen, minuutti on kulunut!] Te saatte olla sillä puolella kuin olette.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt puheenvuoro on edustaja Seppäsellä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

16.40 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä oppositio, kun teillä argumentointitaito loppuu, te ette pysty vastaamaan valtiovarainministeri Purran teidän vaihtoehtobudjeteistanne esittämiin puutteisiin. Tällä hetkellä teidän edellisen hallituksen tekemä YEL-uudistus kaataa pieniä yrityksiä kuin kypsää viljaa. Vähän nöyryyttä nyt. Te peräänkuulutatte sitä täällä, kun argumentointitaidon puutteessa ette pysty vastaamaan, toistuvasti puheenjohtaja Purralta, mutta te ette itse osaa vastata näihin kysymyksiin.

Sotekeisari keskusta, teillä oli valtiovarainministerin salkku viime kaudella. VTT:n raportin mukaan lisäsitte 23 miljardia euroa lisää pysyviä menoja. Olisitte edes jostain säästäneet. [Pia Lohikoski: Nyt meni kyllä luvut vähän sekaisin!] Nyt te esitätte kasvun mootoreiksi sähköpyöriä ja massamaahanmuuttoa. Maakunnissa tämä kuulostaa kovin punavihreältä.

SDP:n tulipunainen sosialismi puolestaan rankaisee yrittäjiä: [Puhemies koputtaa] osinkosolidaarisuusvero, pääomatulojen progressio, [Puhemies: Edustaja Seppänen, minuutti on kulunut!] perintöveron kiristys ja niin edelleen. Veroja, veroja, veroja — ei mitään linjaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elolla on puheenvuoro.

16.41 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristön ja kestävän tulevaisuuden ääni ei valitettavasti tässä salissa juuri kuulu. Vihreiden vaihtoehtobudjetti osoittaa, että taloutta voidaan vahvistaa leikkaamatta lapsilta, luonnolta ja hyvän elämän edellytyksistä. Me tarvitsemme teollisuuden kestävyysmurroksen, ja sitä vauhdittaisimme siirtämällä verotuksen painopistettä ympäristö- ja haittaveroihin sekä karsimalla ympäristölle haitallisista yritystuista. Meidän on siirryttävä krääsätaloudesta kiertotalouteen, niin-pä säätäisimme krääsäveron ja laskisimme korjauspalveluiden arvonlisäveroa. Maataloudesta on täällä puhuttu, ja me edistäisimme maatalouden kestävyysmurrosta kasvipohjaisista ruuantuotantoa vauhdittamalla investointipaketin muodossa.

Nämä ovat uudistuksia, joilla me voimme samaan aikaan vahvistaa taloutta ja olla etujoukoissa ratkomassa ilmastokriisiä ja luontokatoa. On Suomen kannalta kohtalokasta, että hallitusta ei näiden ihmiskunnan kohtalonkysymysten ratkominen näytä kiinnostavan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.42 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP tarjoaa vaihtoehtoa, jonka luulisi kelpaavan hallitukselle. Meidän vaihtoehtobudjetissamme otetaan vähemmän velkaa kuin hallitus. Meidän vaihtoehdossamme on myös paremmat työllisyysvaikutukset vuoden 2026 osalta kuin hallituksen esityksessä. Voisi todeta, että meidän esityksemme on kuin toisesta maailmasta verrattuna hallituksen työllisyyspolitiikkaan, jossa keskeistä on työttömiltä leikkaaminen, työsuhdeturvan heikentäminen ja työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien vähentäminen.

Arvoisa työministeri, olisiko aika muuttaa suuntaa tekemänne työllisyyspolitiikan osalta ja ottaa käyttöön SDP:n vaihtoehto, jossa työllisyysvaikutus verrattuna hallituksen esitykseen paranee noin 11 000 työllisellä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

16.43 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on sanottava suoraan, että SDP:n vaihtoehtobudjetti näyttää sosialismilta. Se nojaa veronkiristyksiin, jotka osuvat omistamiseen, varallisuuteen ja arjen kustannuksiin. Pienituloiset ja maaseudun asukkaat maksavat hinnan polttoaineverojen, ajoneuvoveron ja turvetuen leikkausten kautta. Yrityksille kohdistuvat veronkorotukset ja tukileikkaukset heikentävät kilpailukykyä ja työllistämismahdollisuuksia. Tämä on myrkkyä suomalaisille, suomalaiselle pääomalle ja investoinneille.

Lisäksi SDP leikkaisi maataloustuesta jopa 100 miljoonaa niin sanotuilta tuottamattomilta tiloilta. Todellisuudessa tämä on leikkaus maataloudesta. Näillä toimilla SDP vaarantaa kotimaisen tuotannon ja huoltovarmuuden. Tätä emme voi hyväksyä.

SDP:n linja on näpertelyä. Suomi tarvitsee kasvua, työtä ja kilpailukykyä, ei veronkiristyksiä ja lisää velkaa. Tuon terveiset juuri päättyneeltä maanpuolustuskurssilta, jonka keskeinen sanoma oli: Suomi tarvitsee tekijöitä, ei selittelijöitä. [Puhemies koputtaa] Selitellyltä nämä vaihtoehdot nyt valitettavasti näyttävät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja, aika on päättynyt. — Edustaja Laine-Nousimaa.

16.44 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Me kaikki mutta erityisesti nuoret tarvitsemme luottamusta ja uskoa tulevaisuuteen. Eilen tiistaina Suomi nousi julkisuuteen paitsi heikon talouden myös sosiaalisen eriarvoisuuden kasvun riskin vuoksi. EU:n raportin mukaan Suomi on vajonnut EU-maiden keskiarvon alle muun muassa koulutuksen kesken jättäneiden nuorten osuudessa sekä nuorisotyöttömyyden osuudessa.

Osaava ja nuoria palveleva ammatillinen opetus on avainasemassa nuorten tulevaisuususkon vahvistamisessa, opiskelun mielekkyydessä ja työelämään siirtymisessä. Tähän SDP on panostamassa vahvasti. Esityksessämme voidaan palkata esimerkiksi 250 opettajaa lisää ammatilliseen koulutukseen. Yritykset tarvitsevat ammattilaisia töihin, kun talouskasvu joskus käynnistyy.

Vaihtoehtobudjettimme sisältää myös hyviä, kannustavia toimia yrityksille, esimerkiksi rakennusalan ahdinkoa helpotetaan ja talouskasvua vauhditetaan.

Kaikki tämä ja monta muuta asiaa toteutetaan ottamalla vähemmän velkaa kuin tämä hallitus. Kaiken voi tehdä reilummin ja tuoda aidosti uskoa tulevaisuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

16.46 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä vaihtoehtobudjettien käsittely on tavallaan mielenkiintoista myöskin hallituspuolueille siinä mielessä, että Suomi on niin vaikeassa tilanteessa, että mielellään otetaan myöskin niitä hyviä ideoita vastaan.

Mutta nyt kun tässä on näitä eri vaihtoehtoja käynyt läpi, niin kyllä näyttää siltä, että kaikki puolueet ovat liukuneet yhä enemmän vasemmalle ja yhä enemmän sinne velanoton suuntaan. [Pia Lohikoski: Vähemmän velanottoa kuin teillä! — Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Esimerkiksi vasemmistoliiton esityksessä työllisten määrä olisi lähes 65 000 henkilöä vähemmän verrattuna ensi vuoden talousarvioon, jonka hallitus on tehnyt.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Vihreiden vaihtoehdossa työttömyys kasvaisi 12 500 henkilöä. [Joona Räsänen: Käytkö vielä läpi sen SDP:n vaihtoehdon? Ei kuulu nyt SDP:n työllisyysvaikutuksia!]

Keskustan vaihtoehtobudjetti on kaikin puolin täynnä ilmaa ja johtaisi myöskin rajuun lisävelkaantumiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä SDP:n vaihtoehtobudjetti on umpivasemmistolainen vaihtoehto. Se siis pitää sisällään muun muassa runsaasti lisää veroja pk-yrityksille, pääomille sekä kasvuyrityksille. Tässä yhteydessä haluaisin kysyä, arvoisa valtiovarainministeri Purra: [Puhemies koputtaa] miltä teidän mielestänne tämä kokonaisuus vaikuttaa [Puhemies: Aika!] Suomen velkaantumisen kannalta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

16.47 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikuttaa siltä, että edustaja Kaumalla on jäänyt vanha levy päälle, kun minun käsitykseni on se, että yksikään oppositiopuolue ei ottaisi enempää velkaa kuin tämä hallitus. [Pia Lohikoski: Vaan vähemmän! — Pia Sillanpää: Lisää veroja!]

Ministeri Purra, te ette ehkä halua sitä myöntää, eikä siitä varmaan minullekaan pisteitä ropise, mutta minä vähän luulen, että teillä ja vihreillä on enemmän yhteistä kuin uskottekaan. Kuulin, kun te täällä kritisointe suurimpia oppositiopuolueita kotitalousvähennyksen paisuttamisesta, koska tutkimusnäyttö ei todella sitä puolla. Minä olen samaa mieltä. Meidän kannattaisi selvittää, voisivatko ne harmaan talouden kannalta myönteiset vaikutukset olla saatavissa pienemmillä veromenetyksillä. Te olette puolustanut kaivosveron korotusta, jotta meidän arvokkaita suomalaisia luonnonvaroja ei annettaisi aivan liian halvalla. Älkää antako periksi tässäkin asiassa. Mutta tätä samaa tutkimusnäyttöön nojaavaa linjaa, sinnikkyyttä toivoisin tietysti teidän ajavan myöskin vaikkapa liikenteen päästöjen vähentämisen saralla sen bensapopulismin sijaan. [Miko Bergbom: Puhutaanpa siitä!] Se toki vaatisi rohkeutta valita toisin, eli ehkä meilläkin niitä eroja vielä löytyy.

Talouspolitiikassa on mitä suurimmassa määrin kyse arvovalinnoista, ja vihreiden valinta on leikata esimerkiksi ympäristölle haitallisesta toiminnasta sen sijaan, [Puhemies: Aika!] että leikattaisiin koulutuksesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.48 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut surullisesti. Teidän työllisyyspolitiikkanne keskittyy sosiaaliturvaleikkauksiin ja työpaikkojen luomiseen Excelissä ja paperilla, mutta käytännössä niitä ei näy. Työttömyys on kasvanut jo 10,3 prosenttiin. Valtiovarainministeriö ihmettelee tuntematonta jarrua. Tiedetään kyllä, että liian alhainen kulutuskysyntä on taloustieteen mukaan keskeisin talouskasvun este.

Pienituloisiin kohdistuvilla veronkevennyksillä, kiky-maksujen siirrolla, ay-jäsenmaksujen verovähennysoikeuden palauttamisella vasemmistoliitto parantaisi pieni- ja keskituloisten asemaa. Kasvua ja työllisyyttä vauhdittaaksemme tekisimme arvonlisäveroremontin: yleinen alv-kanta alennettaisiin takaisin 24 prosenttiin ja kulttuuripalvelut 10 prosentin verokantaan. Veropohjaa vahvistaisimme miljonääriverolla, peruisimme amisleikkaukset, aikuiskoulutustuen leikkaukset ja tukisimme rakennusalan elpymistä ja työllisyyttä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen, ja sen jälkeen ministereiden vastaukset.

16.49 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteenvetona tästä keskustelusta: kyllä tosiasiassa erot näkyvät. Se on lähes korvia huumaavaa, miten etenkin kokoomus puolustaa yhteiskuntamme kaikkein rikkaimpia ja hyvätuloisia, ja ihmeellistä, että perussuomalaiset eivät tunnu tietävän, keitä ne tavalliset suomalaiset ovat. [Miko Bergbom: No, ette tekään!]

Siinä missä SDP kohdentaisi veronkevennykset ennen kaikkea pieni- ja keskituloisille — myyjille, opettajille, insinööreille, joille hallituksen politiikalla itse asiassa verotus kiristyy ensi vuodelle — niin hallitus ohjaa veronkevennykset yli 9 000 kuukaudessa tienaa-ville. [Miko Bergbom: Ei pidä paikkansa! Mistä te revitte näitä juttuja?] Kumpikohan on suomalaisista reilumpaa? Ja mitä yrittäjiin tulee, niin siinä missä SDP huolehtii kovaa työtä tekevien pienyrittäjien ja itsensä työllistäjien pärjäämisestä nostamalla arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa ja laajentamalla kotitalousvähennystä, niin tämä hallitus suosii varakkaita omistajia. Kumpihan kuulostaa suomalaisilta reilummalta? [Miko Bergbom: Mitä nämä varakkaat omistajat ovat?] Suomalaiset ovat jo selvästi suunnanmuutosta odottaneet, ja sen me vaihtoehtobudjetissa lupaaamme.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra, nyt teillä on tilaisuus lopulta kertoa suomalaisille, [Puhemies koputtaa] kannattekko te vastuunne siitä, että Etelä-Karjalan hyvinvointialue irtisanoo 400 henkilöä, [Puhemies: Aika!] ja kannattekko te vastuunne siitä, että Suomi ajautuu liiallisen alijäämän menettelyyn.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Juuso. — Pyritään pysymään ministereiden puheenvuoroissa kahdessa minuutissa. Minä tiedän, että kysymyksiä on tullut paljon, mutta edustajatkin ovat pyrkineet pysymään minuutissa. Mutta sitten valtiovarainministerille annan lopuksi hieman pidemmän puheenvuoron. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.51 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti kommentoin näitä sosiaali- ja terveystalouteen liittyviä ehdotuksia näissä vaihtoehtobudjeteissa.

Yhteistä kaikille oli toivomus alijäämän kattamiskauden pidentämisestä kaikille hyvinvointialueille. Hieman hämmästytti, miksi ihmeessä kaikille hyvinvointialueille, koska noin puolet pääsee siihen tavoitteeseen jo nyt ja osan kanssa meillä on lisärahoitusmenettelyitä, arviointimenettelyitä menossa, niin että ei suinkaan tarvitse kaikille antaa alijäämän kattamisvelvoitteiden pidennystä. Oli, miten oli.

Toinen asia, mihin kiinnititte kaikki huomiota, oli hoitotakuun palauttaminen kahteen viikkoon. No, THL:n lokakuun puolivälissä, 15.10., julkaistun tutkimuksen mukaan tällä hetkellä 76 prosenttia suomalaisista pääsi perusterveydenhuollossa hoitoon seitsemän vuorokauden sisällä ja 83 prosenttia 14 vuorokauden sisällä, joten katson, että tämän rahan laittaminen hyvinvointialueille on sinänsä ihan turhaa, koska tilanne on nyt jo parantunut: vuokralääkäreiden kustannukset ovat pienentyneet, omalääkärimalli on hyvässä vauhdissa, yli 65-vuotiaat pääsevät yksityiselle hoitoon julkisen terveydenhuollon hinnalla. Me edistymme ilman mitään muutoksia tässä asiassa.

Se, mikä eniten ihmetyttää, on keskustan linja. Keskusta ihan ilmiselvästi ei pysty ottamaan vastuuta siitä itsehallinnosta, minkä he ovat soteuudistuksessa varmistaneet hyvin-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

vointialueille. Itsehallinto tarkoittaa sitä, että hyvinvointialueiden valtuutetuilla on sekä valta että vastuu. Ja se vastuu tarkoittaa sitä, että pitää pystyä tekemään myöskin niitä säästöpäätöksiä siellä hyvinvointialueilla, mutta tämä näyttää olevan erityisesti keskustalle erittäin, erittäin vaikeaa. Edustaja Kurvinen tässä reteästi heitti ennen poistumistaan, kuinka terveysasemia ministeri Juuso sulkee. No eihän se nyt ihan näin mene, että ministeri Juuso niitä sulkee. Kyllä niitä sulkevat ne itsehallinnolliset hyvinvointialueet siellä alueella. [Pia Viitanen: Ministeri Juuso vaan leikkaa!] — Olisin mielelläni pitänyt vähän pitemmän puheenvuoron.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Uskon sen, mutta nämä meidän ajat ovat aina niin rajallisia, ja on paljon halukkaita puhujia. — Ministeri Grahn-Laasonen.

16.53 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lyly pohdiskeli, kuinka paljon tämä keskustelu on lisännyt luottamusta Suomen talouteen. Valitettavasti pelkään, ettei juurikaan. Nimittäin tässä kävi hyvin ilmi se, että oppositio puolue SDP lätkäisisi yli puolen miljardin veromoukarin yrittäjille ja suomalaisille omistajille [Välihuutoja] ja karkottaisi näin pääomaa Suomesta ja tekisi yrittäjyydestä vähemmän kannattavaa. Se ei ole se kestävä vaihtoehto, millä rakennetaan hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuutta.

Nimittäin te unohdatte sen — vaikka te sanotte hellivänne ajatusta hyvinvointivaltion ylläpitämisestä näillä veroilla — kuka niitä veroja maksaa. Niitä maksavat ahkerat, työtä tekevät suomalaiset [Joona Räsänen: No se ollaan huomattu, kun te olette kiristäneet niitä!] ja yritykset, jotka näitä työpaikkoja tarjoavat suomalaisille, jotka maksavat veroja tuloksesta ja niin edelleen. Eli ei voi tehdä niin, että ikään kuin rankaisee niitä, jotka veroja maksavat, tai niitä, jotka sitä kasvua rakentavat. Ei se turvaa hyvinvointivaltion tulevaisuutta.

Hyvinvointivaltion tulevaisuutta turvaa hallituksen linja, missä pyritään kasvutoimilla vauhdittamaan Suomen talouden kehitystä, missä tehdään aitoja työllisyystoimia, missä tehdään myöskin niitä kipeitä sopeutustoimia. SDP peruisi talouskasvun kannalta kaikista parhaat uudistukset, joita ekonomistit ovat esittäneet muun muassa näihin ylimpiin marginaaliveroihin, ja esittäisi tilalle kasvun kannalta kaikkein huonoimpia keinoja eli yrittäjyyttä rankaisevia lisäveroja. [Pia Viitanen: Valtiovarainministeriön työryhmän suosittelomia muutoksia!]

Täällä kysyttiin, kantaako valtiovarainministeri Purra ja kantaako hallitus vastuuta. Kyllä kannetaan vastuuta ja tehdään erittäin rankkojakin päätöksiä Suomen talouden turvaamiseksi ja velkaantumisen pysäyttämiseksi. Mutta haluaisin kysyä: minkälaisen vastuun te kannatte siitä, että meillä on Valtiontalouden tarkastusviraston tuore raportti, joka kertoo karua kieltä siitä, kuinka viime hallitus, Marinin hallitus, holtittomasti velkaannutti Suomea ja lisäsi pysyviä menoja, joilla ei ollut mitään tekemistä koronaviruksen kanssa? [Pia Siljanpää: Hyvä kysymys! — Välihuutoja vasemmalta] Tämä on se syy, minkä takia Suomi on liiallisen alijäämän menettelyssä. Se syy on se, että ei ole kannettu vastuuta silloin, kun sitä vastuuta olisi pitänyt kantaa. [Joona Räsänen: Miksi se velkaantuminen nyt on kiihtynyt?] Tämä hallitus tekee ennätyksellisen määrän taloutta sopeuttavia toimia, eikä sekään riitä. [Puhemies koputtaa] Työtä jää myöskin seuraavalle hallitukselle. Ja vielä...

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranne.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

No, kiitos, arvoisa puhemies, tämä varmaan riitti tältä erää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.56 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskityn nyt tähän liikennesektoriin:

On aivan selvää, että opposition vaihtoehdot ovat sellaisia, että ne kurittavat autoilijoita, nimenomaan niitä tavallisia suomalaisia. [Joona Räsänen: Hui hirveää!] Eli niin SDP:n, vasemmiston kuin vihreitten osalta kuritus on selkeätä. Keskusta yrittää leikkiä, että vähän niin kuin jotain tulisikin, mutta ei itse asiassa ole tulossa mitään, koska heidän haluavat rahoittaa teitä länsiratarahoilla, joita ei ole edes käytetty.

No sitten, jos palataan tähän kokonaisuuteen, tosiasia on kuitenkin, että 90 prosenttia suomalaisista, henkilöistä ja tonneista, kulkee teillä, ja tiet ovat myöskin keino, jolla me saamme elinvoimaa, taloutta ja turvallisuutta kasvamaan. Tätähän tämä hallitus nimenomaan on tehnyt, eli kolme miljardia infraan, josta kaksi miljardia suoraan teihin. [Mauri Peltokangas: Mahtavaa!] Tämä on valtavan iso muutos, ja tämä on myöskin se, joka tuo Suomeen kasvua. 30 000 — eli 30 000 — suomalaista on työllistynyt näillä meidän infra-rahalla. [Joona Räsänen: Se nyt vielä puuttuisikin, jos olisi työttömyystilanne 30 000 huonompi!] Tämä on iso kasvutoimi, turvallisuustoimi.

Sitten jos mietitään sitä kokonaisuutta, niin kansalaisethan ovat tällä hetkellä teiden kuntoon tyytyväisempiä kuin aikoihin. Se nousu on ollut huomattava. Ja Itä-Suomesta täytyy mainita myös, kun katselin näitä läpi, että tosiaan keskusta aikoo rahoittaa sen länsiratarahoilla, jotain pistää sinne — eli niitä rahoja ei siis ole — ja demareilla näytti olevan itäiseen Suomeen 15 miljoonaa. Eli en minä nyt uskoisi, että näillä hirveän isoja muutoksia saisi aikaiseksi. Meillä satsauksia on tehty infran osalta ympäri Suomea, myöskin itäiseen Suomeen. Se on puolen miljardin potti, joka sinne kohdistuu kaiken kaikkiaan.

Loppuun voi todeta, että me olemme myös tilaamassa uusia jäänmurtajia Suomelle, ihan meidän omia jäänmurtajiamme, jotka myöskin työllistävät ja vahvistavat turvallisuutta, meidän huoltovarmuutta, ja nämä ovat niitä suomalaisia tekoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Meri, kaksi minuuttia.

16.58 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nostan muutamia, mitä huomasin vaihtoehtobudjeteissa oikeusministeriön hallinnonalalle, ja haluan tuoda esille, että näihin moniin asioihin on jo puututtu, mikäli ette ole huomanneet.

Esimerkiksi vihreät tuovat vahvasti esiin tämän naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn. Meillä on useita uudistuksia jo voimassa: perheväkivallan sovittelun rajoitukset, tappo ei rikoksena vanhene — naisiin kohdistuvia tappojahan on EU:n mukaan hyvin paljon Euroopassa —, tyttöjen silpominen ja sen valmistelu kriminalisoitiin. Sitä toivottiin jo viime kaudella, mutta toin sen esityksen, ja tuli siihen laajennuksiakin.

Lisäksi meillä on avustuksia ensi vuodelle rikosten uhrien auttamiseksi. Siellä on kunnioväkivallan uhrien auttaminen yhtenä kohteena, ja työperäinen hyväksikäyttö ja ihmis-kaupan uhrin — 260 000 tulee ensi vuonna avustuksia.

SDP:n vaihtoehdossa puhutaan rikosten uhrien rahoituksen turvaamisesta. Mikäli ette huomanneet, niin tämä hallitus korotti rikosuhrimaksuja. Sille tulee ensi vuodelle 700 000

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

euroa, elikkä rikoksenteijät maksavat tämän. Ne kohdistetaan Rikosuhripäivystyksen toimintaan ja Nollalinjan toimintaan ja noihin äsken mainitsemini toimintoihin. Rikosuhripäivystyksen avustus on ensi vuonna sen kokoinen kuin mitä he ovat pyytäneet toimintaansa, siihen, mikä on heidän toimintamenonsa. He ovat saaneet sen täysimääräisenä.

Sitten minä ihmettelen kyllä: Suurin piirtein kymmenen vuotta halusimme kohtuullistaa sitä, kun ihmisiltä pakkolunastetaan maita. Se on koettu todella rasittavaksi. Kun tämä hallitus sai vihdoinkin tämän epäoikeudenmukaisen omaisuudensuojaa ja perusoikeuksia loukkaavan uudistuksen tehtyä, niin SDP ehdottaa, että tätäkin korvausta pitäisi nyt kohtuullistaa, elikkä ihminen ei saisikaan niin hyvää korvausta, kun pakkolunastetaan maat siitä tontin edestä. Tämmöisiä yksityiskohtia löytyy täältä teidän esityksestä. Vielä totean, että olin aivan järkyttynyt, että lomituskorvauksia poistetaan eläintenhoitajilta — huh huh, pelkkä hevostalous työllistää 15 000 työllistää, ja ihmiset uupuvat sinne, niin että kyllä nyt... Täällä on pieniä knoppeja, mitä ette ole muistaneet sanoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Purra, viisi minuuttia. — Sitten muistanette sen, että kello 18 me siirrymme tuonne asiakohtaan 11 ja käsittelemme asiakohdat 11—14, ja sen jälkeen takaisin näihin. — Olkaa hyvä, ministeri Purra.

17.00 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan nyt erityisesti veroihin ja velkaan, joista on tullut useita kysymyksiä:

Palautetaan ensin mieliin, mitä hallitus tekee työn verotuksen puolelle. Alennamme verotusta tällä kaudella 1,8 miljardia euroa, josta valtaosa kohdistuu pieni- ja keskituloisille. Myös lapsiperheet on erityisesti huomioitu. Päätöksiemme mukaisesti verotus laskee kaikissa tuloryhmissä, paitsi siinä alimmassa, jossa ei pääasiassa makseta tuloveroja. Sen lisäksi alennamme esimerkiksi liikennepolttoaineita, tässä budjetissa ruuan arvonlisäveroa ja niin edelleen. Nämä ovat kaikki oikeita asioita. Niille on rahoitus, ne löytyvät tuolta keltaisesta kirjasta.

Toisin sanoen, kuten totesin, keskustallakin on hyviä asioita veropuolelle siinä listassa, mutta valitettavasti te ette ole niille löytäneet rahaa.

Mutta se, mistä erityisesti halusin puhua, on marginaaliverotus eli käytännössä ne viimeiset eurot, jotka saat, kun teet hieman lisää töitä, ylenet, otat toisen työn vastaan, olet ahkerampi. Sosiaalidemokraatit puhuu kuukaudesta toiseen miljonääreistä, vuorineuvoksista ja niin edelleen. Kuitenkin tosiasia marginaaliverotuksen suhteen on se, että jo 5 000 euroa kuukaudessa tienaa maksaa yli 52 prosenttia marginaaliveroa, ja hallitushan haluaa tämän 52:een laskea. Ylimmät ovat siellä lähempänä 60:tä prosenttia. Eli 5 000 euroa kuussa tienaa valkeallekin jää käteen vain 47,8 prosenttia siitä itse saadusta palkasta — siis 5 000 euroa tienaa valkealle, tässä ei ole kysymys mistään miljonääreistä eikä vuorineuvoksista.

Toisaalta, eiväthän tässä maassa ongelmana ole miljonäärit. Oikeastaan toisinpäin voisi sanoa, että niitä on niin julmetun vähän, paljon vähemmän kuin vaikkapa Ruotsissa, [Välihuutoja] eikä se ole meiltä pois, vaikka miljonäärejä vähän enemmänkin olisi. [Pia Viitanen: Tarvitsevatko he veronkevennykset, kun pienituloisilta leikataan?] Oletteko te mietineet, että sillä kasvun puutteella ja vaurastuneiden ihmisten ja isojen yritysten puutteella saattaa olla tekemistä esimerkiksi sosiaalidemokraattisen verotuksen kanssa?

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Kuten asiantuntijat ja IMF ovat todenneet, marginaaliverojen laskeminen on voimakas kasvutoimi, ja se on ollut sitä myös Ruotsissa. Kuvaan asiaa hyvin kansanomaisesti tuolta länsinaapurista: Joskus tarvitaan lapsi sanomaan, että keisarilla ei ole vaatteita, tai tässä tapauksessa lastenkirjailija. Ruotsissa yhteiskunta alkoi tulla järkiinsä 70-luvulla. Sikäläisten sosiaalidemokraattien valtakausi oli kestänyt yhtämittaisesti noin 40 vuotta, kun lastenkirjailija Astrid Lindgren — hän oli muuten demari — kirjoitti satiirisen kirjoituksen siitä, kuinka paljon hän maksaa marginaaliveroja. Tästä lähti sitten käyntiin voimakas verokeskustelu Ruotsissa. Siitä seurasi myös se, että sosiaalidemokraatit hävisivät vaaleissa ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin, ja tällöin ruotsalainen yhteiskunta lähti etenemään kohti vaurastumista, kohti huomattavan vahvaa julkista taloutta ja myös sitä, että siellä on isoja yrityksiä, hyvin monipuolinen elinkeinosektori. Tällaisella šokkikeskustelulla, jota Ruotsissa käytiin 70-luvulla, tämä asia meni eteenpäin. Sen takia hallituskin on monet kerat täällä kehunut niitä ruotsalaisia demareita, koska nekin tulivat järkiinsä. Sitä minä en tiedä, minkälainen šokki tässä salissa tai tässä maassa pitäisi olla, että myös vasen laita ymmärtäisi, että ne teesit, jotka ovat tehneet Ruotsista vauraan ja jotka ovat ajaneet siihen, että siellä on monipuolista yritystoimintaa, siellä on myös miljonäärejä huomattavasti enemmän ja siellä on vahva julkinen talous, saattaisivat tehdä samaa jossain muuallakin. Näitä toimia on helppo luetella niin kauan kuin se todellisuus ei sido.

Se, minkä edustajat Bergbom ja Vigelius täällä muun muassa nostivat esille, on se, että ongelmallisinta esimerkiksi sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa on se, että te käytännössä kuittaatte suurimman osan hallituksen säästöistä, työllisyystoimista ynnä muista, mutta te ette vaan kerro sitä laajemmin kansalaisille, omille äänestäjillenne, ja luotatte siihen, että myöskään suomalainen media ei sitä kerro. Näinhän se on, mutta te olette kuitanneet ne, [Joakim Vigelius: Tismalleen!] ette vain säästöjä vaan kaikki muutkin toimet. Kaksi esimerkkiä tästä keskustelusta:

Esimerkki 1: Oliko se teidän puoluevaltuuston kokous, jossa te julistitte medialle, kaikille, että te vastustatte arvonnäisäveron sekä yleisen kannan että kymppikannan korotuksia? [Pia Viitanen: Niin vastustimme!] No, mitä nyt on tapahtunut? Nyt te olette kuitanneet ne. Enää te ette niitä vastusta. Ne ovat tuolla teidän pohjissanne.

Esimerkki 2: Edustaja Haatainen, edustaja Suhonen ja edustaja Räsänen, mainitsitte, että teidän vaihtoehtobudjettinne työllisyystoimet ovat parempia kuin hallituksella. [Pia Viitanen: Välihuuto] Jäiköhän teiltä jotakin kertomatta? Juuri se, että te olette kuitanneet sinne pohjiin hallituksen aiemmin tekemät työllisyystoimet. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Te ette vaan nyt kerro sitä. Ne ovat siellä teidän pohjissanne, [Joona Räsänen: Välihuuto] mikäli te ette ole erikseen niitä vastustaneet, ja sen takia te saatte luvut näyttämään tässä paremmilta. [Joakim Vigelius: Niin se mieli muuttuu! — Pia Sillanpää: Hienoa, että kannatatte!] Muistelen, että edustaja Suhonen on tässä salissa paikonut hallitusta monta kertaa juuri näistä työllisyystoimista. Ymmärrättehän te nyt varmasti, että te olette nyt kuitanneet ne tuonne teidän pohjiinne? [Pia Viitanen: Höpöpuhetta!]

Mutta sosiaalidemokraateille: Se, mikä tässä vaihtoehtobudjetissa on todellista, on se, että yritykset ovat lypsylehmiä ja tämä on suorastaan veronhimoista verottamista. Veroja voidaan korottaa massiivisesti ja ikään kuin kuvitella, että niillä ei ole mitään dynaamisia vaikutuksia — totta kai niillä on vaikutuksia, mikäli näin paljon veroja korotetaan. Ei varsinaista kasvureseptiä, ei talouskasvua, ei oikeasti mitään kasvun reseptiä. Meidän mielestämme taas pieni- ja keskituloisille parasta on se, että olisi niitä työllistäviä yrityksiä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! Olen laittanut tänne vielä muutaman edustajan, jotka ovat esittäneet minulle suoran kysymyksen, ja jos voin näihin vastata. [Puhemies: Kyllä, olkaa hyvä!] — Kiitos.

Edustaja Harkimo, joka on nyt poistunut salista, kritisoi hallitusta siitä, että me laskemme yhteisöveroa kahdella prosenttiyksiköllä. Teidän omassa ehdotuksessanne sitä lasketaan viidellä prosenttiyksiköllä. [Mauri Peltokangas: Onpa oppositio taitava!]

Vihreille ja edustaja Hyrkölle: Olen tismalleen samaa mieltä teidän ajatuksenne kanssa, että meillä voi olla paljonkin yhteisiä asioita. Muun muassa veropolitiikassa kyllä on sellaisia toimia, joissa perussuomalaiset ja vihreät ja erityisesti hallituksen kanssa voimme olla samaa mieltä.

Mutta se, mitä täällä puhuttiin aiemmin — oliko edustaja Tynkkynen, joka käytti puheenvuoron — että en riittävän syvälle mennyt teidän vaihtoehtoonne: Edelleenkin minun on mahdotonta kehua lentoveroa tai isoa osaa monista muista ehdotuksista tai pakolaiskiintiön nostamista tai kehitysavun lisäämistä, mutta esimerkiksi nämä, joita mainitsitte, ja sitten nämä niin sanotut terveysverot ovat varmasti sellaisia, joita mielelläni kannattaisin vielä, kun niitä saataisiin säädettyä. Se ei ole aivan yksinkertaista.

Puhemies! Tästä velasta ja siitä, kuka kantaa vastuuta: Todellakin näistä on varoitettu huomattavan pitkään. Monille hallituksille ne ovat kaikuneet kuuroille korville. Itse asiassa kesällä 2015 komissio harkitsi Suomen laittamista liiallisen alijäämän menettelyyn. Sipilän hallitus teki säästöjä, tämä vältettiin. Ennen vuotta 2019 sosiaalidemokraatit lupasivat vappusatasia ja moittivat virkamiehiä, jotka puhuivat leikkaamistarpeista. Hallitusneuvotteluissa kirjoitettiin fläppitaululle ”rahaa on”. Pääministeri Rinne ilmoitti: ”Tuleva hallitus ei tee leikkauksia. Menolisäykseen on merkittävästi rahaa.” Lokakuussa 2019 komissio varoitti Antti Rinteen hallitusta tuhlailusta. Suomelta haluttiin selvitys siitä, miksi Suomi tuhlaa enemmän kuin tienaa. STT kirjoitti tammikuussa 2020: ”Suomea uhkaa tarkkailuluokalle joutuminen — IMF ja EU-komissio puuttuvat valtion velkaantumiseen. Ja tässä sanotaan: ”Suomi on vaarassa joutua EU:n tarkkailuluokalle vuonna 2024, ellei valtio saa velkaantumista taittumaan.” Viime vuonna me emme siihen joutuneet, koska puolustusmäärärahoihin liittyvä poikkeuslauseke meidät siitä pelasti, ja nyt 2025 me olemme siihen menossa. Tämä, hyvä oppositio, kerrottiin tammikuussa 2020.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. Edustaja Lyly. [Hälinää] — No niin, kuunnellaanpas nyt, mitä edustaja Lylyllä on meille asiaa. [Lauri Lyly: Nämähän ovat viiden minuutin puheenvuoroja, eikös niin?] — Kyllä.

17.09 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään on kuultu taas monia väittämiä siitä, miten asioita oiotaan aika paljon. Voi kysyä, että kun VM arvioi Marinin hallituksen kauden pysyvät päätökset kolmeksi miljardiksi ja kuitenkin tämän hallituksen alijäämä on siellä 10—11 miljardia, niin mistä tulevat ne seitsemän—kahdeksan miljardia sitten, jos ne pysyvät menot olivat tuo kolme. Tulee tällaisia kysymyksiä väistämättä mieleen, koska nyt alijäämät ovat niin paljon. Tässäkin kannattaa näitä kokoluokkia pitää mielessä, kun niitä heitellään. [Joakim Vigelius: Korkomenot!]

Arvoisa rouva puhemies! Tässä ydin on siinä, että meidän talouskasvu on ollut viime vuonna plus 0,4 ja tälle vuodelle ennustetaan plus 0,1:tä. Ne ovat todella karmean alhaisia lukuja. Tässä kokonaisuudessa on selkeästi se, että kyllä kuluttajien luottamus on tässä kes-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

keisessä asemassa, ja kuluttajat ovat niitä, jotka määrittävät, kuinka bkt käytännössä kasvaa tästä eteenpäin. Bkt:stä puolet on nimenomaan kuluttajien tekemää käytännössä. Eli aika paljon tässä pitää laskea siihen luottamuksen palauttamiseen, ja siihen liittyy se, että talous on psykologiaa ja meidän pitää saada semmoinen mieliala, että tässä maassa voidaan pärjätä. Siihen tämän päivän keskustelu syyttelyineen aika vähän toi villoja.

Työttömyysluvut ovat erittäin korkeat, 313 000 työtöntä työnhakijaa, ja avoimia työpaikkoja on noin 30 000, eli jokaista avointa työpaikkaa kohti noin kymmenen hakijaa. Tämä on se lähtötilanne, missä ollaan tällä hetkellä. Työllisyys on kasvanut hiukan, hyvä juttu, mutta kuoppa on melkoinen, kun työllisyysaste on yli kaksi prosenttiyksikköä alempana kuin silloin kun hallitus on aloittanut. Se on noin 70 000—80 000. Siinä on aika iso kuoppa kurottavaksi kiinni, ja siinä mielessä kyllä töitä riittää. Satatuhatta uutta työpaikkaa luvattiin. Niitä ei nyt ole näkynyt.

Velkaantumisesta täällä on puhuttu todella paljon. 185 miljardia meni rikki, ja yli 30 miljardia tällä hallituskaudella on otettu velkaa. Alijäämämenettelystä tuli uutinen eilen, ja voidaan sanoa, että se oli niin kuin viimeinen piste tässä, miten tämä politiikka on onnistunut. Eli kyllä talouspolitiikassa tälläkin hallituksella on aika iso vastuu, ja he eivät pääse siitä mihinkään. Tämän politiikan ydin on, että on tehty sellaisia työmarkkinauudistuksia, joissa osaamisen päivittäminen on viety semmoiseen tilanteeseen, että sitä ei pystytä oikein tekemään. Aikuiskoulutustuki on lopetettu, koulutusvähennys ja koulutuskorvaus on lopetettu, käytännössä silloin kun koulutusta tarvittaisiin eniten. Nämä vain esimerkkeinä.

Työmarkkinauudistuksissa työttömyysturvaa on uudistettu, hallituksen mielestä, juuri silloin kun sitä tarvitaan eniten. 20 prosentilla on leikattu, lapsikorotukset on poistettu, suojaosuudet on poistettu, ja niin pois päin — kaikkia tällaisia asioita, jotka vaikuttavat siihen kuluttajien tilanteeseen. Sitten jos katsotaan muita työmarkkinauudistuksia, niin kyllä yksilönsuojaa heikennetään ja myös työmarkkinaneuvotteluja on heikennetty, juuri silloin kun tarvittaisiin sellaisia asioita kuin yhteistyötä ja ennustettavuuden rakentamista.

Nämä ovat niitä näkökulmia, jotka tässä vääjäämättä ovat edessä, ja niihin asioihin on tässä mietittävä ratkaisuja. Ensimmäisenä on tietenkin kuluttajien luottamuksen palauttaminen — se on ihan keskiössä — ja siihen sen näkymän rakentaminen. Se syntyy sillä, että laajasti tehdään yhdessä ratkaisuja. Tässäkin salissa soisi enempi hallitus—oppositio-ratkaisuja, joissa yhdessä katsotaan asioita. Tki oli hyvä ratkaisu aikoinaan, ja nyt tämä velkajarru, ja varmaan muitakin asioita olisi, joita pitäisi tehdä yhdessä.

Pieni- ja keskituloisten verotuksessa SDP:n vaihtoehto on kevyemmällä verotuksella kuin hallituksen vaihtoehto. Osaamiseen panostamiseen on keinoja esimerkiksi työuran aikana aikuiskoulutustuki, työttömyysturvalla työvoimapula-ammatteihin opiskelu ja ammatilliseen koulutukseen opettajapaikkoja lisää, suojaosan palauttaminen, niin että osa-aikatyötä voitaisiin vastaanottaa, ja niin pois päin. Monia tällaisia asioita on, joilla nimenomaan osaamiseen panostetaan, koska osaaminen on suurin työllistämisen este. — Arvoisa rouva puhemies! Tässä tällä kertaa, ja otan seuraavan puheenvuoron. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.15 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Julkinen velkaantuminen karkaa käsistä. Hallituksen lupaamia työpaikkoja ei näy missään.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Eilen viimeksi saimme jälleen uutta tietoa edelleen pahenevasta työttömyystilanteesta. Monia huolestaa oma tai läheisen työllisyys. Avoimien työpaikkojen määrä on romahtanut ja konkurssit nousseet ennätystasolle. SDP on esittänyt oman vaihtoehtobudjetin, joka lähtee edelleen siitä, että taloutta hoidetaan vastuullisesti. Realiteetit ja haasteet ovat tiedossa. Talouden suunnan on muututtava, mutta reilummalla tavalla kuin vallassa olevan hallituksen esittämällä ja toteuttamilla toimilla. Hoidamme taloutta tavalla, joka rakentaa luottamusta.

Maamme taloutta jäytää ja jähmettää luottamuspula. Tähän tarvitaan muutos. SDP:n yhdeksän kohdan kasvukäänne koostuu yksilön työllistymistä helpottavista keinoista, eri toimialojen kasvua vauhdittavista toimista, investointiympäristön parantamisesta, reilun verkkokauppatoiminnan mahdollistamisesta, pk-sektorin kasvun vauhdittamisesta, osaaavan työvoiman saatavuuden turvaamisesta sekä luottamuksen ja ennakoitavuuden tuomisesta työmarkkinoille.

SDP palauttaa työttömyysturvan suojaosan. Opiskelu työttömyysturvalla mahdollistetaan. Palautamme uudistetun aikuiskoulutustuen. Rakennusala tuetaan esimerkiksi toteuttamalla erityisryhmien investointiavustus sekä lisäämällä korjausrakentamisen valtuuksia vuodelle 2026.

Ensiasunnon ostajille säädämme määräaikaisen varainsiirtoverovapauden ja asuntolainan korkovähennysoikeuden. Nostamme arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa 30 000 euroon, mikä helpottaa pienyritysten toimintaa. Mikroyrityksille säädetään määräaikainen verohyvitys, joka on 25 prosenttia ensimmäisen työntekijän palkkaamisen kuluista.

SDP esittää ansiotuloverotukseen 400 miljoonan kevennyksiä ja verotuksen painopisteen siirtoa tuloverotuksesta haittaveroihin sekä veropohjan aukkojen tukkimiseen. SDP:n mallissa kaikki alle 8 000 euroa kuukaudessa ansaitsevat maksavat palkastaan vähemmän tuloveroa. Meidän vaihtoehdossamme on nyt pieni- ja keskituloisten vuoro. Kohdennamme niukan veronalennusvaran pieni- ja keskituloisille, koska vähäinenkin kevennysvara on syytä jakaa reilummin. Näin saadaan myös kotimaiseen kysyntään vauhtia.

Arvoisa rouva puhemies! Me myös säilytämme erityisesti keskituloisille tärkeän ammattiliiton jäsenmaksun verovähennysoikeuden — siis säilytämme ammattiliiton jäsenmaksun verovähennysoikeuden. Tuemme työllisyyttä, asuntokauppaa sekä kotipalveluiden saatavuutta. SDP:n verokokonaisuus hyödyttää keskituloisten lisäksi varsinkin kotipalvelualalla toimivia pienyrittäjiä ja heidän asiakkaitaan.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti meidän vaihtoehtomme eivät hallitukselle kelpaa. Meidän vaihtoehdossamme Suomen kansaa ei kuriteta eikä köyhyyttä lisätä, vaikka taloutta sopeutetaan ja taloudenhoitoon suhtaudutaan vakavasti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Sarkkinen.

17.18 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden hyvinvointivaltio perustuu ajatukselle, että kaikille luodaan samat mahdollisuudet, työmarkkinoilla turvataan heikoimpien oikeudet, sairaat hoidetaan, vähimmäistoimeentulo turvataan, eriarvoisuutta vähennetään ja tulo- ja varallisuuseroja tasataan verotuksella. Tätä taustaa vasten vasemmistoliiton linja ei ole erityisen radikaali, vaikka sitä näin joskus halutaan kuvata.

Vaihtoehtobudjetissa me peruisimme pienituloisiin, koulutukseen ja sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvat leikkaukset. Me sopeuttaisimme valtiontaloutta korottamalla suurten tulojen ja suurten varallisuuksien verotusta. Merkittävimmät veroehdotuksemme ovat

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

miljonäärivero eli maltillinen suurten varallisuuksien vero, jonkatyyppinen oli voimassa Suomessa aiemmin, listaamattomien yhtiöiden omistajien osinkoverohuojennuksen poisto, yhteisöveron pieni korotus ja suurituloisten veronkevennysten peruminen. Me leikkaisimme ympäristöhaitallisia tukia, mutta me tekisimme myös veronalennuksia, alentaissimme arvonlisäveroja. Lisäksi me palauttaisimme ammattiyhdistysliikkeen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden. Lopputuloksena vaihtoehdossamme otetaan hallitusta vähemmän velkaa.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtomme vähentää köyhyyttä noin 88 000 ihmisellä. Me vahvistaisimme palkansaajien ostovoimaa veromuutoksilla ja perumalla Sipilän hallituskaudella tehdyn niin sanotun kiky-sopimuksen maksumuutoksia. Pieni- ja keskituloisten palkansaajien tuloilla — noin 4 000 euroa tai alle — käteen jäisi enemmän kuin hallituksen esityksessä, ja vielä 6 000 euron kuukausituloilla käteen jäisi hieman enemmän kuin tänä vuonna. Kansanedustajien tuloluokassa — noin 8 000 euroa kuukaudessa ja siitä ylöspäin — hyvätuloiset maksaisivat nykyistä enemmän veroja. Kyllä me hyvätuloiset voimme maksaa vähän nykyistä enemmän, jotta pienituloisilta ja vanhuksilta ei tarvitse leikata. Näin minä sen näen.

Arvoisa puhemies! Kun köyhälle antaa rahaa, hän kuluttaa sen. Kun rikkaalle antaa vastaavan summan, hän laittaa sen todennäköisesti säästöön. Köyhä tarvitsee sen rahan enemmän kuin rikas, ja köyhän saama raha lähtee kiertoon ja hyödyttää koko taloutta. Tätä kutsutaan rajakulutusalttiudeksi.

Arvoisa puhemies! Pikemminkin radikaali on itse asiassa hallituksen linja, jossa pienituloisilta leikataan, suurituloisille jaellaan veronkevennyksiä, terveyskeskuksista ja vanhushuolpalveluista leikataan, koulutuksen rahoitusta vähennetään ja työntekijöiden oikeuksia heikennetään. Hallitus väittää toimillansa pelastavansa hyvinvointivaltion, vaikka leikkaukset tuhoavat hyvinvointivaltion perustuksia.

Hyvinvointivaltio perustuu korkealle työllisyydelle. Valitettavasti Suomessa rikotaan parhaillaan työttömyysennätyksiä. Hallitus perustaa työllisyyspolitiikkansa pitkälti sosiaaliturvaleikkausten varaan, ja me näemme nyt vallitsevasta todellisuudesta, että tämä resepti ei ole toiminut. Silti hallituksen edustajat syyttelevät meitä siitä, että vaihtoehtomme vähentäisi työllisyyttä, sillä he uskovat, että sosiaaliturvaleikkausten peruminen vähentää työpaikkoja. Tämä logiikka on todellisuudelle vieras. Se olettaa, että ihmiset ovat työttöminä huvikseen ja että ihmiset yksinkertaisesti vain menevät töihin, kun heiltä leikataan.

Oikeasti työllisyys ei määrity vain sosiaaliturvaleikkausten kautta eivätkä työpaikat synny köyhiltä leikkaamalla. Töihin ei noin vain mennä. Tämän osoittaa sekin, että Marinin hallituksen aikana sosiaaliturvaa ei leikattu ja silti työllisyys nousi ennätystasolle. Työllisyyden tasoon vaikuttaakin olennaisesti työn kysyntä. Me vahvistaisimme pieni- keskituloisten ostovoimaa, joka tukee kulutuskysyntää ja siten työllisyyttä. Sen lisäksi me palauttaisimme suojaosat, säätäisimme pitkäaikaistyöttömille työtakuun, vauhdittaisimme rakennusalan työllisyyden elpymistä ja satsaisimme koulutukseen ja palauttaisimme aikuis- koulutustuen.

Arvoisa puhemies! Olennainen osa vaihtoehtoamme on myös sosiaali- ja terveyssektorin korjaussarja. Me antaisimme 200 miljoonan rahoituksen vaikeimmassa asemassa oleville hyvinvointialueille palveluiden turvaamiseksi. Me pidentäisimme alijäämien kattamisvelvoiteaikaa, korjaisimme kustannusindeksejä ja antaisimme alueille verotusoikeuden. Hallitus on suunnannut isot leikkaukset vanhushuolpalveluihin ja leikannut terveyskeskusten hoitopääsystä. Me peruisimme nämä leikkaukset ja vahvistaisimme vanhushuol-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

veluiden rahoitusta. Lisäksi me kasvattaisimme omaishoidon tukea. Myös koulutukseen ja kulttuuriin suuntaisimme lisäresurssit, sillä laadukas koulutus on olennainen osa toimivaa ja menestyvää hyvinvointivaltiota ja kulttuuri on suomalaisuuden ydin.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltiomme on oltava myös ympäristökestävä. Siksi leikkaisimme ympäristöhaitallisia verotukia, kannustaisimme maan- ja metsänomistajia hiilinielujen vahvistamiseen ja suojelisimme Suomen luontoa. Vaihtoehdossamme osoitamme, että verosopeutus on vaihtoehto pienituloisilta leikkaamiselle, ja vaihtoehdossamme otetaan hallitusta vähemmän velkaa. Vaihtoehtobudjettimme on kokonaisuus, jossa olemme johdonmukaisesti huomioineet koko vaalikaudella esittämämme asiat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

17.24 Susanne Päivärinta kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Keskitytäänkö nyt hetkeksi pääoppositi puolue SDP:n vaihtoehtoon:

Tänään me olemme kuulleet monta tuntia: veroja, veroja, veroja. Aivan kuin Suomessa ahkeruus ja rikastuminen olisi jonkinlainen rangaistava teko. Sen verran alentavasti on puhuttu täällä jälleen kerran miljonääreistä ja vuorineuvoksista. Kysyn teiltä: vaikka kaikki Suomen miljonäärit verotettaisiin hengiltä, luuletteko te, että niillä tuloilla Suomen menot kustannettaisiin? Ei kyllä kustannettaisi. Ihan tällainen perusfakta teille, jos ette ole vielä tietoisia: Suomessa yli 50 000 euroa vuodessa tienavia on vain viidennes palkansaajista, mutta he maksavat 60 prosenttia — 60 prosenttia — kaikista tuloveroista. Ja heitä te haluaisitte kyykyttää lisää.

Arvoisa puhemies! En haluaisi sanoa tätä, mutta tämä on nyt vain pakko todeta uudestaan, että SDP todella elää harhassa, sellaisessa harhassa, että mitä kireämmin työtä verotetaan, sitä suurempi on verotuotto valtiolle. Aivan väärin. Jos ylikireällä verotuksella hoidettaisiin tämän maan ongelmat, niin nehan olisi jo hoidettu ajat sitten ja eihän meillä olisi mitään ongelmia. Mutta me olemme vaarallisesti velkaantuneet jo viimeiset 20 vuotta, eli alkää nyt enää haikaillko näihin vanhoihin vaihtoehtoihin.

Mutta ei, kuten tänään me olemme jälleen saaneet kuulla, ja kun SDP:n vaihtoehtoa lukee, niin siellä se on: paluu vanhaan, [Aki Lindén: Vähemmän velkaa!] niin että kiristetään ylimmät marginaaliverot takaisin lähes 60 prosenttiin, kun ne ensi vuoden alusta on laskettu hallituksen toimesta 52 prosenttiin. Se on kuulkaa todellinen kasvutoimi. Yhteiskunnan ei pitäisi koskaan ottaa yli puolta ihmisen omalla työllä tekemistään ansioista. Mutta ei, SDP ei halua Suomeen kasvua.

Kuten jo tuossa aikaisemmin sanoin, jos te ette usko hallitusta, niin uskokaa nyt hyvän aika taloustieteilijöitä. Tästä löytyy ihan taloustieteellistä, laadukasta ja tuorettakin tutkimusta. Uskokaa Kansainvälistä valuuttarahastoa IMF:ää, jonka mukaan ylimpien marginaalien tason tulisi olla enintään 44 prosenttia. Ja jollette te välitä näistä faktoista, niin katsokaa nyt edes, miten kävi Ruotsissa, kun siellä sosiaalidemokraattisen hallituksen tekemä marginaaliveron alennus rahoitti itse itsensä. Jälleen kerran, taloustieteellinen tutkimus ja Ruotsin käytännön esimerkki osoittavat, että ylimpien marginaaliveroasteiden laskeminen nimenomaan lisää työnteon kannusteita ylemmissä tuloluokissa. Ikävähän tätäkin on nyt toistaa, mutta SDP:n riveistähän tämä on jo aiemmin kuultu, että te väitätte, että veronkevennykset johtaisivat työnteon vähentymiseen. Toki se kertoo enemmän SDP:n arvoista kuin meistä ahkerista suomalaisista. Se on ihan selvää, että paremmat ansaintamahdolli-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

suudet kannustavat tietenkin tekemään enemmän töitä, kannustavat kouluttautumaan ja kannustavat uralla etenemiseen.

Arvoisa puhemies! Minun on kyllä todella vaikea ymmärtää, miksi Lindtmanin SDP haluaa rangaista suomalaisia ahkeruudesta ja haluaa kyykyttää talouskasvua, tuottavuutta ja työntekoa, joilla nämä hyvinvointiyhteiskunnan palvelut rahoitetaan, meidän turvallisuus rahoitetaan ja koulutus rahoitetaan. SDP haluaa leikata tulevaisuuden kasvun, sen kasvun, joka ei ole vielä edes alkanut. Todellisuudessa ylikireän verotuksen takia työtä on jäänyt Suomessa paljon tekemättä ja me olemme hävinneet kansainvälisessä kilpailussa korkean osaamisen tekijöistä, pohjoismaisista pääkonttoreista ja työpaikoista.

Eikä tässä kaikki. SDP iskee nyt veromoukarilla, totta kai, jälleen yrittäjiin. SDP:n julkaisemassa vaihtoehtobudjetissa yrittäjien kukkarosta viedään yli tuhat euroa vuodessa. Eduskunnan tietopalvelun mukaan SDP:n vaihtoehtobudjetti kahmaisee yrittäjiltä 1 099 euroa vuodessa enemmän kuin Orpon hallitus.

On aivan selvä, että tämä SDP:n vaihtoehto ei ole meidän vaihtoehtomme. Se ei ole meidän kasvuresepti. Uskoteko te todella itsekkään SDP:ssä, että yrittäjiä ja työntekijöitä rankaisemalla Suomi lähtee nousuun? Yrittäjiä, jotka ottavat riskiä, yrittäjiä, jotka luovat tähän maahan työpaikkoja — heitäkö te haluatte rangaista? Hallituksen linja on taatusti toinen, ja me totta kai tuemme yrittäjiä emmekä rankaise heitä. Tämä on se resepti, minkä me teemme, ja toivon teiltä kyllä vähän parempia vaihtoehtoja jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.29 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetia kuunnellessa voisi luulla, että elämme vakaassa ja hyvin ennustettavassa maailmassa, jossa turvallisuus on itsestäänselvyys ja talous kestää loputtoman velkaantumisen. Valitettavasti totuus on toisenlainen. SDP puhuu kauniisti oikeudenmukaisuudesta ja palveluista. Ihan varmasti jokainen meistä pitää näitä asioita ja arvoja tärkeinä, mutta turvallisuus on se perusta, jonka varaan kaikki hyvinvointi rakentuu. Jos turvallisuus pettää, pettää myös hyvinvointivaltio.

Arvoisa puhemies! SDP:n budjetissa turvallisuus on sivuosassa. Puolustuksesta, huoltovarmuudesta, kyberturvallisuudesta ja sisäisestä turvallisuudesta puhutaan kyllä mutta ilman pitkäjänteistä panostusta, jota tämän ajan turvallisuustilanne vaatii. SDP:n vaihtoehdossa menot kasvavat, mutta kohdentaminen välttelee vaikeita prioriteetteja. Turvallisuus ei ole kuluerä, jota voi paikata hyvillä aikomuksilla tai juhlapuheilla. Se edellyttää investointeja puolustukseen, varautumiseen, kriittisiin rakenteisiin ja huoltovarmuuteen. Viimeistään nyt tällaisessa Euroopan turvallisuustilanteessa tulisi jokaiselle olla selvää, ettemme voi sivuuttaa turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Kasvava velka tarkoittaa myös kasvavaa haavoittuvuutta. Kun julkinen talous horjuu, meistä tulee riippuvaisempia muista. Taloudellinen itsenäisyys on turvallisuuskysymys.

SDP:n budjetti ei anna uskottavaa vastausta siihen, miten Suomi vastaa kasvaviin turvallisuushkiin samalla, kun velka kasvaa ja liikkumavara kaventuu. Turvallisuutta ei voi rakentaa pelkästään jakamalla rahaa. Sen täytyy rakentua vahvalle talouspohjalle, vastuulliselle velanpidolle ja selkeälle varautumiselle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

17.32 **Martin Paasi kok:** Arvoisa rouva puhemies! SDP esittää lähes miljardin euron säästöpakettia. Tavoite on toki hyvä, mutta ehdotus ei kestä merivettä. Aineiston mukaan vähintään 400 miljoonaa euroa näistä säästöistä on joko kertaluonteisia tukia, joilla rahoitettaisiin pysyviä menoja, arvioita ilman konkreettisia toimenpiteitä tai eroja, jotka on kirjattu budjetissa kahteen kertaan. Lisäksi mukana on toimenpiteitä, jotka eivät edes ole säästöjä vaan veroluonteisia uusia maksuja. Esimerkiksi teollisuuden sähköistämisen tuen lakautusta väitetään säästöksi, vaikka kyseessä on kertaluonteinen tuki, jota ei voi käyttää pysyvien menojen rahoittamiseen. Osasairauspäivärahan käytön edistäminen on listattu 60 miljoonan euron säästöksi ilman, että toimenpidettä on määritelty. Datakeskusten sähköverotukea käytetään sekä säästönä että veromuutoksen perusteluna, sama erä kahteen kertaan. Kun lähes puolet säästöistä on tällaista aineistoa, säästöpaketin uskottavuus murenee.

Samanaikaisesti SDP lisää menoja noin 200 miljoonalla eurolla. Mukana on useita esityksiä, joiden kustannusarvio on selvästi alakanttiin tai puuttuu kokonaan. Esimerkiksi työttömyysturvalla opiskelun laajennukselle ei ole esitetty minkäänlaista kustannusarviota. Hyvinvointialueisiin kohdistuvat muutokset ovat käytännössä avoimia menositoumuksia ilman vaikutusarvioita. Käytännössä SDP:n menolisäykset ovat suurempia kuin mitä paperi kertoo.

Arvoisa rouva puhemies! Veropolitiikan osalta SDP:n vaihtoehto sisältää mittavan kokonaisuuden työn, yrittämisen ja investointien veronkiristyksistä. Pk-yrityksille esitetään noin 600 miljoonan euron lisäverotusta. Muut kiristykset kohdistuvat listaamattomien yritysten osinkoverotukseen, sijoitusvakuutuksiin, yleishyödyllisiin yhteisöihin ja konsernien korkovähennysoikeuksiin. Suomi on kansainvälisesti pääomaköyhä maa, ja tässä tilanteessa kasvupääomaan kohdistuvat veronkiristykset ovat erityisen haitallisia. Arvonousuvero, jota SDP esittää, toimisi käytännössä kasvupääoman karkotusverona. Se heikentäisi startup- ja kasvuyritysten rahoitusmahdollisuuksia ja ohjaisi ulkomaiset sijoitukset Suomen ulkopuolelle.

Arvoisa rouva puhemies! SDP peruu myös hallituksen päätökset marginaaliverojen alentamisesta. Marginaaliverojen keventäminen on kuitenkin tutkimusten mukaan yksi kustannustehokkaimmista tavoista lisätä työn tarjontaa ja talouskasvua, ja Suomessa marginaaliverotus on edelleen OECD:n kireimpiä.

Huolestuttavaa on myös se, että SDP esittää Tesin pääomittamista 200 miljoonalla eurolla vuodessa aina vuoteen 2030 asti samalla, kun se kiristää kasvupääoman verotusta niin, että yksityisen pääoman liikkumatila supistuu. Lopputulos olisi markkinoiden kannalta kaksinkertainen ongelma. Yksityinen pääoma väistyisi kiristyvän verotuksen seurauksena, ja tilalle tulisi valtion pääomaa, joka syrjäyttäisi markkinalähtöistä rahoitusta. Tämä olisi poikkeuksellinen askel kohti valtiokapitalismia.

Arvoisa rouva puhemies! SDP väittää, että heidän vaihtoehtonsa vähentäisi velkaantumista 400 miljoonalla eurolla suhteessa hallitusohjelmaan. Kun säästöjen epäuskottavuus, menolisäysten aliarviointi ja veromuutosten kielteiset kasvuvaiikutukset otetaan huomioon, väite ei kestä tarkastelua. Eduskunnan tietopalvelun arviot eivät tue näkemystä siitä, että SDP:n vaihtoehto vähentäisi velkaantumista hallituksen linjaan verrattuna. Todennäköinen lopputulos olisi päinvastainen.

Arvoisa rouva puhemies! On Suomen talouden ja hyvinvointivaltion kannalta tärkeää, että talouspolitiikka perustuu todennettaviin vaikutuksiin, ei toiveisiin tai näennäisiin säästöihin. SDP:n vaihtoehtobudjetti on kokonaisuus, jossa verotusta kiristetään laajasti, menoja lisätään ilman kattavaa rahoitusta ja yksityisen pääoman roolia kavennetaan samaan

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

aikaan, kun valtion roolia kasvatetaan. Tämä ei vahvistaisi Suomen julkista taloutta eikä talouskasvua. Se heikentäisi molempia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

17.37 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! SDP on tänään osoittanut, että kaiken voi tehdä paitsi reilummin myös vastuullisemmin. Luottamus on talouden parasta valuutaa. Niin hallitus kuin pääministerikin on kovasti ihmetellyt, mikä tämä kasvun lukko tai kasvun jarru, tuntematon jarru, oikein on. Kyllä väittäisin, että valtaosalle suomalaisista se ei ole tullut yllätyksenä. Se lukko on nimittäin suomalaisten luottamuksen puute.

Me hoidamme taloutta tavalla, mikä vahvistaa luottamusta, luo kasvulle edellytyksiä, edellytyksiä yrityksille työllistää ja ihmisille työllistyä, ja kaikki tämä pienemmällä alijäämällä kuin hallitus — ensi vuonna vähemmän velkaa, 10 000 työllistä enemmän. SDP:n vaihtoehdossa otetaan vakavasti Suomen julkisen talouden tilanne, mutta silti suurin osa suomalaisista voittaa. Me kohdennamme kaikki veronalennukset tavallisille suomalaisille, tavallisille yrittäjille, emme yhteiskunnan varakkaimmille ihmisille. Me vahvistamme valtion tulopohjaa, jonka Orpon hallitus on romuttanut, tavoilla, jotka eivät heikennä kasvun edellytyksiä. Toisin kuin hallitus, teemme sen, mitä asiantuntijat ovat suosittaneet.

Ei voi kuin ihmetellä, miten kokoomus ja perussuomalaiset näin sitkeästi vastustavat ajatusta siitä, että verotus olisi ennakoitavaa, oikeudenmukaista ja vastuullista. Te vastustatte rikkaimpien ihmisten ja yritysten aggressiivisen verokikkailun vähentämistä, listamattomien osinkoverotuksen korjaamista, vastustatte esimerkiksi kansainvälisten konsernien korkokikkailun suitsimista rehdin ja reilun yrittäjyyden kustannuksella, pienemmät yrittäjät unohtaen. Miksi ihmeessä näin?

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehdossa tuloverotusta kevennetään viisaammin ja oikeudenmukaisemmin tukemaan pieni- ja keskituloisten ostovoimaa. Tällä me vahvistamme tavallisten suomalaisten luottamusta ja tuemme kotimaista kysyntää ja kasvua. SDP:n vaihtoehdossa työllisyysastetta ei pyritä nostamaan työntekijöiden oikeuksia heikentämällä vaan panostamalla koulutukseen ja osaamiseen sekä parantamalla työnteon kannusteita.

Siksi ehdotamme työttömyysturvaan ja asumistukeen uutta suojaosaa, alentaissimme varhaiskasvatusmaksuja, ottaissimme käyttöön uuden, aikaisempaa joustavamman aikuis-koulutustuen ja mahdollistaissimme työttömyysturvalla opiskelun myös ammatillisessa koulutuksessa. Sen lisäksi esitämme mittavan määrän todellisia ja vaikuttavia kasvupanos-tuksia esimerkiksi pk-yritysten tukeen investointien jouduttamiseksi ja rakennusalan erit-täin vaikean tilanteen helpottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Orpon—Purran hallituskaudella olemme joutuneet todistamaan lukuisia suuria epäonnistumisia. Kasvumme on tällä kaudella Euroopan heikointa, työttömi-en määrä on ennennäkemättömän korkea, ja pitkäaikaistyöttömyys hipoo jo 90-luvun la-man lukuja. Velkaannumme nopeammin kuin yksikään muu Euroopan maa, ja konkurssi-en määrä takoo uusia ennätyksiä. Tieto valtionosuusuudistuksen kaatumisesta järkyttää kuntakentällä. Se oli yksi hallitusohjelman tärkeimmistä rakenteellisista uudistuksista.

Ja nyt viimein, kaiken huipuksi, Suomi on asetettu EU-komission liiallisen alijäämän menettelyyn. Tästä SDP varoitteli jo hyvän aikaa sitten, mutta kuunteliko hallitus? Ei kuunnellut. Oli suorastaan noloa, kuinka niin kokoomuksella kuin perussuomalaisillakin lähti mopo keulimaan, sometus täysin laukalle tämän VTV:n raportin kanssa, ja VM:hän ehti jo korjata niin lukuja kuin niistä tehtyä tulkintaakin. Hallituspuolueiden reagointi vii-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

meistään osoitti, miten heikot omat eväänne ovat. Vika kaikkiin käsillä oleviin kriiseihin on aina jossain muualla. Hallitus puhuu edellisestä ja tulevasta hallituksesta, kaikesta muusta sen sijaan, että kykenisi arvioimaan kriittisesti omaa toimintaansa.

Arvoisa puhemies! Suomi ja suomalaiset ansaitsevat parempaa. SDP:n vaihtoehto on laadittu asiantuntijoiden suosituksia kunnioittaen, eli talouden sopeuttamisessa tulee olla mukana kaikki työkalut: menot, tulot ja kasvutoimet. Nyt on muutoksen aika, nyt on luottamuksen aika, nyt on reilumman ja vastuullisemman vaihtoehdon aika.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa, edustaja Strandman poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.43 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelemme oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjetteja. Joululähestyminen, ja täällä salissa on kuultu kuin luettai-siin joulupukin toivelistaa lupausten muodossa. Kyllähän tässä salissa on ennenkin kuultu luovia ratkaisuja, mutta nyt mennään jo sellaisten taloustaikatemppujen puolelle, että niille pitäisi olla oma kategoriansa Jussi-gaalassa.

Arvoisa puhemies! Lähes jokainen vaihtoehtobudjetti rakentuu saman reseptin varaan: veroja korotetaan reippaasti, valtio paisutetaan entistä suuremmaksi ja loput rahoitetaan harmaan talouden taikaseinästä, josta nostetaan rahaa ilman, että kukaan kertoo, mistä se konkreettisesti tulee, tai kuka sitä seinää rakentaa. Keskustan vaihtoehto on tästä malliesimerkki. Harmaan talouden torjunnasta luvataan sata miljoonaa euroa ilman lisäpanostuksia. Jos sata miljoonaa löytyisi ihan vain näppäilemällä, olisihan se jo löytynyt. Samaan aikaan keskustan budjetti koostuu vuosien päähän menevistä kirjauksista, kuten yhteisöveron alennuksen perumisesta vuodelta 2027. Voikin kysyä, onko kyse edes vuoden 26 budjetista vai pitkän tähtäimen mielikuvitusohjelmasta. Vihreät ja Vasemmistoliitto lupaavat omilla pienillä panostuksillaan saman sadan miljoonan harmaan talouden ihmesäästön. Ongelma on sinänsä todellinen, ja harmaan talouden torjumiseksi onkin jo hallituskauden aikana tehty toimenpiteitä, mutta tällaisia rahasummia ei yhtäkkiä kyllä saada.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit ovat vaihtoehdolla ajamassa alas yrityksiä ja kokonaisia elinkeinoja, kuten turkisalan, joka viime vuonnakin toi verotuloja Suomeen yli 32 miljoonaa euroa. Muutoinkin maatalouden ja alueellisen yhdenvertaisuuden kannalta SDP:n ja myös vihreiden vaihtoehdot ovat kylmäävää luettavaa. SDP leikkaa maataloudesta yli sata miljoonaa euroa ja samaan aikaan kiristää polttoaineveroa eli iskee suoraan suomalaisen ruokatuotantoon, huoltovarmuuteen ja niihin ihmisiin, jotka eivät asu ratikkapysäkin varrella. Tämä sama linja jatkuu vihreillä, joille suomalainen ruoka on aina ollut enemmän kuluera kuin huoltovarmuus- ja turvallisuustekijä.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto tarjoaa vaihtoehdossaan lisää työttömyyttä. Eduskunnan tietopalvelun mukaan heidän vaihtohehtonsa lisäisi työttömien määrää yli 60 000 hengellä. Se on jätävä luku. Samalla vasemmistoliitto kiristäisi verotusta miljardeilla euroilla ja verottaisi käytännössä kaikkea, mikä liikkuu, kasvaa, työllistää tai investoi. Tämä ei ole järkevää talouspolitiikkaa, vaan vasemmistoliiton vaihtoehto on kasvun torjuntapaketti.

Arvoisa puhemies! Vasemmisto olisi laillistamassa kannabista, eli vasemmiston politiikka johtaisi siihen, että meillä olisi entistä enemmän työttömiä huumeidenkäyttäjiä. Sitä ollen huolissaan lapsiperheköyhyydestä, ilmastosta ja ihmisoikeuksista, kun samalla halutaan Suomeen lisää ongelmia, rikoksia ja terveydenhuollon tarvetta. Lapset ja nuoret

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

jätetään heitteille. Se on vasemmiston linja. Vasemmistoliitto myös peruisi hallituksen tekemät maahanmuuttopoliittiset kiristykset, jotka syventäisivät sitä konkurssia, mihin vasemmiston ajama politiikka johtaisi.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla palvelut on pystytty pääosin turvaamaan ja niitä on jopa pystytty parantamaan verrattuna kuntapohjaiseen järjestelmään. Silti oppositio purkaisi hallituksen ohjaustoimia mutta ei kerro, mistä he löytävät henkilöstön tai miten kustannuskehitys saataisiin kuriin. Samalla SDP, vihreät ja vasemmisto esittävät hyvinvointialueiden alijäämien kattamiskauden pidentämistä, mutta yksikään ei kerro, paljonko se maksaa valtion kassalle — todellista ”ensin päätetään, sitten katsotaan, mitä se maksaa” -politiikkaa. Se on sanottava, että töitä on edelleen tehtävänä sotemallissa. Sitä työtä on tällä kaudella tehtykin.

Arvoisa puhemies! On huomionarvoista, että useissa oppositiopuolueiden esityksissä hyväksytään kuitenkin suuri määrä hallituksen toimia. Toisin sanoen he myöntävät, että hallitus tekee oikeita, vaikuttavia päätöksiä, mutta eivät halua sanoa sitä ääneen. Suomi ei tarvitse lisää veronkorotuksia, ei vastuutonta talouspolitiikkaa eikä kannabiksen laillistamista, joka lisää ongelmia. Suomi tarvitsee vastuullista taloudenpitoa, työllisyyttä vahvistavia toimia ja rehellistä budjetointia. Mitä enemmän näitä opposition vaihtoehtoja lukee, sitä selvemmäksi käy, miksi juuri tämä hallitus tekee juuri niitä päätöksiä, joita edelliset eivät uskaltaneet tehdä.

Iso kiitos valtiovarainministeri Purralle arvokkaasta ja tulevaisuuteen toivoa tuovasta työstä, josta ei aina kiitosta saa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.48 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjettia kuvaavat erityisesti kaksi sanaa, ja ne ovat ”reiluus” ja ”luottamus”. SDP:n vaihtoehtobudjetti tarjoaa hallituksen politiikkaa reilumman vaihtoehdon valtiontalouden tasapainottamiseen. Se on osoitus siitä, että valtiontalouden tasapainoa voidaan edistää myös ilman jatkuvia leikkauksia kaikista pienituloisimpien toimeentuloon, sotepalveluihin ja koulutukseen. SDP:n vaihtoehto osoittaa myös, että talouskasvua ja työllisyyttä voidaan edistää reilusti ilman jatkuvaa työntekijöiden polkemista.

Toinen SDP:n vaihtoehdon keskeinen tavoite on luottamuksen palauttaminen. Suuri osa suomalaisista on menettänyt uskonsa parempaan tulevaisuuteen, ja luottamus talouden ja työllisyyden paranemiseen on tällä hetkellä heikkoa, mistä kärsii erityisesti kotimainen kulutus. Hallituksen jatkuvat leikkaukset puolestaan ovat heikentäneet kansalaisten luottamusta sotepalveluihin ja siihen, että hyvinvointivaltio pitää varmasti jokaisesta huolta. Samalla erityisesti nuorten luottamus parempaan tulevaisuuteen on suorastaan romahtanut. Tämä on erittäin huolestuttava kehitys mutta ei suinkaan yllätä tässä talouden ja työllisyyden tilanteessa sekä hallituksen kurjistamispolitiikan jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että hallitus on epäonnistunut talouskasvun luomisessa. Hallituksen aidot kasvutoimet ovat jääneet vähäisiksi. SDP tukisi kasvua ja työllisyyttä muun muassa nostamalla yrittäjien alv-velvollisuuden alarajaa, laajentamalla investointihyvityksen myös pienemmille yrityksille, tukemalla ensimmäisen työntekijän ja nuorten palkkaamista sekä korottamalla kotitalousvähennystä. Veronalennusten keskittäminen

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

pieni- ja keskituloisille vahvistaisi kotimaista kysyntää, tukee talouskasvua ja nimenomaan vahvistaa sisämarkkinaa.

Ihmisten on myös saatava hoitoa silloin, kun terveys pettää. Perusterveydenhuollon jonnott eivät saa venyä yli kahden viikon. Tilanne paranisi, jos yksityiselle terveysbisnekselle ohjatut miljoonat suunnattaisiin hyvinvointialueille. SDP ei myöskään entisestään heikentäisi julkisia sotepalveluita, ja näin alueet saisivat aikaa tasapainottaa talouttaan harkitusti.

Arvoisa puhemies! Koulutus puolestaan on yksi menestyksen kulmakivi, ja tulevaisuuden osaajille on taattava riittävät tiedot ja taidot. Juhlapuheiden sijaan on panostettava hyvinvointiin opettajiin ja opiskelijoihin. Ryhmäkoot on pidettävä kohtuullisina, ja lähiope- tusta on tarjottava riittävästi myös ammatillisessa koulutuksessa.

Korkeakoulutuksesta leikkaaminen on sen sijaan lyhytnäköistä politiikkaa, joka haittaa kasvua, joten SDP ei niiltä leikkaisi. Työelämän muuttuessa kiihtyvällä vauhdilla tarvitsemme uuden aikuiskoulutustuen, joka auttaa palkansaajia pysymään työmarkkinoiden käytettävissä. Työsuhdepyöräetä on palautettava, jotta työmatkat ovat ekologisempia ja terveyttä edistäviä.

Arvoisa puhemies! Ensimmäisen työntekijän palkkaamista on helpotettava veroeduin. Haitallisista, ylläpitävistä yritystuista on siirryttävä uusien liiketoimintojen luomiseen. Työelämässä luottamus pitää palauttaa sopimalla ja tasapainottamalla työmarkkinoita. Myös työmarkkinarikkaisuuteen pitää puuttua kovalla kädellä. Palkansaajille on taattava vaikutusmahdollisuuksia ja oikeudenmukainen osuus yritysten menestyksestä.

Meidän on myös hyvä kysyä itseltämme, miten voisimme tehdä mahdolliseksi sen, että seuraava eurooppalainen sadan miljardin yritys syntyisi juuri Suomessa. Harva uskoi vielä muutama vuosi sitten, että suomalaiset startupit tuottaisivat kymmenen miljardin viennin, mutta sekin on nyt nähty, joten meidän on helpotettava lisäkasvurahoitusten saamista, jotta nämä lupaavat ideat eivät karkaa maailmalle liian aikaisin. Kasvuyrityksillä on oltava mahdollisuudet kasvaa Suomessa.

Meidän tulee luoda ilmapiiri, jotta huippuosaajat haluavat tulla perheineen Suomeen ja osaamisellaan luoda menestystä yhteiskunnallemme. Se luottamus kokonaisuudessaan talouskasvun parasta maaperää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan paikalla olevia nyt tässä kolme kappaletta ja sen jälkeen siirrytään kohtaan 11. Elo, Perholehto ja Peltokangas, ja sitten siirrytään tosiaan kohtaan 11. — Elo.

17.53 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen uusinta budjettiesitystä lukiessa on jälleen käynyt selväksi, missä tämän hallituksen prioriteetit ovat. Bensa-autoilua halutaan tukea ja kaikista rikkaimmille halutaan antaa veroaleja, mutta kunnianhimoiset ilmastoteot loistavat poissaolollaan. Luontokatoa ei edelleenkään yritetä uskottavasti pysäyttää, ja kaikista heikoimmat jätetään oman onnensa nojaan. Näin ei ole pakko toimia.

Me voimme selvitä vaikeista vuosista ilman, että hyvinvointivaltion perusrakenteita romutetaan ja yhteiskuntamme koossa pitävää luottamusta murretaan. Nyt ei ole aika antaa periksi ilmastokriisin ja luontokadon edessä vaan olla etujoukoissa ratkomassa näitä ihmiskunnan kohtalonkysymyksiä. Nyt ei ole aika leikata koulutuksesta ja kulttuurista vaan rakentaa niistä sivistykselle ja taloudelle vankka kivijalka. Nyt ei ole aika työntää ihmisiä köyhyyteen ja osattomuuteen vaan osoittaa, että olemme edelleen se hyvinvointivaltio, joka pitää huolta myös kaikkein heikoimmista.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! Vihreiden vaihtoehtobudjetissa tasapainotamme taloutta yhtä paljon kuin Orpon hallitus, mutta teemme sen kestävämmän ja reilummin. Me toteuttaisimme vihreää verouudistusta ja vauhdittaisimme teollisuuden kestävyysmurrosta painottamalla ympäristö- ja haittaveroja työn verottamisen sijaan sekä karsimalla ympäristölle haitallisia yritystukia lähes miljardilla eurolla. Ottaisimme käyttöön kaivannaisjätteen veron ja maankäytön muutosmaksun ja alkaisimme verottaa teollisen mittakaavan puunpolttoa. Nämä kaikki ohjaisivat käyttämään rajallisia luonnonvarojamme kestävästi.

Me vähentäisimme hakkuita ja vahvistaisimme hiilinieluja sekä satsaisimme luonnon-suojeluun 300 miljoonaa euroa hallitusta enemmän. Maankäyttösektorin päästöjen vähentäminen on välttämätöntä, jotta pystymme saavuttamaan 2035 hiilineutraaliustavoitteen. Konkreettisina keinoina tukisimme turvemaiden vettämistä ja joutomaiden metsitystä.

Me vauhdittaisimme siirtymää krääsätaloudesta kiertotalouteen muun muassa jäteverotusta kiristämällä, säätämällä krääsäveron ja laskemalla korjauspalveluiden arvonnalisäveroa.

Me vähentäisimme liikenteen päästöjä toteuttamalla liikenteen veroremontin, joka paitisi vähentäisi päästöjä toisi verotuloja. Kestävää liikkumista tukisimme laskemalla joukko-liikenteen arvonnalisäveroa, tukemalla kävelyä ja pyöräilyä sekä palauttamalla työsuhdepyörien veroedun.

Me edistäisimme maatalouden kestävyysmurrosta ja parantaisimme eläinten oikeuksia kasvipohjaisen ruuan investointipaketilla ja lopettamalla turkistarhauksen luopumistukea tarjoten, perustamalla uudelleen eläinsuojeluvaltuutetun viran sekä turvaamalla eläinsuojelupoliisin toimintaa.

Me peruuttaisimme hallituksen koulutus- ja kulttuurileikkaukset ja satsaisimme koulutukseen yhteensä 700 miljoonaa euroa enemmän kuin hallitus esimerkiksi lisäämällä ammatillisen koulutuksen lähiopetusta ja kasvattamalla korkeakoulujen aloituspaikkamäärää.

Arvoisa puhemies! Me vihreät olemme kerta toisensa jälkeen osoittaneet tässä salissa, että hallituksen kylmälle leikkauspolitiikalle on olemassa vaihtoehto. Se edellyttää rohkeutta katsoa peräpeilin sijaan tulevaisuuteen. Se edellyttää rohkeutta valita toisin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

17.58 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pohja on pettänyt niiltä lupauksilta, joilla oikeistopuolueet marssivat valtaan. Bluffiksi ovat paljastuneet diibadaaba-”työllisyysreformit”, koulutuksen erityissuojelus, luontokadon torjuminen, asunnottomuuden vähentäminen ja niin edelleen. Te olette puhuneet ihan valtavan paljon, puhuneet valtavan kovaan ääneen, antaneet tuhat ja yksi kaunista sanaa, mutta yhtäkään niistä te ette ole pitäneet.

Siksi, arvoisat hallituspuolueiden kollegat, joudun väistämättä sanomaan, että on tuntunut tänään siltä, että täytyy pienellä huumorilla suhtautua siihen vimmaan, jolla te olette jakaneet jälleen moitteita oppositiolle, sillä omat näyttönnne ovat täydellisesti nollatasoa. EU:n tarkkailuluokan uhka kelpasi hallitukselle tasan siihen asti, kun sillä pystyi perustelemaan ylimitoitettut, täydellisessä ristiriidassa tavallisten ihmisten oikeustajun kanssa olevat leikkaukset esimerkiksi heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloon, leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ja sairaalaverkkoon, leikkaukset jopa ikääntyvien ja vammaisten palveluihin. Mutta niin vakavasti te ette kuitenkaan tätä tarkkiksen uhkaa otaneet, että olisitte jättäneet tekemättä esimerkiksi suurituloisten veronkevennykset, olisit-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

te jättäneet tekemättä tehottoman yhteisöveron alennuksen, olisitte jättäneet olutveron keventämättä, yksityisille sote-jäteille rahaa kaatamatta.

Ja nyt, kun näiden teidän kestävämmien arvovalintojenne jälkeen tulostaululta ei löydy oikeastaan yhtäkään, siis yhtäkään, onnistumista — ei talouden tasapainottamisessa, ei työllisyydessä, ei eriarvoisuuden vähentämisessä — te olette siirtyneet välttelemään vastuuta ihan maajoukkueetasolla. Hallituksen mukaan tarkkailuluokalle joutuminen on edellisen hallituksen vika, ja siivousurakan aiotte jättää seuraavan hallituksen hoidettavaksi. Ajatustakaan ette siis uhraa sille, että juuri nyt tällä hetkellä vallassa on kuitenkin Petteri Orpon valitettavasti täydellisen epäonnistunut hallitus.

Puhemies! Tähän peilaten ei tunnu kovinkaan yllättävältä se, että suomalaisilta on loppunut luotto. Erityisen huolissani olen kuitenkin siitä, että luottamus on murenemassa myös nuorten keskuudessa. Aika moni nuori miettii, onko opiskelu turhaa, voiko opiskelupaikkaa ylipäättään saada, saako töitä, voiko koskaan ostaa omaa kotia, riittävätkö rahat ja — pahimmillaan — mitä järkeä on yhtään missään.

Tulevaisuuskon mureneminen ei johdu vain globaaleista suurista kysymyksistä, vaan nuoret kertovat hyvin usein arkisista huolista: ahdistuksesta, yksinäisyydestä, toimeentulon epävarmuudesta tai esimerkiksi vaikeudesta työllistyä. Monet heistä haaveilevat ihan tuiki tavallisista arkisista asioista — samanlaisista, joita me kaikki olemme joskus toivoneet. Ongelma vain on, että moni heistä kokee tällä hetkellä, että nämä aivan perustavanlaatuiset asiat ovat liian kaukana.

Siksi Pidän äärettömän tärkeänä, että me sosiaalidemokraatit emme hyväksy tätä vaan tarjoamme sellaisen vaihtoehdon, joka ei jää pelkiksi puheiksi. Teen neljä konkreettista nostoa asioista, jotka tekisimme toisin jo heti ensi vuonna.

Ensinnäkin työ — se ei ole koskaan vain palkkaa vaan jalansija elämään. SDP esittää 30 miljoonan euron lisäpanostuksen nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen, ja tällä mallilla työhön pääsisi kiinni puolet enemmän nuoria kuin hallituksen mallilla.

Toiseksi koulutus, Suomen supervoima: Me lisääsimme esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen 20 miljoonaa euroa. Sillä palkkaisi esimerkiksi 250 opettajaa, voitaisiin vahvistaa lähiopetusta. Panostaisimme myös korkeakoulutukseen 80 miljoonaa, toisin kuin tämä hallitus, joka leikkaa sieltä.

Kolmanneksi asuminen: Oma koti ei saisi olla vain utopia. Me palauttaisimme ensiasunnon ostajille varainsiirtoverovapauden, tarjoaisimme korkovähennysoikeutta ensi vuonna tehtäville kaupoille, ja me satsaisimme esimerkiksi 30 miljoonaa euroa erityisryhmien investointiavustukseen, jolla nimenomaisesti rakennetaan esimerkiksi opiskelija-asuntoja, rakennetaan vammaisille asumisyksiköitä, rakennetaan ikääntyville ihmisille asumisyksiköitä.

Neljäntenä ja silti kaikista tärkeimpänä on luottamus. Me pitäisimme nimittäin sanamme. Emme veivaisi veroratkaisuja. Emme hidastaisi vihreän siirtymän investointeja. Emme kriisiyttäisi työelämää.

Kaiken tämän me tekisimme reilummin, ihmiset edellä. Nimittäin toivo ja realismi eivät ole toistensa vastakohtia, vaan niiden ainakin pitäisi olla liittolaisia. Ja tämä SDP:n vaihtoehto on juuri sellainen vaihtoehto, joka paitsi tekisi Suomen valtiolle vähemmän velkaa kuin Orpon hallitus myös ennen muuta rakentaisi, vahvistaisi ihmisten luottamusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas vielä. Sitten siirrytään seuraavaan asiaan välillä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

18.03 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! SDP jatkaa vaihtoehtobudjetissaan jo hyvin tuttua, maaseutuvihamielistä politiikkaansa. Autoilun kustannuksia ollaan nostamassa esimerkiksi nostamalla sekä jakeluvelvoitetta että polttoaineverotusta. Voisivatko sosiaalidemokraatit kertoa kansalle nyt ihan ääneen, kuinka monta kymmentä senttiä vai tempaistaanko lähelle euroa, kun heidän vaihtoehtonsa nostaisi pumppuhintoja nyt? Vai onko jäänyt laskematta, eikä kiinnosta, vai jäikö komeroon, kuten teillä vaikutusarviot hyvin usein todistettavasti jäävät?

No, ei tämä suinkaan tähän jää. Maaseutua hakataan lisää. Otan yhden selkeän esimerkin, koska siellä aina väitetään, että me teemme näin hyvin ja kaikki saavat paremmin. Oteetaan yksi elinkeino, esimerkiksi vaikka turkistarhaajat. Sosiaalidemokraatit hyökkäävät tarhaajien kimppuun vaihtoehtobudjetissaan suoraan. SDP ehdottaa yli 32 miljoonaa euroa verotuloja tuovan toimialan lakkauttamista kokonaan. Turkisala tuo Suomeen satoja työpaikkoja niin alkutuotantoon kuin kauppaankin. Käytännössä siis koko tuotanto menee vientiin. Meneekö oikeasti sosiaalidemokraattien mielestä Suomen taloudella todella niin lujaa, että me voimme lakkauttaa kokonaisen elinkeinon ja kaikki nämä työpaikat? No, ei kyllä ainakaan minusta siltä näytä, että menisi, mutta SDP:n mielestä näyttää, ja vaikutuksia ei heidän vaihtoehdossaan huomioida tietenkään, niin kuin yleensääkään. Komeroon jäivät nekin.

Aina tasaisin väliajoin, kun eri puolueet esittävät turkistarhaamisen kieltämistä, esitetään, että yrittäjille annettaisiin joitain luopumistukia tai vastaavia. Nyt niihin ei sosiaalidemokraattien mielestä kuitenkaan tarvitsisi varata penninpyörylää, ja koko asia kuitataan hyvin kevyesti. Kuinka huolellisesti laadittu budjetti tämä tällainen on, jos tällaista aivan perusasiaa ei sieltä löydy?

Puhuisin tästä ja puhunkin vielä myöhemmin lisää hyvinkin paljon. Mutta koska silmäni tökkäsi erityisesti myös keskustapuolueen vaihtoehtobudjetti, [Antti Kurvinen: Oliko hyvä?] niin kysynpä heti kärkeen: Missä on keskustan viime jaksossa esiin tuotu 40 000 uutta maahanmuuttajaa joka vuosi? Onko mieli muuttunut, vai onko määrää nostettu tai laskettu johonkin suuntaan? [Antti Kurvinen: Oijoi, maahanmuuttajat vain mielessä!] Keskusta puhuu nyt mielellään pisteytysmallista. Hienoa. Sehän voisi minunkin mielestäni parhaimmassa tapauksessa toimiakin, mikäli sen kriteerit ovat kunnossa. Pelkkä malli ei siis yksin takaa laadukasta maahanmuuttoa, jos sitä ei käytetä oikein. Se, millaisin kriteerein siis keskusta loisi pisteytysjärjestelmän, kiinnostaa minua aivan aidosti.

No, keskustan varsinainen kuningasidea onkin niin sanottu työnhakuviisumi. Keskusta siis tarjoaa väylän täällä oleskeluun ilman mitään varmuutta työllistymisestä. Ei hyvää päivää, arvoisat kollegat. Tänne siis vain porukkaa pyörimään puoleksi vuodeksi tai vaikka vuodeksikin vailla mitään varmuutta töistä. Tosiasiassa siis moni näistä jäisi maahan, vaikka töitä ei määrääjassa löytyisikään. Seurauksena olisi uusi pysyvä joukko ulkomaalaisia ilman töitä mutta suomalaisten julkisten palveluiden piirissä, totta kai.

Arvoisa puhemies! Keskustan logiikka sosiaaliturvasta on yleisesti ristiriitainen. He sanovat, ettei työnhakuviisumin saaneille ulkomaalaisille annettaisi sosiaaliturvaa, mutta samanaikaisesti vastustavat perussuomalaisten esitystä kansalaisuusperusteisesta sosiaaliturvasta, jolla tämä voitaisiin siis ihan aidosti varmistaa. Pitäisikö arvon keskustan kollegojen nyt pikkasen tarkistaa tätä linjaustaan?

Toinen asia, mikä mietityttää keskustan vaihtoehdossa, ulostulot: tuplataan talouskasvu. Kiva juttu, mutta miten tämä käytännössä tehdään? [Antti Kurvinen: Tämä on täynnä vaihtoehtoja!] Montako vuotta keskusta on istunut hallituksessa viimeisen kahdenkymme-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

nen vuoden aikana, ja kuinka monta kertaa keskusta on tuplannut talouskasvun? Ei ainutkukaan kertaa eikä tule nytkään lupauksissaan pysymään.

Talouspoliittisesti on myös hyvin erikoista, että keskusta sitoutuu velkajarruun, mutta tästä vaihtoehdosta puuttuvat oikeat sopeutuslistat täysin. Toiveiden tynnyri kumisee tyhjyyttään, tyhjästä paperista ei juuri ääntä saada, ja realistista vaihtoehtoaakaan ei löydy. Edes paljon huudeltuja arvonnäkövieron alennuksia ei näy keskustan vaihtoehdossa. Miten tämä on, hei, mahdollista? Unohditteko itse, mitä olette täällä vaatineet? Minä muistan näköjään sen paremmin. Voitte pyytää jeesiä seuraavassa jaksossa.

Nopeasti, arvoisa puhemies... — Itse asiassa aikani menee täyteen. Kunnioitan puhemiehen viiden minuutin puheaikaa, joten jatkan seuraavassa puheenvuorossani. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — 6. asian käsittely keskeytetään, ja siirrytään käsittelemään 11. asiaa. Vaihtoehtobudjettien käsittelyä jatketaan asia-kohtien 11—14 tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.09.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.22.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan asiakohdan 6 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Berg poissa, edustaja Tynkkynen poissa, edustaja Lohi poissa. — Edustaja Hiltunen.

19.22 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kasvua ei ole syntynyt lähes 20 vuoteen, eikä tulevaisuuskaan liian valoisalta näytä. Juuri tuli tieto, että Suomi joutui EU:n alijäämämenettelyyn, työttömyys on tämän hallituskauden aikana ennätyskorkealla, yrityksiä menee konkurssiin ennätysvauhtia, koulutustason uutisoitiin juuri romahtaneen, ja peruspalveluiden sekä ihmisten toimeentulon turvaaminen on ollut arvovalinnoissa niitä, joille ei ole arvoa juuri annettu. Suomi on aina pärjännyt osaamisella, työllä ja hyvinvoinnilla, sinnikkäillä ihmisillä, yhtenäisellä kansalla, joka haluaa tehdä ja menestyä yhdessä, kansalla, joka uskoo tulevaan ja on valmis jopa hyväksymään hieman epämiellyttäviäkin toimia, mikäli ne on voitu kokea oikeudenmukaisiksi ja yhteisen edun kannalta välttämättömiksi.

Arvoisa puhemies! Nyt niin ei enää ole. Kansa ei koe kyselyiden mukaan enää tyytyväisyyttä ja yhtenäisyyttä entiseen tapaan, eikä sinänsä ihme, koska alussa luetteleman toimet ovat jakaneet kansalaisia toimeentulon mukaan menestyjiin ja selviytyjiin. Kaikki lähtee luottamuksesta, uskalluksesta palkata työntekijöitä, uskalluksesta investoida, uskalluksesta kuluttaa ja uskalluksesta ottaa riskejä. Tällaista ilmapiiriä me tarvitsisimme sen sijaan, että joka tuutista saamme ainoastaan negatiivista. Vakaus ja oikeudenmukaisuus luovat uskon tulevaan, ja sen me vaihtoehdossamme osoitamme.

Me vauhditamme työllistymistä tekemällä osa-aikatyön jälleen mahdolliseksi, sallimalla opiskelun laajemmin työttömyysturvalla ja panostamalla muun muassa nuorten ja pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen työmarkkinoilla. Kasvun edistämiseksi huolehdimme raken-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

nusalaista, kasvurahoituksesta ja viennin vahvistamisesta, vihreiden investointien vakaasta toimintaympäristöstä, pienten yritysten kasvun edistämisestä, puolustusteollisuuden kotimaisuustavoitteesta ja EU:n ulkopuolisen verkkokauppakulttuurin vastuullistamisesta.

Puhemies! Aina on lukujen sijaan kyse ihmisistä. Hyvinvoivat ihmiset haluavat menestyä ja tehdä yhteisen eteen. Me luotamme suomalaisiin ja luomme puitteet toimivaan arkeen huolehtimalla peruspalveluista, kuten riittävästä osaamisesta ja työvoimasta, panostamalla koulutukseen enemmän kuin nykyhallitus. Huolehdimme jatkuvasta oppimisesta aikuiskoulutustuen palauttamisella, alennamme varhaiskasvatusmaksuja, uudistamme ammatillista koulutusta, lisäämme perusrahoitusta korkeakouluille ja valtionosuuksia kunnille sekä vahvistamme suomalaista kulttuuria toimipaikka-avustuksin. Palautamme myös liikuntapaikkarakentamisen tuen, sillä haluamme kannustaa kuntia investoimaan ihmisten toimintakykyyn ja hyvinvointiin. Kaiken tämän lisäksi turvaamme muun muassa hoitotöiden palauttamalla hoitotakuun 14 vuorokauden hallituksen kolmen kuukauden sijaan ja ohjaamme yksityisille menevät Kela-korvaukset hyvinvointialueiden toiminnan vahvistamiseen.

Ihmisten on saatava hoivaa, hoitoa ja apua oikea-aikaisesti asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta. Kaiken kaikkiaan, vaikka huolehdimme kokonaisuutena ihmisten turvallisuudesta ja toimivasta arjesta, kasvusta ja työn kannattavuudesta, ilmastosta sekä hyvinvoinnista ja osaamisesta, ottaisimme 460 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin Orpon hallitus. On siis turha sanoa, että rahaa ei vain ole, koska kyse on tiukassakin tilanteessa aina arvoista. Me uskomme tulevaisuuteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

19.26 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Enemmistö suomalaisista kokee, että hallitus vie maata väärään suuntaan. Me SDP:ssä esitämme vaihtoehdon, joka on oikeudenmukainen ja taloudellisesti kestävä ja katsoo eteenpäin. SDP:n vaihtoehdossa yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy enemmän kuin hallituksen esityksessä.

Orpon hallituksen aikana Suomen työllisyyskehitys on valunut Euroopan häntäpäähän ja talouskasvu maailman heikoimpien joukkoon. Suomessa kasvavat tällä hetkellä lähinnä velka, työttömyys ja köyhyys. Hallituksen toimet kasvun vahvistamiseksi ovat jääneet pintapuolisiksi, ja todellisten työllisyystoimien sijaan se on keskittynyt sosiaaliturvan leikkauksiin ja työehtojen heikennyksiin. Hallituksen kolmas budjettiesitys jatkaa samaa epäoikeudenmukaista linjaa. Leikkaukset osuvat ihmisiin ja palveluihin, mutta velkaantuminen jatkuu EU:n nopeinta vauhtia. Hallitus tekee politiikkaa, joka syventää eriarvoisuutta ja horjuttaa luottamusta tulevaisuuteen. Suomalaiset ansaitsevat kuitenkin muuta. Suomalaiset kaipaavat toivoa ja näkymää paremmasta huomista.

Me esitämme myös työn verotuksen selkeää keventämistä pieni- ja keskituloisille. Se on oikeudenmukaista, mutta myös taloudellisesti viisasta. Kotimainen kysyntä on edelleen Suomen kasvun kivijalka.

Näemme myös erityistä kasvupotentiaalia pienissä yrityksissä. Valitettavasti ne ovat hallituksen politiikassa jääneet varjoon. Siksi me haluamme parantaa niiden toimintaedellytyksiä nostamalla arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa ja tukemalla ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Tämänkaltaiset teot ovat uskottava tapa vahvistaa kasvua ja työllisyyttä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

On tärkeää korjata julkista taloutta tasapainoisesti: vähemmän velkaa ja vähemmän köyhyyttä, ja helpotusta niille, joiden arki on kaikkein tiukinta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämät heikennykset julkisiin palveluihin ovat väärä suunta. Me emme hyväksy hoitotakuun romuttamista tai sitä, että hoitoonpääsy venyy kohtuuttoman pitkäksi. On välttämätöntä, että hoitojonoja puretaan ja ihmisarvoinen vanhuus turvataan kaikille.

Emme myöskään hyväksy ilmastotavoitteiden löystämistä. Hallitus on viemässä Suomen tilanteeseen, jossa joudumme ostamaan päästöyksiköitä kalliilla hinnalla. Siinä ei yksinkertaisesti ole järkeä. Sen sijaan meidän tulee investoida vihreään siirtymään, tuottavuuteen ja työvoiman saatavuuteen. Nämä luovat tulevaisuuden työpaikat ja vientitulot.

Kasvua on rakennettava koko Suomeen, ja työmarkkinoita on kehitettävä sopimisen kautta eikä sanelulla. Se on suomalainen tapa menestyä yhdessä.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tietopalvelun laskelmat ovat selkeitä: Esittämämme kokonaisuus loisi yli 10 800 uutta työpaikkaa, ja tulonjakovaikutuksiltaan yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyisi verrattuna hallituksen politiikkaan. Me säästämme lähes miljardin, mutta oikeista paikoista, ja valtio velkaantuisi yli 400 miljoonaa vähemmän kuin hallituksen budjetilla.

Meidän vaihtoehto on selkeä, mutta hallituksen veropolitiikka on sekavaa ja horjuttaa luottamusta. Se puhuu veronkevennyksistä, mutta on käytännössä rajannut alle 9 000 euroa kuussa ansaitsevat niiden ulkopuolelle. Osalla verotus on jopa noussut. Samaan aikaan tavallisen palkansaajan verotus on korkeimmillaan kymmeneen vuoteen. Näin ei rakenneta oikeudenmukaista talouspolitiikkaa.

Me SDP:ssä haluamme keventää pieni- ja keskituloisten verotusta ja varmistaa, että myös pääomatulot ja suurituloiset osallistuvat kohtuullisesti julkisen talouden vahvistamiseen. Verotuksen korjaaminen esimerkiksi listaamattomien yritysten osinkoverotuksen osalta on sekä reilua että taloudellisesti perusteltua. Haluan korostaa, että kukaan ei ole verottamassa yrittäjiä hengiltä. Päinvastoin pienet ja keskisuuret yritykset hyötyvät selkeästä mallista, jossa alarajahuojennukset paranevat ja kotitalousvähennys tukee kotipalveluiden kysyntää.

Suomi tarvitsee vakautta, luottamusta ja reilua. On tärkeää, että rakennamme taloutta, joka perustuu työhön, osaamiseen ja yhteiseen vastuuseen. Nyt on aika kääntää suunta ja rakentaa valoisampi tulevaisuus yhdessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

19.32 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo tämän päivän Suomea, moni asia huolestuttaa tavallisia ihmisiä. Kaupassa kaikki maksaa enemmän, palkka ei veny yhtä pitkälle kuin ennen, ja uutiset taloudesta ovat viikosta toiseen äärettömän huolestuttavia. Yhä useampi miettii arjessaan, miten siitä selviää ja mitä tapahtuu, jos työpaikka katoaa tai perheen lapsi joutuu jonottamaan hoitoon kuukausia. Näiden ihmisten ääntä ei saa tämän salin seinien sisällä hukata.

Siksi SDP on tehnyt vaihtoehtobudjetin, joka lähtee tavallisen suomalaisen arjesta. Me emme usko, että heikentämällä pienituloisten toimeentuloa tai leikkaamalla koulutuksesta Suomi nousisi. Me uskomme siihen, että Suomi nousee, kun ihmisillä on luottamus siihen, että pärjää; kun yrityksillä on luottamus siihen, että kysyntää ja vakautta riittää.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Rouva puhemies! Meidän vaihtoehtomme on tasapainottaa valtiontaloutta yli 460 miljoonalla eurolla, ja se tehdään tavalla, joka on reilu ja joka on harkittu. Me emme leikkaa opetuksesta, me emme heikennä hoitoonpääsyä emmekä heitä lisää laskuja pienituloisten maksettaviksi. Sen sijaan karsimme tehottomia tukia, puutumme veronkierron porsaanreikiin ja kohdennamme verotuksen niin, että suurituloiset kantavat jatkossa hieman enemmän vastuuta kuin ne, jotka nyt elävät kädestä suuhun. Ei tämä ole radikaalia, tämä on oikeudenmukaisuutta.

Arvoisa puhemies! Monelle suomalaiselle juuri nyt kaikkein tärkein asia on ostovoima, se, että palkasta jää käteen edes sen verran, että elämä ei ole joka kuun lopussa taistelua. Me kevennämme pieni- ja keskituloisten työn verotusta, koska se on taloudellisesti järkevää ja sosiaalisesti oikein. Jokainen euro, joka menee tavallisen ihmisen tilille, menee takaisin kauppoihin, palveluihin ja yrityksille, ja sitä kautta talouden rattaat alkavat pyörimään.

Hallituksen linja on toisenlainen. Kevennykset osuvat pääosin niille, joille ne eivät ole välttämättömyys, ja leikkaukset taas niille, joiden arki on jo valmiiksi tiukalla. Tämä ei lisää luottamusta eikä myöskään kasvua.

Arvoisa puhemies! Me puhumme paljon tulevaisuudesta, mutta tulevaisuutta ei synny ilman koulutusta. SDP ei hyväksy leikkauksia koulutukseen. Me tiedämme, mitä siitä seuraa. Se näkyy työvoimapulana, heikompana kilpailukyknä ja nuorten kaventuneina mahdollisuuksina. Me panostamme koulutukseen, osaamiseen ja tutkimukseen — niihin asioihin, jotka tuottavat kasvua ja tuottavat sitä pitkäjänteisesti.

Me panostamme myös Itä-Suomeen, sinne, missä kriisi on ollut syvin ja missä ihmiset ovat jääneet liian usein yksin. Itä-Suomi ei kaipaa myötätuntoa vaan konkreettisia toimia, parempaa saavutettavuutta, investointeja, työpaikkoja ja alueen turvallisuuden vahvistamista. Nämä vaihtoehdot löytyvät SDP:ltä.

Ja kun puhutaan turvallisuudesta, puhutaan siitä arjen turvallisuudesta: siitä, että poliisi ehtii paikalle; siitä, että Tulli pystyy valvomaan rajat ylittävää liikennettä; siitä, että rajaturvallisuus toimii. Turvallisuus ei synny siis säästöillä. Se syntyy siitä, että viranomaisilla on resurssit tehdä työnsä kunnolla.

Arvoisa puhemies! Koko SDP:n vaihtoehtobudjetin ydin on luottamus: luottamus siihen, että Suomi voi kääntää suunnan; luottamus siihen, että talous voi kasvaa, mutta kasvun täytyy tuntua ihmisten arjessa, ei vain tilastoissa; luottamus siihen, että Suomi voi olla maa, jossa jokainen pärjää ja jossa huolehditaan heistä, jotka eivät ääneen huuda. Tämä vaihtoehto ei lupaa ihmeitä. Se lupaa reiluutta, järkeä ja tulevaisuudenuskoa. Se lupaa suunnan, jossa Suomi ei taannu vaan Suomi nousee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström poissa, edustaja Seppänen poissa, edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Hamari.

19.37 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on yrittänyt vakuuttaa, että vaihtoehtoja ei olisi. Onneksi Suomessa kuitenkin aina on vaihtoehtoja, hallitus on vain valinnut ne, jotka osuvat kipeimmin pienituloisiin, lapsiperheisiin ja niihin, joiden toimeentulo on jo valmiiksi ääri rajoilla.

Vaihtoehtottomuuspuhe on tuttua 90-luvun laman ajoilta, ja se on vain tekosyy päätöksille, jotka kaatavat taakan heikoimmille ja murentavat suomalaisten luottamusta tulevaan. Siksi meidän on löydettävä parempi suunta, ja sehän löytyy tietenkin SDP:n vaihtoehto-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

budjetista. Olemme jälleen tänäkin syksynä tuoneet pöytään oikeudenmukaisemman ja aidosti uskottavan vaihtoehdon, joka voitaisiin ottaa käyttöön vaikka ihan heti. Olemme kuulleet tässä salissa monia hyviä puheenvuoroja, ja haluan jatkaa linjaa, joka palauttaa luottamuksen tulevaisuuteen sekä vauhdittaa kestäväää kasvua.

Ensinnäkin, tki-investoinnit ovat tällä hetkellä pitkälti alihyödynnetty mahdollisuus. Nykyinen yritysverotus ei riittävästi tunnista eikä kannusta innovaatioita. Myös kulttuurin ja luovien alojen merkitys innovaatiotoiminnassa on tunnistettava paremmin sekä tki-politiikassa että rahoitusjärjestelmissä. Parlamentaarisen tki-sovun minimistä on pidettävä kiinni. Me muuttaisimme t&k-huojennuksen koskemaan laajemmin tutkimusta, kehitystä ja innovaatiotoimintaa, joka aidosti kannustaa yrityksiä uudistumaan.

Kasvun kannalta osaaminen on avainasemassa. Koulutukseen panostaminen on kansantaloudellisestikin järkevää ja välttämätöntä Suomen tulevaisuudelle, jonka menestys lepää osaamistason kasvun varassa. SDP:n vaihtoehtobudjetissa turvaamme koulutukselle paremmat resurssit kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Hallituksen päätös heikentää yliopistojen rahoitusta vie meitä todellakin väärään suuntaan, ja se koituu lopulta kalliiksi. Me puolestamme panostamme osaavan työvoiman saatavuuteen ja uudistaisimme myös aikuiskoulutustuen. Alentaisimme myös varhaiskasvatusmaksuja.

Myöskään ilmastotavoitteesta ei saa tinkiä. Tässä kulkee selkeä linjaero meidän ja hallituksen välillä. Vaihtoehtobudjettimme sisältää kattavan konkreettisen ilmastopaketin, jonka tarkoituksena on olla rohkea ja kunnianhimoinen. Kun Suomi on ilmastotyön edelläkävijä, hyötывät myös ne yritykset, jotka innovoivat uutta vihreää kasvua. Vihreä siirtymä on nimittäin meille mahdollisuus, myös tki-politiikan näkökulmasta. Esitämme, että hallituksen vihreän siirtymän investointituen ehtoja muutetaan lausunnoissa esitetyn palautteen pohjalta niin, että investointivaatimusta alennetaan 50 miljoonasta 25 miljoonaan euroon. Näin tuki edistäisi huomattavasti useampia energia-alan hankkeita ilman kustannuksia vuodelle 26.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointivaltion ytimessä on oikeus yhdenvertaisuin ja laadukkaisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Me peruisimme hoitotakuun pidentämisen ja puolustaisimme päivystyksiä, sillä hoitoon on todellakin päästävä ajoissa. Hallitus sen sijaan leikkaa näistä palveluista pala palalta, budjettilaki kerrallaan, vaikka asiantuntijoiden arviot kertovat, että leikkaukset osuvat samoihin ihmisiin kerta toisensa jälkeen. Erityisen rajusti leikkaukseen osuvat jo valmiiksi heikoimmassa asemassa oleviin. Yhden vanhemman perheet ovat tästä yksi esimerkki, ja valtaosa heistä on naisia, joten kyse on myös tasa-arvosta. Myös muiden lapsiperheiden tilanne on vaikea. Lapsiperheköyhyys on kasvanut koko hallituskauden ajan, eikä tätä tosiaankaan olisi pitänyt tapahtua 2020-luvun suomalaisessa hyvinvointivaltiossa. Tuntuu, että 90-luvun virheet toistetaan. Yhä useampi työssäkäyvä elää köyhyysrajalla. Suunta on väärä. Meidän vaihtoehtobudjettimme huomioi perheet ja heikoimmassa asemassa olevat tavalla, joka osoittaa, että toinenkin tie on mahdollinen, oikeudenmukaisempi tie.

Politiikassahan on aina kyse arvovalinnoista. SDP:n mielestä hyvinvointivaltiossa jokaisesta on huolehdittava, ei vain siksi, että se on oikein, vaan koska se hyödyttää lopulta koko yhteiskuntaa. Juuri äsken tapasimme veteraanikansanedustajia, ja sieltä tuli vahva viesti siitä, että eriarvoisuutta yhteiskunnassa on torjuttava. Se on lopulta myös maanpuolustuksen kannalta oleellista. Meillä pitää olla yhtenäinen kansakunta, ja kenenkään ei pitäisi pudota kyydistä. Pelkkä kovaan puolustukseen panostaminen ei riitä, vaan kansalais-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ten resilienssi on otettava vakavasti. Silloin puhumme viime kädessä eriarvoisuuden vähentämisestä ja vaikkapa kaikille tasavertaisista ja laadukkaista sotepalveluista.

Olen ylpeä siitä, että tarjoamme reilumman ja tulevaisuuteen katsovan vaihtoehdon. Toivon, että hallitus tutustuu siihen vielä ajatuksella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén poissa, edustaja Honkonen poissa, edustaja Kalli poissa, edustaja Huhtasaari poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Malm.

19.42 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään tässä keskustelussa minäkin olen laittanut vaihtoehtoista puhuttaessa merkille sen, kuinka suureen rooliin luottamus on puheenaiheena noussut, ja se ei ole ollenkaan turha asia. Luottamus on talouden parasta polttoainetta, ja valitettavasti tätä luottamusta hallitus on yli kaksi vuotta murentanut. Työllisyystoimina myydyt leikkaukset työmarkkinoilla ovat itsessään heikentäneet uskoa tulevaisuuteen ja näin ollen kansalaisten luottamusta. Yt-ilmoituksia ja irtisanomisia on tullut valitettavasti tänä syksynä hirvittävä määrä. On luonnollista, että siinä vaiheessa se psykologinen jarru iskee päälle, pelko huomisesta ja omasta toimeentulosta.

Orpon hallitus on omilla päätöksillään lisännyt myöskin työntekijöiden riiston mahdollisuuksia paikallista sopimista laajentamalla. Samalla hallituksen toimet työperäisen hyväksikäytön estämisessä ovat riittämättömiä. Tehokas puuttuminen hyväksikäyttöön on uhrien lisäksi rehellisesti toimivien yritysten ja koko yhteiskunnan etu. Jälleen yksi toimi, jota hallitus on omilla toimillaan tehnyt ja näin ollen murentanut luottamusta.

Myöskään tasa-arvo ei tämän hallituksen aikana ole suureen rooliin päässyt. Orpon hallituksen työmarkkinatoimilla eli työntekijöiden aseman heikennyksillä on vakavia vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Irtisanomissuojan heikentäminen ja määräaikaisten työsuhteiden helpottaminen uhkaavat tällä hetkellä kaikista eniten nuoria ja naisia. Ja kun siihen jälleen laitetaan lisäksi se pelko tulevaisuudesta, se pelko siitä, että irtisanomiset tulevat omalle kohdalle, niin ei ole ihme, että luottamus horjuu. Ihmiset, joilla on mahdollisuus, varastoivat sinne omaan sukanvarteen sen, minkä voivat, mutta valitettavan monella pelkästä tulevaisuuden pelosta sukat pyörivät tyhjinä jaloissa.

Puhemies! Tänään on myös peräänkuulutettu itäisen Suomen asiaa. Etelä-Karjalalle tämäkin päivä oli synkkääkin synkempi. Tällä hetkellä oma hiha-arvio on, että meillä Etelä-Karjalassa on 2 000 ihmistä irtisanomisuhan alla. Viimeksi tänään hyvinvointialue joutui ilmoittamaan lähes 400 ihmisen irtisanomisista yt-neuvottelujen yhteydessä. Tavalla tai toisella hallitus ei kyllä tee mitään sen eteen, että itäisessä Suomessa tilanne helpottaisi.

SDP omassa vaihtoehdossaan ehdottaa seitsemän keinoa itäisen Suomen elinvoiman lisäämiseksi. Me haluamme tukea investointien kotiutumiseen. Me haluamme laajentaa hallituksen vihreän siirtymän verokannustinta ja pidentää sen olemassaoloa investointien kotiuttamiseksi myös itäiseen Suomeen. Me haluamme aluekehitysrahoituksesta ja EU-tuesta kasvua elinvoimaan, AKKE- ja CBC-rahoitukset, mutta jotta näin voi tapahtua, Suomen on oltava aktiivinen myös Euroopan unionin aluekehitystä suunniteltaessa ja vaikutettava siihen, että EU:ssa perustetaan tuki-instrumentti Venäjän hyökkäyssodassa kärsivälle itäiselle raja-alueelle, samaan tapaan kuin olemme jo useasti puhuneet, että tarvitsemme samanlaisen mallin kuin brexitin tapahtuessa Britanniassa.

Me tarvitsemme myös paremmat liikenneyhteydet. Itäisessä Suomessa liikkuminen, oli se sitten henkilöitä, tavaroita tai tietoa — kaiken täytyy liikkua. Me tarvitsemme lisää di-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

gitaalista ja sähköistä infraa. Itäinen Suomi voi olla tulevaisuudessa merkittävä energiantuottaja, ja alueille on oltava mahdollista rakentua energiaa käyttävää teollisuutta.

Koulutettu työvoima ja sen saatavuus — niitäkin itäinen Suomi tarvitsee.

Tuulivoimarakentamisen edistäminen: Itäisen Suomen tuulivoimarakentamisen keskeisimpänä esteenä ovat olleet Puolustusvoimien aluevalvontajärjestelmän asettamat rajoitteet. Valitettavasti hallitus ei ole tehnyt yhtään mitään selvitysmiehen jo toissa vuonna luovuttaman raportin esityksen eteenpäinviemiseksi, ja itäisen Suomen tuulivoimarakentaminen pysyy edelleen pysähdyksissä.

Lisäksi seitsemäntenä vaihtoehtona me esitämme matkailusta työllisyyden vahvistajaa. — Arvoisa rouva puhemies, tulen varmaan jatkamaan, kun kaikkea ei kerennyt vielä sanomaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo, vastauspuheenvuoro.

19.47 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Malm kyllä puhui kauniisti, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] mutta jos tästä luottamuksestaakin puhutaan, niin jos annatte Suomeen veroraipan yrittäjille, yrityksille, niin en tiedä, miten kasvu lähtisi liikkeelle sen jälkeen — satojen miljoonien veroraipan sinne. Eli luottamuksesta en lähtisi kyllä niin paljon puhumaan tässä vaiheessa.

Toiseksi näistä teidän mainitsemista työelämäheikennyksistä, me kutsumme niitä uudistuksiksi: te olette kuitanneet lähes kaikki. Kauniisti taas puhuitte tuolla, mutta en minä ainakaan nähnyt vaihtoehtobudjetissa niitten perumisia.

Kolmanneksi itäisestä Suomesta: puhuitte muuten kauniisti, ei siinä mitään, mutta kun katsoo sitä teidän vaihtoehtobudjettia, niin eipä siellä ollut kuin kauniita sanoja ja lämmitä kättä.

Sitten vielä neljänneksi, arvoisa puhemies, koulutuksesta: tämä hallitus laittaa opetus- ja kulttuuriministerin hallinnonalaan yli miljardi euroa enemmän kuin edellinen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm, vastauspuheenvuoro.

19.48 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! No, tämä sama laulu jatkuu, mikä päivällä jo aloitettiin.

Koulutuksesta, vaikka ammatillisesta koulutuksesta, te, hyvä hallitus, olette leikanneet 120 miljoonaa — ammatillisesta koulutuksesta, [Sinuhe Wallinheimo: Se on totta!] heistä, jotka tulevaisuudessa sitä työtä käsillään tekevät. Meillä on tässä vaihtoehtobudjetissa sisällä myöskin viisi toimenpidettä ammatillisen koulutuksen pelastamiseksi. Toivon todella, että edustaja Wallinheimo on ne lukenut ja niihin tutustunut, [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä!] koska osaava työvoima, jos mikä, on meille tulevaisuudessa ennen kaikkea todella tärkeää.

Itäisessä Suomessa olisi myös tähän mahdollisuuksia. Meillä on osaavia opettajia, meillä on nuorilla halukkuutta säilyä alueella, meillä on teollisuutta, ja teidän toimenne tähän viennin edistämiseen on tähän mennessä ollut neljä jäänmurtajaa. Näilläkö sitten ammatillisessa koulutuksessa meillä tulevaisuudessa töitä tehdään, kun mitään muuta tukea alueille ei ole tulossa?

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.49 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Wallinheimo puhui luottamuksesta. En tiedä, kuinka suhtautuisin teidän puheenvuoroon ja luottamukseen. Totesitte, että vaihtoehtobudjetissa meillä ei ole mitään, millä peruisimme näitä työelämän heikennyksiä. Siellä ihan selvästi on, että SDP palauttaa työttömyysturvan suojaosan, opiskelutyöttömyysturvaa mahdollistetaan, [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä, yksi!] palautamme uudistetun aikuiskoulutustuen, ja me myös säilytämme erityisesti keskituloisille tärkeän ammattiliiton jäsenmaksun verovähennysoikeuden. Mitä te oikein äsken kysytte? Nyt ei ole oikein luottamusta, edustaja Wallinheimo.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

19.50 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sitten jos katsotaan tätä pieni- ja keskituloisten verotusta, niin täällä on matalampi verotus kuin hallituksen vaihtoehdossa, ja se on tärkeä juttu. Sitten jos katsotaan näitä työmatkoihin liittyviä vähennyksiä, niin täällä on isommat työmatkavähennykset, eli työntekoa vähän pitemmälle tuetaan tällaisilla toimenpiteillä. Kyllä täällä koko ajan rakennetaan sitä, että työtä kannattaa ottaa vastaan. Sitten tämä suojaosuuksien poistaminen: myös se osa-aikatyö on sellainen, jota kannattaa tämän vaihtoehtoon perusteella ottaa paremmin vastaan kuin muuten.

Koko ajan kun mietitään sitä, mitkä ovat Suomessa työllistämisen suurimmat esteet, jos työpaikkoja olisi, niin ne ovat osaamisen puute ja terveysasiat. Näihin molempiin on tässä vaihtoehdossa puututtu ja myöskin sitten puututtu siihen, että hyvinvointialueet tekisivät näitä terveystarkastuksia näille ihmisille, näille työttömille, jotka ovat hyvinvointialueiden palveluissa, [Puhemies koputtaa] jotta me saataisiin näitä kahta asiaa hoidettua kuntoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustajat Wallinheimo, Valtola ja Väyrynen, ja sen jälkeen puhujalistaan. [Olga Oinas-Panuma pyytää vastauspuheenvuoroa] — Ja vielä näiden jälkeen yhdelle edustajalle vastauspuheenvuoro. — Olkaa hyvä, edustaja Wallinheimo.

19.51 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovin kauniisti kyllä väistitte esimerkiksi tämän yrittäjäasian, siitä ei kuulunut yhtään mitään. Kuitenkin satojen miljoonien kiristys sinne. Toisekseen kovin kauniisti myös väistitte tämän itäisen Suomen. Kuinka paljon siellä on nyt rahaa sinne Itä-Suomeen, haluaisin kuulla euroäärän.

Sitten lisäksi, kun puhutaan tästä työelämän heikennyksestä — niin kuin te puhutte, me puhutaan uudistuksesta — mainitsitte kourallisen, ja niitähän on kymmeniä, [Niina Malm: Valitettavasti!] eli kuittaatteko te kaikki ne muut, loput, ansioturvasidonnaisen leikkauksen ja näin pois päin? Haluaisin kuulla tietenkin, kuittaatteko ne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.52 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työpaikkoja ja talouskasvua ei synny kiristämällä ennestäänkin maailman tiukinta työn verotusta. Erityises-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ti tämä ylimpien marginaaliveroasteiden nosto verrattuna hallituksen ensi vuoden suunnitelmiin: en ymmärrä, minkä takia peruisitte tämän selkeän kasvutoimenpiteen, ellei se ole siis tämmöinen ideologinen linjaus, että emme halua talouskasvussa käyttää tätä keinoa hyväksemme. Monet taloustieteilijät ovat sanoneet, että tämän marginaaliverojen laskun vastustamiseen ei ole muita perusteita kuin ideologiset syyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.52 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee suojaosien poiston ja osa-aikatyön yhteyteen, niin siihen on hyviä uutisia. Muistan, kun tästä aikanaan puhuttiin ja just pelkäsitte kovasti sitä, että tulee romahtamaan osa-aikatyön määrä, mutta nytten tässä taannoin jokunen viikko sitten tuli VATTilta tutkimus, että se on aivan marginaalisesti vain tippunut ja huomattavasti korkeammalla osuudella edelleen kuin ennen suojaosien käyttöönottoa. Siinä mielessä voimme onneksi todeta, että pessimismi tässä asiassa pettyi. [Sinuhe Wallinheimo: Hyvä!]

Tämä on erittäin hyvä asia, että osa-aikatyötä tehdään edelleen. Edelleen saadaan jokaisesta eurosta itselle käteen riippuen siitä, puhutaanko asumislisän suojaosasta vai työttömyysturvan suojaosasta, mutta jokaisesta eurosta jää ihmisille lisää palkkaa käteen, niin kuin kuuluukin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Oinas-Panuma ja sen jälkeen edustaja Malm, jonka puheenvuorosta keskustelu lähti liikkeelle, ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Oinas-Panuma.

19.53 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan mahtavaa, että tässä salissa puhutaan vihdoin Itä-Suomesta, sillä tilanne on hankala. Nyt kun minä kuuntelin tätä keskustelua ja olen noita vaihtoehtobudjettejakin plarannut, niin se, mikä yhdistää kokoomusta ja demareita, on ehdottomasti se, että kauniita sanoja on itäisellekin Suomelle, mutta sitten se konkretia puuttuu ja ne eurot puuttuvat.

Keskustalla on aivan mainio ”Parempi vaihtoehto”, jossa Itä-Suomi otetaan esille useamman kerran ja jossa sinne myös tulee rahaa, muun muassa 100 miljoonaa euroa pohjoisen ja itäisen Suomen ohjelmaan. Lähtökohtaisesti koko tässä meidän vaihtoehdossa kaikki tarkasteluhan lähtee alueellisesti liikenteeseen. Täällä on tki-panostuksia, täällä on alueellista kuljetustukea, täällä on alueellista opintolainahyvitystä. Täällä on valtavan paljon hyvää asiaa sille, jos me halutaan koko Suomi saada kasvamaan ja menestymään. Toivon kyllä, että myöskin sekä kokoomuksessa että SDP:ssä perehdytään tähän ja imaistaan täältä niitä ideoita ja sitten ensi kerralla mielellään keskusteluissa laitetaan myös ne eurot sinne perään, ettei sitten ihan vain puhuta lämpimikseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

19.54 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin, se luottamuksen murentaminen: lakkosakko, aikuiskoulutustuki, vuorotteluvapaan peruminen, paikallisen sopimisen laajentaminen, jolloin tämä työperäinen hyväksikäyttökin on helpompaa, yleissitovuuden murennus, vientivetoinen palkkamalli, leipomolaki, työmatkavähennys, yt-laki, neuvotteluajkojen lyhentäminen, puolittaminen, irtisanomisen helpottaminen

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ja määräaikaishuoksuksien ketjuttaminen. Siinä sitä luottamuksen murentamista nyt on oikein koko rahalla, siinä ovat hallituksen krediitit. Ja tulostaululla näkyvät sitten ne lopputulokset siitä, minkä takia sinne sukanvarteen tällä hetkellä sitä rahaa varastoidaan, jos sitä on, kun pelottaa se irtisanominen.

No, sitten täällä meidän vaihtoehtobudjetissa on kyllä tämä yritysverotuksen kokonaisuus, ja toivon nyt, kun nämä sekunnit käyvät, että Wallinheimo tähän sivuun 17 tutustuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kurvinen poissa. — Edustaja Löfström.

19.56 Mats Löfström r: Ärade fru talman! I de grönas alternativa budgetförslag hittar man en nedskärning med 35 miljoner euro i sjöfartens så kallade bemanningsstöd. Skulle förslaget genomföras, skulle det vara dödsstöten för Finland som sjöfartsnation och den finländska flaggan på fartyg.

96 procent av Finlands utrikeshandel går med fartyg. Finland har 170 fartygsanlöp varje dag. Majoriteten av dem är redan i dag med fartyg som inte har finländsk flagg. Att ha fartyg med finländsk flagg och med finländsk besättning är oerhört centralt för Finlands försörjningsberedskap. Om en allvarlig störning, kris eller krig skulle uppstå i Östersjön, vad skulle hända? Jo, alla fartyg med utländsk flagg skulle sluta trafikera Finland på grund av riskerna. Sjömän från våra grannländer skulle också behöva återvända till sina hemländer för att uppta de uppgifter de har för att kunna försvara och hjälpa sina egna länder.

I en sådan situation skulle Finland sannolikt helt förlita sig på finländska fartyg med finländska sjömän som är en del av Försörjningsberedskapscentralens transportpool. De transporterar livsmedel, mediciner och förnödenheter, men också militärt materiel, och för det krävs många fartyg. Den här flottan är i själva verket redan i dag i minsta laget, och i synnerhet gäller det antalet utbildade finländska sjöfarare som kan framföra fartygen i farliga vatten, och dem har vi inte för många av i dag.

Ärade talman! Nu kanske man säger att det ju inte är meningen att det här ska äventyra lastfartygen och innebära utflaggningar, men det gör det i praktiken. Låt mig förklara: Om vi skär ner i vårt system, ett system som i praktiken alla andra EU-länder använder för att trygga sin egen flagg, så betyder det att våra fartyg måste byta flagg till de länderna eftersom den finska flaggan tappar konkurrenskraft i en marknad som är global. Estland sade tidigare i år att de kommer att fyrdubbla sina egna sjöfartsstöd. Sverige har sagt att de önskar dubblera sin egen handelsflotta. De använder precis samma system som vi i Finland, även om det bokförs på ett sådant sätt att det aldrig går via statsbudgeten i Sverige.

Ärade talman! De grönas förslag om att skära 35 miljoner skulle innebära att samtliga passagerarfärjor med finländsk flagg skulle flaggas ut. Då flaggar man inte bara ut ekonomipersonalen, utan också navigations- och teknisk besättning. Det betyder att Finland över en natt förlorar två tredjedelar av våra samtliga sjöarbetsplatser. Det är viktigt att minnas att en stor del av Finlands styckegodshandel går på bilfärjornas bildäck. På en färjas bildäck ryms ofta mellan 50 och 70 långtradare.

Då man förlorar en så stor del av branschen, då passagerarfärjorna skulle tvingas flaggas ut, kommer det i praktiken inte att finnas tillräckligt med arbetsplatser och praktikmöjligheter för att motivera sjöfartsutbildningarna i Kotka, Raumo, Åbo och Mariehamn. Att stänga skolorna skulle så klart betyda en ytterligare inbesparing, men det skulle också betyda att vi inte längre har förmågan att utbilda sjöfarare på samma sätt som i dag för ett land

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

som brukar kalla sig för en ö i Europa. Det äventyrar som följd hela lastfartygsflottan och Sjömanspensionskassan. Därför skulle det vara så otroligt dumt. Det skulle stänga sjöfartsutbildningarna, hala den finländska flaggan på Finlands handelsflotta, utlokalisera Finlands försörjningsberedskap till andra länder samt också göra att tusentals sjöfarare blev arbetslösa.

Vissa av de kring 4 000 sjöfarare som finns ombord på passagerarfärjorna skulle säkert finna nya arbeten under svensk flagg eller på kryssare runt om i världen. Då skulle de få nya arbetsplatser och kunna bo kvar i Finland och på Åland, men exempelvis en finländsk sjöfarare under svensk flagg skulle betala en stor del av sin skatt till Sverige i stället. För finländska och åländska kommuner med många sjöfarare skulle förslaget bli en rejäl smäll.

Sjöfartens så kallade bemanningssystem brukar ofta i debatten framställas som ett stöd till rederierna. I själva verket är det ett stöd till besättningen. Utan det skulle trafiken kunna fortsätta med samma fartyg, men inte under finländsk flagg, och fartygen skulle inte vara förpliktigade att hjälpa Finland i en krissituation.

Ärade talman! Jag tycker att hela debatten om bemanningsstödet är obehaglig. Det handlar om tusentals människor som har bostadslån och familjer att försörja, precis som alla vi andra. Det är deras arbetsplatser vi talar om. De gör ett otroligt fint arbete ombord med att upprätthålla trafik till och från Åland 365 dagar per år på ett säkert och tryggt sätt, vilket är en förutsättning för att människor och varor ska kunna röra sig från ösamhällen som Finland och Åland. Deras professionalism är i yttersta världsklass och de gör ett viktigt arbete i våra samhällen.

Ärade talman! Det skulle vara dumt att försätta vårt land i en situation där vi halar finländska handelsflottans finländska flagga i aktern och dessutom äventyrar tusentals arbetsplatser och utbildningen av nya finländska sjöfarare. Därför är de grönas förslag till nedskärning med 35 miljoner euro i sjöfartens så kallade bemanningsstöd ogenomtänkt och farligt. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten käännös.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Jatketaan puhujalistaa. Edustaja Bergbom poissa. — Edustaja Väyrynen, olkaapa hyvä.

20.07 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on demokratian juhlapäivä aina, kun opposition vaihtoehtobudjetit julkaistaan. Vaikka tämä nyt välillä on hyvin kärkeväkin ja värikästä keskustelua, niin minun mielestäni on hirveän mukava ja antoisa seurata ja olla osa tämmöistä prosessia. Kiitos oppositiolle huolella laadituista varjobudjeteista. [Antti Kurvinen: Kiitos kiitoksista!] Tämä on minun mielestäni todella tärkeää, että tällaista meillä on. Kyllä minultakin kritiikkiä tulee, mutta ei kauhean raskasta. [Naurua]

Me tiedetään kaikki nämä meidän kasvun realiteetit tällä hetkellä. Sitä ei ole ollut kohta kahteenkymmeneen vuoteen, ja velkataakka kasvaa. Me tiedetään, että ollaan käytännössä universaalisti hyväksytty, että puolustusmenot tulevat kasvamaan, ja korkomenot tulevat olemaan kohta sen viisi miljardia vuodessa, joudutaan ottamaan velkaa. Ja minä tiedän, että me näistä hyvinvointialueista ollaan debatoitu kaksi vuotta, kohta kolme vuotta put-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

keen, mutta faktisesti kuitenkin meillä valtion budjetista menee hyvinvointialueille semmoinen miljardi, kaksi lisää joka vuosi.

Siinä mielessä ehkä aavistuksen yllättävää näitten vaihtoehtobudjettien suhteen oli se, että semmoinen yleisratkaisu nimenomaan hyvinvointialueitten tilanteitten suhteen on aika kategorisesti lisätä rahaa sinne. Me ollaan kuitenkin aikanaan täysin tilauksesta, tai te olette, tämän soten rakentaneet, mistä minä olen erittäin tyytyväinen, että se tuli loppujen lopuksi tehtyä. Siinä on paljon korjattavaa, niin kuin kaikki on tiedetty, eikä sekään kenellekään yllätys ole. Mutta oikeastaan on kaksi asiaa, minkä takia sitä lähdettiin tekemään. Toinen oli se, että meillä oli hallitsemattomasti kasvavat terveydenhuollon kustannukset. Haluttiin lähteä niitten kasvua taittamaan tekemällä asioita uudella tavalla. Siinä mielessä ehkä nytten, kun ollaan rakenteita ja hallintoa veivattu tässä vuositolkulla, toivoisi, että päästäisiin niihin toimintatapoihin hiljalleen.

Ehkä keskustalle tässä on pikkuisen positiivista, että sieltä löytyy asiaa liittyen omalääkärimalliin, ja sitten se, mikä minua miellytti oikein kovasti, on tällainen tietynlainen hukan ja vähähyötyisen toiminnan poistaminen. Se, että löytyy rohkeutta laittaa se vaihtoehtobudjettiin, kertoo sitä, että me ollaan hiljalleen siirtymässä oikeisiin asioihin terveydenhuollon suhteen.

Sitten siellä oli semmoinen vanha lempiaihe, mikä on pyörinyt koko ajan, taisi olla kolmessa neljästä: hoitotakuun kiristys. Vasemmistolla taisi olla seitsemän päivää ja kahdella muulla sitten neljätoista vuorokautta. Tämä on semmoinen keskustelu, mikä minua on jonkun verran häirinnyt tässä vuosien mittaan. Jollakin lailla nykyhallitusta tituleerataan epäinhimilliseksi ja sanotaan, että jätetään potilaat jonoihin odottamaan kolme kuukautta hoitoa, etenkin silloin aikanaan, kun hallituksen esitystä käsiteltiin, mutta siinä ehkä unohdetaan se, että hoitotakuu ja hoitoonpääsy ovat kaksi eri asiaa, ja sen varmaan edellinen hallituskin tietää, koska koko edellinen neljä vuotta mentiin kolmen kuukauden hoitotakuulla ilman mitään aivan inhimillisiä katastrofeja. Ihmiset pääsivät hoitoon, itse asiassa suurin osa silloinkin kahdessa viikossa, aivan valtaosa kuukaudessa, ja sinänsä hoitotakuu ja hoitoonpääsy ovat kaksi eri asiaa.

Tästäkin hyviä uutisia, sama kuin suojaosuuksien poiston suhteen, että vaikka se nytten pidennettiin aikuispotilaitten osalta kolmeen kuukauteen, niin edelleen suurin osa potilaista tulee hoidettua kahdessa viikossa ja yli 80 prosenttia kuukaudessa. Ja semmoinen huomio täytyy sanoa, että alle 23-vuotiailla potilailla edelleen hoitotakuu on kaksi viikkoa, mitä ei koskaan aikaisemmin tässä maassa ole ollut, eli periaatteessa tällä hallituksella on tiukempi hoitotakuu kuin on yhdelläkään aikaisemmalla ollut, ja siinä mielessä se on aina hyvä muistua.

Tärkeintä olisi, että me annetaan hyvinvointialueille mahdollisuus, aikaa organisoida oma toimintansa, jotta ei jouduta esimerkiksi kalliisiin vuokralääkärijärjestelyihin. Minä olen sitä mieltä, että sitäkin vaikutusta on liioiteltu. 600 miljoonaa vuokrapalveluihin ei johdu pelkästään hoitotakuusta, siellä on paljon muutakin, mutta joka tapauksessa nytten, kun väljyyttä on annettu, tarve vuokrapalveluille on laskenut 200 miljoonaa euroa. Joku vaikutus silläkin on. Ja etenkin silloin, kun on tiukkaa hyvinvointialueilla, heillä on hyvä olla myös puskurikapasiteettia, ettei pakoteta heitä tiettyyn muottiin.

Toinen, mikä on sitten linkitetty hallituksen politiikkaan — itse asiassa taisi löytyä kaikista vaihtoehtobudjeteista — on Kela-korvauksien korottamisen peruminen. Tämä on semmoinen asia, mitä minä en ymmärrä. Siellä on yksi kierros käyty. Nostettiin 30 euroon korvaukset ja huomattiin, että se ei toiminut. Ne palautettiin kahdeksaan euroon, niin kuin

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

pitikin. Sen jälkeen tulivat gynekologien korvaukset, fysioterapeuttien, suuhygienistien, mitkä keskusta ja sosiaalidemokraatit hyväksyivät yksimielisesti, joten minä oletan, että se kritiikki tällä hetkellä koskee Kela 65 -systeemiä, josta on tullut alusta asti aika hyviä tuloksia. Se maksaa 28 euroa käyttäjälle. Verikokeet on neuvoteltu murto-osaan listahinnoista, ja ennen kaikkea se hoitoonpääsy on keskimäärin neljä vuorokautta. Minä ihmettelen, miksi se ei nyt sitten yhtäkkiä kelpaa, jos tällä tavoitellaan korkeimmillaan sitä viikon hoitoonpääsyä.

Olisi minulla ollut muutakin, mutta viisi minuuttia tuli täyteen. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä keskustan ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään hetken aikaa listaa, ja sitten katsotaan debattia mahdollisesti. Edustaja Haatainen poissa. — Edustaja Lyly.

20.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Piti puhua työllisyydestä, mutta taidankin vaihtaa aihetta. Kun tämä meni tähän hyvinvointialuekeskusteluun ja kunta- ja aluekeskusteluun, niin minä vaihdan puheenvuoron aihetta tässä sen perusteella, että pystytään pitämään vähän aiheita täällä keskustelussa mukavammin.

Ensinnäkin näiden hyvinvointialueitten osalta kyllähän tämä tosiasia on, että nämä indeksit joka tapauksessa jo tuovat hyvinvointialueille, vähän yli kolmen prosentin indeksi noin 30 miljardista tuo sinne sen 900 miljoonaa, jo pelkästään se indeksi eli se hintojen nousu ja sen kompensoiminen. Sitten palvelutarve tuo sinne varmaan sen toisen, ehkä sata miljoonaa suuruusluokaltaan, vähän ylitse, vuodessa, niin että sieltä tulee se yksi miljardi pelkästään ihan jo näillä menetelmillä, jotka tässä on.

Mutta hyvinvointialueitten osalta ehkä tärkein tämän päivän tilanne on se, että nyt kun kuultiin tuolta Itä-Suomesta hirveitä uutisia noista irtisanomisista ja muista, niin aika paljon mietityttää se, että nyt kun meillä on hyvinvointialue semmoisessa tilanteessa ja siellä on lakiesitys tulossa, että sitä alijäämän kattamisaikaa ollaan pidentämässä sellaisten hyvinvointialueitten osalta, jotka päätyvät tänä vuonna nolnaan tai plustulokseen, niin muille alueille jää mahdottomaksi saada tätä kautta helpotusta. Ja kun näitä on nyt sitten noin kymmenen hyvinvointialuetta vähän reilusta 20:stä, niin se kertoo vaan siitä, että tämä muutos auttaa vain alle puolta näistä hyvinvointialueista.

Olisi ainakin nyt ensi hätään mietittävä hallituksen puolella se, että nyt kun on tämän vuoden 25 loppu, niin pidennettäisiin se aika edes yhdellä vuodella eteenpäin, vuoteen 26 asti, jolloin siihen pääsisi ehkä useampi hyvinvointialue ja todennäköisesti pääsisikin, jolloin me oltaisiin vähän normaalimmassa tilanteessa. Se ei ole normaali tilanne, että meillä on yli puolet hyvinvointialueista arviointimenettelyssä, ja se ei ole tämän koko lainsäädännön tarkoituksaan. Mielestäni pitäisi tässä nyt miettiä erittäin paljon sitä, miten se pystyttäisiin tekemään fiksulla tavalla. Ja nyt kun siinä on lainsäädäntökeskustelu meneillään, niin toivoisin, että tätä mietitään, ja silloin se opposition tavoite, mitä me ollaan yhdessäkin esitetty, on, että tehtäisiin tästä vähän ennustettavampaa monelle hyvinvointialueelle.

Arvoisa rouva puhemies! Kunnista sen verran, että kuntien osalta meidän budjetissa on tällä 100 miljoonaa VOSiin, ja nyt tämä VOS-uudistus viime perjantaina illalla taisi kaatua — tai silloin tuli ilmoitus siitä, että VOS-uudistus ei ole menossa eteenpäin — ja kunnat ovat tätä asiaa odottaneet todella pitkään. Nyt kun tämä työ tässä kaatui hallituksen sisällä, niin se tarkoittaa, että se uudistus menee seuraavalle hallituskaudelle, vuoden 2029 alkuun, eli monta vuotta siirtyy tämä VOS-uudistus. Sen vuoksi olisi tosi tärkeätä, että me

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

parlamentaarisesti yli hallitus—oppositio-rajojen käynnistettäisiin se työ ja haettaisiin siihen ratkaisuja, koska kuntia ei voi pitää epävarmuudessa niin kauan.

Ja kun tämä VOS paljasti oikeastaan sen ongelman, kun sotemenot otettiin siitä VOSin päältä pois, niin sitten se loppuosa näyttää sen, kuinka huonosti se on tähän tilanteeseen sopiva. Osa kunnista joutuu maksamaan, että voi palveluja järjestää, ja osalle tulee aika paljon VOSia, ja ne eivät ole helposti luopumassa siitä, mutta kyllä kun samaa rahaa jaetaan, niin parlamentaarisesti voisi löytyä se ratkaisu, että yksi puolue ei jarruta tätä koko paketin tekemistä. Se pitäisi saada oikeudenmukaisemmaksi. Tämä olisi senkin takia erittäin tärkeää, että nyt kunnilla on sellaisia menoja, että esimerkiksi työttömyysturvan osalta on arvioitu, että tänä vuonna niitä menoja olisi semmoinen 785 miljoonaa, ja siirrossa 700 miljoonaa vain hyödynnettiin, ja se jäi 85 miljoonaa alimittaiseksi. Ja sitten kuntien työttömyysturvamenoista 80 prosenttia on yli 400 päivää työttöminä olleista, ja siihen liittyvät taas sitten hyvinvointialueitten palveluiden saatavuus ja muut. — Mutta jatkan seuraavassa puheenvuorossa. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.17 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetti palauttaa vakautta ja luottamusta suomalaisille työmarkkinoille aikana, jolloin hallitus ajaa päätöksiä, jotka siirtävät valtaa yksinomaan työnantajapuolelle työntekijöiden kustannuksella. Keskeinen ratkaisu on ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden säilyttäminen, joka tukee järjestäytymistä, turvaa neuvottelujärjestelmän ja vahvistaa sekä työntekijöiden että yritysten toimintaympäristöä. Hallituksen linja on selvä: se haluaa purkaa työntekijöiden turvaa ja vahvistaa työnantajan asemaa. SDP:n linja on yhtä selvä: me vahvistamme järjestäytymistä ja palautamme työmarkkinoille tasapainon.

Jäsenmaksujen verovähennysoikeuden turvaaminen on investointi vakauteen, ennakoitavuuteen ja tuottavuuteen sekä toimiviin työmarkkinoihin. Siitä hyötyvät sekä työntekijät että työnantajat. SDP:n vaihtoehto rakentuu tasapuolisille työmarkkinaosapuolille ja yhteiselle sopimiselle. Vahvat, tasapuoliset työmarkkinaosapuolet, korkea järjestäytymisaste ja yhteinen sopiminen ovat suomalaisen työelämän selkäranka. Kun verovähennys poistetaan, isketään suoraan työntekijöiden neuvotteluvoimaan ja koko suomalaisen sopimusjärjestelmän peruskiveen. Samalla yrityksille jää edelleen mahdollisuus hyödyntää veroetuja. Tämä on räikeä epätasapaino työnantajan eduksi.

Kun työntekijäpuolta heikennetään yksipuolisesti, työriidat lisääntyvät ja vastakkainasettelu pahimmillaan kasvaa. Verovähennysoikeus on suomalaisessa työmarkkinamallissa keskeinen, koska se tukee korkeaa järjestäytymisastetta, työehtosopimusten kattavuutta ja työmarkkinoiden ennustettavuutta. Erityisen tärkeää se on pienipalkkaisilla aloilla. Se varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus kuulua liittoon ja saada tukea työmarkkinoilla. Kyse on reilusta kohtelusta ja siitä, ettei yksittäinen työntekijä jää suurta työnantajaa vastaan yksin.

SDP:n vaihtoehto asettaa tavoitteeksi työmarkkinoiden vakauttamisen. Vakaat työmarkkinat syntyvät vahvoista ja vastuullisista työmarkkinaosapuolista. Kun järjestäytymisaste laskee ja edunvalvonta heikkenee, kasvaa sirpaloitumisen ja vastakkainasettelun riski.

SDP ehdottaa myös uuden työmarkkinakompassin perustamista valtakunnansovittelijan johdolla. Tarvitsemme yhteisen tilannekuvan ja luotettavat palkkatilastot. Työmarkki-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

nakompassi loisi pohjan ratkaisuille ja helpottaisi sopimuskierroksia. Tästä hyötyvät kaikki: työntekijät, työnantajat ja koko suomalainen talous.

SDP:n vaihtoehto palauttaa työmarkkinoille vakautta ilman turhaa vastakkainasettelua. Meidän vaihtoehtomme rakentaa, ei riko. Vahva neuvottelujärjestelmä houkuttelee investointeja, luo työpaikkoja ja antaa yrityksille ennustettavuutta samalla, kun se turvaa työntekijöiden oikeudet. Se on tervettä ja vastuullista talouspolitiikkaa. Sitä SDP:n vaihtoehto tarjoaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala. [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa] — No, otetaan tähän yksi vastauspuheenvuoro. — Kurvinen.

20.21 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kommentoin näitä hyviä sote-puheenvuoroja, mitä tuli sekä sosiaalidemokraateilta että kokoomukselta. Varmasti meidän kaikkien yhteinen tavoite on se, että saataisiin ihmisille yhdenvertaisesti oikeassa paikassa oikeaan aikaan hoitoa, mutta kyllä keskustalla on meidän vaihtoehdossamme sivulla 20 — tätä vaihtoehtobudjettia saa minulta tai kollegoilta hyvin — useita toiminnallisia keinoja, muutakin kuin ikään kuin rahan lisääminen hyvinvointialueille, muun muassa se, että Kela-kydyt siirrettäisiin Kelalta hyvinvointialueille, jolloin ei ruveta osaoptimoimaan, ei lopeteta toimipisteitä ja ihmiset, hyvinkin sairaat ja iäkkäät, eivät liiku ristiin rastiin pitkin maakuntia.

Lastensuojelun Imatran malli: Tiedetään, että muuttamalla lastensuojelun toimintatapoja voidaan säästää erittäin paljon. Teknologiaan suhtaudutaan myönteisesti. Omalääkärimallia ajetaan, niin kuin tietysti täällä moni muukin salissa.

Puhemies! Hämmästelen jälleen kerran sitä, että hallitus ei ole valmis velkajarrun kaltaiseen parlamentaariseen toimintaan yhdessä opposition kanssa hyvinvointialueilla. Koko oppositio on tarjonnut tätä.

Sitten, puhemies, sanon sen, että sosiaalidemokraateilla on hyviä ehdotuksia, mutta sitä karsastan ja hämmästelen, että haluatte leikata perheiltä ja haluatte leikata maataloudelta. Aika pöyristyttävää. Keskusta ei sitä hyväksy, ei kotihoidon tuen leikkausta eikä maatalouden leikkauksia, mitä teidän vaihtoehdossa on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustajat Siponen, Lyly ja Väyrynen, mutta sitten mennään Viitalaan.

20.22 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Väyrynen nosti nämä Kela-korvaukset. Tietenkin keskustahan on näitä kokeiluja vastustanut, koska ne ovat olleet kalliita. Väyrynen itse nosti tämän ensimmäisen kokeilun, mihinkä upotettiin kymmeniä miljoonia euroja ilman tuloksia. Se on totta, että ei varmaan sitä huonommin voi enää onnistua tämä nykyinen kokeilu, mikä lähti liikkeelle. On totta, että keskustakin omassa vaihtoehdossaan haluaa kohdentaa niitä suun terveyteen, naistentauteihin ja hedelmöityshoitoihin. Niissä me ollaan tuettu.

Mitä tulee yli 65-vuotiaisiin, kyllä minä olen saanut tuolta Ylä-Savosta, kotiseudulta, monta viestiä, että ei siellä ole tähän kokeiluun kuuluvia lääkäreitä. Iisalmessa on ilmeisesti yksi lääkäri, jolta saa ensi vuoden puolelle ajan, ja muut Ylä-Savon kunnat ovat pieniä kuntia, joissa on muutenkin vaikea päästä lääkäriin. Siellä, missä todella tarvittaisiin näi-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tä, ei ole. Eivät tässä kovin rohkaisevia vielä ainakaan tuolla omalla kotiseudullani nämä kokeilun tulokset ole, mutta odotetaan.

Ja vielä viimeisenä: Nyt tuli täältä Etelä-Karjalasta tieto, että 400 ihmistä aiotaan potkia pois hyvinvointialueilta. Kysyn edustaja Väyryselä, kun oma maakuntani on tässä arviointimenettelyssä: Missä menee teillä kipuraja Keski-Suomessa? Kuinka paljon hyväksyt sieltä irtisanomisia nyt, kun sinne ovat nämä valtion arviointiryhmät tulleet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustajat Lyly ja Väyrynen. Muita vastauspuheenvuoroja ei tässä vaiheessa oteta.

20.24 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen puhui Kela-kyytien siirtämisestä hyvinvointialueille. Olemme samaa mieltä siitä, että varmaan oikeampi paikka olisi hoitaa se siellä, koska siellä on sitä optimointia sen verkon ja sitten palvelujen kannalta, mitä siirretään autoilla ja muilla eri paikkoihin. Se on ihan oikea linjaus.

Korostaisin vielä, että meillä on myös omalääkäri- ja omahoitajamalli täällä, ja sitten se on käytännössä tilanne esimerkiksi meillä Pirhassa, tuolla Pirkanmaalla, että meillä on 100 000:lle siellä jo omalääkärimalli. Niille, jotka eniten tarvitsevat palveluja, omalääkäri- ja hoitajamalli on siellä käytössä. Me yritämme levittää sitä siellä.

Ja myös, kun täällä korostetaan tätä hoitotakuuta, meillä on 14 vuorokaudessa siellä hyvinvointialuevaltuusto pitänyt tämän päätöksellä tavoitteena, ja se tulee olemaan myös ensi vuonna. Sen takia nämä ajat pysyvät tällaisina aika lyhyinä, kun niistä pidetään kiinni.

Eli kyllä sitä pystytään paikallisesti tekemään, mutta ihmettelen kauheasti, että nyt mainostetaan tuolta ministeripöytästä. Hyvinvointialueet ovat niistä pitäneet kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen vielä.

20.25 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nopeasti ensin edustaja Kurviselle: Olen toki lukenut sen teidän listanne, mutta en viitsinyt koko viittä minuuttia käyttää vain siihen, että kaivan hyviä puolia keskustan vaihtoehtobudjetista. [Naurua keskustan ryhmästä] Siellä oli paljon hyvää, ja sen takia mainitsin nimenomaan keskustan. [Antti Kurvinen: Siinä menee tunti!] Mutta on luettu.

Sitten edustaja Siposelle: Meillä on itse asiassa 500 hengen yt:t, justiin ilmoitettiin tuossa viime vai toissa viikolla, eikä se missään nimessä ole hyvä asia, mutta oikeastaan minä kääntäisin keskittymisen sitä suuremmalla syyllä siihen, että meidän on oikeasti ruvettava miettimään, mitä me tehdään niillä meidän rahoilla. Sinne menee tällä hetkellä kohta se 30 miljardia euroa.

Minä en tarkoita sitä, että on oikea tapa, että me joudutaan menemään yt:iin henkilöstön kanssa, mutta se korostaa sitä, että meillä on oikeasti tosi kova kiire miettiä, mitä me tehdään näitten meidän terveydenhuollon sisältöjen kanssa, koska vanhalla tavalla me ei voida jatkaa ja se johtaa lopulta tähän, että me ollaan jonkunnäköisessä hallitsemattomassa kierteessä, ja sitten meille ei enää löydy jarrupoljinta, ja en tiedä, mihin päädytään. Sen takia on äärettömän tärkeätä, että me ruvetaan nyt miettimään, mitä jokaisella eurolla tehdään. Silloin todennäköisesti jatkossa selvittää myös yt:iltä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten edustaja Viitala puhujalistan taltta.

20.26 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tästä äsken käydystä sotedebatista onkin hyvä siirtyä kuntakentälle. Ja vielä tuohon äskeiseen debattiin: Se oli kyllä kivaa kuultavaa täällä illan hämyssä. Oli aika lailla asiallista keskustelua, mutta toki vähän pettynyt olen siitä, että keskustasta kyllä vähän meidänkin puolta sivallettiin siinä, [Antti Kurvinen: Asiasta!] mutta asiallinen keskustelu oli.

Se, mistä ajattelin vielä tässä puhua, on nämä kuntakentän ongelmat ja se, että soteuudistuksen jälkeen kuntien rooli on muuttunut historiallisen paljon. Kunnat ovat menettäneet puolet tehtävistään ja puolet rahoituksestaan, mutta niiden vastuulla on edelleen lakisääteisiä palveluja, jotka turvaavat ihmisten arjen. Tässä tilanteessa hallituksen esitys leikata kuntien peruspalvelujen valtionosuutta 75 miljoonalla eurolla on kestävä. SDP:n vaihtoehtobudjetissa nämä leikkaukset perutaan ja lisäksi esitetään 25 miljoonan euron lisäystä kuntien tehtävien tukemiseksi. Meidän linjamme on selvä: kuntien rahoitus tulee turvata, jotta palvelut ja investoinnit voidaan hoitaa.

Viime viikolla saimme kuulla, että hallitus ei ole päässyt yhteisymmärrykseen valtionosuusjärjestelmän uudistuksesta, eli hallitus nostaa kädet pystyyn ja jättää kunnat elämään epävarmuudessa. Tämä tarkoittaa, että kunnilla ei ole mahdollisuutta suunnitella talouttaan pitkäjänteisesti. Kun hallitus ei ole saanut uudistusta aikaan, sen pitäisi ainakin välttää pahentamasta tilannetta lisäleikkauksilla. Jos valtionosuuksia nyt leikataan, monessa kunnassa vaihtoehdot ovat karut: veronkorotukset tai leikkaukset perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen. Herää väkisin kysymys, ulkoistaako hallitus veronkorotukset kunnille.

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetti ei ole pelkkä kritiikki hallituksen linjaa kohtaan, vaan meidän vaihtoehtomme rakentaa luottamusta, luottamusta siihen, että peruspalvelut turvataan, koulutukselle tehdään kunnianpalautus ja hoitoon pääsee ajoissa, ennen kuin ongelmat pahenevat. Luottamus on talouden parasta valuutaa, ja se syntyy teoista, ei juhlapuheista. Hallituksen linja lisää epävarmuutta. SDP:n linja tuo vakautta ja näkymiä tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Kuntien kurjistaminen ei ole talouden tasapainon oikea tie. Se on tie kohti palveluiden heikentymistä ja veronkorotuksia. SDP tarjoaa vaihtoehdon, joka turvaa kuntien aseman, vahvistaa työllisyyttä ja rakentaa luottamusta, ja tätä Suomi nyt tarvitsee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

20.29 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu useampi tunti taloudesta ja oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteista. Suomen talous on huonossa tilassa. Olemme juuri saaneet kuulla, että Suomi on joutunut EU:n tarkkailuluokalle, ja työttömyys jatkaa kasvuaan. Varmasti kaikki tässä salissa toivomme, että talous kääntyy kasvuun ja työllisyys nousee. Samaan aikaan on tärkeää, että se tapahtuu ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.

Vihreiden vaihtoehtobudjetti on tehty huolella, ja olemme rakentaneet kestävä kokonaisuuden, jossa valtiontaloutta sopeutetaan yhtä paljon kuin hallituksen budjetissa, mutta

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

teemme sen leikkaamatta lapsilta, nuorilta, luonnolta tai tasa-arvoisista mahdollisuuksista hyvään elämään.

Vihreiden vaihtoehtobudjetin keskiössä on vihreä verouudistus. Jotta saamme elämäntapamme sovitettua maapallon ekologisiin rajoihin, on ympäristöhaitoille ja päästöille asetettava oikea hinta. Ympäristön kuormittamisen pitää maksaa, ja työn tekemisen on oltava aina kannattavaa.

Verotuksella voidaan vauhdittaa vihreää siirtymää, joka on Suomen taloudelle mahdollisuus ja kestävästi toteutettuna myös elinehto. Talous voi olla kestävällä pohjalla vain, kun vähennämme määrätietoisesti päästöjä ja vahvistamme luonnon monimuotoisuutta.

Jotta ilmasto- ja luontotavoitteet voidaan saavuttaa, on metsien hakkuut rajoitettava kestävälle tasolle. Se tarkoittaa, että puuta on ohjattava pois poltosta ja että metsätaloudessa on päästävä korkeampaan jalostusasteeseen. Konkreettisena keinona esitämme teollisen mitatakaan puunpolton verotuen leikkaamista. Tämä tarkoittaisi 250 miljoonan euron tuloa valtion kassaan.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen luonnon tila on hälyttävä. Joka yhdeksäs laji on uhanalainen, luontotyypeistä jopa puolet. Suomalaisen luonnon vaaliminen on yksi Orpon hallituksen suurimmista epäonnistumisista. Räikein epäonnistuminen on kyvyttömyys suojella vielä jäljellä olevat vanhat, arvokkaat metsät. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitämme merkittäviä lisäsatsauksia muun muassa Metso- ja Helmi-ohjelmiin sekä maankäytön muutosmaksun käyttöönottoa. Valtion vanhoja metsiä suojelisimme moninkertaisesti hallitukseen verrattuna.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana kulttuurista, jolla on valtavan suuri merkitys niin hyvinvoinnille kuin kestävälle taloudelle. Kulttuuri rakentaa yhteisöllisyyttä, se tuo elämään merkitystä ja toimii kansantalouden moottorina. Taidetta ja kulttuuria ei synny ilman tekijöitä. Hallituksen leikkaukset ovat osaltaan pahentaneet kulttuurintekijöiden tilannetta, ja tällä hetkellä toimeentulon epävarmuus ajaa tekijöitä pois alalta.

Vihreiden vaihtoehdossa perumme kaikki Orpon hallituksen leikkaukset taiteesta ja kulttuurista. Kulttuurialalla tulot syntyvät usein pienistä puroista. Siksi valtiontalouden kannalta mitättömiltä tuntuvat summat tekevät kokoaan suurempaa vahinkoa. Vahvistamme myös ajastaan jälkeen jääneitä tekijöiden korvauksia. Perumme yksityisen kopioinnin hyvityksen leikkauksen ja korotamme hyvityksen tasoa. Lisäksi korotamme lainauskorvauksia ja varmistamme tekijänoikeuskorvaukset myös Saavutettavuuskirjasto Celian lainoista.

Arvoisa puhemies! Taide ja kulttuuri kuuluvat kaikille. Ne tarjoavat ihmisille eväitä oman maailmankuvan laajentamiseen ja voivat myös havahduttaa ihmisiä osaltaan luonnon ihmeellisyyteen ja toisaalta ympäristökriisien vakavuuteen. Vihreiden vaihtoehdossa varmistamme, että nuoret pääsevät kokeilemaan taidetta ja kulttuuria ja museokohteet säilyvät avoinna suurelle yleisölle. Lisäksi esitämme, että kirjojen arvonnäkövero lasketaan nollaan kirjallisuuden saavutettavuuden, kirjailijoiden elinkeinon turvaamisen sekä lukutaidon parantamisen edistämiseksi.

Vihreiden pitkän aikavälin tavoitteena on kasvattaa kulttuurin rahoitus pysyvästi yli prosenttiin valtion budjetista. Taiteen ja kulttuurin myönteinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin on merkittävä, samoin sen vientipotentiaali. Kulttuuri ja taide ovat aivan keskeisiä kestävän elämäntavan rakennuspalikoita.

Arvoisa puhemies! Vihreät haluaa rakentaa Suomea, joka kantaa vastuuta paitsi nykyisten myös tulevien sukupolvien mahdollisuuksista elää hyvää elämää. Aivan keskeistä on,

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

että pystymme pitämään kaikki ihmiset mukana. Se ei onnistu leikkaamalla kaikista köyhimmiltä. Perustulo on yksi vihreiden pitkäaikaisimmista tavoitteista. Se vähentäisi köyhyyttä, torjuisi syrjäytymistä sekä muuttaisi sosiaaliturvajärjestelmän nykyistä yksinkertaisemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi. Siksi esitämme vaihtoehtobudjetissa myös perustulokeilua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

20.35 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tänään on keskusteltu opposition vaihtoehtobudjettien lisäksi myös Suomen joutumisesta EU:n alijäämämenettelyyn. Tästä on syytetty opposition toimesta Orpon hallitusta. Syy löytyy kuitenkin Suomen demografisesta tilanteesta, pitkäaikaisesta reaalisen talouskasvun puutteesta, pitkään lykätyistä työmarkkinauudistuksista, Ukrainan sodasta ja myös tästä VTV:n raportista, [Markku Siponen: Eli ei yhtään syytä hallituksesta itsestään?] niistä pysyvistä menolisäyksistä, jotka edellinen vasemmistohallitus teki koronan varjolla, eikä ollut huolissaan valtion menotason kasvusta, jonka vuoksi nyt osittain ollaan tässä pulassa. Tämän vuoksi Orpon hallitus on joutunut tekemään kymmenen miljardin sopeutukset, mutta samalla joutunut etsimään kasvun keinoja vaikeassa taloustilanteessa.

Suomi on käytännössä kuin saari Euroopan reunalla, tai oikeastaan olemme tällä hetkellä huonommassa tilanteessa kuin saari. Saaresta pääsee monesti rannoilta joka suuntaan, mutta itärajan ollessa täysin kiinni on tämä vaikuttanut meidän taloudelliseen tilanteeseemme pahiten koko Euroopassa.

Talouskasvun puute on vaivannut Suomea lähes parin vuosikymmenen ajan. Opposition vaihtoehtobudjetit eivät Suomen perusongelmaan tarjoa minkäänlaisia ratkaisuja.

Arvoisa vasemmisto-oppositio, työpaikkoja ja talouskasvua ei synny edelleen kiristämällä jo yhtä maailman tiukinta työn verotusta. Ja toisin kuin olette väittäneet, Orpon hallitus on laskemassa työn verotusta kaikissa tuloluokissa. Hallituskaudella työn verotus kevenee yhteensä 1,6 miljardilla eurolla. Jokaiselle palkansaajalle jää palkasta enemmän käteen, myös 2 000—6 000 euroa kuukaudessa tienaa-ville, joihin suurin osa suomalaisista kuuluu. Rinteen—Marinin vasemmistohallituksen kaudella työn verotus kiristyi noin miljardilla eurolla. Se oli sitä ”rahaa on” -politiikkaa.

Ylimmissä tuloluokissa marginaaliverojen lasku on selkeä kasvutoimenpide taloustieteen kirjallisuuden ja Ruotsin esimerkin pohjalta, ja asiantuntijat toteavat, että tätä vastustavat ovat ideologisilla ajatuksilla liikkeellä.

Sitten se kova tosiasia, joka vasemmisto-opposition vaihtoehtobudjeteista on unohtunut: Työpaikat syntyvät yrityksiin Suomessakin. Tarvitsemme lisää yrityksiä, jotka haluavat investoida, panostaa kasvuun ja palkata tätä myöten lisää työntekijöitä. Niitä ei synny yritysten ja omistamisen verotusta kiristämällä. Vasemmisto-opposition esityksissä yrityksiin kohdistuu joka puolelta veromoukarointia, joka vertautuu ensimmäisen suomalaisen nyrkkeilyn olympiavoittajan Sten Suvion upeaan lyöntiralliin Berliinin olympialaisten finaalissa vuonna 1936. Jos lyömme yritykset verotuksella kanveesiin, kuten Suvio teki vastustajalleen Saksan Michael Murachille, eivät ne työllistä tai luo talouskasvua.

Valitettavasti vaihtoehtobudjeteista paljastuu myös päätöksiä, jotka heikentävät laskennallisesti työllisyyttä, siis heikentävät tulevaisuudessa Suomen työllisyyttä. Tämä, jos mikä, on vastuutonta toimintaa. Lisäksi vaihtoehtobudjeteista löytyy myös sellaisia alueiden

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

eriarvoisuutta lisääviä myrkkypillereitä kuten hyvinvointialueiden verotusoikeus. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

20.39 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olin ajatellut olla rakentava, mutta kun tätäkin edellisen puheenvuoron vastuunpakoilua kuunteli, niin kyllä haluttaisi olla jotain muuta kuin rakentava.

Hallituksen talouspolitiikaltahan on siis pudonnut pohja. Yhdeksän miljardin sopeutuksesta kaksi miljardia piti tulla sosiaali- ja terveystaloukselta. No, mitä sieltä tuli? Hoitojonoja, viivästynyttä hoitoonpääsyä ja karanteeneja sosiaali- ja terveystaloukselta. No, sitten kaksi miljardia piti tulla näistä lisätyöllisistä, siis 100 000 uudesta työllisestä ihmisestä. No, mitä on tullut? Ainakin miinus 80 000 lisätyöllistä, ja yhteensä työttömiä on tällä hetkellä joku 313 000 ja risat. Sitten tämän päälle kesällä luottoluokitus laskettiin, ja nyt ollaan EU:n arviointimenettelyyn menossa. Kyllä tässä vaiheessa minun mielestäni pitäisi ehkä pikkuisen nöyremmin suhtautua ja myös ottaa tosissaan ne vaihtoehdot, mitä oppositiosta tarjotaan. Näillä näytöillä nimittäin minun mielestäni ei ole varaa kauheasti pullikoida.

Keskusta on tehnyt niin sanotusti paremman vaihtoehdon, ”Parempi vaihtoehto” on se otsikkokin. Se on parempi vaihtoehto paitsi hallituksen politiikalle myös muitten oppositiopuolueitten politiikalle. Kun kuikistin niitä kavereitten esityksiä vasemmalta, niin siellä vihreät muun muassa leikkaisivat teistä ja maataloudesta eli suoraan siitä, miten meillä koko Suomi pidetään asuttuna, ja demarit niin ikään tekisivät maataloustukileikkauksia. Kauniita sanoja. Itä-Suomeen ei yhtään euroa, eli aivan sama linja kuin tällä hallituksella. Kotihoidon tukikin siellä olisi sitten liipaisimella. Onneksi keskustalla on tähän parempi vaihtoehto, semmoinen vaihtoehto, jossa velkaannutaan hallitusta vähemmän mutta tehdään paremmat arvovalinnat. Tuo ohjelma nimittäin näkee aivan koko Suomen, myös sen Itä- ja Pohjois-Suomen, ja ymmärtää sen, että kun lähdetään kasvua hakemaan, niin se kasvun lähtee koko Suomesta, koska jos me ei hoksata katsoa ihan laitoja myöten, niin lopputulos on aika surullinen.

Mikä keskustan vaihtoehdossa on mielestäni ehdottomasti parasta, on tämä meidän keskituloisten veroale. Eli siellähän kohdistettaisiin veronkevennykset keskituloisille, toisin kuin tämä hallitus tekee. Meillä käytännössä 2 400—6 000 euroa kuussa tienaa ihminen saisi käteen ainakin 500—1 000 euroa enempi vuodessa, ja se on muuten jo ihan tuntuva määrä. Se on siis semmoinen määrä, joka näkyy myös siinä ihmisen ostokäyttäytymisessä, ja me tiedetään, että kun keskituloinen, jolla nytkin menee kaikki kulutukseen, esimerkiksi perheellinen ihminen, saisi pikkuisen enempi rahaa, niin se todennäköisesti myös sitten voisi ostaa vähän enemmän esimerkiksi kotimaista ruokaa, voisi ostaa vähän parempia joululahjoja lapsille ynnä muuta sen semmoista. Eli ostovoima kokonaisuutena tuolla nousisi, ja se minua kyllä ajatuksen tasolla lämmittää. Hyvin tienaa ihmiset pärjäävät kyllä ihan tälläkin hetkellä.

Yksi asia, mikä hallituksen politiikassa minua on häirinnyt pitkään, on ympäristöpolitiikan, no, anghittomuus. Meillä puhutaan anghittomuudesta silloin, kun oikein mitään ei tapahdu ja se on vähän semmoista tuhnuttelua se homma. Meillä on tuolla meidän vaihtoehtobudjetissamme tähän ympäristöön yksi semmoinen mainio ratkaisu, joka huomioi talouden, ihmisen ja ympäristön. Nimittäin jos meillä onnistuttaisiin saamaan rakennusala sillä

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tavalla käyntiin, että meille valmistuisi 10 000 hirsitaloa, että ihmiset saisivat rakentaa sen oman kodin puusta tai hirrestä, niin sillä voitaisiin saada jopa kahden miljardin euron tulo valtion kassaan, verotulo, kun se työllistää ihmisiä, se tuo yrityksiin lisää työtä. Ja sitten, mikä on se ympäristöpuoli tässä, on se, että yksi hirsitalohan sitoo siis saman verran hiiltä kuin keskimääräinen suomalainen työmatka-autoilee 15 vuodessa. Eli, hoksatkaa, samaan aikaan saadaan työtä, ihmisille koteja ja ympäristön hyvinvointia. Minun mielestäni se on mainio ajatus, ja suosittelen kyllä hallitusta myöskin tähän tarttumaan.

Toinen ympäristöpolitiikalle ja muulle hyödyllinen asia, mitä mekin esitetään, on tämä temuvero, josta ollaan puhuttu jo pitemmän aikaa ja avaus tehty aikoja sitten, mutta myös tästä mallista se löytyy, eli ultrapikamoodin ja halpatavarakrääsän verotus ja mainonnan rajoitukset. Se olisi ehdottomasti semmoinen asia, mikä me tarvittaisiin, koska me tiedetään, että tällä hetkellä meille tulee valtavasti aivan turhaa tavaraa ulkomailta, ja olisi huomattavan paljon parempaa, että suomalaiset sitten kuluttaisivat myös täällä kotimaassa. Minä en myöskään usko tässä siihen linjaan, että jotenkin olisi kyse vain siitä, kuinka paljon ihminen tienaa, että jotenkin niin vähän on rahaa, että on pakko tilata Temusta. Silloin kun minä opiskelin ja elelin köyhyysrajalla, niin minun ei tarvinnut tilata Temusta, aivan hyvin pärjäilin.

Kokonaisuutena keskustan vaihtoehto huomioi muun muassa lapsiperheet, opiskelijat, yritykset ja alueet. Se on kerta kaikkiaan parempi vaihtoehto, ja suosittelen kyllä kaikkia kollegoita siihen perehtymään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

20.44 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo SDP:n vaihtoehtobudjetia, siitä paistaa yksi asia läpi: vasemmistolainen veronkorotusvimma ja näpertely ilman todellista suuntaa.

SDP väittää tasapainottavansa taloutta, mutta todellisuudessa velkaantuminen jatkuu lähes samaa tahtia kuin hallituksen linjassa. Ero syntyy lähinnä siitä, että demarit kiristävät veroja lähes 400 miljoonalla eurolla ja vieläpä kohteista, jotka ovat Suomen kilpailukyvyyn ja omistajuuden kannalta kriittisiä. Listaamattomien yhtiöiden osinkohuojennuksen poisto, sijoituskuorien verotus, lähdeverot ja arvonnousuverot — nämä ovat myrkkyä suomalaiselle pääomalle. SDP on jälleen yrittäjien kukkarolla ja on valmis ottamaan sieltä jopa 1 099 euroa vuodessa nykyiseen hallitukseen verrattuna. Tämäkö on sitä teidän reiluutta? Yrittäjä ottaa riskin, työllistää ihmisiä vapaaehtoisesti ja maksaa omasta taskustaan palkat ja muut kulut. No, mitä tapahtuu? Pääomat siirtyvät ulkomaille, investoinnit vähenevät ja työpaikat katoavat. SDP:n linja on selvä: suomalainen ei saa vaurastua, proletariaatti pysyköön proletariaattina ja äänestäköön vasemmistoa.

Samaan aikaan SDP nostaa arjen kustannuksia. Polttoaineveron kiristys, turpeen verotuen leikkaus, maatalouden energiaveron palautuksen poisto — nämä iskevät suoraan pienituloisiin ja maaseudun ihmisiin. Ja mitä demarit tarjoavat tilalle? Matkakuluvähennyksen korotusta, joka hyödyttää vain työssäkäyviä ja tulee jälkikäteen — ei ole kestävää politiikkaa.

Työllisyysessä SDP yrittää ottaa kunniaa 5 800 lisätyöllisestä, mutta totuus on, että hallituksen työllisyystoimet tuovat yli 90 000 uutta työllistä keskipitkällä aikavälillä ja SDP on vastustanut niistä kaikkia. Tämä vaihtoehtobudjetti on silmänkääntötempu, ei työllisyyspolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Ja vielä maahanmuutosta: SDP puhuu työperäisestä maahanmuutosta, mutta sama naivius jatkuu. Tavoitteet ovat massiivisia, keinot löysiä. Kun hallitus kiristää lupakäytäntöjä, SDP haluaa palauttaa palvelut laittomasti maassa oleville. Onko tämä vastuullista politiikkaa?

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehto ei ratkaise rakenteellisia ongelmia. Se pitkittää kriisiä, nostaa veroja, heikentää kilpailukykyä ja lisää kustannuksia tavallisille suomalaisille. Outoa on, että mikäli SDP olisi yhtä aidosti huolissaan tarkkailuluokasta kuin mitä puhuvat, niin sen pitäisi näkyä tässä vaihtoehtobudjetissa tai edes pikapäivityksenä ryhmäpuheissa. [Niina Malm: Meidän vaihtoehdossa otetaan vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa!] IMF on nimittäin toivonut enemmän säästöjä. Jos on huoli, niin tuokaa reippaasti leikkauslistoja pöytään taivastelun sijaan.

SDP:llä on kaksi aivan erilaista talouslinjaa. Ei herätä luottamusta johtajuuden suhteen, kun varapuheenjohtajanne Mäkynen ja entinen puheenjohtaja Marin haluavat jarrun painamisen sijaan jatkaa velkakaasun painamista.

No, sotekeisari keskustan vaihtoehtoa en kommentoi muuta kuin että te jätitte tyhjän paperin hallitusneuvotteluissa [Vastauspuheenvuoropyyntöjä keskustan ryhmästä] ja viime kaudella Katri Kulmunin ja Annika Saarikon johdolla kasvatitte pysyviä menoja 23 miljardia. Olisitte säästäneet edes jostain, edes jostain.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Annan nyt vuoron henkilölle, joka ei vielä ole saanut minun kauttani vastauspuheenvuoroa. Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

20.48 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tästä puheenvuorosta. — Kiitos myös edustaja Seppäselle. On kyllä valitettavaa, että ette nyt lähtenyt käymään keskustelua tästä keskustan vaihtoehdosta, sillä tässä nimenomaan on todella uusi suunta Suomelle. Sen voi todella kolmeen pointtiin tiivistää:

Ensinnäkin me asettaisimme tavalliset suomalaiset ihmiset etusijalle. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että antaisimme tuntuvat veronalennukset tavallisille suomalaisille, keskituloisille palkansaajille ja yrittäjille.

Toinen pointti meidän vaihtoehdossamme on, että me todella esitämme pitkän listan kasvutoimia, joilla suomalaisille saisimme töitä. Nämä työttömyyslukemat, jotka Suomessa tällä hetkellä ovat, ovat murheelliset. Nyt pitäisi olla yhdestoista hetki herätä tähän todellisuuteen.

Ja kolmanneksi me pelastaisimme palvelut, sillä valitettavasti liian moni hyvinvointialue on käytännössä aivan mahdottoman tehtävän edessä tällä hetkellä. Heidät on asetettu selkään seinää vasten. Tänään kuulumme murheellisen uutisen Etelä-Karjalasta: jopa 400 työntekijää on irtisanomisuhan alla. Eikö, edustaja Seppänen, tähän parempaan vaihtoehtoon nyt todella kannattaisi tarttua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt jatketaan puhujalistaa. Edustaja Malm.

20.49 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nyt monta kertaa mainittu tämä Etelä-Karjalan hyvinvointialue ja tänään ilmoitetut järkyttävät lukemat yt-neuvottelujen tuloksena, ja täällä on myös tänään kuultu puheenvuoroja siitä, kuinka hyvinvointialueiden täytyisi tehostaa omaa toimintaansa. No, siitä ovat puhuneet kokoomuksen edustajat,

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ja keskustasta olemme kuulleet myös Imatran mallista. Tähän tematiikkaan on nyt pakko tarttua.

Ennen Etelä-Karjalan hyvinvointialuetta alueella toimi Eksote, ja Eksote nimenomaan teki valtavat rakenteelliset muutokset, joilla säästettiin rahaa, ja tässä yhteydessä myös tämä Imatran malli otettiin käyttöön. No, on harmillista, että nyt kun Eksote jo ennen soteuudistusta trimmasi itsensä kuntoon ja tarjosi eteläkarjalaisille hyviä palveluita nopeasti ja tehokkaasti, niin nyt me olemme tilanteessa, jossa lähes 400 työntekijää joudutaan irtisanomaan. Kyse on ihmisistä, ei pelkistä henkilötyövuosista, rautaisista ammattilaisista hyvinvointialueella, onpa kyse sitten lääkäristä, hoitajasta, kotihoivasta, vammaispalveluista, sosiaalipalveluista, päihdepalveluista, nuorten palveluista, kouluterveydenhuollosta. Meillä on Imatralla jo nyt tilanne, jossa kaikkia lapsia ei ikäluokittain pystytä tarkastamaan lääkärin toimesta. Ne siirtyvät aina vain eteenpäin.

Ja nyt me kuulemme täällä, että vielä pitäisi tehdä enemmän, vielä pitäisi pystyä parempaan. En kyllä tiedä, millä keinolla enää voidaan pystyä parempaan, kun se lähtökohta jo oli, että me valmistauduimme soteuudistukseen ja me teimme alueella ne toimet, osittain kivuliaatkin, ja saimme hommat toimimaan. Ja nyt olemme tässä tilanteessa, että 400 ihmisen perheen joulu on mustaakin mustempi.

No, toisena kokonaisuutena on puhuttu paljon koulutuksesta ja on puhuttu siitä, kuinka koulutuksesta on tämän hallituksen toimesta leikattu. SDP omassa vaihtoehdossaan esittää muun muassa ammatilliseen koulutukseen viittä toimea, joilla ammatillista koulutusta voidaan parantaa. Se tarkoittaa 20 miljoonan euron panostusta, ja opettajina se on noin 250 opettajaa.

Me esitämme, että oppivelvollisille tulisi 1+2-malli ammatilliseen perustutkintokoulutukseen. Se pitää sisällään muun muassa työelämätaidot. Tässäkin salissa niin usein puhutaan siitä, että oppilaat työharjoitteluun mennessään eivät ole työelämätaitoisia, ja tälle täytyy varata aikaa. On todella hyvä, että meillä on yrityskasvatusta, mutta me tarvitsemme myös kasvatusta siihen, miten työelämässä toimitaan, mitkä ovat työntekijän vastuut ja myöskin oikeudet. Se ei ole pelkkää vastuuta ja velvollisuutta.

Toisena me esitämme oppivelvollisten erottamista aikuisten ja nuorten osalta, jotta me voisimme näin myös sitten rahoitusta katsoa. Kun hallitus näitä leikkauksiaan tekee ja sanoo, että ei, tämä ei vaikuta nuoriin, niin tähän ei pidä paikkaansa: nyt kun rahoitus on yhdessä, se nimenomaan syö myös nuorten mahdollisuuksia opiskella.

Meillä on paljon puhuttu myös nuorten ongelmista ja siitä, kuinka tukea tarvitaan. Me haluaisimme ottaa käyttöön kuntouttavan opetuksen lukio- ja ammatillisen koulutuksen rinnalle, niin ettei meillä olisi niitä nuoria tässä TUVA-lingossa. Tähän myös totta kai tämä 1+2-malli auttaisi, kun ensimmäisen vuoden aikana voisi tehdä sen varsinaisen valinnan, että kun valitsee rakennusalan, meneekö sitten talonrakennukselle, lvi- eli putkipuolelle, tai mikä ikinä se onkin, niin että myös alanvaihdot vähenisivät.

Me haluaisimme myös taitotakuun, taitotakuun siitä, että kun oppilas valmistuu, niin hän todella osaa ammatissa vaadittavat taidot. Tämänhän pitäisi olla jo itsestään selvää, mutta valitettavasti tällä hetkellä näin ei ole.

Ja me haluaisimme vahvistaa yhteisten tutkinnon osien laaja-alaisuutta ja tietopohjaa. Nyt ammatillisessa opistossa opiskeleva nuori opiskelee 180 opintoviikkoa. Viimeksi tänään Imatralla amiksella vierailleena, siellä oli oppilaita, jotka olisivat halunneet ottaa lisätunteja. He olisivat halunneet vaikka matematiikan lisäkurssin, jonkin ammatillisen ai-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

neen tai jonkin yleissivistävän, vaikka toisen kielen. Se ei tällä hetkellä ole mahdollista. Tämän me haluaisimme muuttaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

20.55 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käymme keskustelua opposition vaihtoehtoista varsin vakavissa olosuhteissa. Tälläkin viikolla olemme kuulleet monia synkkiä uutisia. Eilen saimme kuulla, että Suomi joutuu niin sanotulle EU:n tarkkailuluokalle. Eikä siinä kaikki, sillä samalle päivälle osui myös toinen vähintäänkin yhtä sysimusta uutinen: työttömyysaste on nimittäin virallisten tilastojen mukaan noussut Suomessa korkeimmalle tasolle 15 vuoteen. On selvää, että Suomen talous on nyt vakavammassa paikassa kuin pitkään aikaan. Taloutemme perusta horjuu, eikä käännettä, valitettavasti ainaakaan kovin nopeaa sellaista, ole tällä reseptillä näköpiirissä.

Arvoisa puhemies! Mainituissa synkissä talousuutisissa vakavinta ei ole kuitenkaan se, mitä eurooppalaiset instituutiot meistä nyt ajattelevat. Vakavinta on se, mitä nuo uutiset kertovat suomalaisten arjesta: epävarmuutta, huolta ja ennen kaikkea luottamuksen murenemista, luottamuksen, joka on talouden moottorin polttoainetta. Näyttääkin valitettavasti siltä, että maan hallitus on pyrkimyksissään talouden kuntoon laittamiseksi unohtanut kuitenkin sen kaikkein tärkeimmän eli tavalliset työssäkäyvät keskituloiset suomalaiset, jotka pitävät talouden rattaat pyörimässä. Samoin liian vähälle huomiolle ovat jääneet pienet ja keskisuuret yritykset, yritykset, joihin työpaikat suurimmalta osin syntyvät.

Itse asiassa, arvoisa rouva puhemies, tässä onkin se suurin ero hallituksen politiikan ja keskustan vaihtoehdon välillä, ja tämän vuoksi keskustan vaihtoehto on rakennettu juuri tavallisten keskituloisten työntekijöiden ja yrittäjien ja pk-yritysten luottamuksen palauttamiseen. On nimittäin niin, että ihmiset tekevät talouden. Kun tavallisen suomalaisen arki toimii, silloin myös Suomen talous toimii, ja siksi keskusta esittää merkittävää keskituloisten veronkevennystä. Keskustan vaihtoehdossa tavallisille työssäkäyville suomalaisille, esimerkiksi Teemu Tehdastyöntekijälle tai Katja Koodarille, jääkin vuodessa yli tuhat euroa enemmän käteen, ja tämä ei ole aivan pieni asia. Se on itse asiassa suurin keskituloisille kohdistettu veronalennus vuosikausiin. Miksi? Koska me haluamme, että työntekeä kannattaa ja että suomalaiset voivat luottaa siihen, että oma talous kantaa ja että sen myötä myös talouden pyörät viimein lähtevät käyntiin ja kasvu liikkeelle.

Arvoisa puhemies! Kasvu, toden totta sitä Suomi tarvitsee. Kaivattu kasvu syntyy ennen kaikkea pienistä ja keskisuurista yrityksistä, niistä, jotka työllistävät eri puolilla maata kaupungeissa ja kylissä. Siksi keskusta esittää kasvutoimia, joilla talouskasvu voidaan vähintään tuplata. Me toteuttaisimme yhteisöveron uudistuksen — siis reformin, ei mekaanista laskua — ja lisäksi yrittäjävähennyksen parannuksen. Nämä olisivat yrityksille konkreettisia toimia ja antaisivat mahdollisuuksia kasvaa ja investoida. Me myös vauhdittaisimme rakentamista voimakkaasti koko maassa. Rakennusalan on suoranaaisesti lamassa, ja sen seuraukset näkyvät monin tavoin valtiontaloudessa ja ihmisten arjessa. Keskustan ehdottamalla kasvupaketilla voidaankin synnyttää jopa 40 000 uutta työpaikkaa.

Arvoisa puhemies! Kasvua tarvitaan, mutta niin tarvitaan palveluitakin. Ne ovat osa luottamuksen rakentumista. Tällä hetkellä lähipalveluja ajetaan alas valitettavasti monin paikoin eri puolilla Suomea. Liian moni ei pääse ajoissa hoitoon, liian moni ei saa apua ajoissa. Näin ei voi jatkua. Hyvinvointialueet ovat talouden sopeuttamisen kanssa mahdotoman tilanteen edessä. Äskettäin viittasin tänään Etelä-Karjalasta kuultuihin uutisiin. Ne ovat

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

hälyttäviä. Suunnan on muututtava, ja siksi keskustan vaihtoehdossa palvelut halutaan pelastaa.

Esitämme hyvinvointialueille lisää aikaa talouden tasapainottamiseen. On sanomattakin selvää, että sotesta ei tullut kerralla täydellistä, vaan sitä pitää kehittää ja parantaa, ei rikkoo ja hajottaa. Ehdotamme omalääkäriä jokaiselle suomalaiselle, jotta hoitoon pääsee ei kuukausien, vaan korkeintaan päivien viiveellä. Samalla vahvistaisimme ikäihmisten palveluita muun muassa seniorineuvoloiden käyttöönotolla ja uudistaisimme lastensuojelua niin sanotun Imatran mallin käyttöönotolla. — Arvoisa rouva puhemies! Huomaan, että aika loppuu tässä vaiheessa, joten päätän tähän ja jatkan seuraavassa puheenvuorossa erikseen. Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä, kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

21.01 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aina kun käydään tätä poliittista vääntöä hallituksen ja opposition välillä, niin siinä joutuu tasapainoilemaan varsinkin oppositiopoliittikkona sen kanssa, kuinka paljon esittää kritiikkiä harjoitettuun politiikkaan ja sitten kuinka paljon tuo niitä omia ideoita, ja molemmat lienevät välttämättömiä politiikassa. Tämä on todella hieno instituutio, tämä vaihtoehtobudjetti-instituutio, niin kuin täällä edustaja Väyrynen sanoi minusta tosi hienosti. Tämä on hyvä, koska tämä antaa oppositiolle mahdollisuuden aidosti haastaa hallitusta talouspolitiikan perusteista. Ja onhan tämä meille oppositiollekin aika velvoittavaa: jos ei näitä vakavalla mielellä ja huolella tehdä, niin kyllähän meidät sitten nokitaan täällä ihan välittömästi täysin. Sehän olisi ministereille helppo sanoa, että no, eivät ne tehneet edes minkäänlaista vaihtoehtoa.

Arvoisa puhemies! Päätän nyt valita keskustan vihreän, paremman vaihtoehdon esittelyn enemmän, mutta totean sen, minkä täällä on todennut muun muassa meidän eduskuntaryhmän varapuheenjohtaja Kalli äsken ja moni muukin keskustalainen, että kyllähän hallituksen perusongelma on se, että kun valitaan, kenelle annetaan porkkanaa, varsinkin veronkevennyksiä, niin valitaan aina ne kaikista suurikenkäisimmät, valitaan suurikenkäisimmät palkansaajat, valitaan kaikista isokenkäisimmät yritykset. Tämä näkyy veropolitiikassa yrityksissä: huomioidaan yhteisöveron mekaanisella kevennyksellä ennen kaikkea näitä kaikista suurimpia pörssin ykkösyhtiöitä, isoja firmoja, ja sitten palkkaverotuksen kevennyksissä huomioidaan näitä 10 000 euroa kuussa tienavia.

Keskustan valinnat olisivat sellaisia, että me kohdistaisimme pk-yrityksiin veronkevennyksiä. Yrittäjävähennystä, joka henkilöyhtiöitten kautta yrittäville on tärkeä — Sipilän hallitus muuten sen aikanaan toteutti — parantaisimme ja tekisimme siinä houkuttelua. Ja tämän yhteisöveron alennuksen tekisimme sillä Viron mallilla sillä tavalla, että jos jättää yhtiön taseeseen varoja, niin sitä sitten verotetaan kevyemmin, ja sitten jos nostetaan osinkoja, niin tulee kovempi yhteisövero.

Sellainen asia, mistä täällä vähän vähemmän on puhuttu — edustaja Oinas-Panuma sen mainitsi, mutta toistan — on, että kyllä tähän temutukseen pitäisi nyt laittaa tämä krääsävero. Meidän on mahdollista EU-lainsäädännön mukaan asettaa käsittelymaksu näille kaikille pikkupaketeille, joita tilataan näistä Euroopan ulkopuolisista verkkokaupoista. Ranska on käsittääkseni tällaisen jo tehnyt, ja keskusta on laskenut, että me voisimme 150 miljoonaa saada tällaisella käsittelymaksulla, ja sehän parantaisi myös meidän kauppajemme ja elinkeinonharjoittajiemme ja teollisuutemme kilpailukykyä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! Me keventäisimme keskituloisten, noin 2 500—6 000 euroa kuussa tienaaavien suomalaisten verotusta. Meidän verotaulukossamme saisi tällainen keskituloinen 500—1 000 euroa enemmän vuodessa käteen. Mihinkä tämä perustuu? Tätähän on vähän niin kuin lälletettykin ehkä tänään, että mihinkä tuo keskustan malli nyt perustuu. Se perustuu esimerkiksi siihen, että me emme poista useimpien suomalaisten palkansaajien käyttämiä vähennyksiä. Elikkä nythän hallitus on poistamassa työhuonevähennyksen, jota erittäin laajasti on käytetty eri ammateissa. Sitten työsuhdepyörävähennyksen poistaminen on monella tapaa hyvin negatiivinen asia, koska tällä on saatu ihmisiä arkiliikkumaan enemmän. Se on ollut myös kansanterveydellinen hyvinvointiteko, ja sen me säilyttäisimme, työsuhdepyörävähennyksen, ja kyllä me säilyttäisimme ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeuden monestakin syystä. Ensinnäkin tämäkin kiristää monen keskituloisen verotusta, mutta kyllä meidän mielestämme ammattiliitot ovat hyviä ja tärkeitä ja ei meillä ole mitään syytä vähentää tällaisia kunniallisia, hyviä järjestöjä, niihin kuulumista Suomessa.

Mutta, arvoisa puhemies, hyvin iso asia meidän kasvuajattelussa on se, että me saisimme yritysten rahoitusta parannettua ja me saisimme rakentamista liikkeelle. Rakennusalan ja asuntokaupan hyytyminen on yksi merkittävimpiä syitä siihen, että me olemme näin syvään lamaan ajautuneet. Kohdistaisimmekin 570 miljoonan euron paketin rakentamisen vauhdittamiseen eri tavalla, korjausavustuksia taloyhtiöille, infrarakentamista tasapuolisesti pitkin Suomea. Lisäksi tämä on todella iso kysymys, että yritykset eivät tahdo saada riittävästi rahoitusta, ja siksi me hankkisimme enemmän vakuuksia julkisen sektorin eri toimijoitten, Finnveran, työeläkeyhtiöitten, mahdollisten muiden julkisyhteisöjen kanssa, uusia vakuusjärjestelyjä pk-yritysten kasvuun. Lisäksi parantaisimme kansankapitalismia niin, että osakesäästötilistä tulisi sijoitussäästötili.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

21.06 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä aivan aluksi kommentoida tuota edustaja Valtolan aiemmin käyttämää puheenvuoroa, kun en siihen debattipuheenvuoroa saanut. Valtola ehti jo tuossa poistua, mutta kyllä se oli varsin kuvaavaa kokoomuksen politiikkaa, kokoomuksen linjaa, kokoomuksen näkemystä tällä hetkellä tästä maan velkaantumisesta.

Jos oikein sain tuossa kirjattua, niin hänellä oli neljä syytä, miksi Suomi on nyt joutunut tälle EU:n tarkkailuluokalle. Yksi oli tämä maan demografinen kehitys. Toinen oli Ukrainan sota. Kolmas oli sitten tämä VTV:n tutkimus, jota hän täällä heilutteli, eli se käytännössä tarkoittaa ilmeisesti edellistä hallitusta, ja neljäs oli sitten kasvun puute. Aivan niin kuin tuossa heti kommentoin, niin käytännössähän hän ei löytänyt yhtään syytä tästä Orpon nyt istuvasta hallituksesta tähän maan velkaantumiseen. Ja kun mietin sitä — en itse täällä eduskunnassa viime kaudella ollut, mutta olen kuullut ja nähnyt — että hänen edustamansa kerho, kokoomuksen edustajat, täällä suunnilleen päät punaisena huusivat useamman vuoden sitä, että maa velkaantuu ja velkaantuminen pitää pysäyttää, ja heidän suurin lupauksensa oli se, että velkaantuminen lopetetaan, niin nämä Valtolan selittämät syythän olivat kaikki tiedossa jo tämän hallituksen aloittaessa. Mikään ei näistä tullut yllätyksenä, ja siitä huolimatta ollaan tilanteessa, että Suomi velkaantuu enemmän kuin koskaan aiemmin. No, se siitä kommenttipuheenvuorona.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Mutta sitten, arvoisa rouva puhemies, tähän keskustan vaihtoehtoon: Kyllähän voi sanoa, että tänäkin vuonna tästä keskustan vaihtoehdosta kertoo paljon se, että esimerkiksi perussuomalaiset näissä edellisissä puheenvuoroissaan eivät löytäneet mitään kritisoitavaa tästä keskustan vaihtoehdosta. Se kertoo siitä, että jälleen on pystytty tekemään todellinen vaihtoehto, josta on hankala löytää niitä heikkoja kohtia.

Tosiaan tarjoamme vaihtoehdossa paremman tulevaisuuden, paremman vaihtoehdon tavallisille työtä tekeville suomalaisille. He ansaitsevat alemman työn verotuksen. Keskituloisille jäisi tällä keskustan vaihtoehdon linjalla vähintään 500 euroa vuodessa enemmän käteen tähän hallituksen linjaan verrattuna. Käteen voi jäädä jopa noin 1 000 euroa enemmän vuodessa, jos ihminen — työntekijä, yrittäjä — on hyödyntänyt näitä erilaisia vähennyksiä. Rahat riittäisivät silloin paremmin arjessa, ja luottamus tulevaisuuteen vahvistuisi, ja samalla saataisiin myöskin talouden kasvuun vauhtia, koska kyllä se niin on, että Suomi nousee laittamalla nämä tavalliset työtä tekevät suomalaiset etusijalle.

Keskusta myös parantaisi hallituksen leikkaamaa kotitalousvähennystä, sitä kotitalousvähennystä, jota kokoomus vielä ennen viime vaaleja lupasi parantaa ja jonka he nyt ovat romuttaneet. Keskusta parantaisi kotitalousvähennystä.

Arvoisa rouva puhemies! Keskusta uudistaisi yhteisöverotusta niin, että yrityksen sisään jätettäviä voittoja verotetaan vähemmän. Näin luotaisiin yrityksille kasvu-, investointi- ja työllistämismahdollisuuksia. Parantaisimme myös yrittäjävähennystä sekä toteuttaisimme investointien verohyvityksen myös pienemmille yrityksille. — Tämä muuten taisi olla myöskin siellä SDP:n vaihtoehdossa, ja siitä kiitosta myöskin naapurin vaihtoehdolle. — Työpaikat syntyvät pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kautta Suomen. Siksi nimenomaan niiden pärjäämistä pitää tukea. Talouden kasvu ja työpaikat ovat tärkein ratkaisu myös velkaantumiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Viimeisenä haluan vielä palata tähän, voisiko sanoa, veret seisauttavaan kasvupakettiin, joka tässä keskustan vaihtoehdossa on rakentamiseen ja infraan. Toteutetaan tämä asuntopolitiikan uudistus suuntaamalla kannusteet nimenomaan omakotitalojen rakentamiseen. Käynnistetään tämä homekoulujen ja muiden julkisten rakennusten korjausohjelma. Toteutetaan perusväylänpidon — siltojen, raiteiden, kävely-, pyöräteiden, yksityisteiden — korjausohjelma. Ja todellakin meiltä löytyy myöskin Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmien toteuttamiseen eurot. Ja tärkeä asia: nettiyhteyksien pitää olla kunnossa koko maassa, myöskin siellä junissa.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä paketilla — kun siihen otetaan tämä vivutus mukaan, yksityinen raha, kunnat — saadaan jopa kolmella miljardilla eurolla rakentamista ja noin 30 000 henkilötyövuotta. Tämä rahoituskokonaisuus rahoitetaan perumalla Turun tunnin juna ja Vantaan ratikka. Ne voivat olla ihan hyviä hankkeita vähän parempana aikana valtiontalouden kannalta, mutta tässä tilanteessa ne joutavat jäämään odottamaan. Satsataan nämä eurot koko Suomeen ja saadaan sillä kasvu vauhtiin. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Minulla sattuu olemaan tämä keskustan vaihtoehto tässä nytten käsissä. Täällä yleensä ei oppositio varmaan keskenään kauheasti viisastele näistä vaihtoehdoista, [Juha Hänninen: Ei me kerrota!] mutta haluaisin nyt kuitenkin, kun täällä on ikääntyneitten veroporkkana ja maksuja keventävät sosiaaliturvamaksut, siihen kohtaan ainakin mietittävää, koska jo siellä nykyisessä järjestelmässä on aika

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

lailla hyviä porkkanoita. Esimerkiksi nyt, kun täällä annetaan veroporkkanaa sellaiselle henkilölle, joka työskentelee yli alimman eläkeiän, sanon tässä teille tämänhetkisen tilanteen, miten se toimii.

Tällä hetkellä jokainen, joka työskentelee yli alimman eläkeiän, ansaitsee 0,4 prosenttia omaa eläkettään joka kuukausi lisää. Jos on 2 000:n eläke, niin 96 euroa vuodessa, ja totta kai, kun hän työskentelee, myöskin siitä työstä tulee sitten eläkettä lisää. Vuoden työskentely nostaa kuukausieläkettä noin 140 euroa tällaisella henkilöllä. Jos sitten ajatellaan, että tämä henkilö on 20 vuotta työelämässä ja hän tienaa siitä 140 euroa 20 vuotta, niin se on noin 34 000 euroa kaiken kaikkiaan tästä yhden vuoden työskentelystä. Sitten siitä menee vero ja käteen jää noin 23 000 euroa. Ja minä sanon, että kun 23 000 euroa jää tästä näin, niin tällaiset veroporkkanat, mitkä tässä esitetään, eivät oikein ole samassa mittaluokassakaan. Tämä nykyinen järjestelmä, mikä meillä on, on paljon tehokkaampi. Toivoisin, että laskette tämän uudestaan. [Antti Kurvinen: Hyvä palaute, merkitään tiedoksi!]

Toinen asia, joka tässä minua vaivaa, on tämä 4 000:n raja näihin eläkkeisiin ja sitten työttömyysturvaan. No, ensinnä työttömyysturvassa meillä on jo taittopiste 3 535 euroa siinä kohtaa, eli työttömyysturvaa ansaitaan sen yläpuolella vain 20 prosenttia. Eli jos palkka on yli 3 500, 1 000 euroa yli, niin vain 200 euroa tulee sinne työttömyysturvaan. Eli meillä on jo järjestelmä, joka leikkaa näitä työttömyysturvia. Ja sama meillä on myöskin eläkkeissä tilanne, että kun eläkkeet vaihtelevat kuukausittain ja meillä jokaisesta eurosta menee sama eläkeprosentti, niin se tarkoittaa, että jos joku tekisi urakan, niin sitten neljän tonnin yläpuolelta ei kertyisi eläkemaksuja ollenkaan eikä myöskään eläkettä kertyisi siitä — tavallaan niin kuin kansanedustajaltakin neljästä tonnista katkaistaisiin pois ja yläpuolelta ei kertyisi eläkettä. Tämä olisi sama asia. Minä en näe sille hyvää tarkoitusta. Ja sitten tämä toisi semmoisen mukanaan, että siihen neljään tonniin asti kaikki olisi vakuutettu julkisesti. Kaikki sen yläpuolella olevat rupeaisivat hoitamaan yksityisen vakuutusyhtiön kautta näitä juttuja ja samalla murtaisivat tässä näin tätä yhteistä eläkepohjaa ja tavallaan tämän yhteisen järjestelmän legitimitettä kaikille.

Kun täällä ovat hyvätuloiset ja pienituloiset samassa järjestelmässä, kaikilla on intressi pitää se järjestelmä kunnossa. Sen takia minä toivoisin, että nämä kaksi kohtaa mietitte vielä uudestaan. Niissä on semmoinen kohta, jota minä en ymmärrä. Ja sitten kun täällä laskennat ovat vielä niin, että työttömyysvakuutusmaksu on 0,9 prosenttia palkansaajilla, niin täällä on kuitenkin 1,2 prosenttia laskettu. Mistä se otetaan? Se menee jo alle sen maksun, ja sitten eläkemaksu on seitsemän prosenttia, ja täällä esitetään jotain 1,7:ää prosenttia. Jotenkin nämä laskutkin ovat tässä pielessä. Minä toivoisin, että näihin asioihin vielä puutut-
te.

Tämä lähti liikkeelle siitä, kun edustaja Kurvinen vähän otti meidän vaihtoehdosta joi-
tain asioita esille. Ajattelin purkaa tämän, koska tämä on mielestäni semmoinen asia, jotta ei lähde väärillä tiedoilla liikkeelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

21.17 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä minäkin otan vähän tämänlaisen vastauspuheenvuorotyyppisen puheenvuoron, aivan kuten edustaja Siponen tässä aiemmin, kun en sillä tavalla päässyt sitä silloin aiemmin toteuttamaan. Täällä salissa tänään, näitä vaihtoehtobudjetteja kun on arvioitu, valtiovarainministeri Purra aika tiukasti tuolta puhujapöytästä totesi — SDP kun on esittänyt nyt oman vaihtoehtobudjettinsa ja sil-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

lä laskennallisia vaikutuksia on sen verran, että noin 11 000 työllistä tulisi näillä meidän vaihtoehtobudjettiratkaisuilla — että SDP tekee kummallista politiikkaa, että me olisimme hyväksyneet tai kuitanneet kaikki työelämäheikennykset ja tässä vaihtoehtobudjetissa ei niitä olisi kumottu. Nyt on pakko kyllä korjata se. Samaa myös edustaja Wallinheimo toteaa täällä, että mitään emme olisi vaihtoehtobudjetissa kumonnet. Pitää nyt todeta se, että kyllä täällä meillä on seuraavat: SDP palauttaa työttömyysturvan suojaosan, opiskelu työttömyysturvalla mahdollistetaan, palautamme uudistetun aikuiskoulutustuen, ja me myös säilytämme erityisesti keskituloisille tärkeän ammattiliiton jäsenmaksun verovähennysoikeuden — eli nimenomaan tässä vaihtoehtobudjetissa.

Samalla tietysti, kun täällä nytten valtiovarainministerikin ehkä aavistuksen ylimielisesti toteaa heidän tekemänsä politiikan vaikutukset, mitkä toki näyttäytyvät meille aika karmeina, on todettava se, että kun puhutaan näistä työelämäheikennyksistä ja niiden tuomista työllisyysvaikutuksista, niin on hyvä kysyä, mitkä niistä hallituksen työelämäheikennyksistä olivat budjettilakeja, joille on pystytty laskemaan julkista taloutta parantava vaikutus, ja miksi ei ole työllisyys parantunut ja verokertymä noussut. Tämä on ehkä se, voisi sanoa, tärkeämpi kysymys kuin se, miksi me emme tee sitä tai miksi emme peru heidän esityksiään. Itse asiassa me olemme kaikkia työelämäheikennyksiä vastustaneet silloin, kun on päätöksenteon hetki niistä tässä salissa ollut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

21.19 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen työelämäpolitiikan keskityessä työntekijöiden oikeuksien ja ammattiliittojen polkemiseen on aito työllisyyden hoito jäänyt hallitukselta sivualalle. Työttömyys on jo noin kymmenen prosenttia, ja hallituksen oma 100 000 uuden työllisen tavoite lipuu yhä kauemmaksi. Nyt tarvitaan toimia erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi sekä pienten yritysten tukemiseksi. Tähän SDP esittää muun muassa ensimmäisen työntekijän palkkaamisen tukemista hallitusta enemmän, tukea myös nuorten työllistämiseen. Nostaisimme alv-velvollisuuden rajaa ja parantaisimme työllisyyspalveluita. Lisäksi hallituksen poistamat suojaosat tulisi palauttaa. Tämä varmistaisi, että osa-aikainen ja lyhytkestoinenkin työ olisi taas kannattavaa. Lisäksi oman osaamisen kehittämisen tulee olla kaikille mahdollista, ja tarvitsemme uuden tuen korvaamaan aikuiskoulutustuen jättämää merkittävää aukkoa. Eli kaikki työ on arvokasta, ne vähäisetkin työtunnit. Niitä me tässä maassa tarvitsemme.

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetin keskeinen tavoite on luottamuksen palauttaminen. Luottamuksen palauttamista tarvitaan erityisesti työelämässä, koska työelämän pelisääntöjä on niin paljon täällä muutettu ja palkansaajan asemaa heikennetty. Hallituksen yksipuolinen, työnantajia suosiva politiikka ja toimimattomuus työperäisen hyväksikäytön estämisessä ovat heikentäneet erityisesti työntekijäpuolen luottamusta hallitukseen sekä työmarkkinoihin. Tarvitsemmekin siis lisää tasapainoa työmarkkinoille.

SDP ei rankaisisi liittoon kuuluvia työntekijöitä vaan pitäisi kiinni liittojen jäsenmaksujen verovähennysoikeudesta. Vahvistaisimme työsuojelun valvontaa ja puuttuisimme työperäiseen hyväksikäyttöön. Lisäksi varmistaisimme, että myös työntekijöillä ja työttömillä on aidot mahdollisuudet oman osaamisen kehittämiseen tai tarvittaessa uudelleen koulutautumiseen. Tämä on monille paras keino vahvistaa omaa asemaansa työmarkkinoilla ja varmistaa oma työllistyminen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

21.21 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä opposition vaihtoehtoja tilanteessa, jossa Suomen työllisyys on äärimmäisen heikossa jamassa ja talouskasvu on vain toive tulevaisuudessa. Hallitus on tehnyt todella rajuja säästöjä, jotka vaikuttavat suomalaisten arkeen. On todella tärkeää, että pystytään myös osoittamaan, että vaihtoehtoja tälle hallituksen politiikalle löytyy.

Myöskin vihreät ovat tehneet oman vaihtoehtobudjetin, jossa pyritään paljon valoisampaan tulevaisuuteen ja pystytään rohkaisemaan ihmisiä myöskin siinä omassa arjessa. Vihreitten vaihtoehtobudjetissa sopeutetaan valtiontaloutta yhtä paljon kuin hallituksen budjetissa, mutta vihreät tekevät sen uhraamatta kaikkein arvokkaimpia asioita. Vihreitten budjetissa ei anneta periksi ilmastokriisin ja luontokadon edessä, vaan niihin pystytään panostamaan. Vihreät rakentavat koulutuksesta ja kulttuurista sivistykselle ja taloudelle vankan kivijalan. Vihreät tavoittelevat Suomea, jossa hoitoon pääsee ajoissa ja lapsitoiveet toteutuvat.

Me ajattelemme, että yhteiskunnan vahvuuden mitta on se, kuinka kohtelemme heikommassa asemassa olevia. Vahva talous edellyttää osaamista, innovaatioita ja työtä. Näihin kannattaa investoida. Haluamme rakentaa Suomea, jossa yhä useampi uskaltaa luottaa tulevaan.

Aika monta nostoa tästä meidän vaihtoehtobudjetista on tämän päivän keskusteluissa jo käyty, mutta haluaisin nostaa täältä vielä esiin muutaman asian, joita ei ole mielestäni ehkä vielä riittävästi käsitelty.

Koulutuksesta: Vihreitten vaihtoehtobudjetissa satsataan 700 miljoonaa euroa hallitusta enemmän koulutukseen. Tämä on siis mahdollista tehdä samalla, kun myös valtiontaloutta tasapainotamme, mutta meillä on valinta tehdä nämä panostukset koulutukseen, koska näemme, että hyvinvointi rakentuu koulutuksen ja sivistyksen varaan, ja kasvatusta ja koulutus ovat avainasemassa, kun Suomea nostetaan taantumasta kohti kestävästä tulevaisuudesta. Koulutus on paitsi taloudellisen menestyksen ehto myös yksilöiden vapauden, mahdollisuuksien ja osallisuuden tae.

Orpon hallitus on kauniista sanoistaan huolimatta osoittanut päätöksillään, ettei se ymmärrä koulutuksen todellista arvoa. Koulutuksen piti olla erityissuojeluksessa, mutta toisin on käynyt. Leikkauksia on kohdistettu ammatilliseen koulutukseen, vapaaseen sivistystyöhön ja korkeakouluihin. Kuntien valtionosuusleikkaukset puolestaan heikentävät varhaiskasvatusta, perusopetusta ja lukiokoulutuksen edellytyksiä kaikkialla Suomessa.

Vihreiden vaihtoehdossa koulutukseen panostaminen on ratkaisu, ei kuluerä. Me haluamme varmistaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus oppia ja onnistua taustastaan riippumatta. Siksi me perumme tässä vaihtoehtobudjetissamme kaikki hallituksen koulutusleikkaukset, lisäämme lähiopetusta ammatillisessa koulutuksessa, panostamme painettuihin oppimateriaaleihin opettajien ja oppilaiden toiveiden mukaisesti. Me puolustamme maksutonta koulutusta emmekä ota käyttöön uusia tai laajenna nykyisiä luku-kausimaksuja. Me nostamme nuorten koulutusastetta lisäämällä systemaattisesti korkeakoulujen aloituspaikkoja, ja me tarjoamme avoimen korkeakoulun opintosetelin ilman opiskelupaikkaa jääneille.

Me vihreät näemme, että opiskelijoiden toimeentuloa on parannettava, jotta nuoret jaksavat opiskella ja rakentaa tulevaisuuttaan. Vihreiden vaihtoehdossa korotetaan opintora-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

haa, sidotaan opintotuki indeksiin ja palautetaan opiskelijat yleisen asumistuen piiriin. Meillä ei ole varaa uuvuttaa nuoria jo ennen työuran ja aikuisuuden alkua.

Nyt, kun Suomen väestörakenne muuttuu ja ikäluokat pienenevät, vihreiden vaihtoehdossa hyödynnetään tästä syntyvät säästöt koulutuksen laadun parantamiseen ja akuuttien ongelmien ratkaisemiseen, kuten erityisopetuksen vahvistamiseen. Näin Suomi voi saavuttaa pohjoismaiset vertailumaat koulutuksen rahoituksessa myös näinä vaikeina taloudellisinä aikoina.

Täällä on monessa puheenvuorossa nostettu tänään esille hyvinvointialueitten vaikea tilanne. Hallitus on aika jääräpäisesti tänä syksynä kieltäytynyt kuulemasta sitä viestiä, jota oppositio on täällä yrittänyt tuoda siitä, että hyvinvointialueet on ajettu todella mahdottomaan tilanteeseen. Täällä salissa on useita kertoja toistettu sitä, kuinka aika monella hyvinvointialueella ovat olleet käynnissä yt-neuvottelut. Hallitus on kieltäytynyt tekemästä mitään toimia, ja kuten täällä on todettu, esimerkiksi Etelä-Karjalassa on tänään päätetty vähentää lähes 400 henkilöä. Se tarkoittaa siis seitsemän prosentin vähennystä hyvinvointialueen henkilöstöstä. Tällä hetkellä eteläkarjalaiset tietenkin ovat todella huolissaan siitä, kuinka palveluiden käy, sen lisäksi, että tämä on tietysti suuri tragedia näissä perheissä, joissa sitten työt päättyvät.

Kuitenkin vaihtoehtoja on, ja on tärkeää, että ihmiset sen tietävät, jotta sitten jatkossa voivat valita paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

21.27 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tässä vaihtoehtobudjettikeskustelussa luonnollisesti painottuvat talouspolitiikan, työllisyyden, finanssipolitiikan kysymykset, mutta on hyvä muistuttaa, että meillä on myös kansainvälistä politiikkaa: talous- ja kauppapolitiikkaa, kehitysyhteistyötä, turvallisuuden varmistamista. Kun täällä moititaan hallituksen politiikkaa solidaarisuuden puutteesta kansallisessa politiikan kentässä, niin samaa moitetta voidaan tietysti kansainvälisellä puolella osoittaa hallitukseen, kun kehitysyhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön leikkaukset ovat olleet niin perin rajuja tällä vaalikaudella.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisiä periaatteita ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Juuri nyt ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti ja meitä haastavat monet globaalit ilmiöt sodista ja konflikteista epävakauteen, köyhyyteen ja eriarvoisuuteen. Myös kyber- ja hybridiuhat sekä pandemiat on otettava lukuun politiikkatoimissamme. Perustavanlaatuisia ihmiskunnan yhteisiä haasteita ovat ilmastonmuutos, luontokato sekä taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys.

Tämän hetken maailmassa monenvälistä ja sääntöpohjaista järjestelmää kyseenalaistetaan. Kansainvälistä oikeutta rikotaan sotilaallisella voimankäytöllä ihan meidän lähialueillakin, ja protektionistinen kauppapolitiikka on osa suurvaltakilpailua. Tulleja käytetään sekä kavereille rankaisuna että vihollisille sanktioina tai joskus jopa niin päin, että vastustajia palkitaan ja kavereita rangaistaan. Tämä siis osoittaa, että tämä epävarma tilanne maailmantaloudessa herkästi jatkuu juuri sen takia, että luodaan uusia konflikteja, uusia epävakauttavia toimia.

Monimuotoisen ihmiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeisiin globaaleihin haasteisiin voidaan vastata parhaiten kansainvälisellä yhteistyöllä. Siksi on erityisen tärkeää tu-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

kea sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja monenvälistä yhteistyötä. Kehitysyhteistyö on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen tärkeimpinä tavoitteinä tulee olla köyhyiden ja eriarvoisuuden vähentäminen ja ilmastotoimien, koulutuksen, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen sekä kestävä kehityksen edistäminen. Kehitysyhteistyö on osaltaan myös ulkopoliittinen vaikutuskanava, jonka avulla voidaan rakentaa kaupallistaloudellisia suhteita globaaleihin etelän maihin ja avata vienti- ja investointimarkkinoita suomalaisille yrityksille.

Viittasin jo näihin isoihin leikkauksiin tällä kaudella. Vuodelle 26 hallitus esittää edelleen vähennettäväksi 77 miljoonaa euroa varsinaisesta kehitysyhteistyöstä tämän vuoden tasosta. Leikkaukset kohdistuvat monenkeskiseen sekä maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön. Leikkaukset ovat pois työstä, jota tarvitaan globaaleihin haasteisiin vastaamiseen, ja heikentävät myös Suomen ulkopoliittista vaikuttavuutta, erityisesti näinä aikoina, kun tähdätään myös YK:n turvallisuusneuvoston jäsenyyteen.

Sosiaalidemokraatit esittävät säästöjen kohtuullistamista ja varsinaiseen kehitysyhteistyöhön kymmenen miljoonaa euroa enemmän kuin hallitus. Se on tietysti vain pieni korjaus mutta oikeaan suuntaan. Arvion mukaan ensi vuonna Suomen julkinen kehitysyhteistyö olisi kokonaisuudessaan noin 0,35 prosenttia bruttokansantuotteesta ja vähiten kehittyneiden maiden, LDC-maiden, osuus vain noin 0,1 prosenttia bkt:stä. Huomioiden kuluvalla kaudella kehitysyhteistyöhön kohdistuneet leikkaukset pidämme tärkeänä, että eduskunnalle toimitetaan ulkoasiainvaliokunnan edellyttämä raportti kehitysyhteistyörahoituksen vähennysten vaikutuksista. Kehitysyhteistyön tuloksellisuuden ja suunnitelmallisuuden kannalta on pyrittävä pitkäaikaisiin linjauksiin ja myöskin yhteyteen Euroopan unionin varojen käyttöön tällä saralla. Suomen panoksilla myös kansainvälisten kehityspankkien puolelle on haettava positiivisia kehitysvaikutuksia.

Sosiaalidemokraatit kiinnittävät huomiota myös siihen, että Suomen edustustoverkko tulee pitää ajan tasalla. Kohtuullistaisimme siis säästöjä ja lisäisimme euroja varsinaiseen kehitysyhteistyöhön. Palauttaisimme vähiten kehittyneiden maiden rahoituksen seurannan talousarvioon ja kehittäisimme Suomen edustustoverkostoa vastaamaan muuttuvaan geopolitiittiseen toimintaympäristöön ja tukemaan kaupallistaloudellisten suhteiden rakentamista ja viennin edistämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

21.32 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa aiemmin illalla käytiin keskustelua sosiaali- ja terveyspalveluista, ja hallituspuolueiden puolelta käytettiin puheenvuoro, että oppositiossa sotepalveluja aiotaan korjata pelkästään rahalla, mutta sehän ei pidä ollenkaan paikkaansa. Jos katsotaan tätä keskustan 12 kohdan toimenpidelistää, niin kyllä täällä on sellaisiakin ehdotuksia, jotka eivät maksa, voi sanoa, euroakaan.

Ensimmäinen kohta: ”Parlamentaarinen yhteistyö käyntiin suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavien hyvinvointialueiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.” Ei ole kallis toimenpide tämän yhteistyön aloittaminen, käynnistäminen, tekeminen, ainaakaan itsessään. Kehotan tarttumaan tähän yhteistyötarjoukseen.

Toinen kohta: ”Tasa-arvoinen hoito ja hoiva varmistettava koko Suomessa. Annetaan tämän osana lisää aikaa alueille talouden tasapainottamiseen.” Tällä on jokin hintalappu. Minulla ei ole tarkkaa tietoa, en usko, että hallituspuolueillakaan on tälle tarkkaa hintalappua. Se maksaa varmasti jotakin, mutta ei suhteessa siihen, miten paljon se tällä hetkellä

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tuottaa haittaa ja ikäviä ratkaisuja hyvinvointialueille, esimerkkinä vaikka tänään tullut tieto 400 ihmisen potkuista Etelä-Karjalan hyvinvointialueella.

Kolmas kohta: ”Oma lääkäri jokaiselle.” Hallitus on tähän tarttunut — hienoa. Toki ne panostukset ovat liian vähäiset. Keskusta rahoittaisi niitä vielä muilla toimenpiteillä, joista tässä kohta vielä lisää.

”Ikäihmisten palvelut kuntoon, seniorineuvolat käyttöön koko Suomessa.” Varmasti jokin hintalappu on olemassa, mutta rohkenen epäillä, että ei tämäkään kovin kallis toimenpide ole.

”Lastensuojelun kokonaisuudistus ’Imatran mallilla’. Investoidaan kaikkien lapsiperheiden matalan kynnyksen palveluihin, kuten kotiapuun.” Käynnistettäessä varmasti mak-
saa mutta tuottaa varmasti jo hyvin nopeasti panostukset takaisin.

”Vähennetään sairauksien yliagnostointia käynnistämällä sairauksien kriteerien arviointityö. Tavoitteena on hoidon vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseen tähtäävä valtakunnallinen toimintaohjelma.” Ei helppo toimenpide, mutta sinällään hintalappu ei kovin kova.

”Vahvistetaan sosiaali- ja terveystieteiden tuottavuutta teknologiaa hyödyntämällä ja vapautetaan resursseja ihmisten kohtaamiseen ja peruspalveluihin.”

Sitten tämä, mistä puhuttiin: ”Luovutaan yksityislääkäreiden Kela-korvauksiin tehdyistä lisäyksistä ja käytetään lisäsatsaukset sen sijaan omalääkärijärjestelmän käyttöönottoon koko maassa. Kela-korvaukset kohdistetaan suunterveyteen, naistentauteihin ja hedelmöityshoitoihin.”

”Siirretään Kela-kyytien rahoitus alueille osaoptimoinnin välttämiseksi.” Tätä ollaan peräänkuulutettu jo pidemmän aikaa.

On täällä toki joitakin, joihinkaan ollaan selkeästi varattu rahoitusta, kuten esimerkiksi tähän: ”Turvataan kattava apteekkiverkosto.” Sinälläänhan on kyse nimenomaan siitä, että ei tehdä niitä leikkauksia täysimääräisesti, mitä hallitus on tekemässä, mutta tietysti keskukselle on äärimmäisen tärkeä tavoite se, että maanlaajuinen apteekkiverkosto pystytään turvaamaan. Siitä halutaan pitää kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.36 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Palataan taas vähän työmarkkinoihin, kun täällä on näistä työmarkkinauudistuksista puhuttu aika paljon tänäkin iltana. Kyllä täytyy sanoa, että nämä hallituksen työmarkkinauudistukset ovat olleet uudistuksina, ”uudistuksina”, todella kylmää kyytiä palkansaajapuolelle.

Ensinnäkin voisi sanoa, että kun työttömyysturvasta on leikattu 20 prosenttia, lapsikoroituksista suojaosuudet on poistettu, niin nämä muutokset ovat niin valtavia kaiken kaikkiaan, että niitten korjaaminen nopeasti vie aikaa. Se vaatii varmasti koko työttömyysturvajärjestelmän uudistamisen ja sitä kautta tekemisen tähän uuteen työelämään, ja se meillä on tuolla tekeillä, ja semmoinen ehdotus meiltä tässä tulee aikanaan kokonaisuutena. Mutta nämä pikakorjaukset, jotka liittyvät suojaosuuksiin ja muihin tällaisiin, pitää nyt tehdä, ja ne ovat meillä tuolla vaihtoehtobudjetissa.

Sitten aikuiskoulutustuesta: Meillä on olemassa valmis malli, jossa työn ohella 320 päivää voidaan opiskella joko päivä viikossa tai viikko kuukaudessa tai miten kulloinkin se on järjestetty. Sen saisivat matalamman koulutuksen omaavat ja työvoimapula-ammatteihin

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ja -aloille opiskelevat. Sitten 120 päivää olisi kaikilla oikeus vahvistaa omaa ammattiaan. Tämä lyhyesti on se aikuiskoulutustuen ydin.

Sitten työmarkkinauudistuksia: Edustaja Suhonen tässä puhui työmarkkinakompassista. Se liittyy tavallaan siihen, että palautetaan luottamusta työmarkkinoilla siihen, että siellä tehdään neuvottellen ratkaisuja. Niitten osalta täytyy sanoa, että nämä muutokset työmarkkinapuolella ovat vieneet väärään suuntaan. Yt-lain piiristä on pudotettu 200 000 palkansaajaa pois juuri silloin, kun eniten tarvittaisiin neuvottelua ja yhteistä sopimista, ja sitten neuvotteluajat on puolitettu ja niin poispäin näissä muutostilanteissa. Eli siellä on paljon sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat vieneet väärään suuntaan.

Erityisen kummallinen on tämä, että lakisääteisesti tehtiin vientivetoinen palkkamalli, ja nyt viime kierros osoitti, että siitä tuli tupojakin tiukempi kierros, eli palkankorotuksen yläraja sovittiin viennin perusteella ja sitten ammattiliittojen toimesta kaikkien palkankorotukset asetettiin siihen samaan 7,8 prosenttiin. Muistaakseni se oli se luku. Meillä on paljon tiukempi kuin tupoissa oleva työmarkkinaratkaisu. Me ollaan tehty todella jäykkä järjestelmä, ja kun ajattelee sitä, että meidän pitäisi vastata tuleviin työelämähaasteisiin, niin tämä jäykkyys on täällä se ongelma. Samalla sovittelijan rooli on riisuttu niin, että sillä on hyvin tiukat katot, mitä hän pystyy tekemään työmarkkinakierroksella. Eli meidän pitää palauttaa tämä työmarkkinamalli sellaiseksi, että se jatkossa toimii sopien ja luodaan ennakoitavuutta.

Ehkä kaikkein tärkeintä tähän talouskeskusteluun liittyen on se, että aikaisemmin työmarkkinakierroksilla keskitetyillä ratkaisulla ja vastaavilla on luotu ennustettavuutta hyvin paljon. Viimeisimpänä isompana ratkaisuna kilpailukyky sopimus eli kiky tehtiin, ja siinä palkansaajapuoli otti aika paljon vastuuta kilpailukykyyn rakentamisesta. Siirrettiin työnantajamaksuja palkansaajapuolelle ja niin poispäin kahden miljardin euron edestä vuositasolla. Eli kyllä, kun vaikeita aikoja on, tätä välinettä on käytetty myöskin niitten yli menemiseen. Nyt näitä on tehty sanellen, ja se ei ole suomalaisen työmarkkinamallin mukaista, eikä se ole pohjoismaista mallia nähnytään, jos näin yksipuolisesti näitä tehdään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

21.41 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täytyy alkuun kyllä todeta, että on hienoa kuulla edustaja Lylyn puheita näistä työmarkkina-asioista. Siinä kyllä selvästi kuuluu asiantuntevuus ja osaaminen. Voi, kunpa hallituksellakin olisi vastaavanlaista osaamista näissä asioissa.

Arvoisa rouva puhemies! Sen verran vielä, kun olemme näitä vaihtoehtobudjetteja käsitelleet ja ilta on pitkällä, voin todeta tässä vaiheessa, että kun olemme saaneet sen hätkähdyttävän tiedon tähän taustalle eilen siitä, että hallitus on ajanut tämän maan EU:n talouden tarkkailuluokalle ihan pikavauhtia, niin totta kai siihen liittyy taustaksi myös se, että tämä maa, Suomi, on myös työttömyyden tarkkailuluokalla. Elikkä työttömyys on ennätyslukemissa, ja se tietysti heijastuu negatiivisesti kaikkiin näihin talousasioihin, mistä tänäänkin olemme puhuneet.

Eilen saimme hätkähdyttävän tiedon myös työttömyystilanteesta tuolla Pohjois-Savossa. Pohjois-Savossa oli lokakuussa 13 304 työtöntä. Luku on 1 462 työtöntä työnhakijaa enemmän kuin vuosi sitten [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] — siis 1 462 työtöntä työnhakijaa enemmän kuin vuosi sitten Pohjois-Savossa. Pitkäaikaistyöttömyys on Pohjois-Savossa

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

korkeimmalla tasolla 20 vuoteen. [Tuomas Kettunen: Oijoi!] Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli Pohjois-Savossa lokakuun lopussa 5 597, mikä on 36 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Siis nämä ovat järkyttäviä lukuja. Ja mitä hallitus tekee? On ylimielinen ja naureskelee näille meidän vakaville tiedoillemme. Edelliseen kuukauteen verrattuna pitkäaikaistyöttömyys kasvoi 124 työttömällä, ja jos nyt tänään ministeri olisi aitiossa näitä vakavia viestejä kuulemassa, niin olisin kysynyt työministeriltä: ovatko nämä nyt esiin tuomani alueelliset ja massiiviset työttömyysluvut Pohjois-Savossa sellaisia, että niitten valossa olisi aika tehdä johtopäätös, että työllisyyspolitiikka on hallituksen osalta kyllä mitä pahinta työttömyyspolitiikkaa? Lähinnä olisin mielelläni kyllä kuullut työministeriltä esimerkiksi sen, miten hän kuvailee tätä tilannetta nyt ja mitenkä hän näkee, että se tilanne tulee muuttumaan. Toki olemmehan me useamman ministerin suusta kuulleet, että siellä nurkan takana odottaa parempi työllisyys, siellä saattaa olla piilotyöpaikkoja ja vastaavia olemassa, näin olemme kuulleet. Mutta tilanne on todella vakava, elikkä kun olemme EU:n talouden tarkkailuluokalla, niin olemme myös työttömyyden tarkkailuluokalla tällä hetkellä, valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

21.43 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Työttömyys on tosiaan lisääntynyt vuoden 22 kesästä lähtien ihan suoraviivaisesti. Niin kuin taidettiin SDP:n suula — oliko eilen vai toissa päivänä — jossain tiedotustilaisuudessa sanoakin, suhdanteetkin aiheuttavat ongelmia näissä työllisyysluvuissa. Odotellaan yhdessä nytten sitä, että suhdanteet kääntyvät. Rakenteellisia toimia on tehty, ja luotetaan siihen, että suunta kääntyy. Omia merkkejensä senkin suhteen on.

Mutta sitten oikeastaan myös pari kommenttia:

Ensin SDP:lle, sekä edustaja Suhoselle että sitten Viitalalle, näistä suojaosista: Viitala tietenkin käytti just puheenvuoron, että te haluatte palauttaa suojaosat, jotta osa-aikatyön tekeminen ei romahtaisi ja jotta jokaisesta eurosta saisi tuloa käteen ja työn tekeminen kannataisi aina. Miksi ihmeessä te olette tekemässä sitä tässä tilanteessa? Muistan, kun tästä keskusteltiin ja olitte silloin, kun tätä esitystä tehtiin, hyvin skeptisiä suomalaisten työmo-
raalista ja meinasitte, että kun tuet pienenevät, niin työnteko vähenee. Mutta nyt on saatu selkeästi näyttöä VATTin tutkimuksessa siitä, että ainoastaan marginaalisesti on vähentynyt osa-aikatyön teko ja se on edelleenkin huomattavasti korkeammalla tasolla kuin silloin, kun nämä suojaosat otettiin käyttöön. Ja lisäksi jokaisesta tienatusta eurosta jää käte-
teen. Työmarkkinatuki vähenee yhdestä eurosta 50 senttiä ja asumistuki 35 senttiä. Alusta asti jokaisesta tehdystä eurosta jää työntekijälle rahaa käteen. Miksi haluatte sen nyt pois-
taa tässä tilanteessa, kun kuitenkin näyttöä on?

Toinen asia sitten vihreille: Tuossa mainitsitte, että te haluatte nopeampaa hoitoonpääsyä ja ajatte sitä. Ymmärtääkseni te olitte neljä vuotta hallituksessa, kevääseen 23 asti. Miksi teitä rupesi kiinnostamaan se nopeampi hoitoonpääsy vasta syyskuun 1:senä 2023? Te menitte neljä vuotta kolmen kuukauden hoitotakuulla sekä aikuisille että alle 23-vuotiaille. Nyt olemme tilanteessa, jossa meillä on aikuisille kolmen kuukauden hoitotakuu, alle 23-vuotiaille kahden viikon hoitotakuu. Tämöistä tilannetta ei ole yhdenkään hallituksen aikana aikaisemmin ollut.

Minä sanoin sen tuolla jo aikaisemminkin, ja se tuli koko oppositiolle, että minua on vähän harmittanut tässä hoitotakuukeskustelussa se, että se on muuttunut nyt yhtäkkiä epäin-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

himilliseksi, se kolmen kuukauden odotusaika — joka on ainoastaan potentiaalinen — vaikka se ei ollut silloin edellisellä kaudella ollenkaan epäinhimillinen. Teitä kyllä nyt oppositiosta hirveän paljon kiinnostaa se nopea hoitoonpääsy, mutta viime kaudella sillä ei ollut niin paljon merkitystä kuitenkaan, ja ainakaan se ihmisten roikottaminen siellä kolmen kuukauden jonoissa ei silloin ollut niin paha asia kuin se on nytten. Ja edelleenkin: hoitotakuu ei ole sama kuin hoitoonpääsy. Se on se hoitoonpääsy, mitä meidän pitäisi seurata. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tässä vaiheessa ei debattia, koska kaikilla debatin pyytäjillä on puheenvuoro tuolla tulossa. — Edustaja Kettunen.

21.46 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! On mahdoton paikka! Minäkin odotin, että täällä olisi debatoitu näistä oppositiopuolueitten vaihtoehtobudjeteista, mutta täällähän eivät ole hallituspuolueitten edustajista paikalla kuin edustajat Hänninen ja Väyrynen. Teille minä kiitoksen annan ja syvään kumarran, kun olette täällä kuuntelemassa näitä vaihtoehtobudjetteja.

Rouva puhemies! Minä odotin, että täällä olisi perussuomalaisen kansanedustajia valtiovarainministeripuolueen suunnalta kommentoimassa näitä puheenvuoroja. Itse olisin halunnut keskustella esimerkiksi siitä, että kyllä meillä tuolla Itä-Suomessa syrjäseutulisää tällä hetkellä maksetaan polttoainepumpuilla, koska euro 80 senttiä oli dieselin hinta äsken Kymenlaaksossa, ja sain omalta kotipaikkakunnaltani Kainuusta, Kuhmosta, viestini, että siellä dieselin hinta, rouva puhemies, maksaa euro 90 senttiä litralta. Ihan mahdoton syrjäseutulisä meille itäsuomalaisille polttoaineitten osalta. Samaan aikaan meille on kyllä todettu hallituspuolueitten suunnalta, että nyt se polttoaineen hinta laskee ja ihmiset pääsevät kulkemaan paljon edullisemmin tuolla itäisessä Suomessa ja koko Suomessa. Mutta meille itäsuomalaisille syrjäseutulisä kyllä siellä polttoainepumpulla hinnassa näkyy.

Rouva puhemies! Haluaisin puhua puurakentamisesta ja puurakentamisen edistämisestä. Sitä ei tässä hallitusohjelmassa ole millään tavalla mainittu. Ainoastaan siellä on mainittu, että puunkäytön monipuolistamista edistetään, mutta ei puurakentamisesta, puunkäyttöä puurakentamisessa millään tavalla mainita. Edellisessä hallituksessa puunkäytön osalta rakentamisessa oli ihan tavoite, että se kaksinkertaistetaan puurakentamisen osalta.

Rouva puhemies! Se, että minä tämän asian nostin tässä vaihtoehtobudjettien keskustelussa esille, johtuu siitä, että me olemme tässä keskustan vaihtoehdossa esittäneet, että jos tähän maahan rakennettaisiin 10 000 omakotitaloa puusta, niin sillä olisi veronkantoon liittyvät positiiviset vaikutukset valtion kassaan jopa kaksi miljardia euroa — kaksi miljardia euroa. Mihin tämä perustuu? Tämä perustuu siihen, että kun omakotitalorakentaja maksaa yhteiskunnallisia tontti-, palvelu- ja veroluonteisia maksuja noin 46 prosenttia koko hankkeen kustannuksista, niin se on keskimäärin noin 200 000 euroa, ja samaan aikaan se työllistää, kun tällainen omakotitalo rakennetaan, 5,2 henkilöä vuodeksi.

Tällä laskuopilla jos 10 000 omakotitaloa rakennetaan puusta, se tarkoittaa sitä, että se toisi yhteiskunnalle lisätuloa kaksi miljardia euroa ja työllistäisi 50 000 henkeä. [Timo Suhonen: Ja ympäristö kiittää!] — Ja ympäristö kiittää. Kiitoksia, edustaja Suhonen, nostitte tärkeän asian. Nimittäin jos tämä 10 000 taloa rakennetaan, niin tiesittekö sen, että se puumäärä kasvaa Suomessa yhden viikon aikana takaisin? Yhden viikon!

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

21.50 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kettuselta tässä loistava puheenvuoro, ja en malta olla siihen jatkamatta. Sieltä Kuhmostahan löytyy muun muassa puusta tehty koulu, johon oma kotikuntani on käynyt tutustumassa. Siinä esimerkiksi siitä, että puurakentaminen ei ole pelkästään omakotitalorakentamiseen vaan myöskin suurempiin kohteisiin hyvä vaihtoehto.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Väyrynen puhui hoitotakuusta. Meillähän keskustassa linjana on ollut hoitotakuun ja hoitajamitoitusten suhteen se, että me olemme valmiita niistä tiukoista normeista luopumaan, mutta emme puolestaan ole hyväksyneet sitä, että samalla se rahoitus sieltä alueilta vähenee. Tiedän kyllä sen, että nämä perustuvat näihin rahoituslakeihin, mutta hallituksellahan on täysi valta muuttaa näitä rahoituslakeja. Ne eivät ole sidoksissa sitä kautta, eikä niitä ole pakko toteuttaa niin kuin ne on aikaisemmin suunniteltu, vaan nimenomaan meillä on tavoitteena tämän soten suhteen se, että parannetaan, korjataan sitä rahoitusmallia ja tehdään niistä palveluista sitä kautta paremmin toimivia.

Arvoisa rouva puhemies! Koulutukseen, lapsiin ja nuoriin liittyen haluan nostaa tästä keskustan vaihtoehdosta kaksi asiaa.

Toinen, hyvin ajankohtainen, täällä salissa käsitellyssä tällä viikolla ja tuolla valiokunnassa aiemmin ollut, on aamu- ja iltapäiväkerhojen maksujen, voisi sanoa, pakkokorotukset kunnille, eli valtionosuuksia pienennetään ja käytännössä kunnat ja kaupungit joko pakotetaan nostamaan näitä maksuja, tai sitten toinen vaihtoehto on se, että kunnat, ja sitä kautta lapset ja perheet, laitetaan hyvin eriarvoiseen asemaan. Kyllä tämä on keskustan mielestä väärä arvovalinta — väärä arvovalinta. Kyllä me toivomme, että mahdollisimman monella lapsella, ekaluokkalaisella, tokaluokkalaisella, on mahdollisuus mennä meillä Suomessa kuitenkin varsin lyhyen koulupäivän jälkeen sinne iltapäiväkerhoon tai aamupäiväkerhoon ennen koulua. Kyllä tämä valiokuntakuulemisessa tuli selväksi, että nyt kun näitä maksuja korotetaan, niin siinä tulee monella se kipuraja vastaan, että mieluummin sitten pidetään se lapsi jopa yksin siellä kotona. Ja mitä se tietää? No, ainakin se tietää sitä, että ruutuaika todennäköisesti tulee lisääntymään.

Toinen asia, mitä me emme hyväksy, on lukukausimaksut toiselle asteelle. Me tietysti olemme erityisen huolissamme lukioverkosta. Noin 60 lukiota Suomessa varmasti joutuu enemmän tai vähemmän ongelmiin tämän kanssa, ja jos sitten lukiosta oppilasmäärä kovasti pienenee, ehkä jopa loppuu, niin se tarkoittaa ongelmia myöskin perusopetuksen puolella pätevien aineenopettajien saamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä loppuun haluan nostaa keskustan perhepaketin, josta ei ole vielä tänä iltana juurikaan puhuttu. Siellä esitetään vanhempainvapaata osittain verovapaaksi, opintotuen huoltajakorotusta jokaisesta lapsesta ja korotettua opintolainahyvitystä perheille. Keskusta haluaa olla perheitten puolella. [Ville Väyrynen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaa. Edustaja Holopainen.

21.54 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Ensin tästä edustaja Väyrysen kommentista hoitotakuusta: [Ville Väyrynen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Täytyy muistaa, että kyseessä on, kun hallitus pidensi sitä hoitotakuuta, oli siis säästötoimi, jolla leikattiin 95 miljoonaa, muistaakseni, sieltä hyvinvointialueitten kokonaispo-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tista. Sinänsähän on vain järkevää, että jokaisella hyvinvointialueella pyritään siihen, että perusterveydenhuoltoon pääsee mahdollisimman pian, koska ongelmat yleisesti lähtökohdaisesti pitkittyvät ja vaikeutuvat ja tulevat kalliimmiksi hoitaa, mikäli ihmisiä sitten odotutetaan siellä liikaa, ja ne hyvinvointialueet, jotka pystyvät, tietenkin priorisoivat sitä, että sinne perusterveydenhuoltoon joka tapauksessa pääsee, on se sitten siinä laissa tai ei. Mutta tämä hallituksen toiminta on siinä mielessä epäoikeudenmukaista, että nämä tosiaan ovat siis säästöjä, jotka vähennetään siitä hyvinvointialueitten kokonaisbudjetista, ja sitten kun vielä kaiken kaikkiaan se kokonaisbudjetti jaetaan tällä hetkellä hyvin sattumanvaraisella ja epäoikeudenmukaisella mallilla, niin se itse asiassa johtaa siihen, että se raha ei ole siellä, missä palveluitten tarve on.

Nyt sitten nämä korjauksethan vievät sitä vielä enemmän huonompaan suuntaan, koska niitä, jotka tämän sattumanvaraisen mallin kautta ovat saaneet enemmän rahaa, nyt sitten jatkossa palkitaan, ja niitä, jotka aikaisemminkin jaossa ovat kärsineet, sitten edelleenkin kuritetaan. Ja sillähän ei ole mitään tekemistä sen kustannustehokkaan toiminnan kanssa, koska Etelä-Karjala on esimerkki hyvinvointialueesta, jossa kaikkien vertailuitten mukaan kustannusten kasvu on ollut hyvin paljon alle sen keskiarvon ja sieltä maltillisimmasta päästä, ja Sitran vertailun mukaan se on hyvinvointialue, jolla hallinto on ollut kaikkein kustannustehokkaimmin hoidettu, ja siellä on tosiaan tehty näitä integraatiopalvelupolkuja jo ennen tätä soteuudistusta, ja nyt sitten tällä epäoikeudenmukaisella rahoitusjaolla Etelä-Karjalaa kuritetaan niin, että lähes 400 henkilöä eli seitsemän prosenttia henkilöstöstä leikataan. Jatkossa ihan varmasti tulee olemaan vaikeuksia todennäköisesti näissä lakisäateisissä palvelutasoissa pysyä, mikä tietenkin vaikeuttaa myös sitä hoitoonpääsyä. Mutta se nyt tästä hyvinvointialueesta.

Nostan vielä esiin tästä vihreitten vaihtoehtobudjetista, kun äsken en siihen ehtinyt päästä, että vihreät ovat panostamassa myös itäisen Suomen elinvoimaan. Kaikki tietävät, että Venäjän laajamittaisen hyökkäyksen jälkeen itäisen Suomen toimintaympäristö on muuttunut todella voimakkaasti, ja nyt sitten vihreät kokevat tärkeäksi, että pystytään vauhdittamaan muun muassa itäiseen Suomeen suuntautuvia investointeja kokeilemalla esimerkiksi paikallisesti ja ajallisesti rajattuja erityistalousalueita ja vahvistetaan itäisen Suomen fyysistä ja digitaalista saavutettavuutta, edistetään Saimaan matkailua ja monia muita toimia, joita nyt kovasti on hallitukselta odotettu, mitä hallitus tekee itäisen Suomen vahvistamiseksi. Toivottavasti se sitten tarttuu näihin oppositiosta tulleisiin ehdotuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.57 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Minulla on tässä tällainen tilastosetti, jossa minulla on kuvina nämä työllisyysalueitten kehitykset. Minä olen kantanut tätä joka kuukausi mukana täällä salissa, ja tämä kuvastaa sitä, miten työllisyysaste on muuttunut, miten työttömyysaste on muuttunut ja miten se on ollut verrattuna edellisiin kuukausiin. Minun täytyy sanoa, että kun olen tätä tilastoa nyt tässä katsonut tämän hallituskauden ajan, niin jokainen kuukausi, kun verrataan vuoden takaiseen tilanteeseen hallituskauden alusta lähtien, on ollut aina huonompi kuin... [Ville Väyrynen: Vuodesta 22 lähtien!] — 22 on vielä ollut hyvä työllisyystilanne. [Timo Heinonen: Sipilän hallitus säteili sinne!] Työllisyysaste on muuttunut 23 kesällä, oikeasti lähtenyt, ja silloin kesällä 23 käy niin, että silloin on menty niin, että edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna on ruvennut menemään miinukselle tämä työllisyysaste. Siihen asti se on ollut aina vähän plussalla. Se on

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

totta, että vuoden 22 puolella se taso rupesi tulemaan alas, mutta vuoden 23 kesällä se meni miinuksen puolelle, ja siitä tuli nyt se kuoppa, joka meillä on tässä käsillä.

Meillä on nyt tällä hetkellä 313 000 työttöntä työnhakijaa. Sitten tässä on todella mielenkiintoista, että työttömyys on tosi korkealla tasolla. Pitkäaikaistyöttömyys on ensi vuonna 140 000:ssa. Se on 90-luvun laman tasolla, ja sen sulattaminen vie kymmenen vuotta. Sen vuoksi siihen pitäisi olla erityistoimia tuossa hallituksen paketissa.

Sitten kun katsotaan näitä hyviä uutisia Suomen työllisyysasteesta, niin hyviä uutisia työllisyysasteesta on ollut se, että 2000-luvulla 60—64-vuotiaitten työllisyysaste on nousut. Kun se oli 2000-luvun alussa 25 prosenttia, niin nyt se on 65 prosenttia, 60—64-vuotiaitten työllisyysaste. Eli meidän eläkejärjestelmät ja muut toimivat todella hyvin, ja se on ruvennut kantamaan. Ja sitten on mielenkiintoista, että 65—69-vuotiaiden työllisyysasteet ovat nousseet jo 20 prosenttiin. Me työskennellään pitempään nytten, ja se on ihan luonnollinen kehitys, ja meidän eläkejärjestelmässä ne kannusteet ovat sellaiset, että tämä tulee sitä kautta.

Mutta olen erittäin huolissani tästä työllisyysasteen muutoksesta. Meillä on tässä nytten 70 000:n kuoppa, joka tämän hallituskauden aikana on tullut näistä miinusmerkkisistä kuu-kausista, ja sen kurominen on tässä. Ja mielelläni ottaisin sen 100 000 työpaikkaa, jotka hallitus on luvannut. Niitä ei vain ole näkynyt näillä työmarkkinauudistuksilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

22.00 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Viitala täällä puhui aiemmin kuntien tilanteesta, ja ajattelin siitä vielä sanoa myös vihreiden vaihtoehtobudjetin näkökulmasta muutaman sanan.

Hallitus tosiaan leikkaa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista 75 miljoonaa euroa, ja tämän lisäksi toki moni muukin hallituksen toimi osuu kuntiin. Työllisyyspalvelut siirrettiin kunnille aliresursoituina, ja nyt vaikea työllisyystilanne osuu sekin kuntien talouteen. Tämä valtionosuuksien leikkaaminen osuu suoraan peruspalveluihin, joista kunnat vastaavat, ja siellä erityisesti koulutus ja varhaiskasvatus ja perusopetus ovat ne, jotka vievät tällä hetkellä suurimman osan kuntien budjeteista, eli sinne sitten leikkauksetkin osuvat. Vihreät ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet kuntien valtionosuuksiin kohdistuvien leikkausten perumista 106,5 miljoonan euron edestä, eli halutaan kuntien resursit turvata.

Sitten, kun täällä ei niin kovin usein puhuta kaupunkien tilanteesta, ajattelin nostaa vielä myös sen, että vihreiden vaihtoehtobudjetin osana on se Itä-Suomi-paketti, mistä edustaja Holopainen täällä puhui, mutta siellä on myös koottuna kaupunkien elinvoimaa mahdollistavia toimia. Kaupungit luovat tällä hetkellä puitteet yhä useamman ihmisen arjelle ja hyvinvoinnille — joka toinen suomalainen asuu tällä hetkellä suurissa kaupungeissa. Kun usein täällä myös ympäristöasioista puhun, niin kaupungit kulkevat myös ympäristökriisin ratkomisessa eturintamassa. Suuret kaupungit ovat tehneet tässä paljon edelläkävijä-mäisiä toimia, mikä kompensoi osaltaan sitä, että hallitus ei näitä ilmasto- ja luontotoimia saa aikaan eikä halua edistää. Myös ilmastopäästöistä toki iso osa syntyy kaupungeissa, mutta toisaalta kaupungeissa voidaan sitten tehdä näitä liikkumista ja asumista ja luonnonvaroja koskevia päätöksiä, joilla on suuri vaikutus Suomen ilmastopäästöjen ja luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseen.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Ympäristö kriisien lisäksi kaupungeissa ratkotaan monia sosiaalisia haasteita, kuten köyhyyttä, asunnottomuutta ja segregatiota, ja lisäksi kasvavilla kaupungeilla on kasvava vastuu lasten ja nuorten koulutuksesta, hyvinvoinnista, maahanmuuttajien kotoutumisesta ja työllisyydestä. Näihin liittyen tosiaan vahvistetaan joukkoliikennettä avustuksilla ja keventämällä sitä arvonlisäveroa. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa edistettäisiin kävelyä ja pyöräilyä, mahdollistetaan ruuhkamaksut niille kaupunkiseuduille, jotka niitä haluaisivat ottaa käyttöön, panostetaan varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, vahvistetaan etsivää nuorisotyötä ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyä, panostetaan kotoutumiseen ja kotoutumiskoulutukseen ja lisätään kohtuuhintaista asumista ja torjutaan asunnottomuutta asumisneuvonnan avulla. Se on kyllä hallitukselle häpeäksi, että asunnottomuus on lisääntynyt ja esimerkiksi asumisneuvonnasta on leikattu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

22.03 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä aiemmin olisin vastauspuheenvuoron ottanut ja vastannut edustaja Väyrykselle, kun hän on täällä salissa tänään pariinkin otteeseen ottanut esiin tämän suojaosan elikkä työttömyysturvan suojaosan poiston ja sen vaikutukset. Hän on todennut, niin kuin äskenkin aiemmassa puheenvuorossaan, että kun me pelottelimme sen vaikutuksista, niin nyt hänen mielestään siinä ei ole mitään kummallista tapahtunutta. Voisi kyllä muistuttaa myös siitä perusteesta, mitä moni hallituksen edustaja totesi siinä vaiheessa, kun suojaosaa olitte poistamassa. Se yksi peruste oli monen edustajan puheenvuorossa se, että te haluatte auttaa osa-aikatyötä tekeviä siirtymään kokoaikatyöhön. Elikkä halusitte auttaa osa-aikatyötä tekeviä työntekijöitä siirtymään sen suojaosan poiston myötä kokoaikatyöhön. Kysyisin edustaja Väyrykseltä: kuinka paljon nyt sen vaikutuksen on osoitettu olevan, että näitä työntekijöitä on siirtynyt tämän suojaosan poiston vuoksi tekemään kokoaikatyötä? Mielelläni odotan niitä tietoja, mutta taustaksi vielä totean sen, että on tiedossa, että Suomessa on yli satatuhatta työntekijää, jotka tekevät osa-aikatyötä mutta haluaisivat tehdä kokoaikatyötä, mutta kun niitä lisätunteja eikä kokoaikatyötä työnantaja ei syystä tai toisesta tarjoa. Tämä on fakta. Minä silloin hie-man pöyristyin niistä hallituksen edustajien väitteistä, että tällä suojaosan poistolla ikään kuin autettaisiin osa-aikatyötä tekeviä siirtymään kokoaikatyöhön, koska ei se ihan niin kuitenkaan mielestäni toteudu.

No, arvoisa rouva puhemies, hallitus on ollut jääräpäinen toteuttaessaan tuhoisaa hallitusohjelmaansa. Jääräpäisyys on johtanut siihen, että olemme surkeassa tilanteessa maassamme: olemme pudonneet tarkkailuluokalle taloudessa, ja kansalaiset kärsivät hallituksen leikkausten takia köyhyydestä. SDP tarjoaa omassa vaihtoehdossaan vähemmän velkaa valtiolle, ja kansalaisia ei ajeta köyhyyteen, kuten hallitus tekee. Ja nyt, arvoisa rouva puhemies, olisin kysynyt pääministeriltä, jos hän olisi ollut täällä salissa näitä tärkeitä puheita kuuntelemaan: Pääministeri on aiemmin kyselytunnilla todennut, että he eivät peräänny tavoitteistaan — elikkä siis eivät peräänny tavoitteistaan vaan toteuttavat kaikki työelämäheikkennykset, kaikki leikkaukset, ja tämä on heille se tavoite, ja he eivät siitä peräänny. Nyt me nähdään, mitä tulostaulu kertoo siitä, mihinkä tämä on johtanut tässä meidän maassa. Olisiko nyt aika perääntyä järkevästi ja kuunnella SDP:n vaihtoehtoja? Esimerkiksi työllisyyteen liittyen meidän vaihtoehtobudjetin on osoitettu laskennallisesti tuovan jopa liki 11 000 työllistä lisää tähän maahan. Mielelläni olisin kyllä ministereitä kuul-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

lut tässä illan aikana näistä tärkeistä asioista, mutta eihän tuolla aitiossa ensimmäistäkään valitettavasti näy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

22.06 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Täällä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja. Onpa ilo nähdä, että edustaja Heinonen, kokoomuksen kansanedustaja, on myös liittynyt kuuntelemaan tätä vaihtoehtobudjettikeskustelua. Edustaja Heinonen, kiitän siitä, että olette tullut paikalle. Te olette tämän Petteri Orpon hallituksen vahva puolustaja, suorastaan tämän hallituksen soturi, joka puolustaa hallitusohjelmaa. [Timo Heinonen: Vielä vähän lisää!] Siitä annan kiitoksen, että olette tullut kuuntelemaan tätä.

Mutta kyllä edustaja Lyly on ihan oikeassa, että tällainen sanelupolitiikka työmarkkinoilla ei johda koskaan hyvään. Me olemme nyt nähneet tämän kahden ja puolen vuoden aikana, mihin ollaan ajettu tätä maata työmarkkinoitten osalta.

Rouva puhemies! Haluan vielä kerran muistuttaa — kun edustaja Heinonenkin tuli kuulolle [Timo Heinonen: Olen ollut kuulolla koko ajan!] ja tiedän, että te olette ekologisuu-den ja luonnon ystävä ja ennen kaikkea puurakentamisen edistäjä — ja vielä peräänkuulutan sitä, että teidän hallitusohjelmassanne puurakentamisen edistämiseen ei ole vahvoja kirjauksia. Haluan muistuttaa, että jos tähän maahan tehtäisiin kymmenentuhatta omakotitaloa puurakentamisen mallilla, puurakennuksia, niin se toisi julkiseen talouteen jopa kahden miljardin euron verotuoton. Te voitte, edustaja Heinonen, tarkistaa aivan varmasti tämän, että luku pitää paikkansa.

Minä haluan vielä muistuttaa siitä, että kun tämän hallituksen toimintaa olemme sen kaksi ja puoli vuotta katsoneet, niin ihmettelen kummasti, ihmettelen kummasti sitä, että kun tähän maahan pitää luoda kasvua ottaen huomioon koko Suomi, niin te olette leikanneet alueellisesta kuljetustuesta. Miksi? Koska me olemme pitkien etäisyyksien maa, vienniteollisuutta on ympäri Suomen, niin toivoisimme, että näitä toimintaedellytyksiä tällä kuljetustuella vietäisiin eteenpäin. Mutta te olette leikanneet kuljetustuesta, ja se on kyllä omituinen linjaus teidän hallitukselta.

Sitten kun puhutaan liikenteestä ja ennen kaikkea nyt siitä raskaasta liikenteestä, niin tulevaisuutta on ja tätä päivää on jo, että biokaasulla ajetaan raskaan liikenteen eri kuljetuksia. Keskusta on esittänyt omassa vaihtoehtobudjetissaan, että tätä biokaasutuotantoa vauhditettaisiin ja varmistettaisiin, että biokaasua tuotettaisiin entistä enemmän tässä maassa. Mutta mitkä ovat Orpon hallituksen linjaukset biokaasun edistämisestä? [Markku Siponen: Ei niitä ole!] Niitä ei ole.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

22.09 Ville Väyrynen kok: Kiitos! Tässä on varmaan kertynyt vastauksia kolmelle tai neljälle edustajalle, mutta yritetään. — Edustaja Suhonen, te ette vastannut minun kysymykseeni, mutta minä vastaan teille: Kokoaikaisen työn tekeminen ei ole juurikaan lisääntynyt, se on ihan totta, mutta tänään keskustellaan teidän vaihtoehtobudjetistanne, ja puhuitte suojaosien palauttamisesta sillä ajatuksella, että te haluatte, että työnteko kannattaa aina ja osa-aikatyön tekeminen ei romahda. Minun kysymykseni oli se, että nyt kun on näytetty, että se osa-aikatyön tekeminen ei ole romahtanut sen jälkeen, kun suojaosat poistettiin, ja myös, kuten sanoin, työnteko kannattaa aina ja jokaista eurosta jää käteen enem-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

män, niin minkä takia te haluatte edelleen sen siinä tilanteessa poistaa. Se oli se minun kysymykseni.

No, sitten siihen, mitä palautetta tuli vihreiltä tästä hoitotakuuasiasta, ja itse asiassa vähän sama myös edustaja Siposelle:

Kyllä, te olette moneen kertaan sen sanoneet, että te ette haluaisi sitä rahaa sieltä ottaa pois. Minä olen ymmärtänytkin sen, ja se on minun mielestäni periaatteessa aivan validi perustelu, mutta kuten edustaja Siponen sanoi, rahoituslaki on tällä hetkellä semmoinen, että on kytketty näihin velvoitteisiin sekä rahoituksen lisäykset että vähennykset.

Oikeastaan olennainen kysymys on se, mihin viittasin aiemmin pidemmässä puheenvuorossani. Tämä soteuudistus tehtiin sillä ajatuksella, että meidän terveydenhuollon kustannukset olivat karkaamassa raketin lailla, ja silloin kun minä olin vielä ammattielämässä, kuulin ihan selkeästi perustelun, että ei tässä toki säästämään voida ruveta, mutta voidaan taistaa pahasti kasvavia kustannuksia. No, kun me lähdettiin tälle vaalikaudelle, valtiovarainministeriön ennuste oli neljälle vuodelle kasvua 6,1 miljardia, mikä oli suunnilleen sen aikaisen puolustusbudjetin verta. No, nyt ollaan pääsemässä siihen tilanteeseen, että tämän hallituskauden aikana lisätään 4—5 miljardia, ja saa nähdä, miten se seuraava vuosi menee. Eli tässä on tehty juuri sitä, että taitetaan niitä kustannuksia, ja se liittyy nimenomaan näihin velvoitteiden lisäämisiin ja vähentämisiin, mistä tekin puhutte. Silloin kun me hölennetään hoitotakuuta ja siitä lähtee se 100 miljoonaa, vähän yli, pois, niin sehän ei suinkaan lähde terveyskeskuksilta tai hoitoonpääsystä, niin kuin täällä on monesti puhuttu, vaan se lähtee nimenomaan siitä yleiskatteellisesta rahoituksesta, ja sitten hyvinvointialueet tekevät sillä, mitä he haluavat.

Sen takia me puhutaankin täällä nimenomaan siitä, että näin ja näin paljon lisätään joka vuosi rahoitusta, koska se on se faktinen tilanne, millä pelataan, ja nämä velvoitteet on pakko kytkeä sinne joihinkin rahoituslisäyksiin ja rahoitusvähennyksiin, ja sen takia niistä puhutaan. Mutta hoitotakuu sinänsä on tällä hetkellä tiukemmalla tasolla kuin se oli edellisellä hallituskaudella. On aivan totta, että sieltä lähti se 100 miljoonaa pois, mutta se ei suinkaan lähtenyt hoitoonpääsystä, vaan se lähti yleiskatteisesta rahoituksesta, joka on noussut vuosi vuoden jälkeen, enkä väitä, että se on meidän ansiota tai me ollaan lisätty sinne. Se on ihan sama, kenen ansiota se on, mutta fakta se on joka tapauksessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

22.12 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! En halua uskoa sitä, että edustaja Lyly ymmärtäisi niin vähän työllisyystoimien vaikuttavuudesta kuin edellisessä puheenvuorossa annoitte ymmärtää. Työllisyystilannehan lähti laskuun, niin kuin tässä salissa kuulumme, 2022. Miksi silloin sosiaalidemokraattinen työministeri ei tehnyt työllisyystoimia, joilla tilannetta olisi lähdetty korjaamaan? Kyllä, hän teki Työkanavan. Kaikki voivat katsoa, minkälainen menestystarina Työkanava oli. Siinä kavereille hommattiin työpaikkoja. He olivat ainoat, jotka työllistyivät, ja aika suurilla palkoilla. [Lauri Lyly pyytää vastauspuheenvuoroa] Montako ihmistä Työkanava työllisti, edustaja Suhonen, kun siellä nauroitte? Kertokaa: oliko se menestystarina? [Timo Suhonen: Kavereille? Mitä ihmettä?] — Kyllä se siltä näytti tämä teidän Työkanava-sekoilunne. — Ainoa työllisyystoimi, jonka Marinin hallitus teki, oli eläkeputken poisto. Mitään muuta työllisyystoimea ei Marinin hallitus tehnyt.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Olen varma, että, edustaja Lyly, te pitkän työuranne puolesta tällä saralla tiedätte, millä tavalla työllisyystoimet toimivat. Harvoin jos koskaan vallassa oleva hallitus pääsee nauttimaan tekemistään työllisyystoimista. Tämä on fakta, ja näin se tapahtuu. Jos ette minua usko, niin kuunnelkaa eilinen sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetin tiedotustilaisuus. Siinä edustaja Räsänen kertoi, miten suhdanteet toimivat. Itse asiassa hän kertoi tässä sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetin tiedotustilaisuudessa työllisyystilanteesta sen saman viestin, jonka tässä salissa ovat hallituspuolueiden edustajat ja myös ministerit lukuisia kertoja tuoneet esille. Meidän suhdanne on poikkeuksellisen vaikea, mutta kun se korjaantuu, niin nämä toimet, joita esimerkiksi ministeri Satosen johdolla on työllisyyteen tehty, tulevat satamaan seuraavien hallitusten laariin. Ja uskallan sanoa, että te ette niitä tule poistamaan, esimerkiksi paikallista sopimista, jos vaaleissa satutte suurimmaksi nousemaan ja vihervasemmistolaisen hallituksen tähän maahan palauttamaan.

Olen huolestunut siitä, että sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa työnteon kannustimia laitetaan romukoppaan. Tehokkaimmat kasvutoimet itse asiassa perutaan. SDP peruisi marginaaliveron alentamisen, vaikka kyse on tutkitusti yhdestä parhaimmasta kasvukeinosta talouskasvun vauhdittamiseksi. Kyse taitaa olla pelkästä ideologiasta ja kateudesta niitä ihmisiä kohtaan, jotka ovat omalla työllään ensin ottaneet riskiä ja sen kautta sitten päässeet paremmille ansiotasoilta. SDP:n vaihtoehtobudjetissa sanotaan: ”Meidän mallissamme jokainen osallistuu yhteisiin talkoisiin. Kun hyväosaisimmat maksavat vähän enemmän, se näkyy turvana ja vakautena meille kaikille.”

SDP unohtaa tyystin sen, että suurituloisimmat kannattelevat jo nyt koko hyvinvointiyhteiskuntamme rahoitusta. Suurituloisin viidennes, eli yli 50 000 euroa vuodessa ansaitsevat, maksaa yli 60 prosenttia kaikista tuloveroista, ja yli 100 000 euroa vuodessa ansaitsevat yksinään kattavat noin neljänneksen koko tuloverokertymästä. Vaihtoehtobudjetissaan SDP haluaa verottaa työtä kuin se olisi jonkinlainen haitake. Rangaistaan kouluttautumisesta, uralla etenemisestä, yrittämisestä ja lisätyön vastaanottamisesta. Näyttää siltä, että SDP:n mielestä siis ei ole riittävän ankaraa, että tienatusta lisäeurosta yli puolet otetaan veroksi. Pitäisi näköjään ottaa 60 prosenttia. Te ette siis ainoastaan vaihtoehtobudjetissa ole perumassa meidän tekemää marginaaliveron kevennystä, vaan te olette kiristämässä marginaaliverotusta. Onko se teidän mielestänne oikein, että tienatusta eurosta 60 senttiä menee veroon? — Arvoisa puhemies! Aika näyttää olevan lopussa. Jatketaan seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

22.18 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jaksan edelleen hämmästellä näitä hallituksen ratkaisuja koulutuspolitiikassa. Olen joskus kuullut mainittavan, että on olemassa sellaisia sivistysporvareita, jotka huolehtivat koulutuksesta, mutta näyttää, että ne ovat kyllä loppuneet sukupuuttoon, kun katsoo näitä hallituksen ratkaisuja, esimerkiksi tätä aikuiskoulutustuen lakkautusta, joka vaatisi pikaisesti korjaavan mallin. Se on tässä keskustan vaihtoehdossa tarjolla, ja toivon, että siihen tartutte.

Tietenkin toinen asia ovat olleet nämä ammatillisen koulutuksen jättileikkaukset, jotka sotivat kyllä todella kovasti vastaan sitä maan saamista kasvuun, sitä inhimillisen pääoman lisäämistä ja sitä, että jokainen pystyy kouluttautumaan ja etenemään sitten jopa korkeakouluun sieltä ammatillisen väylän kautta.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Toinen asia, minkä haluan tässä nostaa vielä erityisesti keskusteluun, on tämä kotitalousvähennyksen romuttaminen. Siis täällä salissa istuu nytkin edustajia, jotka lupasivat ennen vaaleja parantaa kotitalousvähennystä — siis parantaa kotitalousvähennystä — [Tuomas Kettunen: Oijoi! Miten kävi?] ja nyt sitä on romutettu järjestelmällisesti tämän hallituksen toimesta. Keskustan vaihtoehdossa kotitalousvähennykseen palautetaan vuoden 2024 ehdot, ja lisäksi tuplataan yksin asuvien ja yksinhuoltajien vähennysoikeuden enimmäismäärät.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä keskustan vaihtoehdosta löytyvät tarkat laskelmat. Kyllä tämä kotitalousvähennys on se asia, mitä moni suomalainen yksinyrittäjä ja pienyrittäjä tällä hetkellä tarvitsee, ja tämä jos mikä olisi se kasvun vauhdittaja.

Arvoisa rouva puhemies! Olivatko ne sitten niitä kuuluisia juhlapuheita, kun luvattiin ennen vaaleja parantaa kotitalousvähennystä mutta päinvastoin se lyötiin suorastaan maan rakoon? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

22.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen sanoi, etten ymmärrä näitä asioita. [Timo Heinonen: Ei kun ihmettelen!] Eduskunnan tietopalvelu on toimittanut nämä tilastot, jotka ovat suoraan Tilastokeskuksen ja KEHA-keskuksen [Timo Heinonen: En niitä epäilytkään!] — ennen TEMin — ja tässä näkyy trendinomaisesti työllisyysaste: silloin, kun tämä hallitus aloitti, 20—64-vuotiailla noin 78 prosenttia. Ja onko se teidän mielestä tänä päivänä 76,3 prosenttia? Näin se tilasto tällä hetkellä kertoo, eli kaksi prosenttiyksikköä alemmalla tasolla. Ja työttömyys on käytännössä niin, että se on siellä vajaassa kymmenessä prosentissa KEHA-keskuksen tietojen perusteella ja noin pari prosenttia korkeammalla kuin hallituksen aloittaessa. Nämä ovat ne luvut, mistä on lähdetty liikkeelle.

Sitä ei ole täällä kukaan sanonut, enkä minä ole sanonut, etteivätkö suhdanteet vaikuttaisi näihin tuloksiin ja kehitykseen. Mutta jos meillä on suhdanne, joka on sama aika monessa Euroopan maassa — meillä on ollut edellytykset saada talouskasvu aikaiseksi, meillä ovat palkankorotukset olleet sellaisia, korot ovat tulleet alas, inflaatio on tullut alas — niin edellytykset olisi saada talouskasvu aikaiseksi, mutta meidän talouskasvu tulee tänä vuonna olemaan 0,1 prosenttia. Työttöminä on tällä hetkellä 313 000 työnhakijaa ja avoimia työpaikkoja on 30 000 viimeisten tilastojen perusteella. Nämä ovat niitä, jotka ovat ne faktaluvut.

Sitten voi kysyä tietenkin, voiko tähän suhdanteeseen kotimarkkinassa vaikuttaa. Siinä on kuluttajien luottamus varmaan ihan avaintekijä. Puolet bkt:stä on suurin piirtein kuluttajien varassa, ja kuluttajat määrittelevät tämän kasvun tästä eteenpäin aika isossa roolissa. Siinä mielessä, kun meillä on nämä edellytykset olemassa, voi kysyä, miksi tämä jarru on ollut näin kauan päällä, ettei kasvu ole lähtenyt liikkeelle. Täällä on esitetty rakentamispakettia, täällä on jo esitetty erilaisia ratkaisuja. Erityisryhmien asumisen rakentamista, opiskelijojen, ikäihmisten, koulujen, päiväkotien, tämäläisten asuntojen rakentamista olisi voinut tällä hetkellä laittaa liikkeelle, kun rakentaminen on lamassa, esimerkiksi näitä asioita.

Minusta tuntuu, että nyt me saamme tältä hallitukselta seuraavalle kaudelle aika ison perinnön, joka on erittäin... Meillä talouskasvu pitäisi saada aikaiseksi, meillä jää korkea työttömyys — noin 320 000 viimeisten TEMin tilastojen mukaan, 140 000 pitkäaikaistyö-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

töntä —, kuluttajien luottamus pitäisi palauttaa, velan taittaminen, ja sitten EU:n tarkkailuluokalta pois pääsy. Hyvinvointialueitten palvelujen ja rahoituksen kuntoon saattaminen. Kuntien taloustilanne on huono, siellä on prosenttiyksikön veronkorotuspaine. VOS-uudistus kaatui tässä ihan viime metreillä. Kuntaverot ovat 4,7—10,9 prosentin välillä, ja siihen me oltaisiin tarvittu VOSia. Meillä on asioita, jotka jäävät käteen. Sen takia esitin tässä jo viikonloppuna, että aloitetaan parlamentaarinen työ, että saadaan se nopeammin voimaan, kun se nyt näyttää tulevan vasta vuonna 2029.

Eli kyllä tässä pitää kaikkien katsoa peiliin näitten asioiden osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

22.24 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensin vastaan edustaja Väyrysellle tähän suojaosakysymykseen. Voi olla niin, että ehkä tulevat kuitenkin sitten viiveellä ne vaikutukset sen suojaosan poiston osalta, ja ehkä voi olla myös niin, kun arvelen tässä sen vaikutuksia, että varmaan nyt sitten tämä pienemmillä työtunneilla tekevä henkilö haluaa nyt tehdä niitä, kun ei muutakaan ole, ja tarttuu ikään kuin hukkuvana pelastusrenkaaseen, varsinkin kun, hallitus, te olette leikanneet jo pienestä työttömyysturvasta lisää elikkä se on vieläkin pienempi. Tämmöisiä vaikutuksia kenties voi olla, ja toki se viive siinä varmaan vaikuttaa. Mutta totta kai SDP lähtee siitä, että tämä suojaosan palauttaminen tuo nimenomaan sitä toimeentuloa paremmaksi, mikä vaikuttaa kulutukseen, mikä vaikuttaa niin, että tuo parempaa elämää, ja vaikuttaa niin, että sitä köyhyyttä olisi vähemmän. Sitähän me kaikki varmasti tässä toivomme kuitenkin yhtäläisesti. En halua uskoa, että hallitus poisti suojaosan sen takia, että haluaisi lisätä köyhyyttä. En tohdi edes uskoa, että tämä on tarkoitus teillä ollut.

Mutta sitten, edustaja Heinonen, en tiedä kyllä, olenko — en ole ihan äskettäin — noin asiatonta puheenvuoroa tässä salissa kuullut, kun te puhuitte, että edellinen hallitus teki jotakin siksi, että olisi kavereille tullut työpaikkoja. En ole kyllä ihan äskettäin näin asiatonta puheenvuoroa kuullut. Että kokenut edustaja Heinonen... En tiedä, joko pimenevä yö rupeaa vaikuttamaan teidän puheenvuoroihinne vai mikä siellä edustaja Heinosella on.

Ja myös jatkan edustaja Heinoselle: Kun kehuitte tuossa teidän työmarkkinauudistuksia eli -heikennyksiä mahtipontisesti jälleen kerran, niin mitkäs olivatkaan niitten työelämäuudistusten elikkä -heikennysten työllisyysvaikutukset, tarkat työllisyysvaikutukset? Voisitteko kertoa ne? Valtiovarainministeriökään ei ole voinut laskea niitä, ja tuosta aitiasta valtiovarainministeri Purra on todennut monta kertaa, että ei ole olemassa tarkkoja työllisyysvaikutuksia, [Timo Heinonen: Ei tietenkään!] koska niitä ei pystytä tekemään, mutta arkijärjellä voimme olettaa, että niitä on. Miten te voitte tuolla sitten rinta rottingilla kehua ja arvostella meidän vaihtoehtoja? Tämähän on ihan käsittämätöntä toimintaa, käsittämätön puheenvuoro. Pikkuisen vastuullisuutta ja nöyryyttä siinä, mikä meidän tilanne tällä hetkellä tässä yhteiskunnassa on — nöyryyttä pikkuisen. [Timo Heinonen: Huh huh, enpä ole tuollaista kuullut!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

22.26 Tuomas Kettunen kesk: Rouva puhemies! Nyt käydään keskustelua, hyvää keskustelua, suhdannepolitiikasta. Jos suhdanteet ovat heikot, niin silloin pitää kyllä hallituksen tarttua tiukasti sarvista kiinni ja etsiä ratkaisuja, kuinka tähän maahan saadaan lisää ta-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

louskasvua, kuinka saadaan rahaa liikenteeseen, kuinka saadaan luotua lisää työpaikkoja. Edustaja Heinonen, ottakaa tämä puurakentamisen toimintamalli nytten käyttöön. Mieltikää: jos 10 000 omakotitaloa rakennetaan puusta, saadaan kaksi miljardia euroa verotuloja valtion kassaan, 50 000 työpaikkaa, 50 000 ihmistä töihin rakentamaan näitä puuomakotitaloja. Mielellään kyllä, kun täällä vihreät ovat puhuneet myös kaupunkipolitiikkaa, ei muuta kuin myös niitä puukerrostaloja tänne kaupunkiin. Ja luonto kiittää, maailma pelastuu. Edustaja Heinonen, suhdannepolitiikkaa.

Edustaja Suhonen on käyttänyt erinomaisia puheenvuoroja. Tämä äskeinen oli hyvä puheenvuoro, ja myös sitä edellinen oli hyvä puheenvuoro, ja siihen nyt tartun itseen, elikkä tähän työttömyysturvan suojaosan poistamiseen. Edustaja Väyrynen, hallitus perusteli tämän työttömyysturvan suojaosan poistamisen sillä perusteella, että tämä on kannustinlouku ottaa kokoaikaista työtä. [Timo Suhonen: Juuri näin!] Mielestäni se on huono peruste, koska minun mielestäni tässä maassa kaiken työn pitää olla arvokasta ja meidän pitää kannustaa myös niihin osa-aikaisiin töitten ottamisiin. [Markku Siponen: Työttömyys kasvaa koko ajan!] — Työttömyys tosiaankin kasvaa tällä hetkellä, ja edustaja Lylylle täytyy kyllä kiitokset antaa, koska tilastot eivät petä eivätkä valehtele, ja ne tulivat kyllä äsken tuossa edustaja Lylyn puheenvuorossa hyvin esille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

22.28 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt nimenomaan puhutaan tästä työllisyyskehityksestä, joka on ollut Suomessa nyt tosi heikkoa. Nämä hallituksen toimet ovat hyvin pitkälti keskittyneet työttömien kyykyttämiseen, ja se on nyt nähty, että sillä tiellä niitä uusia työpaikkoja ei synny, ja samalla on luotu ihan todella paljon epävarmuutta suomalaisten keskuuteen. Täällä on aika monta kertaa nostettu esiin, että erityisen kurjalta tuntuu se, että näillä hallituksen toimilla on syösty lapsiperheitä köyhyyteen, koska tiedämme, kuinka pitkävaikutteiset seuraukset sillä on, että köyhyyttä koetaan lapsuudessa. Lapsi jää sitten osattomaksi monista asioista, ja perheessä saattaa sen myötä, kun on taloudellisia vaikeuksia, kerrannaisena tulla monenlaisia muutakin ongelmia ja haasteita, joita sitten on vaikeampi ratkoa.

Hallitus on aiemmin leikannut asumistuesta ja sosiaaliturvasta, ja ihmisiltä on tullut paljon hätäntyneitä viestejä siitä pitkin tätä matkaa, varmaan kaikille meille oppositioedustajillekin, ja nyt tällä hetkellä Orpon hallitus on tuonut esityksen, jossa leikataan myös toimeentulotuesta, joka on siis tämä viimesijainen etuus. Nyt nämä leikkaukset osuvat erityisesti yksinhuoltajiin ja kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, ja se tuntuu jotenkin todella epäoikeudenmukaiselta tässä ajassa, jossa ollaan todellakin sellaisessa taantumassa, että niitä työpaikkoja on todella vaikea saada. Varsinkin kun tällöin erilaisten erityisryhmien osalta niitä työpaikkoja on varmasti vielä vaikeampi saada, niin on todella aivan epäoikeudenmukaista, että näitten ihmisten perustoimeentuloa lähdetään sitten leikkaamaan ja heitä rangaistaan siitä, että he eivät ole kyenneet työllistymään. Pelkään, että erityisesti näillä toimeentulotuen leikkauksilla tulee olemaan todella pitkäaikaiset vaikutukset ja näemme kyllä varmasti monenlaisen kurjuuden lisääntymistä Suomessa, asunnotomuuden ja muitten ongelmien lisääntymistä.

Toivoisin vielä, että hallitus harkitsisi näitä uudelleen, koska täällä on nyt opposition vaihtoehtobudjeteissa tuotu lukemattomia erilaisia vaihtoehtoja tälle talouden sopeuttami-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

selle. Jos edes tämä kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin kohdistunut leikkaus voitaisiin perua, kun täältä näitä vaihtoehtoja löytyy, niin sitä todellakin toivon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

22.31 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lyly taisi sanoa puheensa lopuksi, että on syytä kaikkien katsoa peiliin, jotenkin näin, jos referoin oikein. Juuri näin, tästä olen täysin samaa mieltä, ja se tässä keskustelussa läpi tämän kauden on oikeastaan vaivannut. Opposition retoriikassa hallitus on tehnyt kaiken väärin. Veronkorotukset, mitä on tehty, ovat olleet väärä, veronalennukset, jotka on tehty, ovat olleet väärä, menosopeutukset, jotka ollaan tehty, ovat olleet väärä. Eli teillä on hyvin ristiriitainen viesti. Te olette sanoneet, että hallitus leikkaa liikaa, hallitus sopeuttaa liikaa. Nyt uusi tarina on se, että hallitus on epäonnistunut, kun se joutuu EU:n alijäämämenettelyyn.

Mutta se, mikä siellä ärsyttää, on nimenomaan tämä peiliin katsominen. Sitä te ette ole tehneet kertaakaan. Te ette voi vakavalla naamalla väistää vastuutanne siitä, että Suomi on joutumassa alijäämämenettelyyn, koska jos katsotaan viime hallitusta, jonka tekemät toimet vaikuttavat tällä hetkellä Suomeen — sitä ei käy kukaan kiistämään — on aivan selvää, että jonkunäköinen vastuu sielläkin on. Eli Sipilän kauden lopussa valtiontalous oli lähes tasapainossa, päättyen Marinin hallituskauden loppuun valtiontalous oli merkittävästi alijäämäinen, kroonisesti alijäämäinen, ja jos mitään ei tehtäisi, niin velkaantumisen vuositahdi taitaisi hipoa tällä hetkellä luokkaa 19—20 miljardia euroa. Eli ei voi. Jos ajatellaan korkomenoja, ne olivat alle miljardin Marinin hallituskauden aikana noin suurin piirtein, tällä hetkellä ne ovat yli kolme miljardia euroa, siis enemmän kuin poliisin, Rajavartiolaitoksen ja meidän koko oikeudenhoidon resurssit yhteensä, siis pelkkiin korkomaihin tällä hetkellä. Ajatelkaa, mitä niillä rahoilla saisi aikaan tässä yhteiskunnassa. Elpymisväline, joka päätettiin viime kaudella — edustaja Lylykin hyvin tietää sen vaikutukset tällä hetkellä Etelä-Euroopan talouteen. Se generoi sinne talouskasvua. Mitä se tuo Suomeen? Laskun, kiitos siitä. Se ei hyödytä Suomen taloutta, valitettavasti. Eli silloin tehdyillä päätöksillä on vaikutettu siihen, että tämän hallituksen lähtötilanne on yksinkertaisesti ollut haastavampi. No, nyt sitten, kun on tehty näitä toimia, riittävätkö ne? Eivät ne riitä. Kuten hallituskauden alussa sanottiin ja vaalitenteissäkin itse asiassa Purra ja pääministeri Orpo toistelivat useampaan kertaan, tämä on vähintään kahden hallituskauden urakka, ja niin uskalletaan sanoa tälläkin hetkellä, ja voisin epäillä, että jopa kolmen hallituskauden urakka. [Timo Suhonen: Kolmen! — Tuomas Kettunen: Kolmen!] Hyvin todennäköistä.

Sitten kun me mennään siihen, että ensi kaudella pitää tehdä suurin piirtein, karkeasti 10 miljardin ohjelma ja katsoa teidän vaihtoehtojanne, jotka te voitte tällä hetkellä toteuttaa täysin yksin, omalla porukalla, tekemättä yhtäkään kompromissia, yhden yhtäkään kompromissia, saatte itse valita, niin lopputuloksena on SDP:ltä vaihtoehto, jonka tasapaino suhteessa hallitukseen on muutama 100 miljoonaa euroa parempi täysin omilla tempuilla, haastusta revityillä esityksillä, joita te ette saisi kompromissihallituksessa lävitse. Tämä on se ongelma. Kysyn vain: Miltä näyttää SDP:n ”Kaiken voi tehdä reilummin”, kymmenen miljardin euron sopeutusohjelma? Sisältääkö se viisi—kuusi miljardia vai seitsemän miljardia veronkorotuksia ja kolme miljardia menoleikkauksia, ja kuinka monta näistä hallituksen päätöksistä, joita olette kritisoineet, siis käytännössä kaikkia, tulette perumaan? Nyt hän me ollaan nähty, että vaihtoehto vaihtoehdolta sieltä alkaa tippumaan pois toimenpiteitä, joita te peruisitte. Ensin te vastustitte työttömyysturvaleikkauksia, ja nyt te yhtäkkiä

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

kuittaattekin niistä suurimman osan. Enää vain muutama häntä on mukana niissä. Alvin korotuksia vastustitte, nyt ei ole enää vaihtoehdossa niitten perumista. Eli teillä on nyt se mahdollisuus kritisoida hallitusta ja esittää olevanne parempi vaihtoehto, mutta tosiasiallisesti vaihtoehtoa vilkaisemalla sieltä löytyy kuittaus suurimmalle osalle hallituksen toimista.

No, jotain positiivista teidän vaihtoehdostanne on sanottava: Siellä oli tämä säätiöille ja ay-liikkeille säädetty lähdevero, erittäin hyvä uudistus. Se on sääli, että tämä hallitus ei ole saanut sitä aikaan, sen myönnän, ja se harmittaa, mutta ehkä ensi kaudella. Sitten on tämä yritystukiin niin sanotusti juustohöylällä tehtävä 100 miljoonan euron tasoleikkaus, sekin on hyvä uudistus. Tämä hallitus on muuten leikannut yritystuista enemmän kuin Marinin hallitus. Sekin on saavutus itsessään, koska niistähän kaikki aina haluavat leikata, mutta kukaan ei ikinä onnistu leikkaamaan sitten, kun ruvetaan oikein käymään rivi riviltä läpi, että mitäs ne yritystuet nyt sitten ovatkaan. Mutta tämmöinen juustohöylämalli, jos ei kerta kaikkiaan muu onnistu, on parempi kuin ei mitään, ja siitä pisteet teille. Se on varmaan se, mihin meidän pitää mennä: yritystukia pois ja verokantoja alaspäin. Harmikseni teidän ohjelmanne veronkorotuspuoli muodostuu yrityksille asetettavista lisäveroista, muun muassa osinkotuloihin listaamattomille yrityksille eli käytännössä tämmöisille pienemmille yhtiöille. Se on sääli, se kiristää tosiasiallisesti yrittäjien verotusta. Heille te ette anna mitään vastineeksi, mutta nämä yrittäjät kuitenkin ovat ihan tavallisia suomalaisia, jotka rakentavat tämän maan kasvua tulevaisuuteen, jolla hyvinvointiyhteiskunta rahoitetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen, vastauspuheenvuoro.

22.36 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Bergbom, ette ollut paikalla, kun vastasin jo kahteen otteeseen tuohon samaan kysymykseen, minkä valtiovarainministeri Purra ja sitten edustaja Wallinheimo kysyivät täällä tänään aiemmin: miksi te ette ole peruneet vaihtoehtobudjetissa mitään työelämän heikennyksiä. Väärin: olemmehan me. Tässä vaihtoehtobudjetissa SDP palauttaa työttömyysturvan suojaosan, opiskelu- ja työttömyysturva mahdollistetaan, palautamme uudistetun aikuiskoulutustuen. Me myös säilytämme erityisesti keskituloisille tärkeän ammattiliiton jäsenmaksun verovähennysoikeuden. Ei tämä nyt ihan pitänyt paikkaansa, ettemme me peru niitä. Kyllä me niitä perumme.

Ja samalla voisin kysyä, edustaja Bergbom: Mitkä niistä teidän työelämän heikennyksistänne olivat budjettilakeja, joille on pystytty laskemaan julkista taloutta parantavia vaikutuksia? Ja sitten miksi työllisyys ei ole parantunut ja verokertymä noussut? Sama kysymys sinne suuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

22.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä niitä työpaikkoja Rinteen—Marinin hallitukselta aika paljon lähipiirille löytyi. Katsoin tuossa, kuinka Marinin hallituksessa oli 13 valtiosihteeriä ja 69 erityisavustajaa — siitä käytiin muuten täällä salissa aika paljon keskustelua. Se oli historiallisen suuri avustaja-armeija, joka silloin marssitettiin. Marinin hallitus vielä rikkoi Rinteen hallituksen ennätykset, eli kyllä siellä kavereille kovapalkkaisia töitä löytyi, [Timo Suhonen: Puhuitte Työkanavasta!] ja näytti löytyvän myös muutamista muista paikoista, kun tuossa vähän katsoin. [Timo Suhonen: Puhuitte

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Työkanavasta!] — Täällä Suhonen huutaa kovaa ja korkealta, mutta ajattelin nyt keskittyä vasemmistoliiton vaihtoehtobudjettiin, kun kerran on hyvä, että käymme vähän läpi näitä eri puolueiden vaihtoehtobudjetteja.

Vasemmistoliiton vaihtoehto itse asiassa olisi julkiselle taloudelle, työllisyydelle, verotukselle ja talouskasvulle oikeastaan kaikista eri vinkkeleistä katsottuna aika lailla karmeaa. Ne vaikutukset, kun yritin tuossa niitä läpikäydä tämän julkistamisen jälkeen, olisivat kyllä monessa kohdassa hyvin kohtalokkaita suomalaiselle yhteiskunnalle. Vasemmistoliitto kertoo toki avoimesti toimiensa hinnan, joka sekin olisi kansantaloudelle aika lailla hirvittävä. Tätä kokonaisuutta kun läpikahlasin, niin ehkä yllättävintä oli se, että näin vaikeassa työttömyysilanteessa vasemmistoliitto esittää toimia, jotka lisäisivät työttömyyttä vielä tästäkin jo kaikkien tässä salissa tunnustamasta kovasta ja vaikeasta tilanteesta lähes 65 000 työttömällä.

Vasemmistoliitto siis lisää budjetillaan työttömyyttä. Arvio perustuu eduskunnan riippumattoman tietopalvelun arvioon, jonka mukaan vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti lisäisi työttömyyttä 64 700 henkilöä suhteessa pääministeri Petteri Orpon hallituksen toimiin. Vasemmistoliiton budjetissa esitetään yhteensä 6,4 miljardia veronkiristyksiä. Tämä aiheuttaisi maahamme kiihtyvää pääomapakoa ja osaajien maastamuuttoa, sitä toki demarit olisivat estämässä maastapoistumisveron käyttöönotolla. Vasemmistoliiton veronkiristykset alkaisivat jo 4 500 euroa kuukaudessa tienaavista, ja siitä sitten nuo tiukennukset kasvaisivat.

No, mitä sitten on vihreiden vaihtoehtobudjetissa? Ehkä siitäkin päällimmäisenä nousevat esille veronkorotukset. Poliitikalla on eroja. Vihreiden vaihtoehtobudjetin maksajia olisivat työntekijät, yrittäjät ja eläkeläiset. Rahaa he toki jonkin verran ohjaisivat lisää opiskelijoille ja pitkäaikaistyöttömille, mutta toki näistä voi miettiä, kumpi resepti niin sanotusti paremmin toimisi tämän tyyppisessä tilanteessa. Vaihtoehtobudjetissa vihreät esittävät veromuutoksia yhteensä 1,7 miljardilla, ja vihreät eivät ole itse asiassa laskeneet, kuinka uudistus vaikuttaisi Suomen veroasteeseen. Lopputulemana ehkä voisi todeta, että vihreät siis ajavat jopa vielä hullumpia ajatuksia verotukseen progression kiristämisessä kuin vasemmistoliitto.

Arvoisa puhemies! Vihreiden vaihtoehtodossa työttömyys kasvaisi näistä jo nyt korkeista työttömyyslukuista 12 500 henkilöllä, eli työttömiä Suomeen tulisi lisää, jos vihreiden vaihtoehto otettaisiin käyttöön. Vihreiden vaihtoehto olisi myrkkyä suomalaisille pk-yrityksille. Vihreät korottaisivat yritysten verotusta liki puolella miljardilla, ja eduskunnan tietopalvelun mukaan yrittäjien ja myös maatalousyrittäjien käteen jäävät tulot vähenisivät yli 1 000 eurolla vuodessa. Vihreät leikkaisivat työntekijöiltä, eläkeläisiltä ja yrittäjiltä. Se on ehkä se keskeisin viesti, mikä tästä tulee, ja niin kuin totesin, vihreät näyttävät menevän vasemmistoliitostakin vasemmalta ohi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

22.43 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Heinosen puheenvuoroon jatkan näistä huomioista lähinnä esimerkiksi tähän maatalouteen liittyen, että todellakin opposition vaihtoehtobudjeteissa on eroja — on eroja — esimerkiksi tähän maatalouteen, ehkä vähän laajemminkin maaseudun asumiseen, infraan liittyen. Kyllä keskustalla on erityinen huomio siinä, että maataloutta täytyy pystyä harjoittamaan kannattavasti ja myöskin maaseudulla asumaan, elämään ja yrittämään.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Eräs tärkeä teema, josta haluan vielä näin omalta osaltani illan viimeisessä puheenvuorossa puhua, liittyy tähän polttavaan ongelmaan nimeltä yritysten rahoitus. Tässä on asia, joka valitettavasti on jäänyt täällä salissa puheen asteelle. Ollaan kuultu tuolta ministeriäitiöstä paljon myötätuntoa, ymmärrystä yrityksille, maataloille siihen liittyen, miksi pankkien, rahoituslaitosten rahahanat ovat kiinni. Tämä on myöskin se asia, johonka tarvittaisiin pikaisesti konkreettisia toimenpiteitä. Ei se auta, ei se lämmitä, jos tuolta aitiosta vakuutellaan, että huoli on vastaanotettu, ja mietitään, mitä voidaan tehdä. Nyt on tässä mietitty. Tämä ongelma on ollut koko tämän vuoden nähtävissä, ja tilanne ei ole mennyt ainakaan parempaan suuntaan.

Mutta kun käydään näitä vaihtoehtoja läpi, niin poimitaan muutama konkreettinen toimi tähän ongelmaan täältä keskustan vaihtoehdosta: Lisätään Finnveran tappiovarauksia, jotta se voi lisätä riskinottoaan rahoituksen antamisessa. Kasvatetaan Finnveran enimmäistakauksien prosenttimäärää ja otetaan käyttöön 100 prosentin lainatuote Finnveralla ja perintö- ja lahjaveron kymmenen vuoden aito maksuaika. Ja tärkeä asia: käydään läpi pankkien sääntely-ympäristö tarkastellen, onko siinä jotain kansallisia rajoitteita yritysrahoituksen saatavuudelle ja hinnalle.

Arvoisa rouva puhemies! Pankit menevät mielellään EU:n selän taakse, sääntelyn selän taakse. Vähintä, mitä voidaan tehdä, on se, että katsotaan tämä kansallinen lainsäädäntö siltä osin, löytyykö sieltä asioita, joilla pystytään tätä rahoitustilannetta parantamaan.

Ja vielä, arvoisa rouva puhemies, viimeisenä: startupeihin, kasvuyrityksiin liittyen keskustan vaihtoehdossa esitetään, että valjastetaan tätä eläkevarallisuutta kiihdyttämään Suomen kasvua kanavoimalla pääomaa kasvuyrityksiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

22.46 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä vielä ehkä todennäköisesti viimeinen puheenvuoro nyt tältä illalta, saa nähdä. — Lähinnä sen vielä tässä haluan tuoda esiin, että kun tänään salissa myös hallituspuolueitten kansanedustajien suusta on tullut muutaman kerran kehuminen siitä, että ostovoima on parantunut, niin totta vieköön, ostovoima on parantunut. Ehkä haluan tässä sanoa, mistähän tämä ostovoima nyt keskeisiltä osin on parantunut, mitkä siihen ovat syynä. No, varmasti yksi keskeisin peruste ostovoiman parantumiselle on se, että ammattiliitot ovat neuvotelleet noin kahdeksan prosentin palkankorotuksia eri aloille. Elikkä totta kai tämä on sitten parantanut ostovoimaa. Ja kun ammattiliitot ovat olleet neuvottelemassa ja sopimassa, niin siitä heille kiitos.

Nyt siteeraankin tässä yhden ammattiliiton puheenjohtajaa tästä tilanteesta, mikä tällä hetkellä meillä yhteiskunnassa on. Elikkä tänään myös Teollisuusliiton puheenjohtaja otti kantaa hallituksen politiikkaan seuraavasti: ”Näillä miljonäärien ja elinkeinoelämän historiallisilla veronkevennyksillä on muuten kova hinta. Eilen saimme tietää, että Suomi on joutunut EU:n tarkkailuluokalle huonon taloudenpidon takia. Palkansaajien etuuksista ja toimeentulosta leikattiin yli miljardi euroa tämän hallituksen toimesta. Sen seurauksena Suomeen syntyi 100 000 köyhää ihmistä, joista 31 000 on lapsia. Leikkauksia perusteltiin meille sillä, että näin vältetään juuri tämä EU:n tarkkailuluokka.”

Arvoisa rouva puhemies! Edellä kuultu lainaus oli todella osuva hallituksen linjasta: EU:n tarkkailuluokka, jonka varjolla hallitus leikkasi duunareilta ja työttömiltä. Samaan aikaan todella hyvätuloisille hallitus antoi merkittävät veronkevennykset, ja silti ajaudumme hallituksen politiikan vuoksi EU:n tarkkailuluokalle. On tämä surullista politiikkaa ol-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

lut hallitukselta, mutta SDP:llä on vaihtoehto, jolla päästään varmasti kohti reilumpaa elämää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

22.48 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Bergbom täällä aikaisemmin luutteli julkista taloutta heikentäviä valintoja, joita on opposition vaihtoehtobudjeteissa, ikään kuin hallitus ei tekisi tällaisia julkista taloutta heikentäviä toimia lainkaan. Näinhän ei itse asiassa ole, koska kyllähän hallituksella on hyvin paljon merkittäviä toimia, joita ei voi pitää järkevinä tässä tilanteessa, jossa julkista taloutta pitäisi reilulla ja oikeudenmukaisella ja järkevällä tavalla pystyä myöskin sopeuttamaan. Hallitus esimerkiksi tehnyt tämmöisen yhteisöverotulon alennuksen, joka on kaikkien asiantuntijojen mielestä hyvin tehoton tapa yrittää saada talouskasvua aikaan, ja kyllä silläkin rahalla voitaisiin tehdä paljon järkevämpiä toimia.

Sitten täällä on aika moneen otteeseen puhuttu bensaveron alennuksesta, johon menee kaikkineen aika iso summa rahaa, joka siis heikentää julkista taloutta. Täällä on perusteltu sitä sillä, että sillä parannettaisiin ihmisten arjen mahdollisuuksia. Oikeasti laskennallisesti esimerkiksi tämä viimeisinkin muutos muistaakseni vaikuttaa keskimäärin noin 30 euroa yhden yksittäisen autoilijan käteenjäävää tuloa kasvattavalla tavalla, kun siis samalla hallitus tekee todella paljon mittavia leikkauksia, jotka vievät ihmisiä köyhyyteen. Jotenkin tämä valikoiva tapa poimia näitä asioita tuntuu todella epäreilulta.

Sitten täällä edustaja Heinonen äsken kritisoi vihreittenkin vaihtoehtobudjettia. Hänkään ei tuntunut ollenkaan muistavan sitä, että aika moni suomalainen on kokenut epäoikeudenmukaisena sen, että hallitus on suunnannut veronalennuksia kaikkein rikkaimmille ja nimenomaan tässä vihreitten vaihtoehtobudjetissa me olemme perumassa nämä rikkaille suunnatut veronalennukset ja sen sijaan kevennämme pieni- ja keskituloisten ansiotuloverotusta. Kun meillä tässä vaihtoehtobudjetissa on myös laskelma, jossa on eri tuloluokkien, väestöryhmien osalta tehty tarkastelu siitä, kuinka tämä vihreitten vaihtoehto vaikuttaa, niin nimenomaan vihreitten toimilla käytettävissä olevat tulot lisääntyvät kahdeksalla alimmalla tulodesiilillä ja sitten näillä kahdella ylimmällä tulodesiilillä käytettävissä olevat tulot pienenevät siitä, mitä hallitus toimillaan tekee. Mielestämme tämä on yksi osoitus siitä, että vihreitten toimilla päästään kohti oikeudenmukaisempaa tapaa tehdä talouspolitiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

22.51 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Keskustelu on ollut laajaa, osiltaan hyvää. Iltapäivän keskustelussa, kun tämä keskustelu alkoi, olisi voinut hieman olla rakentavampi tyyli varsinkin tuolla hallitusaition suunnalla. Sinne hallitusaition suuntaan haluankin tämän viimeisen puheenvuoroni käyttää.

Nimittäin ulkoministeri Elina Valtonen kertoi Kauppalehden haastattelussa alkuvuokosta olevansa huolissaan suomalaisen keskiluokan näivettymisestä, ja ratkaisuksi hän väläytti muun muassa tuloverotuksen keventämistä. No, hallitus on nostanut keskituloisten verotuksen kireimmäksi kymmeneen vuoteen, ja ministeri Valtonen on itse siellä valtioneuvoston jäsenenä toiminut päivittäin tulppana keskiluokan verojen alentamiselle. Nyttén kun me oppositiopuolueet olemme esittäneet vaihtoehtobudjettimme ja useammassa vaihtoeh-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tobudjetissa on esitetty veronalennuksia ja niiden painottamista juurikin sinne keskituloisten työn verotukseen, niin kysyisinkin ministeri Valtoselta ja muilta ministereiltä, varsinkin sieltä kokoomuksen suunnasta, että kun olette esittämässä tätä tuloverotuksen keventämistä keskituloisten suuntaan, niin kävisivätkö nämä vaihtoehtobudjetit nyt teille, arvon ministerit.

Rouva puhemies! Pitkä keskustelu, ja kiitän kaikkia, ja eritoten kiitän oppositiopuolueita, että olemme ja olette käyttäneet aikaa näitten vaihtoehtobudjettien laatimiseen, mutta olisin kyllä toivonut hieman rakentavampaa keskustelua varsinkin iltapäivän osalta näitten vaihtoehtobudjettien käsittelemiseen. Minulle tuli sellainen tunne, että hallitus on toimintakyvytön, toimintakyvytön käymään rakentavaa keskustelua todellisten vaihtoehtojen osalta.

Mutta, rouva puhemies, kello alkaa olemaan paljon. Omalta osaltani kiitän tästä hyvästä keskustelusta, joka on minun mielestäni ollut tässä varsinkin illan viimeisinä tunteina kohutuullisen rakentava. — Kiitos. [Timo Suhonen: Hyvä puheenvuoro!]

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

7. Keskustelualoite keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2026

Keskustelualoite KA 12/2025 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Päiväjärjestyksen 7. asiana on keskustelu keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

22.53 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos myös siitä pitkämielisyydestä, että tässä nyt päättyi tuo sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin 2026 käsittely. Eli siinä käsiteltiin kyllä hyvin laaja-alaisesti kaikki liikkeet ja kaikki asiat, ja tilannekuvaus on kerta kaikkiaan minullakin erityisen kirkkaana mielessä.

Nyt sitten otsikon aiheena on Suomen Keskustan vaihtoehtobudjetti vuodelle 2026. En halua kertoa sitä teille — varmaan tähänkin kuuluvat kaikki muutkin kommervenkit ja kaikki hyvät ja huonot asiat ja tilannekuvaukset, mutta valtavan hienoa, että olen saanut olla nauttimassa tästä hetkestä. Nyt joka tapauksessa Suomen Keskustan vaihtoehtobudjetin olen lukenut, en sano, että huolella, mutta kuitenkin turvallisuusnäkökulmasta tarkastelen tätä Suomen Keskustan vaihtoehtoa.

Arvoisa puhemies! Suomen Keskustan vaihtoehtobudjetti rakentuu vahvasti aluepolitiikan ja maaseudun puolustamisen ympärille. Asia ei sinänsä ole moitittava, ja on selvää, että koko Suomi on tärkeä ja koko Suomea puolustetaan, mutta turvallisuutemme kannalta emme voi kääntää katsettamme vain maaseudulle ja alueisiin. Huoltovarmuus, valmius, varautuminen ja kokonaisturvallisuus eivät synny pelkästään sillä, että rahaa jaetaan tasaisesti kartalle. Ne edellyttävät harkittuja ratkaisuja, investointeja sinne, missä niillä on suu-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

rin vaikuttavuus, ja se vaatii myös tarkkaa suunnitelmallisuutta, joka katsoo yli vaalikausien.

Arvoisa puhemies! Suomen Keskustan mallissa turvallisuutta lähestytään hajauttamisen kautta. Ilman riittävää resursointia ja selkeää valtakunnallista koordinaatiota hajauttaminen voisi myös heikentää maanpuolustuksen valmiutta ja reagoitokykyä. Turvallisuudessa tarvitaan jämäkkää johtamista, selkeitä rakenteita ja keskitettyä varautumista. Samalla Suomen Keskustan budjettiesitys lisää menoja ilman kestävästä rahoitus pohjaa. Velka tulee aina tulevien sukupolvien maksettavaksi. Silloin eivät lastenlapsemme kyllä varmasti kiitä. Se myös heikentää valtion kykyä vastata tuleviin kriiseihin riippumatta siitä, ovatko ne sotilaallisia, taloudellisia tai ympäristöön liittyviä tilanteita.

Arvoisa puhemies! Koko Suomi ansaitsee olla turvattu, mutta turvallisuutta ei rakenneta karttakirjan avulla vaan realistisella, kestäväällä, valtakunnallisesti johdetulla politiikalla. Tässä Suomen Keskustan vaihtoehdossa hyvä tarkoitus hukkuu hajanaisuuteen ja taloudelliseen kestäättömyyteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Partanen poissa, edustaja Mehtälä poissa, edustaja Lohi poissa.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa.

8. Keskustelualoite vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2026

Keskustelualoite KA 11/2025 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Päiväjärjestyksen 8. asiana on keskustelu vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

22.57 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tein lyhyen analyysin vihreän liikkeen vaihtoehtostanne. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa on nähtävissä, että painopiste on voimakkaasti ympäristö- ja ilmastokysymyksissä — tämä ei varmastikaan ketään paikalla olevaa yllätä — mutta turvallisuus jää siinä toissijaiseksi. Vaikka ilmastoturvallisuus on tärkeä asia pitkällä aikavälillä, Suomen tämänhetkinen turvallisuusympäristö vaatii panostuksia myös maanpuolustuskykyyn, rajaturvallisuuteen ja kriisinsietokykyyn. Budjetista puuttuu selkeä vastaus siihen, miten Suomi varautuu nopeasti muuttuviin turvallisuusuhkiin ja hybrdivaikuttamiseen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa.

9. Keskustelualoite vasemmistoliiton eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2026

Keskustelualoite KA 8/2025 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Päiväjärjestyksen 9. asiana on keskustelu vasemmistoliiton eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

22.59 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, kunnioitettu puhemies! Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti lähestyy turvallisuutta ensisijaisesti tasa-arvon ja eriarvoisuuden vähentämisen näkökulmasta. Nämä ovat tärkeitä tavoitteita, mutta ne eivät yksin riitä vastaamaan uuden ajan turvallisuushkiin, kuten hybridisodankäyntiin, kyberhyökkäyksiin, geopoliittiseen epävakauteen tai puolustuksellisiin tarpeisiin. Turvallisuus tarvitsee myös strategista, sotilaallista ja viranomaisiin liittyvää varautumista, joka jää esitetyssä budjetissa riittämättömäksi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen poissa.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa.

10. Keskustelualoite Liike Nyt -eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2026

Keskustelualoite KA 10/2025 vp

Keskustelu

Asian käsittely päättyi.

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2025 vp

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä on ensimmäinen puheenvuoro edustaja Hännisellä. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen evankelis-luterilainen ja ortodoksinen kirkko ovat vuosisatojen ajan olleet tämän maan kantavia rakenteita, eivät vain hengellisen elämän vaan myös yhteiskunnallisen palvelun näkökulmasta. Kirkot hoitavat edelleen tehtäviä, jotka kuuluvat kaikille suomalaisille: hautaustoimen, väestökirjanpitoa, ja kulttuurihistoriallisesti tärkeän rakennusperinnön ylläpitoa.

On selvää, että kun annetaan tehtäviä, on annettava yhteisölle siihen myös riittävät resurssit. Myös päinvastoin, kun annettuja resursseja vähennetään, vähennetään myös tehtäviä. Eli annettujen tehtävien ja annettujen resurssien tulee kohdata. Näillä tärkeillä tehtävillä on merkitystä ihmisen koko elämänsäkaressa syntymästä aina viimeiseen lepoon asti. Nyt käsiteltävänä oleva esitys perustuu siihen, että kaikkia tehtäviä tarkastellaan myös osana valtiontalouden kokonaisuutta vastuullisesti ja tulevaisuuteen katsoen.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on antanut esityksestä tasapainoisen mietinnön. Uskon siihen, että nykypäivänä on paljon asioita, joita voimme tehdä tehokkaammin. Tärkeä on myös valiokunnan painotus siitä, että kriisitilanteissa, kuten sodissa, luonnonkatastrofeissa ja onnettomuuksissa, hautaustoimen on toimittava. Se on osa huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta. Kirkkojen rooli henkisen kriisinkestävyuden ja yhteisöllisen tuen tarjoajana on tällöin korvaamaton.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoitus ei ole pienentää kirkon arvoa suomalaisessa yhteiskunnassa. Päinvastoin, hallituksen linja lähtee siitä, että vakaata taloutta rakennetaan yhdessä niin, että jokainen kantaa vastuuta omien tehtäviensä mukaan. Kirkko tekee tänäkin päivänä hiljaista mutta tärkeää työtä: diakoniatyötä, apua yksinäisille, tukea perheille, lohtua vaikeuksien keskellä. Se on työtä, jolla on syvät juuret kristillisessä lähimmäisenrakkaudessa ja joka vahvistaa koko yhteiskuntamme kestävyyttä. Samalla on oikein, että valtiontalouden raamit kestävät myös tulevien sukupolvien näkökulmasta. Siksi vastuullisuutta ja sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta on pidettävä ohjenuorana.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee sekä vahvan talouden että vahvan henkisen perustan. Tämä esitys kantaa molempia tavoitteita. Meidän on tehtävä töitä turvallisemman tulevaisuuden varmistamiseksi. Se työ tehdään yhdessä perustuen luottamukseen ja toinen toistemme arvostamiseen ja kunnioittamiseen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula poissa, edustaja Kallio poissa. — Edustaja Sarkkinen.

18.13 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Valtion kirkkoille kohdistaman rahoituksen perusteena on kompensoida julkisen vallan tehtäviä, joita kirkot historiallisista syistä hoitavat. Näistä taloudellisesti merkittävin tehtävä on hautaustoimi.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Rahoitusta leikattiin tuntuvasti vuosi sitten. Jo tätä ennen rahoituksen indeksikorotuksia on rajoitettu yhdellä prosenttiyksiköllä vuosina 2024—2027. Nyt rahoitusta esitetään jälleen leikattavaksi. Leikkausten seurauksena syntyy tilanne, jossa seurakunnat joutuvat joko rahoittamaan muiden kuin kirkkoon kuuluvien hautauksen jäsentensä kirkollisverotuotoilla tai vaihtoehtoisesti korottamaan hautausmaksuja merkittävästi.

Kirkkojen rahoituksesta ja yhteiskunnallisista tehtävistä on jo viimevuotisen hallituksen esityksen yhteydessä luvattu laatia selvitys, joka ei ilmeisesti ole vielä käynnistynyt. Mahdolliset muutokset rahoituksessa tai julkisten tehtävien hoidon vastuissa tulisi toteuttaa vasta tämän selvityksen valmistuessa.

Edellä olevan perusteella ehdotankin, että lakiehdotukset hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.14 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus on tosiaan leikkaamassa kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin myönnettävää valtionrahoitusta 9,8 miljoonalla eurolla vuosina 2026 ja 2027. Kyseessä on puhdas säästölaki valtiontalouden tasapainottamiseksi.

En tätä leikkausta voi kannattaa, koska se johtaisi siihen, että seurakunnat joutuvat kattamaan yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta kertyvää alijäämää kirkollisverotuotoilla tai korottamalla tehtävistä perittäviä maksuja. Keskeisin yhteiskunnallinen tehtävä on hautaustoimi, eli näiden maksujen korotukset näkyisivät sitten omaisten kukkarossa.

Pidän esitystä huonosti valmisteltuna ja kirkkojen kannalta kohtuuttomana. Hallitus on jo aiemmin hallituksen esityksen yhteydessä tosiaan luvannut laatia kirkkojen rahoituksensa ja yhteiskunnallisista tehtävistä selvityksen, mutta tällaista selvitystä ei ole saatu.

Edustaja Hänninen täällä puhui kauniisti kirkon merkityksestä ja totesi jotakuinkin, että tällä esityksellä ei ole tarkoitus vähentää kirkon arvoa. Ajattelen, että niin tämä leikkaus kuitenkin käytännössä tekee. Pidän tärkeänä, että mahdolliset muutokset kirkon rahoitukseen ja vastuisiin koskien julkisten tehtävien hoitoa tehdään riittävien selvitysten pohjalta ja ennen kaikkea hyvässä yhteistyössä kirkon kanssa.

Hallintovaliokunnassa nousi esiin se, että kun yhä suurempi osa ihmisistä ei kuulu kirkkoon ja kuitenkin kirkko niistä hautaustoimista vastaa — pidän sitä tärkeänä ja arvokkaan, että näin voi olla myös tulevaisuudessa — niin on toki välttämätöntä käydä sitä keskustelua ja tehdä ne selvitykset sen pohjalta, miten jatkossa rahoitus hoidetaan. Mutta tämä, että leikataan ensin ja selvitetään vasta sen jälkeen, ei mielestäni ole kestävä eikä kohtuullista.

Eli kannatan edustaja Sarkkisen tekemää hylkäysehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.17 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edellisiin puheenvuoroihin viitaten halusin käyttää tässä myöskin oman puheenvuoroni lähinnä sen suhteen, ettei ole ikään kuin automaattisesti todettua, että hautauskulut merkittävästi kasvaisivat lähivuosina. Se johtuu pitkälle siitä, että uurnahautauksen määrät ovat merkittävästi lisääntyneet ja yli puolet nykyisellään haudataan tuhkauksen kautta. Näissä tapauksissa kustannukset ovat merkittävästi pienemmät. Valitettavasti valiokuntakäsittelyssä emme tarkkaa tietoa saaneet siitä, mikä on kirkolla näkymä siitä, mitkä hautauksen kustannukset tulevat tulevaisuudessa

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

olemaan, ja siksi on vaikea sanoa sitä, mikä sen vaikutus on vaikkapa yksittäisen haudattavan kustannuksiin tai omaiselle tuleviin kuluihin. Eli tässä täytyy ehkä muutama vuosi vielä tarkastella ja odottaa, ennen kuin päästään oikeiden kulujen äärelle ja tiedetään, mikä on se oikean suuruinen rahoitus, jolla valtion tulee seurakuntia tukea.

Joka tapauksessa selvää on se, että myöskin seurakuntien pitää kantaa taloudellista vastuuta tästä valtiontalouden tilanteesta, koska suuri osa rahoituksesta tulee valtion kautta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Vornanen poissa, edustaja Kontula poissa. — Edustaja Vigelius.

Keskustelu

18.18 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Millä ehdoilla maahanmuuttaja saa luvan jäädä pysyvästi Suomeen? Tästä on kyse, kun puhumme pysyvistä oleskeluluvista ja niiden tuntuvista kiristyksistä, joita olemme nyt täällä eduskunnassa säätämässä. Pysyvän luvan saatuaanhan ulkomaalaisella ei enää ole samanlaista velvollisuutta tehdä täällä Suomessa työtä tai tulla omillaan toimeen. Siksi niitä ei tulisi kevyin perustein myöntää. Aiemmin pysyvän oleskeluluvan ehdot ovat olleet poikkeuksellisen kevyet Suomessa, kunhan aiemman oleskeluluvan ehdot on yhä täytetty ja maassa on vietetty neljä vuotta. Kovin ovat kevyet ehdot olleet: ei vaatimusta kielitaidosta, monissa tapauksissa ei edes työstä tai turvatusta toimeentulosta, siitä, että olisi kontribuoinut tälle yhteiskunnalle jotakin olonsa aikana.

Nyt tämä muuttuu. Tiukennamme pysyvän oleskeluluvan saamisen ehtoja. Korotamme ulkomaalaisilta vaaditun asumisajan pääsääntönä neljästä kuuteen vuoteen, lisäksi edellytämme jatkossa, ettei luvansaaja nojaa suomalaiseen sosiaaliturvaan, vaadimme jatkossa hakijoilta myös suomen tai ruotsin kielen taitoa, ja korotamme rikosten tekemisestä seuraavia sanktioita pysyvän oleskeluluvan hakijalle.

Tiukennusten ohella kuitenkin korkean lisäarvon tulijoille tarjotaan joitain kevennyksiä ehtoihin korkeakoulututkinnon, työhistorian tai kielitaidon omaamisen kautta, siis kannustimia juuri niille erilaisille maahanmuuttajaryhmille, jotka pystyvät kontribuoimaan tähän yhteiskuntaan ja jotka ovat jo osoittaneet, että haluavat kotoutua ja että heillä on myös edellytyksiä jäädä tänne.

Kaikkienensa pysyvien oleskelulupien ehtoja kiristetään, jotta virheiltä voitaisiin välttyä ja varmistua, että tänne pysyvästi jäävät ulkomaalaiset ovat Suomelle hyödyksi, eivät haitaksi, ja että he osallistuvat Suomen rakentamiseen, eivät sen rasittamiseen.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.21 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen tulee olla maa, johon halutaan tulla rakentamaan elämää eli tekemään työtä, opiskelemaan ja oppimaan kieltä. Samalla Suomen tulee olla maa, jossa turvallisuus, osallisuus ja vastuu kulkevat käsi kädessä. Tällä hallituksen esityksellä tiukennetaan pysyvän oleskeluluvan saamisen ehtoja. Esitys perustuu selkeään periaatteeseen: pysyvän luvan voi saada se, joka sitoutuu yhteiskuntaan, työskentelee, opiskelee, oppii kieltä ja elää nuhteettomasti.

Arvoisa puhemies! Nykyisin pysyvän oleskeluluvan voi saada neljän vuoden yhtäjaksoisen asumisen jälkeen. Jatkossa pääsääntö olisi kuusi vuotta, ja edellytyksenä olisi myös kahden vuoden työhistoria sekä tyydyttävä kielitaito. Tärkeä muutos on se, että ehdoton vankeusrangaistus katkaisisi asumisajan kertymisen. Suomalaisen yhteiskunnan pysyvää jäsenyyttä ei voi rakentaa rikosten varaan. Tämän esityksen tärkein tehtävä on kannustaa. Pysyvän luvan voi saada nopeammin esimerkiksi silloin, jos henkilö suorittaa Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, työskentelee yli 40 000 euron vuositulolla tai osoittaa erityisen hyvää kielitaitoa. Kyse ei siis ole porttien sulkemisesta vaan oikeiden ovien avaamisesta heille, jotka haluavat osallistua, kuulua yhteisöömme ja sitoutua yhteiskuntamme arvoihin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee turvallisuutta kahdella tavalla. Ensinnäkin se kannustaa tulemaan osaksi yhteiskuntaamme, työhön, opiskeluun ja kielen opiskeluun. Toiseksi se selkeyttää viestiä siitä, että Suomessa pysyvä oleskelu edellyttää vastuun kantamista sekä yhteisten pelisääntöjen noudattamista. Meidän tulee pystyä turvaamaan yhteiskunnan eheys ja sisäinen turvallisuus. Tämä ei ole vastakkainasettelua vaan yhteisten pelisääntöjen vahvistamista. Kyse ei ole siitä, että pysyvän oleskeluluvan saamisen ehtoja kohtuuttomalla tavalla tiukennettaisiin. Kyse on siitä, että kannustamme jokaista olemaan osa yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Pysyvän oleskeluluvan tulisi olla osoitus molemminpuolisesta sitoutumisesta. Tällä esityksellä hallitus rakentaa järjestelmää, jossa vastuullinen maahanmuutto ja kansallinen turvallisuus eivät ole ristiriidassa vaan kulkevat rinta rinnan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.25 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Toisessa käsittelyssä on hallituksen esitys ja hallintovaliokunnan mietintö pysyvien oleskelulupien ehtojen tiukentamiseksi, ja vihdoinkin mennään oikeaan suuntaan. Maahanmuuttopolitiikka on ollut aivan liian löysää, ja pysyviä oleskelulupia on jaettu liian kevyin perustein. Suomi on ollut sinisilmäinen aivan liian pitkään.

Pysyvä oleskelulupa on arvokas asia, ja se pitää ansaita. Tällä esityksellä vaaditaan kuuden vuoden oleskelua, työtä, kielitaitoa ja ennen kaikkea vastuunkantoa omasta elämästä. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta kuuden vuoden jälkeenkin pysyvän oleskeluluvan saadakseen pitää osoittaa, että osaa puhua suomea tai ruotsia ja on ollut töissä kaksi vuotta niin, että enintään kolme kuukautta on saanut työttömyysturvaa tai toimeentulotukea tai muuten on ollut poissa töistä.

Arvoisa puhemies! On itsestään selvää, että jos tänne haluaa jäädä pysyvästi, pitää osata maan kieli. Suomi ei voi olla maa, jossa pysyvän luvan saa ilman kykyä puhua suomea tai

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ruotsia. Ilman kieltä ei synny kotoutumista, ja ilman kotoutumista syntyy ongelmia, joita olemme nähneet jo aivan tarpeeksi. Kielitaidottomana on vaikea myöskin omaksua Suomen lainsäädäntöä ja toimintakulttuuria. Kotoutumisen täytyy lähteä maahanmuuttajan omasta tahdosta ja halusta. Meillä voi olla tilanteita, että pahimmillaan kymmeniä vuosia Suomessa olleet tarvitsevat tulkkeja, kun asioivat vaikkapa poliisin kanssa.

On täysin oikeudenmukaista, että jos Suomeen tullaan ja täällä rikotaan Suomen lakia, se vaikuttaa oleskelulupiin. Suomi ei ole mikään rikollisten suojapaikka, vaan nuhteettomuuden täytyy olla vaatimus tänne tulevalta. Suomeen muualta tulevat rikolliset tulee palauttaa lähtömaihinsa, ja maastakarkotukset ovatkin lisääntyneet.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä puheessani keskustan jättämään vastalauseeseen, joka toden totta oli hämmentävä. Vastalauseessaan keskusta esittää, että ylempien korkeakoulututkintojen lisäksi myös Suomessa suoritettu ammatillinen perustutkinto oikeuttaisi pysyvään oleskelulupaun. Käytännössä keskusta siis avaisi tien halpatyövoimalle, jonka myötä yhä enemmän suomalaiset ammatillisen koulun käyneet korvautuisivat ulkomaalaisilla.

Suomalainen ammattiosaaminen on arvostettua, ja sitä sen tulee olla jatkossakin. Jo nyt vetovoimaa tietyille aloille ei ole suomalaisilla, kun alan työt tekevät pääasiassa ulkomaalaiset halpatyöntekijät. Tämä on myös yhteiskunnan yhtenäisyyden kannalta iso ongelma, jos meille muodostuu matalapalkkaisia maahanmuuttajatyöpaikkoja entisestään. Tämä on myös näille ulkomaalaisille työntekijöille epäoikeudenmukaista.

Jo nykyisin Suomessa ammatillisessa koulutuksessa on todella paljon ulkomaalaisia opiskelijoita. Jos tämän tutkinnon suorittaminen olisi pysyvään oleskelulupaun oikeuttava, meillä ei olisi mitään takeita siitä, että he työllistyisivät, sitoutuisivat ja olisivat aidosti hyödyksi suomalaiselle yhteiskunnalle. Vastalauseen mukainen ehdotus, johon eivät muun muassa edes sosiaalidemokraatit lähteneet mukaan, lisäisi aivan uudella tavalla Suomessa ulkomaalaista halpatyövoimaa ja heikentäisi työehtoja.

Arvoisa puhemies! Vihdoin ymmärretään, että pysyvä oleskelulupa pitää ansaita työllä, kielitaidolla, nuhteettomuudella ja aidolla näytöllä siitä, että haluaa kunnioittaa suomalaisia kulttuuria ja olla rakentava osa tätä maata. Erityinen kiitos vielä sisäministeri Mari Rantaselle, joka tekee hyvää työtä Suomen ja suomalaisten turvallisuuden eteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

18.29 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tiukentanut ulkomaalaislakia lukuisilla erilaisilla muutoksilla. Yhteinen nimittäjä esityksille näyttää olevan Suomen muuttaminen, vähemmän houkuttelevaksi maaksi tekeminen, ja viesti siitä, ettei maahanmuuttajia kaivata Suomeen. [Miko Bergbom: Ei! — Joakim Vigelius: Ei!] Nyt esitetyt muutokset, samoin kuin aiemmat oleskelulupiin ja kansalaisuuden edellytyksiin tehdyt muutokset, pyrkivät myös vahvasti lisäämään Suomen maahanmuuttopolitiikan sosio-ekonomista valikoivuutta. Esityksen julkilausuttuna tavoitteena on kannustaa kotoutumiseen ja antaa näkymä tulevaisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämähän on hyvä tavoite, mutta vaatimuksia siis lisätään ja samaan aikaan kotoutumispalveluista on leikattu ja leikataan, mikä siis heikentää kotoutumisen edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Esitys ei kestä tarkempaa tarkastelua. Suomessa on työvoimapulaa erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalan tehtävissä, joihin työllistytään usein ammatillisen tutkinnon myötä. Siitä huolimatta hallitus haluaa rajata alemman ammattikorkeakoulu-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tutkinnon suorittaneet ilman oleskeluaikaedellytystä saatavan pysyvän oleskeluluvan ulkopuolelle, vaikka tälle rajaukselle ei ole esitetty kestäviä perusteluja.

Erityisen huolestuttavaa on lisäksi se, että lapsen pysyvä oleskelulupa sidotaan huoltajan lupaan lapsen edun vastaisesti.

Lisäksi vastikään täysi-ikäistyneiden kohdalla työhistoriavaatimus on käytännössä kohtuuton.

Käsittelyssä olevalla esityksellä ja hallituksen aiemmin toteuttamilla tiukennuksilla vaikeutetaan erityisesti pakolaisten sopeutumista yhteiskuntaan. Kansainvälistä suojelua saaneet ovat lähtökohtaisesti ihmisiä, joiden kohdalla maahanmuutto on pysyväisluonteista, koska kotiinpaluu on usein lähtökohtaisesti poissuljettu vaihtoehto. Ei ole yksilön eikä yhteiskunnan edun mukaista vaikeuttaa näiden ihmisten kotoutumista.

Esityksen ongelmat ja haittavaikutukset on valitettavasti käsitellyssä pitkälti sivuutettu, ja edellä olevalla perusteella ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari.

18.31 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkiselle: Se on ihan totta, että me haluamme vähemmän sellaista maahanmuuttoa, joka nostaa meidän rikostilastoja, joka aiheuttaa turvattomuutta, yhteiskunnan koheesion hajottamista, nostaa rikostilastoja ja aiheuttaa runsaasti kustannuksia. Tällaista maahanmuuttoa me toisesta haluamme vähemmän. Me haluamme tänne ihmisiä, jotka arvostavat tätä meidän yhteiskuntaa, arvostavat meidän perinteitä, kuten joulua. Nyt on tulossa joulu, meillä on joulutori tuolla, mutta monissa Euroopan maissa joulutorit on peruttu, ja tämä johtuu ihan siitä, että kaikilla kunnilla ei ole rahaa niihin vaadittuihin turvatoimiin, koska terrori-iskujen uhka on noussut niin korkeaksi nimenomaan tämän vastuuttoman maahanmuuttopolitiikan vuoksi.

En ymmärrä, missä vaiheessa täällä lännessä, täällä Euroopassa, iso osa poliitikoista aiopostiin siihen, että tehdään vastuutonta maahanmuuttopolitiikkaa. Vaikka hedelmät olivat nähtävissä, hedelmät ovat edelleen nähtävissä, niin silti poliitikot suorastaan pakotettiin siihen, että rajat pitää olla auki, kaikki ovat tervetulleita. Ja sitten tänne tulee — tietenkin tänne tulee, kun meillä on korkea sosiaaliturva — paljon sellaisista maista ihmisiä, jotka eivät halua edes sopeutua, jotka eivät kunnioita meidän kulttuuria. Heillä on oma kulttuurinsa, ja esimerkiksi UK:ssa monessa paikassa jo noudatetaan šaria-lakia.

Tällä hetkellä Euroopassa on hieman herätty — perussuomalaiset ovat tehneet sitä Suomessa. Monet muut puolueet, meidän sisar- ja veljespuolueet, ovat tehneet sitä muualla Euroopassa. Ja me ollaan aloitettu todellakin tuntuvat kiristykset. Tämä pysyvä oleskelulupa on yksi niistä tuntuista kiristyksistä. Suomessa tämä kelkka on mahdollista kääntää esimerkiksi Ruotsia paremmin, koska Ruotsi on ottanut niin paljon enemmän sitä humanitaarista maahanmuuttoa, joten Ruotsin kelkan kääntäminen on erittäin vaikeata. Voi olla, että 2050-luvulla enemmistöuskonto Ruotsissa on islam.

Mutta kiitos perussuomalaisille, kiitos meidän sisäministerille, joka lakkaamatta ja väsymättä ajaa Suomeen perussuomalaista maahanmuuttopolitiikkaa. Jos jotain perussuomalaiset ovat tässä hallituksessa saaneet aikaan, ne ovat maahanmuuttopolitiikan tuntuvat kiristykset: tämä neljästä kuuteen vuoteen, ja tässä on paljon erilaisia ehtoja, kuten kotoutuksia — semmoisia itsestäänselvyyksiä, aivan täysin itsestäänselvyyksiä, jos muuttaa johonkin maahan. Mutta näitä nyt vasta tuodaan tänne, koska perussuomalaiset ovat nyt ensimmä-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

mäistä kertaa hallituksessa — todelliset perussuomalaiset, jotka ajavat maahanmuuttopolitiikan kiristystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.35 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tosiaan kiristänyt ulkomaalaislakeja useilla erillisillä muutoksilla, jotka ovat vaikeuttaneet ennen kaikkea kansainvälistä suojelua hakevien ja saavien asemaa mutta hankaloittaneet myös muilla perusteilla Suomeen tulleiden asettumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Ongelmallista on, että lukuisat erilliset kiristykset muodostavat vaikeasti hallittavan kokonaisuuden ja tekevät jo ennestään monimutkaisesta ja vaikeaselkoisesta ulkomaalaislaista yhä sekavamman ja vaikeammin sovellettavan. Ei ole hyvää lainsäädäntöä, että eri hankkeiden yhteisvaikutuksia ei ole asianmukaisesti arvioitu perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta, eikä tällaista arviota sisälly myöskään nyt päätettävänä olevaan esitykseen.

Eriyksen paljon kritiikkiä hallituksen esitys on saanut siitä, että ehdotuksen mukaan Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, jatkotutkinnon tai yliopistossa alemman korkeakoulututkinnon suorittanut saisi pysyvän oleskeluluvan ilman oleskeluaikaedellytystä mutta alemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella ei tätä samaa oikeutta ole. Tälle ei ole esitetty mitään kunnollisia perusteluita.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ottanut missiokseen Suomen tekemisen vähemmän houkuttelevaksi tänne haluaville ja täällä oleville. Tämä ei ole kestävää suomalaisen yhteiskunnan eikä tänne elämäänsä rakentamaan tulleiden maahanmuuttajien kannalta, eikä tämä ole vihreiden linja.

Kannatan edustaja Sarkkisen tekemää hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.36 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Sarkkinen käytti puheenvuoron, jossa arvosteli hallituksen esitystä pysyvien oleskelulupien kiristämiseksi. Hän perusteli vastustusta muun muassa sillä, että tuntuu siltä, että hallituksen maahanmuuttopolitiikka on sen kaltaista, että tänne ei haluta ihmisiä ja että ei olisi tervetullut Suomeen. Samaan aikaan hän perusteli myöskin vastustusta sillä, että sotessa on työvoimapulaa. Ihmettelen tätä siltä osin, koska vasemmistoliiton puheenjohtaja juuri vähän aikaa sitten totesi, että Suomessa on vakava työttömyyskriisi, eli meillä on niin paljon työttömiä ihmisiä. Eli hetkenä, onko nyt sotessa työvoimapula, vai olisiko niin, että Suomesta löytyisi tällä hetkellä yli 300 000 työttömän ihmisen joukosta ihmisiä töihin myös sosiaali- ja terveysalalle, vai onko niin, että vasemmistoliitto haluaa, että sosiaali- ja terveysalan työntekijät tuodaan ulkomailta?

No, sitten tähän itse esitykseen, joka nyt on niin rasistinen ja kamala, niin kuin vasemmisto ja vihervasemmisto laajemminkin väittää: Mietitäänpä nyt hetki. Onko se siis liikaa pyydetty, että saadaksesen pysyvän oikeuden oleskella suomalaisessa yhteiskunnassa — huom. pysyvän — pitää osata suomen tai ruotsin kieltä tai että saadaksesen pysyvän oikeuden oleskella Suomessa pitää käydä töissä? Siis nämä ovat ihan perusvaatimuksia. Eivätkin nämä ole millään tavalla jotenkin ongelmallisia. Siis eihän me nyt voida jakaa ihmisille pysyviä oleskeluoikeuksia tähän maahan, jos he eivät ole millään tavalla osoittaneet integroituneensa suomalaiseen yhteiskuntaan. Siis sellainen maahanmuuttopolitiikkahan

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

johtaa kansakunnan tuhoon väistämättä. Eihän sellaista voi yhdistää meidän kaltaiseen hyvinvointiyhteiskuntaan, joka perustuu siihen, että veronmaksajien rahoilla rahoitetaan ne sosiaali- ja terveyspalvelut, joita tässä maassa ihmiset tarvitsevat. Mutta auta armias, jos me avataan maailman ovet ja portit kaikille maailmasta tulla tänne oleskelemaan oppimatta kieltä ja käymättä töissä, niin on päivänselvä asia, että se johtaa tuhoon ja se johtaa siihen, että me joudutaan tekemään huomattavasti isompia sopeutustoimia.

Vähän niin kuin kun Yleisradiolta juuri luin uutisen, että suurin osa työttömyyden kasvusta selittyy itse asiassa maahanmuutolla. Sen takia sitä maahanmuuttopolitiikkaa on syytä kiristää, ja tämän hallituksen aikana kiristetään ehtoja, millä tähän maahan saa tulla ja kuinka kauan täällä maassa saa olla, koska ei voi olla niin, että on joku rajaton oikeus tulla Suomeen ja olla osallistumatta suomalaisen yhteiskunnan rakentamiseen samaan aikaan kun meillä on asumisperusteinen sosiaaliturva, kun sitä ei valitettavasti tässä maassa ole rajattu Suomen kansalaisille, vielä. Se päivä onneksi tulee jossain kohtaa, kun kaikki siihen heräävät. Sitten kun on olemassa tilastoja siitä, että erilaisiin sosiaalietuuksiin maahanmuuttajille menee tällä hetkellä yli kaksi miljardia euroa, niin kysynpä vain, missä menee se raja. Sitä ihmettelen. Kannattaisi vähän miettiä siellä vasemmallakin, minkälaista maahanmuuttopolitiikkaa sitä on sitten halukas edistämään.

Ja kyllä, perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että kaikki eivät tähän maahan ole tervetulleita. Tänne eivät ole tervetulleita rikolliset ihmiset, ja tänne eivät ole tervetulleita sellaiset ihmiset, jotka eivät halua osallistua suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen. Jos se on rasmia sanoa ääneen, että me halutaan Suomeen sellaisia ihmisiä, jotka osallistuvat suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen ja rakentamiseen tulevaisuudessa, niin sitten se on. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.40 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Pitää ymmärtää, mitä pysyvä lupa tarkoittaa. Se todellakin tarkoittaa rajatonta oikeutta olla Suomessa kymmeniä vuosia tai jopa kuolemaan asti. Eli käytännössä ei tarvitse hakea enää koskaan uudelleen lupaa Suomeen, mikäli muuten pysyvän luvan ehdot täyttää eikä syyllisty vakaviin rikoksiin, esimerkiksi.

Ensimmäisellä kierroksella käytiin paljon keskustelua siitä, että tämä pysyvien lupien tiukennus estää rakkauden kautta Suomeen tulleiden oleskelun täällä Suomessa. Haluan vielä siihen palata, se ei nimittäin lainkaan pidä paikkaansa. Ensinnäkin: voidaanko pitää kohtuuttomana sitä, että Suomeen pysyvästi puolisoiksi tulevalta vaadittaisiin suomen kieltä, sen opiskelua, jos aikoo yhteiskunnan jäsen olla? Sitten jos ei jostakin syystä kykene tai halua hakeutua työelämään mukaan, niin vaihtoehtona on myöskin pitkään oleskelleen EU-lupa, joka tulee EU-lainsäädännöstä ja jossa vaatimuksena on viiden vuoden asumisaika. Toki sielläkin on toimeentuloedellytystä ja kielitaitoedellytystä mutta ei ole varsinaista työssäoloedellytystä, joka tähän tuotiin mukaan. Kuvastaa hyvin sitä, että tämä suomalainen löperö lainsäädäntö maahanmuutossa johti siihen, että tämä meidän kansallinen pysyvä lupa on ollut huomattavasti suositumpi kuin pitkään oleskelleen EU-lupa, joka taas sitten muissa maissa on monesti se ainut vaihtoehto pysyvään oleskeluun.

Sitten tästä viestistä ulos: Täällä kerrottiin, että se olisi muka se, että me emme halua tänne ulkomaalaisia. Se viesti ei ole lainkaan se, vaan me haluamme tänne ulkomaalaisia, jotka haluavat integroitua tähän yhteiskuntaan. Ainoastaan siksi näitä muutoksia tehdään. On aina ikävää, kun vääristellään sitä tarkoitusta, joka näillä laeilla on.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Hämmästelen myöskin itse tuota työvoimapulaa hoitajien suhteen. Kyselytunnilla täällä huudetaan jatkuvasti, että nyt irtisanotaan kymmenittäin hoitajia hyvinvointialueilta. Sitteen tulee tämän asian käsittely, ja meillä onkin yhtäkkiä työvoimapula hoitajista. Kumpi, arvon oppositio, teillä nyt sitten on?

Ja siitä, ettei olisi vaihtoehtoja korkeakouluopiskelijoille: Ammattikorkeakoulusta valmistuneilla on muun muassa se hyvä vaihtoehto, että tienaamalla 40 000 euroa vuodessa pääsee ilman kielitaitovaatimustakin pysyville oleskeluluvuille. Myöskin siellä tulee ikään kuin uusi väylä, mutta se vaatii sitä, että sinulla pitää olla omaa tahtoa integroitua tähän yhteiskuntaan joko työn tai kielen kautta tai molempien kautta. Ei voi ikään kuin tulla niin, että kaikki tulee ilmaiseksi.

Mitä tulee vielä tähän sekavaan lakiin, niin yllättävän monet viranomaiset ovat sanoneet, että näitten muutosten jälkeen laki on selkeämpi, sitä on helpompi soveltaa ja pystytään tekemään huomattavasti enemmän toimia kuin aikaisemmin.

Vielä viimeisimpänä: tämä keskustan ehdotus siitä, että kaikkien ammattikoulun käyneiden pitäisi saada pysyvä oleskelulupa, johtaisi siihen, että meidän työmarkkinoille tulisi 50 000 ammattikoulusta valmistunutta ilman, että on mitään tietoa siitä, onko heillä halua tai kykyä tehdä Suomessa töitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.43 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Palaan ensimmäisessä käsittelyssä käytyihin keskusteluihin tämän lakipykälän osalta koskien pysyviä oleskelulupia. Siinä keskustelussa edustaja Kiljunen käytti seuraavanlaisen puheenvuoron: ”Tätä kaikkea inhimillisesti katsoen tämä keskustelu tuntuu täysin kreisiltä ja kummalliselta. Sen takia kyllä vähän häkeltyneenä katson, kun maailma menee taaksepäin, ikään kuin kutistuu, koska maailma tulee pienenemään. Tulee olemaan aika, että tätä maahanmuuttopoliittista keskustelua käsitellään ja katsotaan niin, kuinka on mahdollista, että 2000-luvun alussa vielä tuolla tavalla kohdeltiin ihmistä. Vähän samalla tavalla kuin noitavainot ovat olleet aikoinaan tai orjakauppa on ollut aikoinaan, ihminen on ollut kauppavarana, ihmisiä on kaupattu. Mutta puhukaa ja katsokaa ihmisyyden sisälle, kun käytätte näitä puheenvuoroja. Niin monta karsimystarinaa tälläkin prosessilla olette aikaansaamassa.”

Tällaisen väkevän puheenvuoron osan edustaja Kiljunen käytti täällä puhuessaan kanssamme, ja palaan siihen nyt jälkikäteen. Kertokaa, edustaja Kiljunen, kuka kaltoinkohtelee ja ketä. Jos tänne on saapunut ulkomaalainen, maahanmuuttaja, ja hän ei täällä pitkään oleskeltuaankaan, pysyvää oleskelulupaa tänne Suomeen hakiessaankaan ole esimerkiksi töissä, tullut omillaan toimeen, oppinut kieltä tai muultakaan osin integroitunut suomalaiseen yhteiskuntaan siitä huolimatta, että nauttii tämän maan palveluista, tämän maan etuuksista, kaikesta siitä hienosta, mitä tämä maa tarjoaa jokaiselle meistä täällä asuvalle varallisuustasoon, koulutukseen, alkuperään katsomatta, niin kuka kaltoinkohtelee ja ketä tällaisessa tilanteessa?

Itse ajattelen, että jos me laitamme joitakin rajoja sille, kuka pääsee nauttimaan Suomesta, sen palveluista, sen etuuksista, sen tuista, siitä rauhallisesta ja turvallisesta yhteiskunnasta, joka on aika ainutlaatuinen tällä pallolla, niin se ei ole kaltoinkohtelua. Se on päinvastoin, se on päinvastoin, nimenomaan Suomen hyvänä pitämistä. [Juha Hänninen: Lähimmäisenrakkautta!] — Se on lähimmäisenrakkautta. Kyllä, edustaja siellä tiesi oikein, se on lähimmäisenrakkautta. — Se on juuri sitä, että me pidämme ensisijaisesti omista huolta

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

ja me koitamme pitää huolen siitä, että omilla on asiat hyvin. Jos me otamme tänne ihmisiä muualta maailmasta, jos he haluavat tulla tänne, niin me teemme myös arvostelun ja arvioon siitä, haluammeko me heitä tänne hoidettavaksemme, vai voivatko he hoitaa myös itsensä täällä ilman, että meidän tarvitsee heitä hoivata. Mutta jos on tilanteita, että ihminen ei työllisty, hän ei tule omillaan toimeen, hän ei opi kieltä, hän ei kotoudu, hän ei integroidu osaksi suomalaista yhteiskuntaa, niin ehkä hänen paikkansa ei sitten ole suomalaisessa yhteiskunnassa. Kyllä tällainenkin mahdollisuus on pidettävä mielessä, kun maahanmuuttopolitiikkaa harjoitetaan. Ei lähtökohta voi olla aina se, että rima mahdollisimman alhaalle, kaikki sisään, ja jos ei onnistu, yritä uudelleen, yritä uudelleen, yritä uudelleen, ja että missään kohtaa ei sanota, että nyt yritykset riittävät, nyt näyttää siltä, että tämä yrittäminen ei johda mihinkään, niin että haepa vauhtia sieltä kotimaasta.

Maahanmuuttopolitiikkaa ei voi harjoittaa ilman velvollisuuksia ja vaatimustasoja. Muuten ei tarvita maahanmuuttopolitiikkaa. Muuten tarvitaan vain virkailijat rajalle osoittamaan, että tuonne päin, sisälle vaan kaikki. Ei me tarvita Maahanmuuttovirastoa, ei me tarvita viranomaisia valvomaan, keitä tänne tulee, kaikki vaan sisään. Ei valvota sitä, kuka täältä poistuu ja millä ehdoilla. Ei vahdita sitä, täytyvätkö ne ehdot sen jälkeen, kun tänne on päästy. Juuri tällaisten ongelmien estämiseksi ja torjumiseksi — ettei työllistytä, ettei tulla omillaan toimeen, ettei opita kieltä, ettei kotouduta suomalaiseen yhteiskuntaan — tämä hallitus tekee nyt näitä kiristyksiä, mukaan lukien nyt pysyviin oleskelulupiin. Siinä ei ole mitään väärää, eikä se ole millään tavalla kenenkään kaltoinkohtelua, noitavainoja tai yhtään mitään muutakaan, mitä edustaja Kiljusen aivan uskomattomassa puheenvuorossa täällä kuultiin.

Itse uskon, että tulee olemaan aika, hieman Kiljusta mukaillen, että tätä 2000-luvun liberaalia, kaikissa huonoissa merkityksissään liberaalia, maahanmuuttopolitiikkaa, avoimien rajojen politiikkaa, aivan uskomatonta naiiviutta ja sinisilmäisyyttä tullaan katsomaan kyllä pahalla, hyvin pahalla ja mietitään, miten on voitu laiminlyödä omia ja omaa kansakuntaa näin pahalla tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.49 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama puheenvuoro tähän aiheeseen liittyen:

Siis suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, joka on vaivalla ja kovalla työllä rakennettu, ei ole yhteensovitettavissa avoimien rajojen ja löperön maahanmuuttopolitiikan kanssa, jota vihervasemmisto laajasti edistää — vihreät, vasemmistoliitto, SDP, nykyään jopa keskusta. Miksi ei? Se johtuu yksinkertaisesti siitä syystä, että kun meillä on tulonsiirtoja tässä yhteiskunnassa, joilla rahoitetaan niiden ihmisten elämää, jotka eivät muuten pärjäisi, niin mikäli me avaamme kaikille rajat — ja kun näin on jo käynytkin — me nähdään, että nämä ihmiset siirtyvät tulonsiirtojen varaan. Tämän seurauksena meillä on töissä ihmisiä, joiden tehtävä on rahoittaa ihmisistä yhä isomman osan elämää. Se johtaa verotuksen nousuun, ja se johtaa yhteiskunnassa semmoiseen koheesion ja luottamuksen rapautumiseen. Sellaista politiikkaa vihervasemmisto mukaan lukien vihreät on ollut edistämässä. He ovat siis suomalaisvihamielinen puolue, joka kannattaa sitä, että Suomeen saa tulla hyvin löperöin ehdoin oleskelemaan ja voi saada jopa pysyvän oleskeluluvan riippumatta siitä, mitä tapahtuu.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Edustaja Kiljunen käytti erittäin värikkään puheenvuoron, mutta varoisin syyttämästä edustaja Kiljusta asiasta, koska edustaja Kiljunen oikeastaan vain puki sanoiksi sen saman politiikan, mitä kaikki oppositiopuolueet tällä hetkellä ajavat: erittäin löperöä maahanmuuttopolitiikkaa vailla vastuuta. He kannattavat sitä, että tänne saa tulla Lähi-idästä kymmeniätuhansia. Muun muassa vihreät, vasemmistoliitto ja osa sosiaalidemokraateista kannattivat rajan poikkeuslain äänestyksessä sitä, että Venäjä saisi välineellistää maahanmuuttajat ja itärajalta voitaisiin siirtää tuhansia, kymmeniätuhansia, jopa satojatuhansia. Tämä oli vihervasemmiston linja — vihreiden, vasemmistoliiton ja osan sosiaalidemokraattien linja: tervetuloa Suomeen vaikka Venäjän valtion painostamana. Ei mitään vastuuta siitä, mitä sen jälkeen tapahtuu, kuka siitä Suomessa kärsii, miten viranomaisien toimintaedellytykset turvataan — ei minkäänkään vastuuta. Kirkas ajatus humanismista edellä ja pää edellä puuhun. Aivan sekopäistä politiikkaa. Onneksi nyt aika on sen ohittanut.

Hallitus on tosiaan tehnyt merkittäviä kiristysia näiden pysyvien oleskelulupien osalta, Suomen kansalaisuuden kiristämisen osalta. Turvapaikkapolitiikkaa on kiristetty merkittävästi, sitten työperäisen maahanmuuton puolella tulorajoja ollaan korotettu, sitä aikaa siitä, jos työt loppuvat, kuinka kauan Suomessa saa etsiä, on kiristetty. Ja käytännössä katsoen näitä kaikkia vihervasemmisto on vastustanut.

Sitten ne tulevat tänne ja pilkkaavat hallitusta siitä, että täällä velkaannutaan ja joudutaan alijäämämenettelyyn, kun samaan aikaan näistä vaihtoehdoista niin vasemmistoliiton kuin vihreidenkin osalta löytyy pakolaiskiintiön nosto. Otetaan tänne muutama tuhat hätää kärsivistä sadoista miljoonista ihmisistä ja korotetaan sillä omaa kilpeämme ja parannetaan omaa egoamme. Uskomatonta. Ja vielä veronmaksajien rahoilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.52 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kysyä: tiedätekö, mikä on monelle täällä työtä tekeväälle tai työtä tekemään tulevalle tärkein vetovoimatekijä tässä meidän yhteiskunnassa? Se ei ole sosiaaliturva, vaan se on monelle turvallisuus. Tiedätekö samalla, mikä on suurin uhka tämän maan sisäiselle turvallisuudelle? Se on hallitsematon maahanmuutto. Jos ette usko meitä, kysykää ranskalaisilta, kysykää saksalaisilta, kysykää Belgiasta, kysykää Ruotsista, mikä vaikuttaa haitallisimmin sisäiseen turvallisuuteen. Mitkä ovat ne taustatekijät, miksi kadulla on turvatonta?

Tämä on se seikka, mitä me voidaan vielä pelastaa, mihin me voidaan vielä vaikuttaa, kun me tehdään meidän maahanmuuttolakeihin näitä välttämättömiä korjauksia sen suhteen, että meidän turvallisuustilanne ei mene samanlaiseksi kuin näissä muissa verrokki-maissa. Toivon, että tähän voisi saada tukea myöskin oppositiosta — edes jossakin vaiheessa, edes vähän. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.53 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä aiempiin puheenvuoroihin. Tässä aiemmin vahvan periaatteellisessa puheenvuorossaan edustaja Kiljunen pyysi arvostamaan ja arvioimaan ihmisyyttä, kun käytetään puheenvuoroja maahanmuuttopolitiikasta ja pysyvien oleskelulupien ehtojen tiukentamisesta. Kun katsotaan ihmisyyden sisälle, niin kautta historianhan ihmiset ovat muodostaneet rajattuja yhteisöjä. Ihmiset ovat järjestäytyneet yhteisen kielen, kulttuurin, historian, poliittisen itsehallinnon ympärillä. Nykyajan

kontekstissa tätä voisi kutsua vaikkapa kansallisvaltioksi, ja se on paitsi käytännöllisesti myös inhimillisesti katsottuna varsin perusteltu tapa järjestää toimiva yhteiskunta.

Kun puhutaan periaatteellisella tasolla, niin katsoisin, että toimivan yhteiskunnan perusedellytyksiin lukeutuu muun muassa se, että valtio on vastuussa omille kansalaisilleen, kansalaiset rahoittavat oman valtionsa, kansalaiset noudattavat sen oman valtionsa yhteisiä pelisääntöjä ja valtiolla on selkeät rajat niin maantieteellisesti kuin kansalaisuuksien ja oleskelunkin suhteen omalla alueellaan. Jos näitä perustavanlaatuisia yhteiskunnan järjestäytymiseen liittyviä kysymyksiä lähdetään kyseenalaistamaan, siis käytännössä maahanmuuttopolitiikkaa lähdetään kyseenalaistamaan esimerkiksi rakkauden ja liikkumisvapauden rajoittamisena, kärsimystarinoilla, kansojen vankiloilla, ihmisoikeusloukkauksilla, ihmiskaupalla, orjakaupalla tai noitavainolla, sorrutaan aika yksipuoliseen, tunnelaututukseen ja älyllisesti epärehelliseen, utopistisen humanistiseen ajatteluun. Voi politiikan asiakysymyksissä toki näistäkin keskustella, mutta sillä ei välttämättä enää ole kovin paljon sitä yhtymäpintaa realismin ja käytännöllisyyden kanssa, jos asioita lähestytään vain ja ainoastaan tunne ja oma subjektiivinen kokemus edellä.

Toisin kuin edustaja Kiljunen puheessaan esittää, itse katson, että valtio ei ole pelkkä hallintorakenne eivätkä sen lait ja säännöt pelkkiä hallintokäytäntöjä, ne ovat paljon enemmän. Valtion ja yhteiskunnan muodostaa kansa, ne ihmiset ja ihmisyyys, joka täältä kumpuaa, johon te, edustaja Kiljunen, pyysitte katsomaan. Se kumpuaa meistä, ja myös te edustatte sitä valtiota, näitä ihmisiä täällä Suomessa, meitä päättäjiä, meitä ihmisiä tämän salin ulkopuolella ja sitä ihmisyyttä.

Käsittääkseni sosiaalidemokraatitkin ovat perinteisesti olleet hyvinvointivaltion, sosiaaliturvan ja laajojen palveluiden puolustajia. Kysyisinkin: Miten näette tällaisen yhtälön toimivan tässä edustaja Kiljunen visioimassa rajattomassa maailmassa, jota lähestytään pelkästään tunne edellä, jossa ihmisyyteen katsominen edellyttää sitä, että ovi jätetään raolleen, toisinaan sepposen selälleen, ja jälkikäteen ei katsota, ketä on edes päästetty sisään? Mitä kävisi, jos kaikille universaali oikeus tulla ja jäädä suomalaiseen valtioon olisi todella siis universaali oikeus, pysyvä lupa kaikille, pysyvä lupa nauttia sen sosiaaliturvaa, tulla sen palveluiden palveltavaksi, jäädä, vaikkei jäämiselle järkevyyttä välttämättä täällä jo ennestään olleiden näkökulmasta enää olisi? Mitä kävisi, kun tähän kaikkeen olisi oikeus mutta ei velvollisuuksia? Onko demareiden paljon korostaman hyvinvoinnin, hoivan, takuiden, sitoumusten ja palveluiden vastineeksi liikaa velvoittaa myös maahanmuuttajalta työtä ja omillaan toimeentuloa? Ei minusta. Ovatko oikeuksien vastineeksi esitetyt velvoitteetkin niitä ikäviä hallintorakenteita, jotka rajoittavat ihmisyyteen katsomista ja vertautuvat noitavainoihin?

Suomeen tuloa rajoittava ja velvoittava maahanmuuttopolitiikka on sitä aivan samaa ihmisyyttä ja välittämistä. Se on politiikkaa, jossa se hoiva vain kohdentuu hieman eri tavalla, ei globaalisti kaikkia kohtaan vaan sitä lähimmäistä kohtaan, sitä ihmistä, josta me oikeasti pystymme pitämään aivan ensisijaisesti huolta ja josta meillä on myös ensisijaisesti vastuu kantaa huolta, siis suomalaisiin. Sehän on lähtökohtaisesti tämän valtion päättäjien tehtävä, ei kenenkään muun. Toisaalta mitä rakkautta tai ihmisyyttä se on, että suomalainen päättäjä esimerkiksi löperöllä maahanmuuttopolitiikalla aiheuttaa inhimillisesti katsoen hyvin vaikuttavia ja laajoja ongelmia, esimerkiksi työperäisen maahanmuuton puolella käytännössä juuri sitä orjakauppaa muistuttavia olosuhteita? Entä jos me maahanmuuttopolitiikallamme aiheutamme sen, että syntyy niin sanottu ankkurilapsi-ilmiö, lume- ja pakkoavioliittoja? Tai kuinka paljon ihmisyyttä katsoo silmiin päättäjä, joka sysää si-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

vuun tiedon puskaraiskauksesta tai tilastolliset yliedustukset todeten, että no, kyllähän suomalaisenkin? Sepä on inhimillinen vastaus.

Kun katsotaan ihmisyyteen, rajaton maailma pelkillä vapauksilla tuottaa melko epäinhimillisen lopputuloksen, ei ihmisyyteen katsovaa vaan epäinhimillisen. Toimivaa yhteiskuntaa ei voi järjestää pelkästään ja yksin rajattomuuden, globaalin yhteisön tai pelkkien vapauksien varaan, vaan se edellyttää myös velvollisuuksia. Se, että valtio pystyy toimimaan näin, että se edistää ja suojelee omien jäsentensä, kansalaistensa etua, on juuri sitä ihmisyyden sisälle katsomista, jota Kiljunenkin korosti. Pidän hyvin mahdollisena, että kun edustaja Kiljunen puhui tästä, niin tulee mahdollisesti olemaan aika, jolloin katsotaan taaksepäin ja kysytään, miten oli mahdollista 2000-luvun alussa suhtautua kansallisvaltioihin ja sen rajojen puolustamiseen niin kevytmielisesti kuin tässä ajassa on suhtauduttu, että oli aika, jolloin koettiin ja podettiin eettistä stressiä eduskunnassa siitä, että omat asetettiin edelle, omista rajoista pidettiin huolta ja tulijoilta uskallettiin velvoittaa hieman aiempaa enemmän.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Kaikki me tiedämme, että arjen valinnat vaikuttavat terveyteemme, usein juuri ne pienet valinnat, kuten valitsemme ko hissin sijaan portaat ja mitä juomme janoon. Nyt käsiteltävä virvoitusjuomaveron uudistus on harkittu tätä silmällä pitäen.

Tässä esityksessä virvoitusjuomavero porrastetaan kuuteen luokkaan juoman sokeripitoisuuden mukaan. Mitä enemmän sokeria, sitä enemmän veroa. Tämä on selvä viesti. Me Suomessa tarvitsemme terveellisten elämäntapojen kunnianpalautuksen. Suomen kansa on tällä hetkellä huonommassa kunnossa kuin koskaan aikaisemmin sotien jälkeen. Se on uhka, se on riski, kansakunnalle ja turvallisuudelle.

Arvoisa puhemies! Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi makeimmat virvoitusjuomat maksavat jatkossa enemmän, kun taas vähemmän sokeria sisältävät tuotteet nousevat hinnaltaan maltillisemmin. Mutta esitys sisältää muitakin yksityiskohtia. Jatkossa vero ulottuisi myös yli viiden litran myyntipakkauksiin ja kiinteisiin juoma-aineksiin, jotta porsaanreiät saadaan tukittua. Samoin kasvispohjaisissa juomissa rajattaisiin verovapaus vain niihin, joissa on riittävästi kalsiumia, jotta terveyttä tukevat vaihtoehdot säilyvät

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

edullisimpina. Tämä ei ole siis pelkkää verotekniikkaa vaan keino ohjata kulutusta terveellisempiin valintoihin ja varmistaa, että verotus kohtelee kaikkia tuotteita reilusti.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on selkeä arvovalinta. Tämä esitys on konkreettinen esimerkki hallituksen kestävästä verotuksen linjasta, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta haittaveroihin. Näin lopputulos on selvä ja välttämätön. Verotus toimii kahdella rintamalla: se turvaa julkista taloutta ja tukee kansanterveyttä. Hallitus haluaa näyttää, että vastuullinen veropolitiikka voi olla sekä taloudellisesti että inhimillisesti kestävä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

19.04 Mats Löfström r: Ärade fru talman! På Åland har vi flera små producenter inom dryckesproduktion baserad på lokala naturliga råvaror, såsom äpplen, men också av läskedrycker. Ålands äppelodlingar och den produktion av äppeljuice och andra drycker som sker i mindre skala är en viktig del av vår kultur, vår ekonomi, utvecklingen av det åländska näringslivet och en levande landsbygd.

I dag är de små producenterna befriade från den här punktskatten ifall deras produktion är mindre än 70 000 liter per år, och så ska det också förbli när den här lagändringen godkänns. Det är bra, eftersom det tryggar små producenter som inte har storskalighet och annars har samma konkurrenskraft som globala läsk- och juicemärken.

Problemet är att om man går över 70 000-litersgränsen med så lite som bara en liter, så tvingas man betala skatten för hela produktionen, också för den del som understiger gränsen. Det här skapar en tröskel för små producenter att vilja expandera över gränsen på 70 000 liter. Det hämmar företagandet och tillväxten. Det skapar också en orättvisa små producenter emellan. En producent som tillverkar 60 000 liter betalar ingen punktskatt, men en producent som tillverkar 85 000 liter, alltså bara 25 000 liter mer, betalar punktskatt på hela produktionen om 85 000 liter, inte enbart på de 15 000 liter som överstiger gränsen.

Det här är en orättvisa och den hämmar utvecklingen, för det är inte frågan om någon speciellt liten punktskatt, utan den är väldigt betydande för slutpriset på försäljningen. Därför, ärade talman, borde man göra om lagen så att producenterna behövde betala punktskatt först för den produktion som överstiger 70 000 liter. Det är det här som uttalandet i utskottets betänkande syftar till och att statsrådet därför ska följa upp det här beslutet.

Ärade talman! Även om tjänstemännen på finansministeriet bedömt det som mycket svårt eller till och med omöjligt — även om ingenting borde vara omöjligt — att införa en reglering som skiljer mellan drycker med och utan tillsatt socker, vore detta i en ideal värld den mest rättvisa lösningen. På så vis skulle finländska och åländska frukt- och bärjuiceproducenter som gör sina produkter på naturliga råvaror, som innehåller naturligt socker, inte drabbas av den extra punktskatten på samma vis som exempelvis energi- och coladrycker som har mycket tillsatt socker.

Frukt- och bärjuicer innehåller tyvärr ganska mycket socker, även om det är naturligt. Därför drabbas man då man skärper den här punktskatten, vilket är beklagligt, eftersom punktskatten redan varit på en hög nivå. De här ändringarna i punktskatten motiveras med att de ska korrelera med nivån av socker i dryckerna. Samtidigt är det viktigt att påpeka att också drycker såsom vatten, som inte innehåller något socker alls, drabbas av den här

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

punktskatten, eftersom dess huvudsakliga syfte är att hämta in pengar till statskassan som behövs för att balansera den offentliga ekonomin. — Tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Lohi poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 123/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Holopainen poissa. — Edustaja Löfström.

Keskustelu

19.09 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Regeringens proposition om ändringar i mervärdesskattelagen och i lagen om undantag för landskapet Åland innebär i huvudsak en lindring av den reducerade mervärdesskattesatsen från 14 till 13,5 procent. Det är en positiv förändring och den har flera konkreta och gynnsamma effekter för många företag i Finland och på Åland.

För det första innebär sänkningen att en rad tjänster blir något billigare, såsom att äta ute på restaurang och övernatta på hotell, vilket stärker restauranger och turism, vilka är branscher som genererar många arbetsplatser i Finland men framför allt på Åland. Samma gäller kultur- och idrottstjänster, områden som båda har stor betydelse för människors välmående. Dessutom sänks skatten för inrikesresor och transporter.

Åland är ett besöksmål med en stark service- och upplevelsebransch, och varje justering som stärker konkurrenskraften och sänker kostnaderna är betydelsefull, eftersom Åland också konkurrerar internationellt med att locka utländska turister till Åland, vilket också ger hela Finland ett tillskott av utländskt kapital.

Ärade talman! Det här är frågan om en ändring som stärker köpkraften, stöder företagens verksamhetsvillkor och lindrar kostnadsnivån något. Det är mycket välkommet. — Tack.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä talousarvion osa heijastaa hallituksen johdonmukaista linjaa. Haluamme vahvistaa talouden kestävyyttä, tukea työn ja yrittämisen edellytyksiä sekä pitää kiinni veropolitiikan suunnasta, jonka tavoitteena on kasvu- ja ostovoiman parantaminen.

Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä alennettu 14 prosentin arvonlisäverokanta esitetään laskettavaksi 13,5 prosenttiin. Muutos koskee laajaa joukkoa arjen hyödykkeitä aina elintarvikkeista kulttuuriin ja henkilöliikenteeseen.

Esitys on konkreettinen osa suurempaa kokonaisuutta. Haluamme edistää työnteon kannustimien vahvistamista, inflaation hillitsemistä ja kohtuuhintaista arkea kaikille suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Tahdon kiittää valtiovarainvaliokuntaa työstä tämän esityksen eteen. Se on tarkastellut hallituksen esitystä huolellisesti ja päätynyt siihen, että se on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen.

Valiokunta kiinnittää samalla aivan oikein huomiota veropolitiikan ennakoitavuuteen. Tästä meidän tulee jatkossakin kantaa vastuuta.

Samalla valiokunta korostaa tarvetta jatkotutkimukselle siitä, miten arvonlisäveron muutokset siirtyvät kuluttajahintoihin. Päätöksiä tulee seurata, vaikutukset varmistaa ja politiikka rakentaa tietoon.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on kaikin tavoin vahvistaa taloutta, lisätä työllisyyttä ja tukea kotimaista kulutusta. Tämä alv-kevennys on yksi palanen siinä kokonaisuudessa, joka on jo nähtävissä: työllisyys on noussut, investoinnit vahvistuneet ja talous on kääntynyt kasvuun. Pienempi arvonlisäverokanta tukee ostovoimaa ja vähentää hintapaineita juuri niillä aloilla, jotka ovat monelle suomalaiselle arkipäivää. Samalla se keventää yrittäjien toimintaympäristöä ja tukee palvelualojen elinvoimaa.

Arvoisa puhemies! Tämä on oikea suunta Suomelle, sen taloudelle ja suomalaisille perheille. Tästä on hyvä jatkaa määrätietoista linjaa kohti vahvempaa, vakaampaa ja kilpailukykyisempää Suomea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Hyrkkö.

19.14 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Arvonlisäverotuksella kerätään merkittävä määrä verotuloja valtiolle, ja on sikäli ihan ymmärrettävää, että hallituskin on talouden tasapainotustoimissaan arvonlisäverotukseen joutunut puuttumaan.

Kieltämättä tämä nyt tehtävä poukkoilu arvonlisäverotuksen kohdalla on kyllä aika merkittävää. Tutkimusten mukaan arvonlisäveron ohjausvaikutus hintoihin ja kulutuskäyttäytymiseen on itse asiassa verrattain heikko. Varsinkaan tällaiset puolen prosenttiyksikön hyvin kosmeettiset alennukset eivät tule näkymään ihmisten kauppakasseissa juurikaan, jos ensinkään. Yleisesti ottaen kulutuksen ohjaamiseen olisi ensisijaisesti pyrittävä käyttämään muita keinoja, mutta silloin kun parempia keinoja ei syystä tai toisesta ole saatavilla tai käytettävissä, niin totta kai myös arvonlisäverotusta kannattaa ja on voitava käyttää kulutuksen ohjaamiseen. Ajattelen, että arvonlisäverotuksen uudistaminen voisi myös toimia eräänlaisena siltaratkaisuna kohti ihanteellisempia ratkaisuja.

Vihreät ovat ehdottaneet nykyisen neliportaisen mallin sijaan ympäristöä arvostavan arvonlisäverotuksen mallia. Se koostuisi kolmesta portaasta: nollakannasta, kestävän kulu-

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

tuksen kannasta ja yleisestä kannasta. Tämä olisi parannus arvonlisäverotuksen nykytilaan. Toki pitkällä aikavälillä tehokkaampaa olisi varmastikin karsia alennettuja kantoja, huolehtia pienituloisten ja tiettyjen toimialojen tukemisesta tulonsiirroilla ja yritystuilla ja hinnoitella toisaalta haittoja täsmällisemmällä haittaveroilla. Mutta ajattelen kuitenkin niin, että kun meillä tällainen ohjausmekanismi on käytettävissä, niin vaikka se olisikin epätavallinen, sitä kannattaisi käyttää sillä tavalla, että se toimisi ympäristön ja terveydenkin kannalta kestäviin valintoihin ohjaavasti.

Tässä meidän kestävästä kulutuksesta tai ympäristöstä arvostavan arvonlisäverotuksen mallissa joukkoliikenne sekä kirjallisuus ja sanoma- ja aikakauslehdet kuuluisivat nollakantaa. Alennetusta kannasta tekisimme kestävästä kulutuksesta kannan, johon kuuluisivat kuluttajille suunnatut palvelut, kuten korjauspalvelut, kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä esimerkiksi kampaamot, kuvataide, kierrätetyt tavarat, kestävästä liikkumisesta ja energiantuotantoa edistävät tavarat, kuten vaikkapa polkupyörät, sähköpyörät ja aurinkopaneelit. Ja tämän alennetun kannan piirissä olisivat myöskin välttämättömät terveystuotteet, kuten lääkkeet, kuukautis- ja inkontinenssituotteet sekä vaipat. Sitten vastaavasti yleisen alv-kannan mukaisesti verotettaisiin tässä mallissa esimerkiksi tavaroita yleisestikin ja lentoliikennettä.

Ensimmäisessä käsittelyssä esitimme muun muassa hallituksen aiemmin tekemien kulttuuriin kohdistuvien arvonlisäverokorotusten perumista ja kirjojen arvonlisäveron laskeamista nolllaan. Korjauspalveluiden ja lentoliikenteen osalta, joihin myös haluaisimme alvissa tehdä muutoksia, vaadittaisiin hiukan tarkempaa valmistelua ja vaikuttamista, joten näitä esityksiä emme voineet viedä vielä pykälätasolle asti, mutta tähän liittyen teen vihreiden vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset koskien korjauspalveluiden arvonlisäverotuksen laskemista ja lentoliikenteen arvonlisäverotuksen korottamista.

Ehkä tässä yhteydessä totean vielä, että arvonlisäverohan on teknisesti tehokas ja verotulojen kannalta merkittävä vero. Se on kuitenkin tasavero. Se painottuu suhteellisesti enemmän pienituloisille, jotka käyttävät suuremman osan tuloistaan tällaisten perushyödykkeiden ostamiseen, ja tätä puutetta on pyritty korjaamaan erityisesti ruoan alennetulla arvonlisäverokannalla. Tästä muodostuu eräänlainen verotuki, joka kuitenkin kohdistuu varsin huonosti, jos ajatellaan, että sen tehtävänä on varmistaa ja turvata pienituloisten ostovoimaa. Osin se sitä toki tekee, mutta suurimmaksi osaksi tämä verotuki, joka siitä alennetusta kannasta syntyy, päättyy itse asiassa hyvätuloisten taskuun, koska todella hyvätuloiset kuluttavat huomattavasti enemmän myöskin ruokaa.

Vihreät ovat ehdottaneet ostovoiman tukemiseksi ja eriarvoisuuden kaventamiseksi ruoan alennetun arvonlisäverokannan tilalle tällaista arvonlisäveron palautusta, joka maksettaisiin kuukausittain samansuuruisena kaikille Suomessa asuville, myös alaikäisille. Se summa määräytyisi arvonlisäveron arvioidun verokertymän mukaan automaattisesti niin, että kiinteä prosentti kertymästä, joka olisi siis suurempi kuin mitä nykyisellä mallilla olisi, jaettaisiin takaisin ihmisille tällaisena alv-palautuksena. Ja koska se summa olisi kaikille sama, niin se auttaisi kaikkein pienituloisimpia enemmän kuin nämä alennetut kannat ja niistä muodostuva verotuki. Vastaavasti sitten taas hyvin toimeentulevien saama tuki pieneneisi nykyisestä. Arvonlisäverosta, joka on siis tasavero sellaisenaan, yhdistettynä tähän palautukseen muodostuisi eräänlainen progressiivinen kulutusvero, joka olisi tietenkin oikeudenmukaisempi kuin tämä nykyinen malli ja pienituloisten ostovoimaa paremmin turvaava. Tämmöisenä universaalina ja vastikkeettomana tulonsiirtona se on myös pieni askel kohti perustuloa.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Arvoisa puhemies! En tässä yhteydessä vielä ole mallin pykälää kirjoittanut, eikä niitä tässä toisessa käsittelyssä voisi esittääkään, niin että palaamme siihen myöhemmin. Mutta aihe on tärkeä, ja toivottavasti päästään arvonlisäverotusta ehkä uudistamaan pitkäjänteisesti ja hyödyntämään sitä, niin kauan kun meillä sellainen järjestelmä on, paremmin kestävään kulutukseen kannustavaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.20 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on muuttanut hallituskauden aikana arvonlisäveroa useaan otteeseen. Kuten edustaja Hyrkkö hyvin kuvasi, vihreät ei pidä tätä näin poukkoilevaa veropolitiikkaa perusteltuna. Nopeatahtiset muutokset aiheuttavat yrityksille hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Tämän alvin laskun merkittävin vaikutus on verotulojen lasku, ja siihen meillä ei tässä taloustilanteessa olisi varaa.

Arvoisa puhemies! Verotus on tärkeä keino ohjata ympäristön kannalta kestäviin valintoihin, ja siksi vihreät on esittänyt tähän omaa malliaan, jota edustaja Hyrkkö tässä edellä hyvin kuvasi. Nyt tässä kohtaa tätä koko mallia emme täällä voi esittää, mutta tosiaan nämä lausumat, jotka koskevat lentoliikennettä, joka nykyisellään on aivan liian halpaa suhteessa sen aiheuttamiin päästöihin, ja toisaalta korjauspalveluiden arvonlisäveron alentaminen, joka puolestaan kannustaisi ihmisiä huoltamaan ja korjauttamaan vaatteitaan ja tavaroitaan uuden ostamisen sijaan, ovat sellaisia asioita, joita toivoisi eduskunnan nyt tässä yksittäisinä esityksinä vievän eteenpäin, ja sillä tavalla saataisiin verotuloja lisää ja ennen kaikkea ohjattua ihmisten toimintaa kestävämpään suuntaan.

Kannatan näitä edustaja Hyrkön tekemiä lausumaesityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

19.21 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen ehdotuksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.22 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Perholehdon tekemää esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Lakialoite laiksi eläinsuojeluvaltuutetusta

Lakialoite LA 26/2025 vp Tiina Elo vihr

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Keskustelu

23.00 **Tiina Elo vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on käyty liki yhdeksän tuntia keskustelua opposition vaihtoehtobudjeteista, ja nyt tässä kello 11:n maissa illalla päästiin listan viimeiseen asiaan, joka on tekemäni lakialoite eläinsuojeluvaltuutetun viran perustamiseksi. Halusin odottaa keskustelun ajan, koska ajattelen, että tämä asia, eläinten hyvinvoinnin ja eläinten oikeuksien puolustaminen, on tärkeä ja ansaitsee tulla puheenvuoron muodossa myös kirjatuksi historiankirjoihin.

Tällä lakialoitteellani ehdotan, että eläinten aseman ja oikeuksien vahvistamiseksi säädetään laki eläinsuojeluvaltuutetusta. Eläimet eivät voi osallistua itse suoraan niiden hyvinvointiin vaikuttavien päätösten tekemiseen ja siitä käytävään keskusteluun, eli eläinten ääni ei kuulu, vaikka päätökset, joita tässäkin salissa tehdään, vaikuttavat niiden elinolosuhteisiin ja hyvinvointiin todella merkittäväällä tavalla. Siksi tarvitsemme eläinsuojeluvaltuutettua, joka tarkastelee yhteiskuntaa eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta ja myös ottaa siihen tästä näkökulmasta kantaa.

Suomessa eläinsuojeluasiamiehen virka on perustettu kahteen kertaan määräaikaisena hallitusohjelmakirjauksen perusteella, viimeksi Rinteen—Marinin hallituksen aikana. Valitettavasti Orpon hallitus tämän viran lakkautti.

Eläinsuojeluvaltuutetun tehtävä on eläinten oikeuksien vahvistamisen kannalta aivan olennainen. Valtuutetun tehtävänä olisi edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia seurannan, aloitteiden, ehdotusten, lausuntojen ja muun vaikuttamisen keinoin. Tehtävään kuuluisi myös tukea ja edistää eläinten hyvinvointiin liittyvien eri toimijoiden välistä yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi sekä osallistua tehtävään liittyvien eri neuvottelukuntien ja työryhmien työskentelyyn.

Eläinsuojeluvaltuutetun viran sijoituspaikka olisi Ruokavirasto maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla, mutta työssään eläinsuojeluvaltuutettu olisi itsenäinen ja riippumaton toimija.

Eläinsuojeluvaltuutettu edistäisi eläinten hyvinvointia yleisellä yhteiskunnallisella tasolla eikä ottaisi kantaa yksittäistapauksiin eikä tekisi eläinsuojeluvalvontaa.

Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä viime kaudella useat tahot ilmaisivat tarpeen vakinaistaa eläinsuojeluasiamiehen virka nimikkeellä eläinsuojeluvaltuutettu. Esimerkiksi eläinsuojeluasiamies totesi silloin lausunnossaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle eläinten hyvinvointilaista, että eläinten hyvinvointilaissa tulisi säätää eläinasiavaltuutetun virasta, ja on todella harmillista, että tätä ei silloin sinne lakiin saatu. Kiitos edelliselle eläinsuojeluasiamiehelle arvokkaasta, tärkeästä työstä viime kaudella.

Toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä tukisi eläinsuojeluasiamiehen mukaan se, että eläinsuojeluvaltuutetun asemasta ja tehtävästä säädettäisiin laissa, kuten on tehty muiden valtuutettujen, esimerkiksi tasa-arvovaltuutetun, yhdenvertaisuusvaltuutetun, lapsiasiavaltuutetun ja elintarvikemarkkinavaltuutetun, kohdalla.

Arvoisa puhemies! Ymmärryksemme eläinten oikeuksista ja eläinten hyvinvointiongelmista yhteiskunnassamme kasvaa jatkuvasti uuden tutkimustiedon myötä. Tutkimustieto osoittaa, että esimerkiksi turkiseläinten häkkikasvatus tuottaa kärsimystä eikä mahdollista eläinten lajityypillistä käyttäytymistä. Tutkittua tietoa on myös siitä, että pienten porsaiden kirurginen kastratio aiheuttaa kipua, ja se tulee pitää kiellettyinä, toisin kuin Orpon hallitus on nyt ministeri Essayahin johdolla esittämässä.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Kolmantena esimerkkinä nostan broilerintuotannon. Tutkittua tietoa on siitäkin, että broilerintuotanto, joka on teollistunein ja kenties epäinhimillisin tehotuotannon muoto, aiheuttaa suomalaisten ruokavaliossa eniten maailmanlaajuisia lajikatkoa, mutta ennen kaikkea on käsittämätöntä, että nykymuotoisen broilerin kasvatuksen, tämän teollisen toiminnan, jossa miljoonia yksilöitä kuolee joka vuosi jo ennen teurastusta tai hylätään ihmisravinnoksi kelpaamattomina erilaisten sairauksien takia, puhumattakaan niistä broilereista, jotka muutaman kuukauden kasvavat hirvittävää vauhtia päätyäkseen sitten meidän lautasille, katsotaan olevan eläinten hyvinvointilain mukaista.

Nämä kaikki esimerkit osoittavat, että kun sitä tutkimustietoa tulee, niin olisi tosi tärkeää, että meillä olisi eläinsuojeluvaltuutettu, joka pystyisi sitten näitä asioita seuraamaan ja tuomaan systemaattisesti ja aktiivisesti mukaan päätöksentekoon ja esittämään parannustoimia.

Arvoisa puhemies! Tosiaan edellä nostamani esimerkit osoittavat, että eläinsuojeluvaltuutettua tarvitaan yhteiskunnassamme viemään eläinten hyvinvointityötä määrätietoisesti eteenpäin. Kokemukset aiemmilta olivat Kataisen ja Stubbin hallituskaudella ja nyt Rinteen ja Marinin hallituskaudella. Kun meillä on ollut eläinsuojeluasiamiehen virka, ovat kokemukset siitä olleet hyviä, ja siitä työstä on ollut eläinten hyvinvoinnin parantamisen kannalta hyötyä. Tämä virka olisikin syytä nyt kirjata lakiin pysyvänä, jotta asiasta ei tarvitsisi jokaisen hallituksen päättää aina erikseen. Siksi toivon tälle lakialoitteelle eduskunnassa laajaa kannatusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

23.06 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Meillä on ollut tänään pitkä päivä täällä vaihtoehtobudjettien parissa, ja kello tosiaan on jo yli 11, mutta halusin vielä pitää puheenvuoron kannattaakseni tätä edustaja Elon edellä esittelemää lakialoitetta. Tähän kellonaikaan varmaan kuulijoita linjoilla ei ole niin kovin paljon, eikä täällä salissakaan meitä nyt ole kuin kaksi edustajaa, mutta aihe on mitä tärkein.

Edustaja Elo on esittänyt eläinsuojeluvaltuutetun viran perustamista. Ikävä kyllä, että näin myöhään nyt keskustelemme, ja olisi ollut kiva, että useampikin tähän olisi osallistunut, mutta kuitenkin on tärkeää käyttää puheenvuoro tämän tärkeän teeman hyväksi.

Kuten edustaja Elo edellä totesi, eläimet eivät voi itse osallistua päätöksiin, jotka koskevat niiden hyvinvointia, ja siksi yhteiskunnassa tarvitaan taho, joka tuo eläinten äänen kuuluviin ja varmistaa, että niiden oikeudet ja hyvinvointi otetaan vakavasti. Meillä on melko uusi laki eläinten hyvinvoinnista. Se on ollut askel eteenpäin, mutta tämä laki ei toteudu itsestään. Se vaatii seurantaa, asiantuntijuutta ja jatkuvaa kehittämistä. Tässä kohtaa eläinsuojeluvaltuutetun virka on ratkaisevan tärkeä. Tämän eläinten hyvinvointilain valmistelu oli varsin pitkä. Muistaakseni sitä valmisteltiin ainakin yli kymmenen vuotta, ja se osoitti, että meillä on yhteiskunnassa niin paljon eri tahoja, joilla on eri intressejä, ja tämä eläinten ääni usein jää sitten toissijaiseksi. Siksi on todellakin riski siitä, että joko laki ei toteudu sellaisenaan, tai sitten voi olla riski sille, että siihen tuodaan sitten vesityksiä jatkossa.

Nytkin Orpon hallitus on muun muassa päättänyt olla jatkamatta nykyistä eläinsuojeluasiamiehen virkaa, joka siis perustettiin viime hallituskaudella. Tämä on huolestuttavaa, sillä ilman pysyvää ja riittävästi resursoitua toimijaa eläinten hyvinvoinnin edistäminen jää hajanaiseksi ja altistuu poliittisille suhdanteille, mikä on erittäin ikävää.

Pöytäkirja PTK 116/2025 vp

Eläinten asema ei saa olla kiinni hallituskausien vaihteluista. Tässä lakialoitteessa, jonka edustaja Elo on tehnyt, ehdotetaan pysyvän eläinsuojeluvaltuutetun viran perustamista. Valtuutetun tehtävä olisi tosiaan seurata eläinten hyvinvoinnin toteutumista, tehdä aloitteita ja lausuntoja sekä koordinoita yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Tämä ei ole byrokratian lisäämistä, tämä on eläinten puolustamista.

Arvoisa puhemies! Eläimellä on itseisarvo, joka on riippumaton siitä, tuottaako se ihmiselle hyötyä tai huvia. Eläinten hyvinvointi on osa kestäväää ja eettistä yhteiskuntaa. Siksi meidän on turvattava pysyvä puolestapuhuja eläimille valtionhallinnossa. Kannatan sitä, että perustetaan tosiaan eläinsuojeluvaltuutetun virka, ja haluan kiittää edustaja Etoa tästä arvokkaasta aloitteesta ja muustakin työstäsi eläinten puolustamisessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Hallituksen esitys HE 99/2025 vp

Talousarvioaloite TAA 1-112, 114-279, 281-323/2025 vp

Lähetekeskustelu

Talousarvioaloitteet TAA 1—112, 114—279 ja 281—323/2025 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 27.11.2025 klo 16.00. Täysistunto lopetetaan klo 23.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi: